पूंजनामा

[illegible]

પ્રસ્તાવના.

આ ધાતુસંગ્રહ કોશ સંસ્કૃતભાષા અને ગુર્જરભાષા ભણનારને ઘણો ઉપયોગી છે. ગુર્જરભાષા સંસ્કૃતભાષા ઉપરથી થઇ છે તે આ કોશ જણાવે છે. શબ્દનું મૂળ ધાતુ હોય છે, માટે શબ્દ જાણવાની પૂર્વે ધાતુ જાણવો. ત્યાર પછી ધાતુને આખ્યાત પ્રત્યય લાગીને ક્રિયાપદ બને છે અને કૃત્ પ્રત્યય લાગીને નામ બને છે તે જાણવું. કેટલા ક્રિયાપદના અને કેટલા નામના અપભ્રંશ ગુર્જરભાષામાં થયાછે અને કેટલાના નથી થયા તે જાણવું. તે સહુ આ કોશમાં જણાવ્યું છે.

ગુર્જર શબ્દોનાં મૂળ ખોળિયે છિયે ત્યારે તે મૂળ સંસ્કૃતમાં નિકળે છે. ભરતખંડી આર્ય લોકો પ્રથમ સંસ્કૃતભાષામાં બોલતા હતા. તેજ સંસ્કૃતભાષાનું રૂપ કાલાંતરે પલટાતાં ગુર્જરભાષા રૂપ થયું છે. "નદી કંઠે શીર્યતિ" આ વાક્યનું ગુર્જરભાષામાં જેમ નદી કાંઠે ગાય ચરે એવું રૂપ થયું; એવાંજ બીજાં વાક્યોનાં રૂપ થયાં છે. સંસ્કૃતમાં કેટલા ધાતુ છે અને તેનાં ક્રિયાપદ અને નામ કેવાં થાય છે અને તેનો ગુર્જરભાષામાં કેવો વિકાર થાય છે એ જાણવાને વાસ્તે આ કોશ કરયો છે. જે ક્રિયાપદના તથા નામના ગુર્જરભાષામાં વિકાર નથી થયા તે નથી લખ્યા, અને થયા છે તે લખ્યા છે.

હેમચંદ્ર પંડિતે પ્રાકૃત વ્યાકરણ કરેલું છે તેમાં સંસ્કૃત શબ્દ ઉપરથી જે રીતિને અનુસરીને પ્રાકૃત રૂપ થાય છે તે રીતિના ઉત્સર્ગ લખ્યા છે, તેમાંથી જે ઉત્સર્ગ ગુર્જર શબ્દોમાં ઉપયોગના છે તે ઉત્સર્ગ એકઠા કરીને અમે ઉત્સર્ગ પ્રકરણ આ કોશના અંગરૂપ લખ્યું છે. આ ઉત્સર્ગ પ્રકરણ વાંચતાં શબ્દવિકારની રીતિ ધ્યાનમાં આવશે.

હવે ધાતુકોશ સમજવાને અમે થોડો વિચાર લખિયે છિયે.

પાણિનીય વ્યાકરણ, હેમ વ્યાકરણ અને બોપદેવ વ્યાકરણ આ ત્રણ વ્યાકરણોના ધાતુપાઠ જોઈ અમે આ ધાતુસંગ્રહ રચ્યો છે. પાણિનીય વ્યાકરણનો અભ્યાસ ભરતખંડમાં ઘણો ચાલે છે માટે ધાતુઓના અનુબંધ અમે પાણિનીય વ્યાકરણ પ્રમાણે લખ્યા છે. વ્યાકરણોમાં અનુબંધ ઉપર કાર્યનો આધાર છે માટે ધાતુઓના અનુબંધ લખવા જોઇયે . [illegible] તે લખ્યા છે. વ્યાકરણોમાં તો ધાતુ જેમાં અનુબંધ [illegible]

ધાતુ પાઠમાં काशृ આ પ્રમાણે અનુબંધ સહિત છે, તેમાં काश् ધાતુ છે અને ऋ અનુબંધ છે. માટે અમે काश् (ऋ) આ પ્રમાણે લખ્યું છે. જે અનુબંધને માથે (अ॑) આ પ્રમાણે માથે ઊભી રેખા કરી હોય તે ઉદાત્ત અનુબંધ જાણવો, અને જે અનુબંધ હેઠે (अ॒) આ પ્રમાણે નીચે આડી રેખા કરી હોય તે અનુદાત્ત અનુબંધ જાણવો, અને જે અનુબંધને (अ॒॑) આ પ્રમાણે માથે અને હેઠે રેખાઓ કરી હોય તે સ્વરિત અનુબંધ જાણવો.

આત્મનેપદી, પરસ્મૈપદી અને ઉભયપદી એવા ત્રિવિધ ધાતુ છે. તેની સંજ્ઞા— आ. प. उ. આ પ્રમાણે નામનો આદ્યાક્ષર લખીને જણાવી છે. સંસ્કૃતમાં ધાતુને આખ્યાત પ્રત્યય લાગતાં વચ્ચે વિકરણ પ્રત્યય પડીને અગીઆર પ્રકારનાં ક્રિયાપદ બનેછે માટે તેમના ૧ ભ્વાદિ. ૨ અદાદિ. ૩ જુહોત્યાદિ. ૪ દિવાદિ. ૫ સ્વાદિ. ૬ તુદાદિ. ૭ રુધાદિ. ૮ તનાદિ. ૯ ક્ર્યાદિ. ૧૦ ચુરાદિ. ૧૧ કંડ્વાદિ એવા ધાતુઓના અગીઆર ગણ કર્યા છે. તેમની સમના અમે એકથી તે અગીઆર લગી આંકડા લખીને કરી છે. જે ધાતુ વેદમાંજ વાપરેલા છે તેમને વૈદિક ધાતુ [illegible] તે જણાવવાને અમે હિકપાદચિન્હરૂપે (વૈ०) આ પ્રમાણે એકાક્ષર લખ્યો છે. કોઈ ધાતુ ધાતુપાઠમાં જડતા નથી પણ સૂત્રોમાં જડે છે તેમને સૌત્રધાતુ કહે છે. તે જણાવવાને અમે હિકપાદ ચિન્હરૂપે (સૌ०) આ પ્રમાણે એકાક્ષર લખ્યો છે. ચુંબ વીજ ઈત્યાદિ કેટલાએક ધાતુ વ્યાકરણકારોએ સૂત્રોમાં કે ધાતુપાઠોમાં જડતા નથી પણ તેઓ સંસ્કૃતમાં જણાય છે, તેમાના ધાતુઓ [illegible] અમારા જાણવામાં આવ્યા છે તેટલા અમે લખ્યા છે. પાણિનીય ધાતુપાઠ અને ટેમસંસ્કૃત ધાતુમાળાનું એ [illegible] અમે લખ્યા છે, તે અર્થ અમે આ ગ્રંથમાં લખ્યા છે અને તેના અર્થ ગુર્જર ભાષામાં લખ્યા છે. તેપછી ક્રિયાપદ લખ્યું છે. સંસ્કૃતમાં પરસ્મૈપદનાં ક્રિયાપદ [illegible] તેમને તિબ આદિક પ્રત્યય લાગે છે માટે અમે તેમાનું પ્રથમ ક્રિયાપદ તિ [illegible] લખ્યું છે. જેમ "भवति" આત્મનેપદનાં ક્રિયાપદ [illegible] તેમને તે આદિક પ્રત્યય લાગે છે માટે અમે તેમનું પ્રથમ ક્રિયાપદ [illegible]. જેમ—"एधते" ઉભયપદી [illegible] ક્રિયાપદ [illegible]. [illegible]

એજ તેનો અર્થ ગુર્જર ભાષામાં લખ્યો છે. ધાતુ જો ણિત્ હોય (ણિતનું ચિન્હ (ણ્)આવું કર્યું છે) તો પ્રેરણાર્થમાં તેનું રૂપ બદલાય છે. તે ક્રિયાપદનો અર્થ ગુર્જર ભાષામાં લખ્યા પછી જો—આ અક્ષર લખીને લખ્યું છે. સંસ્કૃત જાણનારાને એ ઉપયોગનું છે માટે લખ્યું છે. કોઈ કહેશે કે પ્રેરણાર્થ તે શું તો તે એ જે કરેછે અને કરાવે છે એવું બોલવામાં જે કરાવે છે એ રૂપ છે તે પ્રેરણાર્થ છે. એવું સંસ્કૃતનું જ પ્રેરણાર્થ રૂપ થાયછે તે લખ્યું છે. જે ક્રિયાપદનો અપભ્રંશ સંસ્કૃત ઉપરથી પ્રાકૃત થઇને પછી ગુર્જર ભાષામાં થયો છે તે આ પ્રમાણે લખ્યું છે. ઉદા૦—फलति=फल्लइ=ફૂલે. એ ત્રણ રૂપોમાં પહેલું રૂપ સંસ્કૃત છે, બીજું પ્રાકૃત છે અને ત્રીજું ગુર્જર ભાષાનું છે.

ક્રિયાપદનો અર્થ લખ્યા પછી ધાતુને કૃત્ પ્રત્યય લાગીને જે કૃદંત રૂપ થાયછે તે લખ્યું છે. અને તેનો અર્થ દ્વિકપાલ ચિન્હ કરીને ગુર્જર ભાષામાં લખ્યો છે. જેમ—ज्ञान (જ્ઞાન) કોઈ શબ્દ સંસ્કૃત છે પણ ગુર્જરભાષામાં પ્રસિદ્ધ છે તો તેનો અર્થ લખ્યો નથી. બે ત્રણ શબ્દોનો એક અર્થ હોય તો તેટલા શબ્દોના સામા આંકડા ભરીને તેમની છેલ્લો તેમનો દ્વિકપાલ ચિન્હમાં અર્થ લખ્યો છે. જેમ— ૧ कोटः, ૨ भेरी (દામી) ૧ दरः, ૨ निदरः (ગુફા). જે શબ્દનો સંસ્કૃત ઉપરથી પ્રાકૃત થઈ ને ગુર્જર ભાષામાં તેનો અપભ્રંશ થયેલો છે તે શબ્દનો અપભ્રંશ જાણવાને અમે આ પ્રમાણે લખ્યું છે. જેમ-नाथः=णाहो=નાથો. कोट=कोट्टो=કોટ. આ ત્રણ રૂપોમાં પ્રથમ રૂપ સંસ્કૃત છે, બીજું પ્રાકૃત છે અને ત્રીજું ગુર્જર ભાષાનું છે. એ પ્રમાણે સર્વત્ર સમજવું. કોઈ શબ્દનું પ્રાકૃતઅને ગુર્જર ભાષાનું રૂપ સરખું છે તો તે શબ્દનાં બેજ રૂપ લખ્યાં છે. સઘળા શબ્દોના સંસ્કૃત રૂપમાં પ્રથમા વિભક્તિના એકવચનનુંજ રૂપ લખ્યું છે. કોઈ શબ્દ વ્યંજનાંત છે તેની પ્રથમા વિભક્તિના એક વચનમાં વ્યંજન જતો રહે ત્યારે તેનો મૂળ શબ્દ સમજવા તે શબ્દના અર્થ લખવાની પૂર્વે તે વ્યંજન દ્વિકપાલ ચિન્હમાં લખ્યોછે. જેમ—નામ(ન્+સંજ્ઞા). હવે આ ઠામે મૂળ નામન્ શબ્દ છે એવું જાણવું. એવું બીજે ઠેકાણે પણ જાણવું. કોઈ શબ્દમાં અક્ષરવિકાર એટલે અક્ષરપાલટો થઇને બે શબ્દ એક અર્થના થાય છે ત્યારે તે બે શબ્દ વચ્ચે તે અક્ષર લઘુપ્રયત્ન લખીને રૂપ લખ્યાં છે. જેમ—शारः शारि-सारः (કુંદ). એક શબ્દના ઘણા અર્થ થતા હોય તો તે અર્થ આંકડા ભરીને દ્વિકપાલ ચિન્હમાં લખ્યા છે. જેમ—ख्यातिः (૧ ઉત્પત્તિ ૨ ખાતરી ૩ પ્રસિદ્ધિ). દ્વિકપાલ ચિન્હવચ્ચે ત્યા૦ આવું લખીને જે શબ્દ લખ્યો હોય તે સાદીન સમજવો, જેમ (ત્યા૦ દંડિત) એ પ્રમાણે. ઇ૦ કરેલ હોય તે સંક્ષેપ જાણવો.

उत्सर्ग प्रकरण.

संस्कृत शब्द उपरथी प्राकृत थया अने प्राकृत शब्द उपरथी गूर्जर श
थया तेनो प्रकार जणाववाने आ प्राकृत व्याकरण उपरथी उत्सर्ग प्रकरण रच्युं छे
कोई पण नियमने अनुसरीने शब्दविकार थाय छे, ए नियम आ प्रकरणमां छे
अनुक्रमवार आ उत्सर्गमां आवे छे.

१ संस्कृत शब्दमां रहेला ऐकारनो एकार प्राकृतमां थाय छे तेम वळी गूर्जर भाषामां पण रहे छे उ०—

सं० शैल वैर चैतिकः कैलासः ऐरेकं भैरवः
प्रा० सेल वेर चेइओ केलासो एरेकं भेरवो
गु० સેલ વેર વેદિયો કેલાસ એરેક ભેરવ.

२. संस्कृत शब्दमां रहेला औकारनो प्राकृतमां ओकार थाय छे तेम गूर्जर भाषामां वळी रहे छे. उ०—

सं० यौवनं सौंदर्य गौरं औदीच्यः सौराष्ट्रः
प्रा० योव्वणं सोंदेरं गोरं ओदीचो सोरट्ठो
गु० જોબન સોહમ ગોરું ઓદીચ સોરઠો

३. संस्कृत शब्दमां स्वरपासे असंयुक्त अने आदि विना बीजे ठामे क, ग, च, ज, त, द, प, य, व, एटला अक्षर आवे तो ते जाय छे अने तेने ठामे वळी य कारनो उच्चार थाय छे.

सं० शूकरः सागरः मरिचं राजादनः कातरः
प्रा० सूयरो सायरो मरियं रायाणो कायरो.
गु० સૂવર સાયર મરિયું રાયણ કાયર.
सं० सप्तदशम सिंहपुरं समयः देवरः.
प्रा० सत्तागत्त सीहोरं समओ दियरो.
गु० ભગાભાન સીહોર સમો દિયર.

४. उपर कहेला क कारनो वळी ग कार पण थाय छे.

१. कर्करी = कग्गरी = करगर. काकः = कागो = काग.

५. कोई संस्कृत शब्दना क नो ख थाय छे.
कसति = खसइ = ખસે. कीलः = खीलो = ખીલો.

६. स्वरपासे असंयुक्त अने अनादि एटले आदि न होय एवा ख, घ, थ, ध, भ एटला अक्षरनो ह थाय छे.

सं०	नखरः	मेघः	कथयति	बधिरः	शोभते
प्रा०	नहरो	मेहो	कहइ	बहिरो	सोहइ
गु०	નહેર	મેહ	કહે	બહેરો	સોહે.

७. स्वरपासे असंयुक्त अनादि ट आवे तो तेनो ड थाय छे.
घटी = घडी = ઘડી. पटवासः = पडवासो = પડવાસ.

८. स्वरपासे असंयुक्त अनादि ठ आवे तो तेनो ढ थाय छे.
मठी = मढी = મઢી. पीठं = पेढं = પેઢું.

९. केटला एक शब्दमां रहेला दनो ड थाय छे
दरः = डरो = ડર. दर्भः = डब्भो = ડભ.

१०. स्वरपासे असंयुक्त अनादि न आवे तो तेनो ण थाय छे.
नमनं = नमणं = નમણ. इंधनं = इंधणं = ઇંધણ.

१० अ. स्वरनी पासे असंयुक्त अनादि त आवे तो तेनो द थाय छे.
[illegible]
[illegible]

११. पदनी आदमां य अक्षर आवे तो तेनो ज थाय छे.
यानं = जाणं = જાણ. यशः = जसो = જશ.
याति = जाइ = જાય છે. यमः = जमो = જમ.

१२. श अने ष नो स थाय छे.
शब्दः = सद्दो = સાદ. शर्करा = सक्करा = સાકર.
दैर्घ्यं = धीरमं = ધીરમ. दीर्घः = दीसो = ધીસ.

१३. अनुस्वार पछी ह होय तो तेनो घ थाय छे.
संहारः = संघारो = સંઘાર.

१४. षट् शब्दना ष नो छ थाय छे.
षट् = छ = છ, षष्ठी = छट्ठी = છઠ્ઠી.

१५. क्ष नो ख थाय छे, क्वचित् छ अने झ पण थाय छे.
रक्षा = रक्खा = રાખ. द्राक्षा = दक्खा = દ્રાખ.
क्षारं = खारं = ખાર. क्षीणं = झीणं = ઝીણું.

१६. ष्क अने स्क ए बे संयुक्ताक्षरमां होय तो तेनो ख थाय छे.
पुष्करं = पोक्खरं = પોખર. स्कंधः = खंधो = ખાંધ.

१७. संयुक्ताक्षरमां श्च अने त्स आवे तो तेनो छ थाय छे.
पश्चिमः = पच्छिमो = પશ્ચિમ. मत्सरः = मच्छरो = મચ્છર.

१८. द्य, य्य, र्य एटला संयुक्ताक्षरनो ज्ज थाय छे.
अद्य = अज्जो = આજ. शय्या = सेज्जा = સેજ.
कार्य = कज्जं = કાજ.

१९. ध्य अने ह्यनो ज्झ थाय छे.
निध्याति = णिज्झाइ = ધ્યાવે. गुह्यं = गुज्झं = ગુઝું.

२०. त्तनो ट्ट थाय छे. अने र्तनो पण ट्ट थाय छे.
मृत्तिका = मट्टिआ = માટી. वर्तिः = वट्टी = વાટ (દીવાની)

२१. ष्ट ने स्थाने ट्ठ थाय छे.
मुष्टिः मुट्ठी = મુઠ્ઠી. धृष्टं = धिट्ठं = ધીઠું.

२२. र्धनो ड्ढ थाय छे.
वृद्धः = वुड्ढो = બુઢો. वर्धमानः = वड्ढमाणो = વધમાન.

२३. ज्ञ नो ण्ण थाय छे.
राज्ञी = रण्णी = રાણી. आज्ञा = आणा = આણ.

२४. स्त नो त्थ थाय छे.
हस्तः = हत्थो = હાથ. प्रस्तरः = पत्थरो = પથરો.

२५. ष्पनो प्फ थाय छे.
शष्पं = सप्फं = શાડું. बाष्पः = बप्फो = બાફ.

२६. ह्वनो भ थाय छे.
जिह्वा = जिब्भा = જીભ. विह्वलः = विब्भलो = વીભળ.

२७. ष्ण, स्न, ह्न ए अक्षरोनो ण्ह थाय छे.
उष्णकालः = उण्हालो = ઉન્હાળો.
स्नाति = ण्हाइ = ન્હાય. तीक्ष्णं = तिण्हं = તીણું.

२८. संयोगनी पूर्वे क, ग, ट, ड, त, द, प, श, ष, स एटला अक्षर आवे तो ते लोपाय छे.

सं०	रक्तः	दुग्धं	षट्पदः	खड्गः	उत्पलं	मुद्गः
प्रा०	रत्तो	दुद्धं	छप्पओ	खग्गो	उप्पलं	मोग्गो.
गु०	રાતો	દૂધ	છપ્પો	ખાગ	ઊપલું	મોગ.
सं०	सुप्तः	श्मशानं	गोष्ठिः	स्नेहः	स्नसा	
प्रा०	सुत्तो	मसाणं	गोट्ठि	नेहो	नसा	
गु०	સૂતો	મસાણ	ગોઠય	નેહ	નસ.	

२९. म, न, य एटला अक्षर संयोगमां प्रथमाक्षर पछी होय तो लोपाय.
युग्मं = जुग्गं = જુગ. नग्नः = नग्गो = નાગો.
शल्यं = सल्लं = સાલ.

३०. ल, ब, र एटला अक्षर संयोगमां उंचे के नीचे होय तो लोपाय.
वल्गं = वग्गं = વગ. शब्दः = सद्दो = સાદ.
अर्कः = अक्को = આક. चक्रं = चक्कं = ચાક.

३१. र्श अने र्ष ए संयुक्त छे तेमना पूर्व अक्षरमां इ थाय.
आदर्शः = आरिसो = આરસો वर्षं = वरिसं = વરસ.

३१. कोइ शब्दमां र्य एवो संयुक्ताक्षर होय तेना पूर्वाक्षरमां इ थाय
भार्या = भारिआ = ભારજા

३२. त्र प्रत्ययने स्थाने हि थाय छे.
यत्र = जहि = જહિ. तत्र = तहि = તહિ.
कुत्र = कहि = કહિ. अत्र = अहि = અહિ.

३३. संस्कृतमां स्वार्थमां क प्रत्यय थाय छे तेने स्थाने प्राकृतमां कोइ ल अने कोइ ड थाय छे.

सं०	नवकः	एककः	अंधकः	पश्चकः	पुच्छकं
प्रा०	नवलो	एक्लो	अंधलो	पच्छडो	पुच्छडं
गु०	નવલો	એકલો	આંધલો	પાછડો	પૂછડું.

३४. वक्र आदिक शब्दोमां प्रथम स्वरने माथे अनुस्वार थाय छे.
वक्रं = वंकं = વાંકું. त्र्यस्रं = तंसं = તાંસું. कर्कोटं = कंकोडं = કંકોડું.

१५. श, ष, स, ए अक्षरोमां मळेला य, र, व, श, ष, स एटला अक्षर होय तो ते लोपाय अने तेनी आगना स्वरने दीर्घता थाय छे.

शनो य–नश्यति = नासइ = નાસે.
शनो र–विश्राम्यति = वीसमइ = વીસમે.
शनो व–पार्श्व = पासं = પાસું.
षनो य–मनुष्यः = मणूसो = માણસ.
षनो र–घर्षति = घासइ = ઘાસે.
सनो य–त्रस्यति = तासइ = ત્રાસે.
शनो र–विश्रंभः = वीसंभो = વીસંભો (વિશ્વાસ).
सनो स निस्सारः = नीसारो = નીસાર.

टीका—प्राकृत भाषामां तो उपर कहेला नियमप्रमाणे संयुक्त अक्षरमांथी एक अक्षर जतां पूर्वस्वरने दीर्घता थाय छे पण गूर्जर भाषामां तो घणाक संयुक्ताक्षरमां एक जतां पूर्व स्वरने दीर्घता थाय छे उ०.

सं० कर्म धर्म उत्पन्नं दुग्ध सप्त आर्द्र
प्रा० कम्म धम्म उप्पन्नं दुद्ध सत्त अद्द
गु० કામ ધામ ઊપનું દૂધ સાત આદું.

१६. शय्या आदिक शब्दोमां आदि अकारनो एकार थाय छे.

सं० शय्या वल्ली उत्कारः उत्करः
प्रा० सेज्जा वेल्ली उक्केरो उक्केरो
गु० સેજ વેલ ઉકેરો (ઢગ) ઉકેરો (ઉકરડો).

१७. संयुक्त अक्षर होय तेनी पूर्वेनो स्वर दीर्घ होय तो प्राकृतमां ह्रस्व थाय छे. पछी गूर्जर भाषामां तो पूर्व स्वरने दीर्घता थाय छे.

सं० कार्य खाद्य वाद्य बाष्पः वार्तिक
प्रा० कज्जं खज्जं वज्जं बप्फो वट्टलं
गु० કાજ ખાજું વાજું બાફ વાટલું

१८. आदि इ कारनो संयोगमां होय तो ए कार थाय छे.

पिंड = पेंडो = પેંડો. [illegible] = तेसरो = [illegible]

१९. निर् उपसर्गनो र् जाय अने नि ना इकारने दीर्घता थाय.

निस्सरति = नीसरइ = નીસરે.

४०. द्वि शब्दने बि, दु, दो, एवा आदेश थाय छे.

द्विगुणः = बिउणो = બમણો. द्वितीयः = दोयाद = [illegible]

४१. संयोगपरे ओर तो आदि उनो ओ थाय छे.

सं० मुद्गः मुस्ता पुष्करं कुद्दालम्

प्रा० मोग्गो मोत्था पोक्खरं कोद्दालं

गु० મોગ મોથ પોખર કોદાળો

४२. उपरि शब्दना उने ठामे अ थायछे.

सं० घोटोपरि पटोपरि शिरसोपरि

प्रा० घोडावरि पडावरि सिरावरि

गु० ઘોડાપર પડાપર શીરાપર

४३. केटलाएक शब्दोमां आदि ऋकारनो अ थाय छे.

घृष्टः = घट्ठो = ઘાટો. कृष्णः = कण्हो = કાન્હો. नृत्यं = नच्चं = નાચ.

४४. केटलाएक शब्दोमां ऋकारनो इकार थाय छे.

शृंगकं = सिंगडुं = શિંગડું. दृष्टं = दिट्ठं = દીઠું.

४५. केटलाएक शब्दोमां ऋकारनो उकार थाय छे.

वृद्धः = वुड्ढो = બૂઢો. पृष्ठं = पुट्ठं = પૂઠું.

४६. दृश्धातुना दृनो रि थायछे.

सदृक्षः = सरिक्खो = સરખો

४७. अव अने अप उपसर्गना आदिस्वरनो पर एवा सस्वर व्यंजन सहित ओ थायछे.

सं० अवच्छादयति अवदारितः अपवरकः

प्रा० ओछाडइ ओदालियो ओवरडो

गु० ઓછાડે છે ઓદાળ્યો (ઓધો) ઓરડો.

४८. त्यनो च्च थाय छे.

नृत्यं = नच्चं = नाच. सत्यं = सच्चं = साच.

४९. विंशति आदिक शब्दोनो अनुस्वार प्राकृतमां जाय छे.

विंशतिः = वीसा = વીસ. संस्कारः = सक्कारो = સકાર.

५०. महाराष्ट्र शब्दमां आदि आकारनो अ थाय छे अने ह, र, नी बदली थाय छे. महाराष्ट्रः = मरहट्ठो = મરેઠો.

५१ श्यामाक शब्दना मकारमां अकार छे तेनो अ थायछे.
श्यामाकः = सामओ = शामो.

५२. पारावत शब्दना र मां आकार छे तेनो एकार थाय छे.
पारावतः - पारेवओ - पारेवो.

५३. संयुक्तपूर्व उकारनो ओ अने उ थाय छे.
पुष्करं = पोक्खरं; तुण्डं = तोंडं.

५४ गौरववाचक आर्या शब्द छे तेना आनो ओ थाय छे.
आर्या - ओज्जा = ओज्ज.

५५. किंशुक शब्दना आदि इकारनो एकार थाय छे.
किंशुकं = केसुअं = केसुं.

५६. हरिद्रा शब्दना इकारनो अकार थाय छे, अने र नो ल थाय विकल्पे
हरिद्रा = हलद्दा = हळद, हरिद्रा = हलद्दी = हळदी.

५७ बिभीतक शब्दना आदि इकारनो अकार थाय छे अने बीजा ईनो ए
बिभीतकः - बहेडओ - बेहेडुं (बहेडां.)

५८. तित्तिरि शब्दना रिमां जे इकार छे तेनो ओ थाय छे.
तित्तिरिः = तित्तिरो = तेतरो.

५९. सिंह, त्रिंशत्, विंशति शब्दना इकारनो ई थाय छे, विंशतिनो वि
सिंहः = सीहो = सींह. त्रिंशत् = तीसा = तीस.
विंशतिः = वीसा = वीस.

६०. नूपुर शब्दना ऊनो ए थाय छे.
नूपुरं = नेउरं = नेपुर.

६१. कूष्माण्डी, ताम्बूल, गुडूची ए शब्दोमां ऊनो ओ थाय छे.
कूष्माण्डी = कोहण्डी = कोहळी. ताम्बूलं = तंबोलं
गुडूची = गलोइ = गळो.

६३. कपर्द, विछर्द, मर्दित, ए शब्दोमां र्दनो ड्ड थाय छे.
कपर्दः = कवड्डो = કોડો. विछर्दः = विछड्डो = વિછડો. (વભુગ્રે).
मर्दितः = मड्डिओ = મડ્ડિઓ. (એક જાતનો પથર).

६४. पञ्चदशन् शब्दमां ञ्चनो ण थाय छे.
पञ्चदश = पणरह = પનર.

६५. पर्यस्त शब्दमां स्तनो ट्ट थाय छे अने र्य नो ल थाय छे.
पर्यस्तः = पलट्टो = પાલટો.

६६. ड्मनो प्प थाय छे.
कुड्मलं = कुप्पलं = કૂપલ.

६७. ऊर्ध्व शब्दमां संयुक्तनो भ थाय छे.
ऊर्ध्वं = उभं = ઉભું.

६८. कूष्माण्डी शब्दमां ष्मनो ह थाय अने ण्डनो ल थाय छे.
कूष्माण्डी = कोहली = કોહલી.

६९. आत्मन् शब्दना त्मनो प्प थाय छे.
आत्मा = आप्पा = આપ.

७०. ताम्र अने आम्र शब्दना म्रनो म्ब थाय छे
ताम्रं = तम्बं = ત્રાંબુ. आम्रः = अम्बो = આંબો.

७१. ष्म, स्म एमनो म्ह थाय छे.
युष्मद् = तुम्ह = તમ. अस्मद् = अम्ह = અમ.

७२. तीक्ष्ण शब्दनो ण विकल्पे जाय छे.
तीक्ष्णं = तिक्खं = તીખું. तीक्ष्णं = तिखं = તીખું.

७३. श्मश्रु अने श्मशान शब्दना आदि अक्षर जाय.
श्मश्रु = मंसू = મુછ. श्मशानं = मसाणं = મસાણ.

७४. स्नेह अने अग्नि शब्दमां संयुक्तना मध्यमाक्षरमां अ थाय.
स्नेहः = सणेहो = સનેહ. अग्निः = अगणी = અગની.

७५. वाराणसी शब्दमां रणनो बदलो थाय छे.
वाराणसी = वाणारसी = વણારસી.

उत्सर्ग प्रकरण.

૭૬. लघुक शब्दमां घनो ह कन्या पछी ह ल नी बदली थाय छे.

लघुकं = हलुअं = હળવું.

૭૭. भगिनी शब्दमां बहिनी एवो अपभ्रंश थाय छे.

भगिनी = बहिणी = બેહેની.

૭૮. वृक्ष शब्दनो रुक्ख एवो अपभ्रंश थाय छे.

वृक्षः = रुक्खो = રૂખ.

૭૯. मलिन शब्दमां ननो ल थाय अने न थाय.

मलिनं = मइलं = મેલું.

८०. बहिस् शब्दना अकारने दीर्घता थाय छे अने सनो र थाय

बहिस् = बाहिर = બાહેર.

८१. गृह शब्दनो घर एवो अपभ्रंश थाय छे.

गृहं = घरं = घर. गृहपती = घरधणी = ઘરધણી.

८२. त्वा प्रत्ययने स्थाने ऊण थाय छे.

भणित्वा = भणिअ = ભણી.

८३. इदमर्थमा संस्कृतमां य प्रत्यय थाय छे तेने स्थाने केर, अ

थाय छे.

युष्मदीयः = तुम्हकेरो = तुमारो.

अस्मदीयः = अम्हकेरो = अमारो.

८४. संस्कृतमां स्नेह ए अर्थमां नामथी तैल प्रत्यय थाय छे.

थाय अने नामनो छेलो स्वर जाय.

कुसुमतैलं = फुलेलं = फुलेल.

चंपकतैलं = चंपेलं = चंपेल.

धूपतैलं = धूपेलं = धूपेल.

८५. अकारांत पुलिंग जे नाम होय तेने प्रथमा विभक्तिना

... ओ थाय छे, नामना छेडानो भ थाय छे.

... = गेलो = ...

८६. अकारांत नामने प्रथमा विभक्तिनुं बहुवचन लागे छे. त्यारे विसर्ग थाय छे.
घटाः = घडा = ઘડા. एरंडाः = एरंडा = એરંડા.

८७. भू धातुने हो एवो आदेश थाय छे.
भवति = होइ = હોય.

८८. स्त्रीलिंगे दीर्घ इकारांत नाम होय छे तेनो अपभ्रंश नामनी प्राकृत भाषामां कहि ह्स्वता थाय छे.

गौरी = गोरि = ગોરય. गर्गरी = गग्गरि = ગાગરય.

८९. स्त्रीलिंगे आकारांत नाम होय ते अपभ्रंश नामनी प्राकृतभाषामां कहि अकारांत थाय छे.

लाक्षा = लक्खा = લાખ.
स्नसा = नसा = નસ.
रेखा = रेख = રેખ.
भिक्षा = भिक्ख = ભીખ.

९०. अपभ्रंश नामनी प्राकृत भाषामां कोइ स्वरने स्थाने कोइ स्वर थाय छे.

लशुनं = लसणं = લસણ. शकुनः = सकण = સકન.

९१. प्राकृतमां पण संस्कृतनी पेठे संधिकार्य थायछे
कुंभकारः = कुंभारो = કુંભાર. लोहकारः = लोहारो = લોહાર.

आ उदाहरणोमां क् गया पछी अ+आ ए वेनुं संधिकार्य थयुं.

टीका—प्राकृतमां संधिकार्य कहि नथी थतुं पण गूर्जर भाषामां हवणा केटलाएक वर्णथी थाय छे.

पंडितः = पंडिओ = પંડ્યો. पूजितः = पूजिओ = પૂજ્યો.
खंडितः = खंडिओ = ખંડ્યો. मंडितः = मंडिओ = મંડ્યો.
क्रियापदोमां तगेयलुं रूप प्राकृतमां तो तेवुंज रहे छे पण तेनो हवणा गूर्जर भाषामां तो केटला वर्णथी संधिकार्य करे छे.

शोभते = सोहइ = સોહે. सेवते = सेवइ = સેવે.
फलति = फलइ = ફળે. वसति = वसइ = વસે.

}!

९२. गुडूची गुरुक इत्यादि शब्दोना आदि उकारनो अ थाय छे.
डूची = गलोई = ગળો. गुरुकः = गरुओ = ગરુવો.

९३. देवर शब्दमा एकारनो इकार थाय.
देवरः = दिअरो = દિયર.

९४. गो शब्दना ओनो आइ थाय छे.
गौः = गाई = ગાય.

९५. नौ शब्दमा औनो आव थाय छे
नौः = नावा = નાવ.

९६. त्रयोदशन् इत्यादि संख्या शब्दोमा आदि स्वरनो पर अने सस्वरव्यंजन सहित ए थाय.
त्रयोदश = तेरह = તેર. त्रयोविंशतिः = तेवीसा = તેવીસ.
त्रयस्त्रिंशत् = तेत्तीसा = તેતીસ.

९७. कदली शब्दमा आदिस्वरनो पर अने सस्वरव्यंजनसहित ए थाय.
कदली = केली = કેળ. कदलं = केलं = કેળું.

९८. कर्णिकार शब्दमा इनो सस्वरव्यंजनसहित ए थाय.
कर्णिकारः = कण्णेरो = કણેર. ([illegible]).

९९. पूतर, बदर, पूगफल ए शब्दोमा आदि सस्वरनो पर सस्वर व्यंजन- सहित ओ थाय.

सं०	पूतरः	बदरं	पूगफली	पूगफलं.
प्रा०	पोरो	बोरं	पोप्फली	पोप्फलं.
गु०	પોરો ([illegible])	બોર	ફોફળી	ફોફળ.

१००. लवण, चतुर्गुण, चतुर्थ, मयूर, चतुर्दश ए संस्कृत शब्दोमा आदिस्वर- नो पर सस्वरव्यंजनसहित ओ थाय अने अउ थाय.

सं०	लवणं	चतुर्गुणः	चतुर्थः	चतुर्थी	मयूरः	चतुर्दश
प्रा०	लोणं	चोग्गुणो	चोथो	चोथी	मोरो	चउदश
गु०	લૂણ.	ચોગણો	ચોથો	ચોથ.	મોર	ચઉદ

१०१. स्वरपासे असंयुक्त अनादि ड आवे तो तेनो ल थाय.
तडागः = तलाओ = તળાવ. गुडः = गुलो = ગોળ.

१०२. प्रत्यादि शब्दोमां त नो ड थाय छे.

सं॰	प्रतिपदा	पताका	बिभीतकः	हरीतकी	पतति.
प्रा॰	पडिवया	पडाया	बहेडओ	हरडई	पडइ.
गु॰	પડવે	પડાઈ	બેહેડે	હરડે	પડે.

१०३. *सप्तति शब्दना त नो र थाय छे.*

सप्ततिः = सत्तरी = સિત્તેર.

१०४. अतसी अने सातवाहन शब्दमां तनो ल थाय छे.

अतसी = अलसी = અળસી.

सातवाहनः = सालवाहणो = સાલવાહન.

१०५. वितस्ति अने वसति शब्दना त नो ह थाय छे.

वितस्तिः= विहत्थी= વેહેંત. वसतिः= वसही= વસહી (૫૨).

१०६. शिथिल शब्दना थ नो ढ थाय छे.

शिथिलं = सढिलं = ઢીલું.

१०७. संख्यावाचक शब्दमां द नो र थाय छे.

द्वादश = बारह = બાર. त्रयोदश = तेरह = तेर.

१०८. दोहद शब्दना द नो ल थाय छे.

दोहदः= दोहलो = દોહલો (ગર્ભિણીનો મનોરથ)

१०९. औषध शब्दना ध नो ढ थाय छे.

औषधं = ओसढं = ઓસડ.

११०. निंबक शब्दना न नो ल थाय छे.

निंबकः = लिंबडो = લિંબડો.

१११. केटला एक शब्दोमां प नो फ थाय छे.

सं॰	पाटयति	पनसः	परुषं	पाशः	परशुः
प्रा॰	फाडइ	फणसो	फरुसं	फासो	फरसी.
गु॰	ફાડે	ફણસ	ફરસું	ફાંસો	ફરસી.

११२. प्रभूत शब्दमां प नो व थाय छे.

प्रभूतं = बहुतं = બહુત.

उत्सर्ग प्रकरण.

११३. पार्र्दि शब्दना बीजा पकारनो र थाय छे.
पार्द्धि = पारद्धी = पारधी.

११४. युष्मद् शब्दना य नो त थाय.
युष्मादृशः = तुम्हारिसो = तमारासमो

११५. हरिद्रादि शब्दोमां असंयुक्त र नो ल थाय छे.
हरिद्रा = हलद्दा = हळद.

११६. यष्टि शब्दमां यनो ल थाय छे.
यष्टिः = लट्ठि = लाठी.

११७. स्वप्न शब्दना व नो म थाय छे.
स्वप्नः = सिमिणो = समणुं.

११८. भाजन शब्द अने राजकुल शब्दना सस्वर जनो लोप थाय छे.
भाजनं = भाणं = भाणुं. राजकुलं = राउलं = रावळ.

११९. उदुम्बरक शब्दनो दु लोपाय छे.
उदुम्बरकः = उम्बरडो = उमरडो.

१२०. घस्वर शब्दमां स्वनो घ थाय छे.
घस्वरं = घग्घरं = घाघर.

१२१. स्त्रीलिंगे आकारांत नाम कांइ ईकारांत थाय छे.
रक्ता = रत्ती = राती.
धवला = धोली = धोळी.
लंबा = लंबी = लांबी.
वक्रा = वंकी = वांकी.
सारा = सारी = सारी.

१२२. संस्कृतमां व्यंजनांत शब्द होय छे तेनो प्राकृतमां छेल्लो व्यंजन थाय
षट् = छ = छ.
जगत् = जग = जग.
मनस् = मन = मन.
शिरस् = सिर = सिर.

हेमचंद्र कविकृत प्राकृत भाषानुं व्याकरण छे तेमांथी आ उपर लखेला
कहाड्या छे ते वांचता संस्कृतना अपभ्रंश आ रीतिए थाय छे ते जणाय

धातुसंग्रह.

अक्, (अ,म्) प. १. कुटिलायां गतौ. વાંકું ચાલવું. अकति વાંકું ચાલે
णौ– अकयति વાંકું ચલાવેછે.

अक् (इ) आ. १. लक्षणे. ચિન્હ—એંધાણ કરવું. अंकते वृषं नरः નર
બળદને આંકે છે. अंकते = अंकद = આંકે. अंकः = आंको = આં
अंककः = अंकडो = આંકડો. अंकिताः = आंकिआं = આંક્યા. अंकनी
अंकणी = આંકણી. अंकुरः (કુંડું).

अंक, (उ) १०. पदे लक्षणे च १ ડગ ભરવું. २ ચિન્હ કરવું. अंकयति–
ડગ ભરે છે. ह० अंकः = आंको = આંક.

अक्ष्, (ऊ) प. १. व्याप्तौ संघाते च. १ વ્યાપવું, પ્રસરવું. २ ભેગું થ
अक्षति अक्ष्णोति विभुः વિભુ વ્યાપે છે. अक्षः– (१ બેહેડાનું ઝાડ
પાસો) अक्षम्. (ગંધસખાર) अक्षीवन् (સાગુકસવણ) अक्ष
(१ વર્ષુ. २ મોક્ષ. ३ અક્ષરા. ४ ધ્રુવ).

अग (अ,म्) प. १. कुटिलायां गतौ. વાંકું ચાલવું. अगति વાંકું ચાલેછે. णौ
अगयति. વાંકું ચલાવેછે. अगः (સાપ) अगम (વૃક્ષ) अगस्ति. (
अगद (અનુચ્ચંદન).

अग् (इ) प. १. गत्यर्थः જવું. अंगति गृहं नरः નર ઘેર જાયછે. अंगारः
અંગારો. अंगारकः (મંગળવાર). अंगम = अंग (અવયવ) १. अंगुलिः
२ अंगुलि. ३ अंगुरी (આંગળી) १ अंगनम २ अंगण (આંગણું) अंगि
अर्थी = [illegible]. [गा इंगन]

अगद्, प १०. [illegible] કરવું. [illegible] કરવું. अगदति [illegible]
[illegible] अगद, ઔષધ. अगदंकारः (વૈદ્ય)

अंग, ह. १० पदे लक्षणे च. १ ડગ ભરવું. २ ચિન્હ કરવું. अंगयति– [illegible]
ભરે છે, ह० अंगन–[illegible].

अघ् (इ) आ. १. गत्याक्षेपे. गत्याक्षेपो गतिः, वेग आरंभ उपलंभोवा. १ निंद
ચાલવું. ૨ વેગે ચાલવું. ૩ ચાલવાનો આરંભ કરવો. ૪ ચાલનો અનુભવ
કરવો. અંઘતે. નિંદ ચાલે છે, ઇ૦.

अच्, (ऊ) उ. १ गतौ याचने च. १ જવું. ૨ જાચવું. अचति-ते. જાય છે, ઇ૦.

अच्, (ई) उ १. गतौ याचने च. १ જવું. ૨ જાચવું. अंचति-ते. જાય છે, ઇ૦.

अंच्, (ऊ) उ. १. गतौ याचने च. १ જવું. ૨ જાચવું. अंचति-ते ग्रामं नरः
નર ગામ જાય છે, ઇ૦.

अंच्, (उ) प. १. गतिपूजनयोः १ જવું. ૨ પૂજવું. अंचति, જાય છે, ઇ૦. प्राची
(પૂર્વદિશા), अवाची (દક્ષિણદિશા), प्रतीची (પશ્ચિમદિશા), उदीची (ઉત્તર
દિશા). १ पर्यंक, लवे २ पल्यंक=पलंगो=પલંગ.

अंच्, (उ) उ १० विशेषणे. विशेषणविषयः गुण वर्णना, અર્થ ઉધાડે
કરવો. अंचयति-ते; अर्थं व्यक्ती करोतीत्यर्थः, અર્થ ઉધાડો કરે છે.

अज्, (अ) प १. गतिक्षेपणयोः १ જવું. ૨ ફેંકવું, ઉરાડવું. अजति. જાય છે ઇ૦.
समाजः पशुविना मनुष्यादि प्राणिसमूहः उदाजः, पशुसमूहः; समज
(પશુસમૂહ): अजः (બકરો): अजा, (બકરી) आजिनम्, (ચામડું) अजिरम्
(આંગણું). १ व्यज. २ व्यजनम् वीजणो).

अज्, (इ) उ. १०. भासार्थे भासार्थे प. १ બોલવું, ૨ દીપવું. अंजयति-ते.
બોલેછે. ઇ૦; अंजयति-ते; व्यंजनम् (બોલક્ષર) व्यंजना, व्यंजक, व्यंग.

अंज्, (ऊ) प. ७ व्यक्तिम्रक्षणकांतिगतिषु. व्यक्तिः प्रकटता. प्रक्षणं
घृतादिसेक: १ प्रगट करवुं: २ घृतादि सिंचवुं. ચોપડવું: ૩ કાંતવું
४ जवुं. अनक्ति, व्यनक्ति, प्रगट करे छे, इ०. अंजनम्, नेत्रादिकमां कज्जल
ચોપડ) अभ्यंजनम् (પગુતેલ) निरंजन
ध्वजनम् (પ્રગટ્ય તદ તેલાદિ ચોપડ) आज्यम् (घी) व्य
(निर्लेप) अक्तः (ચોપડેલ) घृताक्तः (घी ચોપડેલ) अंजः (સુ૦ચોપડ) अंज
(રંગ) अभ्यक्तः (ચરબી) व्यक्तिः (સ્ટતા) अंजः (स०ચોપડ)
(ગોળા હાથ.)

अट्, (अ) प. १. गतौ. १, गतौ. २, भमवुं. अटति. જાયછે. ઇ૦. अट
(अनन) देशाटनम्, पर्यटनम्, १ अटवि २ अटवी (અટવી) १
२ अटनी (ધનુષની કોર) १ पाटि: २ पटी = पाटि = પાટલ. अ
આડિ = આડશ (નકની ચોપડી).

अट. (अ) आ. १. अतिक्रमहिंसनयोः. अतिक्रम उल्लंघन. १ अटते, २ हन्तुं. अटी. १ अभ्यपुरे. इ०. अट्ट, २ अट्टाल ३ अट्टालक (?) अट्टाली = अवनी.

अट्ट. (अ) उ. १०. अनादरे. अनादर करणे. अट्टयति-ते. अनादरि [illegible] १ अट्ट, २ अट्टा ([illegible]).

अड. (इ) आ. १. गतौ. [illegible] मंडा ([illegible]).

अड. (अ) प. १. उद्यमे. [illegible] अडति [illegible] अडति = अडड = [illegible] १ अडा, [illegible] ([illegible], २ [illegible]).

अड्ड. (अ) प. १. अभियोगे. [illegible] अड्डति. [illegible] इ० अड्ड = [illegible] ([illegible]).

[illegible]

[illegible]

द्रम. द्रमी, अन्दा [ल० आन्वाए] अरूम्. अन. (गृ + गाजु.) अनिन्=
(नवु).

अन (अ) आ ९. गाने. उडवुं. अन्दति क्लैश मिश्रा मिश्रु रिते उडे छे.
अव. (इ) आ १. शब्दे. शब्द करवो. बोलवुं. अंबते बाल माता बोले छे.
अंबा (१ पार्वती, २ माता) अम्बा—म्बा—म्बम (आंबु). अंबरम् (नित्र).
स्वैम्बरः (शिव)

अंबर, प १० संबरणे. ढांकी देवी भारण करवुं. अंबरति मिदा मिदा प्रिय
[प्रियनु भारण मेंपण करे छे.

अम, (इ) आ १. शब्दे. शब्द करवो अमते शब्द करे छे. अंबा (गुजरात).
अम्, (अ) प. १ गती भुवु. अमति जायछे. अमम् = आम (भय).
अम्वम (अप्प). अम्भि (होडी चलाववा पाणी कापवानी लाकडानी
हांलनी आगणी

अम, (अ) प. १. गत्यादिभत्तिषु. सर्वनिर्भत्सनम्. १ जवुं, ० शब्द करवो,
३ खावुं. भेचवु अमति जायछे इ०. आम—मा—मम् (काचुं), अमर आमा=
अंबो = आंबो. १ अंबम्, २ अंबरम् = आंबु. अमयम् (पागल).
अंगः, अंबा (ग् + पाणी), अंदः (ग् + पाणी), अंबा (१ पार्वती, २ माता).
अंदन (गर्दोग) अंबरम (वस्त्र). आमिषः (मांस).
अम, (अ) उ. १०. रोग प्रगटवु आमयति ते नरः शरीरम्. रोग शरीरने
पीडे छे. १ आमः. २ आमयः (रोग), अर्यमा (मन् + अर्थ).

अय्, (अ) आ. १ गती. जवुं. अयते, *पलायते. जायछे. १ अयनम्,
२ पलायनम् (भमन) उदयः, उदयनम्, दक्षिणायनम्, उत्तरायणम्, अयः (म्+
लोढुं), महाया (नवाइ), उपायनम् (भाग), पारायणम् (मानुध्ययन).

अरर्, (अ) प. ११. आरावर्तीन आरा, मनोहर तरकरणकं कर्म आरारर्म
आर मीचवी. पगाली घोचवी. अरर्यति रथी रथी पगाली घोचेछे.

अर्क, (अ) उ. १०. स्तवने तपने. १ स्तुति करवी. २ ताप करवो, ऊनु करवुं
अर्कयति—ते स्तुति करेछे इ०. अर्कः (सूर्य).

अर्घ, (अ) प. १. मूल्ये मूल करवुं. अर्घति मूल करेछे. अर्घः (मूल्य),
महार्घम् = (मोंघु), महार्घम् (मोंघु), अनर्घः (अमूल्य).

अर्च, (अ) प. १. पूजायां दीप्तौ च १ पूजवुं. सेववुं. २ दीपवुं, चळकवुं अर्चति=
आर्चद = अर्चे. अर्च्यः (पूज्य), अर्चा (पूजा), अर्चनम् (पूजन). अर्चितः =
अर्चिभर्ा = अर्चे. अर्कः (सूर्य), अर्चिः (१ दीप्ति, २ ज्वाला).

*परा उपसर्गना रनो ल.

अर्च्, (अ) उ. १० पूजायाम्. પૂજવું. अर्चयति-ते પૂજે છે. अर्चति, अर्चा अर्चनम्, अर्चितः= अर्चिओ = અર્ચું.

अर्ज्, (अ) प. १. अर्जने. અર્જન કરવું, કમાવું. अर्जति धनन् ધન કમાય છે. १ अर्जनम्, २ उपार्जनम् (કમાવું), अर्जुनः (૧ પાંડવ, ૨ અર્જુનવૃક્ષ ૩ ધોળું, ૪ તૃણ), ऋजु (સરલ).

अर्ज्, (अ) उ. १०. प्रतियत्ने अर्जने च. प्रतियत्नः संस्कारः. १ સુધારવું, २ કમાવવું. अर्जयति-ते સુધારે છે. अर्जयति-ते द्रव्यम् ધન કમાવે છે. अर्जनम्, उपार्जनम्, अर्जितम्.

अर्थ, आ. १०. उपयाच्ञायाम्. માગવું, જાચવું. अर्थयते, अर्थयते જાચે છે. अर्थः (૧ ધન, ૨ વાક્ય, ૩ પ્રયોજન). १ अर्थना. २ प्रार्थना (જાચના).

अर्द्, (अ) प. १. पीडागतियाचनेषु. ૧ પીડવું, ૨ જવું. ૩ જાચવું. अर्दति साधुं दुष्टः દુષ્ટ સાધુને પીડે છે. अर्दति तीर्थं मुनिः મુનિ તીર્થને જાય છે. शरद्घनं नार्दति चातकोऽपि ચાતીયો શરદઋતુના મેઘને નથી જાચતો. अर्दनम् (૧ પીડા.૨ ગતિ. ૩ યાચન). जनार्दनः (વિષ્ણુ), आर्दितः (પીડિત).

अर्द्, (अं) उ. १० हिंसायाम्. હણવું. अर्दयति-ते अर्दति-ते હણે છે. आर्द्रा (નક્ષત્ર).

अर्व्, (अ) प. १. गतौ. જવું. अर्वति જાય છે. अर्वः (गति)

अर्व्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. अर्वति હણે છે.

अर्ह्, (अ) प. १. योग्यत्वपूजनयोः १ યોગ્ય થવું, २ પૂજન કરવું. अर्हति पूजां साधुः સાધુ પૂજાને યોગ્ય થાય છે. अर्हति देवं विप्रः વિપ્ર દેવને પૂજે છે. अर्हः (યોગ્ય), पूजार्हः (પૂજાયોગ્ય), पूजार्हा (બ્રાહ્મણી), अर्हन् (તીર્થંકર). १ अर्हणम्, २ अर्हणा (પૂજન).

अर्ह्, (अ) उ. १०. पूजायाम्. પૂજન કરવું, પૂજવું. अर्हयति-ते. अर्हति પૂજે છે. अर्हणा (પૂજન).

अल्, (अ) प. १. भूषणपर्याप्तिवारणेषु. १ શોભાવવું-દીપાવવું, २ પૂરું કરવું. ३ વારવું, નિવારવું. अलति देशं कुलेन કુળવડે દેશને શોભાવે છે. अलति कंसं कृष्णः કૃષ્ણ કંસને પૂરો પાડે છે. अलति चोरं राजा રાજા ચોરને

निवारेछे. अलम् (ભૂષણ, પૂર્ણતા, નિષેધ). अलंकारः (ઘરેણું), अलकः (કેશ), अलका (કુબેરપુરી) अलिकम् (લલાટ), अलीकम् (મિથ્યા), अलीका (વેશ્યા), व्यलीकम् (અપરાધ), व्यलीका (લાજ), अलिंदः (બારણાની બાજુની, સાખ). १ आलि, २ आली (સખી), अलिः (ભમરો), अलंकृतः (ભૂષિત), अलानम् (ઉખાડિયું).

अव्, (अ) प. १. रक्षण गति कान्ति प्रीति तृप्त्यवगम प्रवेश श्रवण स्वाम्यर्थ याचन क्रियेच्छा दीप्त्यवाप्त्यालिंगन हिंसा दान भाग वृद्धिषु. कान्तिः शोभा. दीप्तिस्तेजः. तृप्तिरिच्छानाशः. स्वाम्यर्थं स्वामित्वम्. हिंसा हननम्. आदाने ग्रहणम्. १ રક્ષણ કરવું, પાળવું. २ જવું. ३ શોભવું. ४ પ્રીતિ કરવી. ५ તૃપ્ત કરવું. ६ જાણવું. ७ પેસવું. ८ સુણવું. ९ ધણી થવું. १० જાચવું. ११ કરવું. १२ ઇચ્છવું. १३ ચળકવું. १४ પામવું. १५ આલિંગન કરવું. १६ હણવું. १७ ગ્રહવું, લેવું. १८ ભાગ કરવા. १९ વધવું. अवति પાળેછે ઇ૦. १ अवनिः, २ अवनी (પૃથ્વી), अवटः (ખાડો), अविः (१ રજસ્વલા, २ બોકડો, ३ સૂર્ય), अविनम् (જલ). उमा (१ પાર્વતી, २ અળશી), अब्धिः (સમુદ્ર), ओम् (પ્રણવ), अधरः (१ હોઠ, २ નીચેનો હોઠ).

अवधीर् (अ) उ. १०. अवज्ञायाम्. અવજ્ઞા-તિરસ્કાર કરવો. अवधीरयति-ते અવજ્ઞા કરેછે. अवधीरणम् (અવજ્ઞા), अवधीरितः (અવજ્ઞાત).

अश्, (ऊ) आ. ५. व्याप्तौ संघाते च. १ વ્યાપવું, પ્રસરવું, २ એકઠું કરવું, એકત્ર કરવું. अश्नुते विश्वं विश्वनाथः વિશ્વનાથ વિશ્વને વ્યાપેછે. अश्नुते सुखम् સુખ એકઠું કરેછે. श्वशुरः = ससुरो = સસરો. श्वाशुरम् = सासुरं = સાસરું. श्वश्रूः = સાસુ. अश्रम् (१ વર્ષ, २ વસ્ત્ર). अश्वा (ઘોડી), अश्वः (१ ઘોડો, २ પામો). अक्षि = अक्खि = આંખ. आशुः (શરીર), अष्ट = अट्ठ = આઠ. अशनिः (વજ્ર), यशः (य + कीर्ति), अश्रु = अंसु = આંસું. अष्टका (પિતૃદેવ સંબંધી કર્મ).

अश्, (अ) प. ९. भोजने. જમવું, ખાવું. अश्नाति भक्तम् ભાતને જમેછે. अशनम् (ભોજન), अशनाया (ભૂખ), अशितः (તૃપ્ત).

अंस. उ. १० समाघाते. समाघातो विभजनम्. વિભાગ કરવો. अंसयति-ते धनं भागवर्गः ભાગવર્ગ ધનને વહેંચેછે. अंशः (ભાગ).

[illegible] २ धा. [illegible] ३ धा. [illegible]

[illegible]

[illegible] २ धा. [illegible] ३ धा. [illegible]

[illegible] स्पर्धायाम् [illegible]

[illegible]

[illegible] आदि [illegible]

[illegible] आभिः [illegible]

[illegible]

[illegible] प्रत्यये [illegible]

[illegible] आगम [illegible]

[illegible]

आंदोल, उ. १०. आंदोलने. હિંડોળવું, હિંચકા નાખવા. आंदोलयति-ते હિંડોળે છે. आंदोलनम् (હિંડોળવું).

आप्, (ऌ) प. ५. व्याप्तौ. વ્યાપવું, પ્રસરવું. आप्नोति विश्वं विष्णुः વિષ્ણુ વિશ્વને વ્યાપે છે. प्राप्नोति = पावइ = પાવે-પામે. व्याप्नोति = વ્યાપઇ = વ્યાપે. समाप्नोति = સમાપઇ = સમાવે. आप्तः (યથાર્થવક્તા), व्याप्तः = વ્યાપ્યો. प्राप्तः, प्राप्तिः, व्याप्तिः, आप. (१ + अच) व्यापकः, प्रापकः, अभिव्यापकः, व्याप्यम् (વ્યાપવાયોગ્ય).

आप्, (ऌ) उ. १०. लंभने. લંભને પ્રાપ્તિઃ પામવું. आपयति-ते, आपति-ते. પામેછે.

आप्, (ऌ) उ. १०. लंभने. લંભને પ્રાપ્તિઃ પામવું. आपयति-ते, आपति. પામેછે. प्रापति = પાવઇ= પાવે—પામે. प्राप्तिः प्राप्तिम् =पात्तिअं =પામવું.

आस्, (अ) आ. २. उपवेशने. બેસવું. आस्ते गृहे ઘરમાં બેસેછે. उपास्ते ઉપાસે છે. आसनम्, उपासनम्, उपासना. उपासितो गुरुः शिष्येण શિષ્યે ગુરુ ઉપાસ્યો. आसीनः (બેસનાર) उदासीनः (તટસ્થ).

इ, प. १. गतौ. જવું. अयति જાયછે. उदयति ઉગેછે. उदयः (ઉદ્ગમ).

इ, (क्) प. २ स्मरणे. સ્મરવું, સંભારવું (અધિપૂર્વ) अध्येति *मातुर्बालः બાળ માતાને સંભારે છે.

इ, (ङ्) आ. २. अध्ययने. ભણવું, અધ્યયન કરવું. (અધિપૂર્વ) अधीते वेदं विप्रः વિપ્ર વેદને ભણેછે. अध्यापनम् (ભણાવવું), अध्ययनम् (ભણવું), अध्येता (ऋ + ભણનાર), १ अध्यापकः, २ उपाध्यायः (ભણાવનાર). उपाध्यायी-या, (ભણાવનારની સ્ત્રી). अध्यायः (પ્રકરણ).

इ, (ण्) प. २. गतौ. જવું. एति ग्रामं पथिकः પથિક ગામને જાયછે. प्रेत्य. अयनम् (ગમન), समयः (કાળ), प्रत्ययः (વિશ્વાસ), अन्वयः (વંશ), आयः (આવક) न्यायः (નીતિ), पर्यायः (તુલ્ય), अत्ययः (ऋ + આવવું) प्रराट् (અર્થાંતરપ્ર અર્થ), एकः, उपायः.

इष्, (अ) प. ४. गत्यर्थः જવું. इष्यति જાયછે.

इल, (र) प. ६. गत्यर्थः. જવું. इलति જાયછે. (इलनम् (વિહાર)).

---

* [illegible]

इग्, (इ) प० १. गत्यर्थः જવું. इंगति જાયછે. इंगनम् (ગમન), १ इंग, २ इंगितः (જંગમ), इंगुदी (હિંગોરી), ज्योतिरिंगणः (આગિયો).

इट्, (अ) प. १. गतौ જવું. एटति. જાયછે.

इद्, (इ) प. १. परमैश्वर्ये. परमैश्वर्यं परमेशनक्रिया. ધણીથવું, પરમેશ્વરપણું કરવું. इंदति ધણી થાયછે. इंदुः (ચંદ્ર), इंद्रः (દેવરાજ), इंदः (ઇશ્વર), इंदीवरम् (કાળું કમલ).

इंध्, (ञि,इं) आ. ७. दीप्तौ. પ્રકાશિત થવું. इंधे वन्हिरिंधनेन અગ્નિ ઇંધણાંવડે પ્રકાશિત થાયછે. समिंधे. इंधनम् = इंधणं = ઇંધણું. १. समिध् (ध् +), २ एधः (अस् + सुप्रत्ययमां गुणकार्य), १ इद्धः, २ समिद्धः (દીપ્ત).

इर्, (अ,ञ) उ. ११. ईर्ष्यायाम्. ઇર્ષ્યા કરવી. इर्यति-ते ઇર્ષ્યા કરેછે.

इरज्, प. ११. ईर्ष्यायाम्. ઇર્ષ્યા કરવી. इरज्यति.

इरस्, प. ११. ईर्ष्यायाम्. ઇર્ષ્યા કરવી. इरस्यति.

इल्, (अ) प. ६. स्वमक्षेपणयोः. १ સ્વપ્ન થવું, ઉંઘવું. २ ફેંકવું, ઉશેટવું. इलति, ઉંઘેછે इ०. इला (પૃથ્વી), एला (એલચી).

इल्, (अ) उ. १०. प्रेरणे. પ્રેરવું. एलयति-ते प्रेरेछे

इला, प. ११. विलासे. રમવું, ખેલવું. इलायति ખેલેછે.

इव्, (इ) प. १. व्याप्तौ प्रीणने च. १ વ્યાપવું, २ તૃપ્તથવું. इन्वति विश्वमीश ઇશ્વર વિશ્વને વ્યાપેછે इ०. इन्विका (મૃગશીર્ષ નક્ષત્રતારા).

इष्, (अ) प. ४. गतौ. જવું. इष्यति જાયછે. इष्टः, अन्वेषणम्, अन्वेषणा (ખોળવું). प्रेषणम् (પ્રેરવું), इषुः (સેરડી), एषः, प्रेष्यः (દાસ), इष्टिः = ઇષ્ટિ = ઇષ્ટિ = ઇષ્ટ = ઇષ્ટ. इषणा (ગતિ), इषुः (बाण).

इष्, (अ) प ६. इच्छायाम्. ઇચ્છવું. इच्छति हरिभक्तिं विप्रः વિપ્ર હરિભક્તિને ઇચ્છેછે. इष्टः (ઇચ્છેલ), इच्छुः (ઇચ્છનાર), इष्टः (ઇચ્છેલ). १ इष्टि, २ इच्छा (ઇચ્છા) इक्षुः (શેરડી), इष्टका (ઇંટ), प्रेष्यः (ઇચ્છાયોગ્ય), एषणी (ત્રાજી), एषणम् (ઇચ્છા), इषिका (ગાંઠી, સૂળ) इट् (પંથ).

इष्, (अ) प. ९. आभीक्ष्ण्ये. आभीक्ष्ण्यं पौनःपुन्यं भृशार्थश्च. १ ફરીફરીને કરવું. २ અતિશય કરવું. इष्णाति ફરીફરી કરેછે इ०. इषिरः, इषिरवान्.

... પાર પારખું કરવો. ઇણુમતિ ખાણુ પારખું કરછે. ઇણુધેઃ (પત્રુ).

ઈ, प. १. गती. જવું. अयति જાયછે.

ઈ, प. २. गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु. गर्भग्रहणम्, असनं क्षेपणम्. १ જવું. २ વ્યાપવું. ३ ગર્ભધરવો. ४ ઇચ્છવું, ५ ફેંકવું, ६ ખાવું. एति જાયછે ઇ૦.

ઈ, (इ) आ. ४. જવું. ईयते જાયછે. प्रत्ययः

ईक्ष्, (अ) आ. १. दर्शने. જોવું. ईक्षते. समीक्षते. अवेक्षते. वीक्षते. प्रतीक्षते ગ્રુવેછે. निरीक्षते = निरीक्खइ = નિરખઈ = નિરખે. प्रेक्षते = पेक्खइ = પેખે. परीक्षते = परिक्खइ = પરખે. ईक्षणम् (१ નેત્ર, २ દર્શન) वीक्षणम्, निरीक्षणम् (દર્શન), प्रेक्षित = पेक्खिअो = પેખ્યો. प्रेक्षा (બુદ્ધિ), अपेक्षणम्, उपेक्षा, अन्वीक्षणम्, परीक्षकः (પારખ).

ईख्, (प) प. १. गत्यर्थः જવું. ईखति જાયછે.

ईङ्, (अ) आ. ४. गतिकुत्सनयोः, જવું, २ નિંદવું. ईयते જાયછે ઇ૦.

ईड्, (अ) आ. २ स्तुतौ. સારવું સ્તુતિ કરવી. ईड्डे हरिं विप्रः વિપ્ર વિષ્ણુને સ્તવેછે. ईडितः ईडा (१ સ્તુતિ, २ ભૂમિ), ईडः (દેવવિશેષ).

ईड्, (अ) उ. १०. स्तुती. ईडयति–ते સ્તુતિ કરેછે. ईडा (१ સ્તુતિ, २ અભી ...ડી).

ईर्, (अ) आ. २. गतौ कंपने च. १ જવું, २ કંપવું. ईर्ते वातः पथिकः પથિક ગામને જાયછે. ईर्मः (અગ્નિ), वीरः (इन् + स्वान्त), वीरिणी (કુમકુમ), समीरणः (વાયુ), ईरेणुः (ધુંધીનું ઝાડ), अरः = (આરું).

(अ) उ. १०. क्षेपे. क्षेपः प्रेरणम्. પ્રેરવું, ફેંકવું. ईरयति–ते. ईरयति पर्णं ... મહાપવન હાંપિને પ્રેરેછે. समीरयति–ते. समीरणः (વાયુ), प्रेरणा.

(अ) प. १. ईर्ष्यायाम्. ઈર્ષ્યા કરવી. ईर्ष्यति सज्जनं दुर्जनः દુર્જન સજ્જનને ઈર્ષ્યા કરેછે.

(अ) प. १. ईर्ष्यायाम्. ઈર્ષ્યા કરવી. ईर्ष्यति साधुं खलः ખલ સાધુને ઈર્ષ્યા કરેછે. ईर्ष्या.

ईश्, (अ) आ. २ ऐश्वर्ये. धणीपणुं करवुं, स्वामीपणुं करवुं, अधिपणुं करवुं. इष्टे राजा राजा धणीपणुं करेछे. ईशः, ईश्वरः, ईश्वरा, ईश्वरी, ईशिता (अ + स्वामी), ईशानः (स्वामी), ईशा = ईष (ગાડાની ઈષ, હળની છેડ).

ईष्, (अ) प. १. उंछे. उंछः उच्चयनम्. वीणवुं. ईषति बदराणि बालः બાળક બોર વીણેછે. ईषा = ઈષ (મંચકાદિકનો અવયવ), ईषत् (થોડું), ईषिका (રાણી).

ईष्, (अ) आ. १. गतिहिंसादर्शनेषु. १ જવું, २ હણવું, ३ જોવું. ईषते पांथः પાંથ જાયછે. मनीषा (બુદ્ધિ), मनीषितम् (બુદ્ધિમાં પેઠેલું), ईषा = ઈસ. ईषीका (કાંસ, એકજાતિનું ઘાસ).

ईह्, (अ) आ. १. चेष्टायाम्. १ ઉદ્યોગ કરવો, २ ઇચ્છવું. ईहते ઉદ્યોગ કરેછે. १ ईहा, २ समीहा (ઇચ્છા).

उ, (ङ्) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. अवते. अवः, अविः (બોકડો).

उक्ष्, (अ) प. १. सेचने. સિંચવું. उक्षति સિંચેછે. उक्षितम् (સિંચ્યું), उक्षा (અન્ + બળદ). [इंग्रे. ઑક્સ]. मोक्षणम् (સિંચન).

उख्, (अ) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ શોષવું. २ પૂર્ણ કરવું. ओखति हिमेन वृक्षः ઝાડ હિમે શોસાય છે.

उख्, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. ओखति જાયછે. उखा (હંડી).

उख्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. उंखति જાયછે.

उच्, (अ) प. ४. समवाये. समवायः ऐक्यम्. એકતા કરવી, મળવું. उच्यति એકતા કરેછે, ओकः (ઘર), उचितम्, अनुचितम्.

उछ्, (ई) प. १. विवासे. विवासोऽतिक्रमः समाप्तिश्च. १ અતિક્રમવું, ઓળંગવું. २ સમાપ્ત કરવું, પારપાડવું. उच्छति, व्युच्छति અતિક્રમે છે. इ०.

उछ्, (इ) प. १. उंछे. उंछः उच्चयः कणशआदानमिति यावत्. વીણવું. उंछति धान्यं तापसः તાપસ દાણા વીણે છે. उंछः (કણ વીણવા).

उछ्, (ई) प. ६. विवासे. १ અતિક્રમવું, ઓળંગવું, २ સમાપ્ત કરવું, પારકરવું. उच्छति, व्युच्छति અતિક્રમે છે. इ०. व्युष्टः, व्युष्टा (નાડી), व्युष्टम् (પ્રાતઃ).

उछ्, (इ) प. ६. उंछे. વીણવું. उंछति कणान् तापसः તાપસ કણ વીણે છે. उंछः (કણવીણવા).

झ्, (प) प. ६. उत्सर्गे. उत्सर्गस्त्यागः, तजवुं. उज्झति कंचुकीं सर्पः साप कांचळीने तजे छे. उज्झितम् (तजेलुं), उज्झः (तजु),

ठ्, (अ) प. १. उपघाते. पासरवुं, पछाडवुं, फोडवुं. ओठति घटं दासी दासी घडाने फोडे छे.

ड्ड्, (अ) प. १. (सो०) संघाते. भेगुं करवुं. ओडति. उडुपम् = उडुपम = उडुपुं. (नाहनुं नाव).

उन्द्, (ई) प. ७. क्लेदने. भीनुं करवुं. पलाळवुं. उनत्ति गात्रं सलिलेन मुनिः मुनि जळवडे गात्र पलाळे छे. ओदनः (भात), उदकम् (जळ), समुद्रः, उन्दुरः, १ उंदुर, २ उंदरः= उंदर. उंदरः= ओणगो. उन्नः (ओले), १ उदुंबर, २ उदुंबरकः= उंबरडो.

उब्ज्, (अ) प. ९. उंछे. वीणवुं. उञ्छति कणान् भिक्षुः भिक्षु कणने वीणे छे.

उब्ज्, (अ) उ. १०. उंछे. वीणवुं उञ्छयति-ते कणान् भिक्षुः भिक्षु कण वीणे छे.

उब्ज्, (अ) आर्जवे. विनय—आर्जव करवो. उब्जति कुब्जाः कुब्जा कुब्जने आर्जव करे छे. कुब्जः (खुंधो).

उभ्, (अ) प. ६. पूरणे. पूर्ण करवुं. पूरवुं. उभति धनैरर्थिनं राजा राजा धनवडे याचकोने पूरे छे. उभौ (बे), उभयम् (बेड).

उंभ्, (अ) प. ६. पूरणे. पूर्ण करवुं. उंभति पूरे छे.

उरस्, प. ११. बलार्थे बळ करवुं. उरस्यति बली बळवान बळ करे छे उर (स् + क्यच्).

उर्द्, (ऊ) आ. १. माने क्रीडायामास्वादने च. १ तोळवुं. २ रमवुं, ३ आस्वदवुं. उर्दते स्वर्णं स्वर्णकारः सोनी सोनाने तोळे छे. १ उर्दः, २ उर्दी (विमान), ऊर्दम् = ऊर्द = उडुं.

उर्द्, (ई) प. १. हिंसायां हणवुं. उर्वति घोरं प्राणी घोरने हणे छे. उर्वरा (फळवाळी भोमडी), एर्वरा (भोगी भोमडी), उर्वः (नित्य), उर्वरा (धान्यउत्पत्तिवाळी भूमि).

उल्, (अ) प. १. (सौ०) दाहे બાળવું. ओलति तृणं तृણને બાળે છે. उल्का (મશાલ, તેજપુંજ).

उलड्, (इ) उ. १०. उत्क्षेपे. ઊંચે ફેંકવું, ઓલંડવું. उलंडयति-ते. [illegible] ઊંચે ફેંકેછે.

उष्, (अ) प. १. दाहे. બાળવું. ઉનું કરવું, ગર્મ કરવું. ओषति [illegible] सूर्यः સૂર્ય જળને ગર્મ કરેછે. उष्णम् = उष्णं = ઊનું. उखा (હંડી), [illegible] હોડ. उष्ट्र= ઉંટ. ओजः (ष् + બળ), उषः (स् + પ્રભાત), १ उष्णः २ उष्णकः (શીઘ્રકારી), उष्णीषम् (પાઘડી), १ ओषधिः, २ ओषधिः [illegible] धन् = ઓખડ.

उषस्, प. ११. प्रभातीभावे. વહાણું, થાવું, પ્રભાત થવું. उषस्यति. વહાણું થાય છે. उषः (स् + પ્રભાત).

उह्, (इर्) प. १. अर्दने. પીડા કરવી, નડવું. ओहति, अर्दहति નડેછે.

ऊठ्, (अ) प. १. उपघाते. પછાડવું, ફોડવું. ऊठति પછાડેછે.

ऊन्, उ. १०. परिहाणे. ઊણું કરવું. ऊनयति-ते पूर्णं [illegible] ઓછા [illegible] કરેછે. ऊनम् = ऊनं = ઊણું. न्यूनम्. ऊनितम् (ઊણું કરેલું).

ऊय्, (ई) आ. १. तंतुसंताने વણવું. ऊयते वस्त्रं [illegible] વણકર વસ્ત્ર વણેછે. ऊतम् (વણ્યું), [illegible] = પ્રોયું. १ ऊतिः, २ व्यूतिः (વણવું)

ऊर्ज्, (अ) उ. १०. बलप्राणनयोः. [illegible] ऊर्जयति-ते [illegible] [illegible] ऊर्ज् (બળવાન).

ऊर्णु, (ञ) उ. २. आच्छादने. ઓઢાડવું, ઓઢવું, ઢાંકવું. ऊर्णोति, [illegible] [illegible] ઊન [illegible] ઓઢાડે છે ऊर्णा, ऊर्ण, ऊर्णायुः (ઓઢ[illegible]).

ऊष्, (अ) प. १. [illegible] [illegible] ऊषति [illegible] [illegible] ऊषः (ખારી માટી), ऊषर क्षेत्रम् = [illegible] ऊषणम् (મરિચ), [illegible] (સિંહ), [illegible] [illegible]

ऊह्, (अ) आ. १. [illegible] [illegible] [illegible] ऊहते [illegible] [illegible] [illegible] (અનુમાન), ऊहः (તર્ક), [illegible] [illegible]

ऋ. प. १. गतिप्रापणयोः. १ જવું, २ પ્રેમાડવું, પમાડવું. ऋच्छति જાયછે.
ह०. णौ -अर्पयति = अपइ = આપે. ऋणम् કરજ. ऋतम् (સાચું), अर्यः
(१ સ્વામી, २ વૈશ્ય). आर्यः (સજ્જન), आराः = આર. उरणः (ઘેટો).

ऋ. प. ३. गतौ. જવું. इयर्ति. જાયછે. अरिः (શત્રુ), ऋनम्, ऋणम्, अर्भः
(છોકરો), अरण्यम् (વન), अरत्निः अरत्निः (કોણી કનિષ્ઠાવાળો મુઠ્ઠી હાથ).
ऊर्मिः (તરંગ), ऋतुः (વસંતાદિ. સ્ત્રીરજ), उरः (સ + હૃદય).

ऋ. प. ५. हिंसायाम् હણવું. ऋणोति હણેછે.

ऋक्षि. प. ५. हिंसायाम्. હણવું. ऋक्षिणोति હણેછે. बोपदेवस्य हेमचंद्रस्य
च मते ऋक्ष्णोति. ऋक्षः = रिछो = રીછ.

ऋच्, (अ) प. ६. स्तुतौ. સ્તુતિ-વખાણ કરવું. ऋचति हरिं बुधः બુધ હરીને
સ્તવેછે. ऋक्, ऋचा (વેદમંત્ર).

ऋछ्, (अ) प. ६. गतींद्रियप्रलयमूर्तिभावेषु. इंद्रियाणां प्रलयो मोहः. १ જવું,
२ મોહ પામવું. ३ મૂર્ત હોવી. કઠીણ થવું. ऋच્छति मार्गे पांथः. પંથ ગામને
જાયછે. ऋच्छति वृद्धः વૃદ્ધ મોહ પામેછે. ऋच्छति शीतेन घृतं શીતવડે ઘી
ઠરી જાયછે.

ऋज्, (अ) आ. १. गतिस्थानार्जनोपार्जनेषु. अर्जनं मार्गनम्. १ જવું. २ સ્થિર
થવું, રહેવું. ३ છુટવું. ४ કમાવું. ઉપાર્જન કરવું. अर्जते જાય છે.
ह० अर्जनम्, उपार्जनम्, अर्जितः, उपार्जितः, अर्गः (સ્થાન), ... अर्गः
... ऋजीकम् (१ વજ્ર. २ ધમ). ऋजीक (પિટા).

ऋञ्ज्, (इ) आ. १ भर्जने. भर्जनं जलं विना तंडुलादेः संतापविशेषः. સેકવું,
ભુંજવું. ऋंजते चणकान् कांदविकः કંદોઈ ચણાને સેકેછે.

ऋण्, (उ) उ. ८ गतौ. જવું. ऋणोति, अर्णोति. ऋणुते, अर्णुते જાયછે.
ऋतः, ऋणम्, ऋणिकः (ગતિ).

ऋत्, प. २ (सौ०) घृणायां कृपायां च. १ નિંદા કરવી. २ કૃપા કરવી.
ऋतीयते. નિંદા કરેછે ह०.

ऋध्, (उ) प. ४. वृद्धौ. વધવું. ऋध्यति धनेन विप्रः વિપ્ર ધનવડે વધે છે.
समृध्यति धनेन धनी ધનવાન ધનવડે સમૃદ્ધ થાય છે. ऋद्धः-द्धा-द्धं.
समृद्धः-द्धा-द्धं. ऋद्धिः, समृद्धिः, अर्धः.

ऋधु, (उ) प. ४. वृद्धौ. વધવું. ऋध्यति धर्मेण विप्रः વિપ્ર ધર્મવડે વધે છે. समृध्यति धनेन धनी ધનવંત ધનવડે સમૃદ્ધ થાય છે. ऋद्ध–द्धा–द्धं. समृद्ध–द्धा–द्धं. ऋद्धिः, समृद्धिः, अर्द्धः.

ऋधु, (उ) प. ५. वृद्धौ. વધવું. ऋध्नोति धर्मेण विप्रः વિપ્ર ધર્મવડે વધે છે. समृध्नोति धनेन धनी ધનવંત ધનવડે સમૃદ્ધ થાય છે. ऋद्ध–द्धा–द्धं. समृद्ध–द्धा–द्धं. समर्धुकः (વરદાતા).

ऋफ्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. ऋफति હણેછે. ऋफः (હિંસા), ऋफितः (હણેલા).

ऋंफ्, (अ) प. ६. हिंसायाम् હણવું. ऋंफति હણેછે. ऋंफः (હિંસા).

ऋश्, (अ) प. १. (सौ०) गतिस्मृत्योः. १ જવું, २ સ્મરવું. अर्शति. ऋश्यः (મૃગભેદ).

ऋष्, (इ) प. ६. गतौ. જવું. ऋषति જાયછે. ऋषभः (ઋષભદેવ), ऋषिः, ऋष्टिः (ખડ્ગ) ऋक्षः= रिछो = રીંછ.

ऋ, प. ९. गतौ. જવું. ऋणाति જાયછે.

एज्, (ऋ) प. १. कंपने. કંપવું. एजति કંપેછે. जनमेजयः (એક રાજા).

एज्, (ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. एजते દીપેછે.

एठ्, (अ) आ. १. विबाधायाम्. બાધ કરવો, નડવું. एठते નડેછે.

एध्, (अ) आ. १. वृद्धौ. વધવું. एधते धर्मेण साधुः સાધુ ધર્મવડે વધેછે. एधमानः (વધતો), एधः (વૃદ્ધિ), एध (स् + લાકડું).

एला, प. ११. विलासे. ક્રીડા કરવી. एलायति नरः નર રમેછે.

एषृ, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. एषते ग्रामं पांथः પાંથ ગામને જાયછે, अन्वेषते चोरं नरः નર ચોરને ખોળેછે. अन्वेषणम् (ખોળ).

ओख्, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ સોસવું, સુકાવવું. २ પૂરું કરવું. ओखति १ શોષણ કરેછે, २ પૂર્ણ કરેછે.

ओज्, (अ) उ. १०. बलतेजसोः. १ બલ કરવું. २ તેજ કરવું, ઝગઝગવું કરવું. ओजयति–ते. ओजः (स् + १ બલ, તેજ).

ओण्, (ऋ) प. १. अपनयने. સંતાડવું, છુપાવવું, ગોપવું. ओणति धनं चौरः ચોર ધનને સંતાડે છે. उड्रः (દેશભેદ).

ओलडु, (इ) उ. १०. उत्क्षेपे. ઓલંડવું. ओलंडयति–ते ઓલંડેછે. ओलंडति = ओलंडइ = ઓલંડે. ओलंडितः= ओलंडिओ. ઓલંડ્યો.

कक्, (अ) आ. १. लौल्ये. लौल्यं गर्वश्चापल्यंच. १ ગર્વ કરવો, ૨ ચપલતા કરવી. ककते ગર્વ કરેછે. काकः= કાગ. काककः= કાગડો. ककुभः (અર્જુન વૃક્ષ, સાદડ).

कक् (इ) आ १. गतौ. જવું. कंकते જાયછે. कंकते. कंकः (કાંકું પખી), कंककः= કાંકડો. (એકપંખી). कंकणम् = કાંકણુ. किंकिणी. (ઘુઘરી), कंकतः (કાંકશી).

कख्, (अ) प. १. हसने. હસવું. कखति હસેછે.

कख्, (ए, म्) प. १. हसने. હસવું. कखति હસેછે. णौ–कखयति.

कक्ख्, (अ) प. १. हसने. હસવું. कक्खति હસેછે कक्खा (હાસ), कक्खटः (૧ નઠુર, ૨ ખડી).

कग्, (ए, म्) प १. क्रियासामान्ये संवरणे च. ૧ કરવું. ૨ ઢાંકવું, છાવું. कगति.

कच्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. कचति શબ્દ કરેછે.

कच्, (अ) आ. १. बंधने. બાંધવું. कचते બાંધેછે. कच्छः (તીર), कचः (કેશ), काचः (શીશું), विकचम् (ફૂલવું).

कच्, (इ) आ. १. दीप्तिबंधनयोः. ૧ દીપવુ, પ્રકાશવું. ૨ બાંધવું. कंचते. कंचनम् (હેમ). कंचुकः= કચુઓ. कंचुली = કાંચળી. ૧ काचिः, ૨ काची (કટિમેખલા)=કંધોરો. काचः (૧ કાચ, ૨ શીશું).

कञ्, (इ) प. १. (दी०) उत्पत्तौ. ઉપજવું. कंजति ઉપજેછે. कंजरः (બ્રહ્મદેવ, ૨ સૂર્ય).

कट्, (ई) प. १. गतौ. જવું. कटति જાયછે. प्रकटति = पकटइ = પ્રકટે. उत्कटति = उक्कटइ = ઊકટે.

कट्, (ए) प. १. वर्षावरणयोः १ વરસવું. ૨ આવરવું, ઓઢાડવું, ઢાંકવું, વ્યાપવું, પેરવું. कटति मेघः મેઘ વરસે છે. कटति गात्रं गोपालः कटेन કટવડે ગોવાળ શરીરને ઢાંકેછે. कटः= कडो (૧ ચીરણુદિ[illegible] હસ્તિ ગંડસ્થલ), निकटः (સમીપ), कटकः ([illegible]), कटंकः ([illegible] (કકાગે

[illegible]), १ [illegible], २ [illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible]), [illegible] ([illegible]
१ [illegible] = [illegible] = [illegible] २ [illegible] = [illegible]

कट्, (इ) प. १. गतौ. [illegible]

कत्, (अ) प. १. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] १ [illegible], २ [illegible] ([illegible])

कत्, (इ) आ. १ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible].

कद्, (इ) उ. १०. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
–ते [illegible] [illegible], [illegible].

कद्, (अ) प. १. मदे. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] कदमः, [illegible]–कदमा ([illegible]), [illegible], [illegible] ([illegible])

कद्, (इ) प. १. मदे. [illegible] [illegible] [illegible] मद करे छे

कद्. (इ) आ. १. मदे. मद करवो. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] मद करे छे.

कद्, (अ) प. ६. मदे. [illegible] मद करवो. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] मद करे छे. १ कडवम्, अने २ कडरम् ([illegible]), १ [illegible] अने २ कलेवरम्. कडंगरः ([illegible]), [illegible], १ कटमः, अने २ [illegible] ([illegible]).

कड्, (इ) उ. १०. भेदने खंडने च. १ भेदवुं, २ [illegible]. कंडयति–ते. [illegible] भेदे छे इ०. १ कंडोलः, २ कंडोलकः, ([illegible], [illegible]).

कंडू, (ञ्) उ. ११. गात्रविघर्षणे. शरीर [illegible]. वलूरवुं. कंडूयति–ते गात्रम् शरीरने [illegible] छे. १ कंडूः, २ कंडूया, ३ कंडूतिः, ४ [illegible] ([illegible])

कड्ड्, (अ) प. १. कार्कश्ये. कठोर थवुं. कड्डति कठोर थाय छे. कड्डः [illegible] ([illegible])

कण्, (अ) प. १. शब्दार्थः. शब्द करवो. कणति= कणइ = [illegible] शब्द करे छे. कणः, काणः, कणीकः ([illegible]), कणीका ([illegible]), कांडः ([illegible]), केडम् ([illegible]) कण्वम् ([illegible]). कण्वः ([illegible]). किंकिणिका ([illegible]). कंडूः, कंठः ([illegible]) कणिशः= [illegible].

कण, (अ, ग) प १. गतौ. જવું. कणति જાયછે ગી. कण...

कण्, (अ) उ. १०. निमीलने आंख मीचवी...

कत्थ, उ. १०. ... कत्थते ...

कथ, उ. १०. वाक्यप्रबंधे. કહેવું. कथयति ते. कथते = कहे ... कथनम्, कथा, कथितं = कहेलुं ... कथयितुं = ... कहेवाने ...

कत्थ, (अ) आ. १ श्लाघायां श्लाघा प्रशंसा. વખાણવું. कत्थते ... विकत्थनम् (मिथ्यास्तुति).

कद्, (अ, इ, र) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. विक्लवः कातरः तस्य भावः वैक्लव्यम्. विकलस्य भावः कर्म वा वैकल्यमविवेकः. १ ગભરાવું, ... २ मोह पामवुं. अविवेकी थवुं. कदते, ती कदयति. कादंबः (કલહંસ)

कंद्, (इ, इ, र) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. १ ગભરાવું, २ मोह पामवुं. अविवेकी थवुं. कंदते, ती कंदयति, कंदा, कंदरः (ગુહા).

कद्, (इ) प. १ आह्वानरोदनयोः १ બોલાવવું, २ रडवुं. कंदः (मूलम्), कंदुः (પકવવાન), कादंबिकः= कंदोई.

कन्, (इ) प १. दीप्तिकान्तिगतिषु. दीप्तिः प्रकाश, कान्तिः शोभा. १ प्रकाशवुं, २ शोभवुं, ३ जवुं. कनति दीपः दीवो प्रकाशे छे. कनीनिका (कीकी), कांतः, कांता, कनकम्, १ कन्या, २ कनी (कुमारी). काननम् (वन), कंदः (मूल), कांतिः

कप्, (अ) प. १. (सौ०) चलने. चालवुं. कपति चाले छे. कपोतः (चाल-ढेलो भाग). कपालम् (कपाळ).

कप, (इ) आ. १. चलने. कंपवुं. कंपे चळे छे. कंपः कंपितम् = कंपवुं = ... कंपनम्, कपिः अनुकंपा (दया), प्रकंपनः (वायु).

कब्, (ऋ) आ. १. वर्णे. वर्णः वर्णनं शुक्लादिश्च, वर्णवुं. वर्णन करवुं, २ रंगवुं. कबते वर्णवे छे इ०. काव्यम्. कबरः (चित्रित), कबरी (केशभार), कवि...

कम्, (इ) आ. १. कान्तौ. कामयते-ते, [illegible] [illegible]
काम, कान्त (ओ), [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] ([illegible]), [illegible], [illegible], [illegible].
कंमानम्, केवल, कम, कर्म, कामम (वश)

कर्द्, (अ) प. १. (गोत्र) [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]), कर्दर ([illegible]), कर्दम (कादव), [illegible] [illegible]

कर्ब्, (अ) प. १. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

कर्ण्, उ० १०. भेदने. [illegible]. कर्णयति ते [illegible] [illegible]. [illegible]
कर्णः.

कर्त्, उ० १०, [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
कर्तयति ते. कर्तिम कर्तन [illegible].

कर्द्, (अ) प. १. कुत्सिते शब्दे. कुत्सित शब्द करवो. पेटनो शब्द
थवो. कर्दति काकः [illegible] [illegible] [illegible]. कर्दमः कादवो [illegible].

कर्व्, (अ) प. १. गर्वे. [illegible]. कर्वति [illegible]. कर्वरम (वाघनुं चामडुं), कर्बु
(कांचनुं)

कर्व्, (अ) प. १. दर्पे. गर्व करवो. कर्वति मूर्खः मूर्ख गर्व करे छे. कर्व (गर्व).

कल्, (अ) आ. १ शब्दसंख्यानयोः. १ शब्द करवो, २ गणवुं, आधारवुं.
कलते शृगालः शियाळ बोले छे. कलते धनं धनवान् धनवान धनने गणे छे.
संकलते, परिकलते, प्रत्याकलते, विकलते, उत्कलते = उकलइ = ऊके,
हे०णी—उत्कालयति = उकालइ = ऊकाळे. कलना, संकलना, कल, कल्प,
कलिका, कल्कः (दंभ), कालिका (कळी), उत्कलिका (ओळखणी), कल्यम् (प्रातः
काल), कलाय (वटाणा), कललम् (शुक्रशोणितमल), कलिलम् (व्याप्त),
१ कलुषम्. २ कल्मषम् (पाप). १ कल्माषः, २ कल्मान (मिश्र), कलिः (युद्ध).
उत्कालः= ऊकाळो.

कल, उ० १० गतौ संख्याने च. १ जवुं, २ संख्या करवी, गणवुं, फेंकवुं, नाखवुं.
कलयति-ते दिवसान् दिवसोने गणे छे. कला.

कल्, (अ) उ. १०. क्षेपे. फेंकवुं, गमाववुं. कालयति-ते गमावे छे. कल,
निकालः, कालना. १ कलिः. २ कलहः (युद्ध).

कल्, (अ) आ. १. अव्यक्ते शब्दे तूष्णींभावे च । અસ્પષ્ટ શ
રેવું. कलते तारः ખર થકેછે. कल, कल्लोल (તરંગ).
कर्ब्, (कृ) आ. १. वर्णे. वर्णः वर्णनं शुक्लादिश्च. १ વર્ણન
રંગવું. कर्बते. कर्बुरः (કાબરૂં).
कश्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. कशति શબ્દ કરેછે. ग
થયાથી, આગતો ઈત). ग्रामस्य मेदयामि मत मे नं प्रतिक
ગામમાં જઈને હું આવ્યો થા. कशा (ચર્મચાબકી, ચાબુક) क
नति), काश्मीरः (દેશ), कश्मलम् (મૂર્છા).
कश्, (अ) आ. २. गतिशासनयोः. १ જવું, २ આજ્ઞાકરવી. कौ
द०. कशा.
कष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. कषति હણેછે. कूलंकषा (નદી),
(ખજ), कटम्, कषितम्, कषः, आकरः, निकर, कषीका (કોદાળી), कषा
२ ગુંજન). कशः, कशा=कवला-ડાભ (१ આદુમૂલ, ડાભ), घृषि (१
२ ખારિયું), कंडूः (ખજ), कच्छूः (ખજ).
कस्, (अ) प. १. गतौ. જવું. कसति, જાયછે. विकसति - વિકાસ
કરે. विकास, कासू (शक्तिनु आयुध), किसलयम् (નવુંપત્ર), विकस्वर
कस्, (अ) आ. २ गतिशासनयोः. १ જવું, २ આજ્ઞા કરવી. कस्ते, कसः.
कंस्, (इ) आ. २ गतिशासनयोः. १ જવું, २ આજ્ઞા કરવી. कंस्ते. कंसः (પાનપા
कांक्ष्, (इ) प. १. कांक्षायाम्. कांक्षा इच्छा. ઇચ્છવું. कांक्षति ઇચ્છેછે
१ कांक्षा, २ आकांक्षा (ઇચ્છા).
काञ्च्, (इ) आ. १. दीप्तिबंधनयोः. १ પ્રકાશવું. २ બાંધવું. બંધન કરવું. काञ्चते
પ્રકાશેછે. काञ्चनम्. काञ्ची (મેખલા).
काल, उ. १०. उपदेशे. ઉપદેશ કરવો. कालयति-ते ઉપદેશ કરેછે. ह.ली.
काश्, (ऋ) आ. १. आ. दीप्तौ. પ્રકાશવું, દીપવું. काशते, प्रकाशते, प्रकाश,
अवकाश, संकाश, प्रतीकाश, नेत्राश, आकाश, काशि, काशम्.
काश्, (ऋ) आ. ४. दीप्तौ. દીપવું, પ્રકાશવું. काश्यते દીપેછે, प्रकाशः अव
काशः संकाश, प्रतीकाश, आकाश, काशी. काशम्.

काश्, (अ) आ. १. [illegible] [illegible]
काशते काशः (घास). काशार (तळाव).

कि, प. १. [illegible] कयति केतः (ध्वज).

कि, प. ३. (वे०) [illegible] चिकेति [illegible]

किट्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. केटति जाय छे. किट्ट [illegible] (मेल).

किट्, (अ) प. १. त्रासे. [illegible] केटति [illegible] किटिभ (मांकड).

किण्, (अ) प. १. (सौ०) गतौ. जवुं. केणति [illegible] किणिक [illegible]

किन्, (अ) प. १. आदिम [illegible] निवासे [illegible] [illegible] १ रोग मटाडवो. २ निग्रह, ३ नाश, ४ नाश करवु, ५ संशय करवो. चिकित्सति आयुर्वेदः वैद्य रोगीनी चिकित्सा करे छे. चिकित्सति पापम् [illegible] निग्रह करे छे. चिकित्सति राज्यम् [illegible] चिकित्सति क्षेत्रे तृणं खेतरमां उगेलुं घास [illegible] छे. संशये प्रायेण [illegible] विचिकित्सति म [illegible] मारु मन संशय करे छे. चिकित्सा (रोग मटाडवानो उपाय), विचिकित्सा (संशय), चिकित्सकः वैद्य.

कित्, (अ) प. १. निवासे. निवास करवो, वसवुं. केतति वसे छे. केतन, निकेतनम्, संकेतः, केतकी, कितवः (धुतारो).

किल्, (अ) प. ६. श्वैत्यक्रीडनयोः. १ धोळुं करवुं, २ खेलवुं. किलति धोळे छे इ०. किलकिला (अनुकरण शब्द), केलि (क्रीडा), किंकिल (हनुमान).

किल्, (अ) उ. १०. क्षेपे. फेंकवुं, उछाळवुं. केलयति फेंके छे. केलि. (क्रीडा).

किष्क्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. हणवुं. किष्कयते हणे छे. किष्कुः (वितस्ति= वेहेंत).

कीट्, (अ) उ. १० वर्णे बंधे च. १ रंगवुं, २ बांधवुं. कीटयति-ते रंगे छे इ०. कीटः= कीडो.

कील् (अ) प. १. बंधने. खीलवुं. कीलति कृष्णं माता माता कृष्णने बांधे छे. कीलति = खीलइ=खीले. कीलकम्, उत्कीलित=उक्कीलिओ=उखेड्यो. संकीलितः = संकेलिओ = संकेल्यो. कीलः= खीलो. कीलितम् = खीलिअं = खीलेलुं. कीलकः= खीलओ. कीलालम् (पय), कीलि = खीली. कीला (ज्वाला).

कु, (ट) आ १. शब्दे [illegible] करवो शब्द [illegible] कु ([illegible]), [illegible]
([illegible]), कुवी, (मित्र [illegible]), कूर [illegible], कवर (मित्र), [illegible]
([illegible]), कवि, कवंड (भेड), कान्तम (पिंजरो), १ कुंस, २ विहंग (पक्षी) [illegible]

कु, प. २. शब्दे शब्द करवो. कौति शब्द करेछे.

कु, (ङ) आ ६ शब्दे शब्द करवो. कवि. कवणम, कुर [illegible]

कु, (ञ) उ १. शब्दे शब्द करवो. कुवते शब्द करे.

कुक, (अ) आ १ आदाने [illegible] कुकते, कुकीत शब्द करेछे
[illegible] १ [illegible]

कुच, (अ) प १ शब्देमारे [illegible] कुचर - [illegible] कुच, कोच [illegible]
[illegible]

कुच, (अ) प १ संपर्चनकौटिल्यप्रतिष्टंभविलेखनेषु, [illegible] मिश्रण करवु [illegible]
[illegible] १ [illegible] २ [illegible]
[illegible] ३ [illegible] कोचति [illegible] विलेखवु कोचति

कुच, (अ) प. ६ संकोचने संकोचवु कुचति [illegible] संकुचित ([illegible], [illegible])
[illegible] संकुचति संकुचा - संकोच, संकोच.

कुंच्, (अ) प १ कौटिल्याल्पीभावयोः १ कुटिल करवी. २ संकोचवु कुंचति
[illegible] कुंचति [illegible] [illegible] मनने संकोचेछे आ
[illegible] [illegible] आकुंचनम्, कुंचिका (कुंची), [illegible]
पिका (वाणी).

कुज्, (उ) प १. स्तेयकरणे चोरवु. कोजति चोरेछे.

कुट्, (अ) प. १. (मी०) विस्तारे विस्तारवु. कोटति विस्तारेछे.
(रहस्य).

कुट्, (ङ) प. १. वैकल्ये. वैकल्यमविवेकः अविवेकी थवु, मांदु थवु, मोह पामवु. कुटति अविवेकी थायछे. कुट

कुट्, (अ) प. ६. कौटिल्ये. कुटिल थवु. कुटति [illegible] वांकी थायछे.
कुटिल (वांकु), कोट, कोटर - [illegible] (पोल), १ कुट, २ कुटी (घर), कुटी-

रम् (છાપરી), कुटः, कोटिः (ખુણો), कटः (કુંભ), कटरः (વલોણાના થાંભની માકડી), कुटजः (કડો).

कुट्, (अ) आ. १०. छेदने प्रतापने च. १ છેદવું, २ પ્રતાપન કરવું, તપાવવું. कोटयते, उत्कोटयते. છેદેછે ઇ०.

कुट्ट, (अ) उ. १०. छेदनभर्त्सनयोः पूरणे च. १ છેદવું, २ ધિક્કારવું, ३ પૂરવું. कुट्टयति-ते. कुट्टनम् = કુટવું. कुट्टाकः, कुट्टाकी, कुट्टनी = કુટણી, कुट्टिमम् (પાષાણાદિબદ્ધ ગૃહભૂમિ), कोट्टः= कोट. (રાજનિવાસસ્થાન, દુર્ગ).

कुट्ट, (अ) आ. १०. प्रतापने. તપાવવું. कुट्टयते તપાવેછે.

कुटुंब्, (अ) आ. १०. धारणे. ધારણ કરવું. कुटुंबयते ધારણ કરેછે. कुटुंबम्.

कुठ्, (अ) प. १. (सौ०) छेदने. છેદવું. कोठति છેદેછે. कुठारः (કોહાડો), कुठः (ગલહોડ).

कुठ्, (इ) प १. गतिप्रतीघाते आलस्ये च. १ કુંઠિત થવુ, ચાલતાં અટકવું. २ આલસ કરવું. कुंठति કુંઠિત થાયછે. कुंठितः, कुंठः (આલસુ).

कुठ्, (इ) उ. १०. वेष्टने. વીંટવું. अवकुंठयति-ते. अवकुंठति વીંટેછે.

कुड्, (अ) प. ६. बाल्ये घसने च. १ બાલપણું કરવું, २ ખાવું. कुडति બાળી બાળી બાલપણું કરેછે. कुडवः (પામેર).

कुड्, (इ) आ. १. दाहे. પકાવવું, બાળવું. कुंडते कुंडं कुंभकारः કુંભાર કુંડને પકાવેછે.

कुड्, (इ) प. १. वैकल्ये. वैकल्यमविवेकः. મોહિત થવુ, ગાંડું થવું, અવિવેકી થવું. कुंडति મોહિત થાયછે. कुंडः, कुंडी.

कुड्, (इ) उ. १०. रक्षणे ગચ્ચવુ. कुंडयति-ते. कुंडति ગચ્ચેછે.

कुण्, (अ) प. ६ शब्दोपकरणयोः. १ શબ્દ કરવો, २ ઉપકાર કરવો. कुणति काकः કાગ શબ્દ કરેછે. कुणः (શબ્દ), कोणः = कोणो = ખુણો. कुणपम् (મડું), कुन्तः (ભાલો).

कुण्, उ. १० आमंत्रणे. आमंत्रणं गृहीणेति. ઇંનું કરેવું. कुणयति-ते ઇંનું કરેછે.

कुच (अ) प १ (गौ०) [illegible] पाधरुं वांकी पाधरे(?). कुचर, [illegible] भमरीम [illegible], [illegible] जिभमनो आगमो भाग.

कुत्स, (अ) आ १० अवक्षेपणे. [illegible] निंदवुं. [illegible] कुत्सयते कुत्स्य [illegible] निंदे निंदे. कुत्सित (निंदित), कुत्सा (निंदा), कुत्सनम्.

कुथ, (अ) प ४ पूतीभावे पूतीभाव दुर्गंध [illegible] दुर्गंध [illegible] कुथ्यति [illegible] [illegible] कुथित [illegible] कुथ [illegible] कुथ [illegible] कुसुम [illegible], कुसुमम् [illegible]. कुप,

कुप (ए प १ [illegible] [illegible] [illegible]. कुपति [illegible]. कुपितम्.

कुंद्र, (अ) प. ९. संक्लेशने संक्लेशने प. १ [illegible], [illegible], [illegible]. कुंद्राति [illegible] इ०. कुंद [illegible], कुंद्र [illegible], कुंद्रता = [illegible] कुंदा [illegible].

कुट, (ए) उ १० अनृतभाषणे [illegible] [illegible], [illegible] कुटयति ते. [illegible].

कुप, (अ) प. ४. क्रोधे [illegible]. कुप्यति [illegible]. कोप, कोपन, कुपितः = कोपि [illegible].

कुप, (अ) उ. १०. भासार्थे भासार्थे प. १ [illegible], २ [illegible]. कोपयति-ते [illegible] इ०.

कुंब, (ए) प. १. आच्छादने. [illegible], [illegible]. कुंबति [illegible]. कुंबा ([illegible]).

कुंब, (ए) उ. १० आच्छादने. [illegible], [illegible]. कुंबयति-ते. कुंबति [illegible].

कुंभ, (ए) उ. १०. आच्छादने. [illegible], [illegible]. कुंभयति-ते. कुंभी [illegible].

कुमार, उ. १०. क्रीडायाम् [illegible], [illegible]. कुमारयति ते [illegible] कृष्णः [illegible] [illegible]. कुमार, कुमारी, कौमार.

कुर्, (अ) प. ६. शब्दे. શબ્દ કરવો. कुरति. શબ્દ કરેછે. कुररः (જલપક્ષી), कुरंगः (મૃગ).

कुर्द्, (अ) आ. १. क्रीडायाम्. રમવું, ખેલવું. कूर्दते = कूर्दद = कूर्दे. कूर्दनम् (ક્રીડા).

कुल्, (अ) प. १. संस्याने बंधुषु च. संस्यानं संघातः, बंधुशब्देन तद्व्यापारो गृह्यते. १ સમૂહ કરવો, એકઠું કરવું. २ બંધુ કરવા, મળા કરવા. कोलति એકઠું કરેછે. इ०. कोलः (ડુક્કર), कोलम् (બોર), कुलम्, नकुलः = नउलो = નોળ. कुलालः, कुञ्जं (બીલ્વ). कुल्या (१ નદી, २ નીક), कोलिः (બોરડી), कुलाय (પંખીનો માળો).

कुश्, (अ) प. ४. श्लेषणे. મળવું, આલિંગન કરવું. कुश्यति મળેછે. कुशः (ડાભ), कुशी = कुशी = કોશ. १ कोशः, २ कोशी (કોથળી), कोशकीट (રોગ), कुशलम् (क्षेम), कुशम् (जल), कोशातकी (તુરીયુંવેલ), कोशिका (પાણી પીવાની લોટી).

कुश्, (इ) उ. १०, भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. कुंशयति-ते. कुंशति બોલેછે. इ०.

कुष्, (अ) प. ९. निष्कर्षे. निष्कर्षो बहिःकर्षणम्. બાહર ખેંચવું, તાણવું. कुष्णाति स्वर्णं स्वर्णकारः સોનાર સોનાને બાહર ખેંચેછે. कुषीतकः (ऋषि), कोष्ठः (કોઠાર), कुट्टम् (પોળિયો), प्रकोष्ठः (बाहु), कुक्षिः (પેટ), निष्कोषणम् (બાહર ખેચવું), कुशाकुः (અગ્નિ), कूष्माण्डः, निष्कुषितः, निष्कुषितवान्, कोषः.

कुसुभ, प. ११. क्षेपे. ફેકવું. कुसुभ्यति कंदुकं विलासी. વિલાસી દડાને ફેકેછે.

कुस्, (अ) प. ४. संश्लेषणे. મળવું, ભેટવું, આલિંગન કરવું. कुस्यति वधूं वरः વર વહૂને મળેછે. कुसूलः (કોઠાર). कुसुमम् (ફૂલ), कुसुंभ = કસુંબો (કસુંબીનું ઝાડ).

कुंस्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. कुंसयति-ते, कुंसति બોલેછે. इ०.

कुस्म्, (अ) आ. १०. कुस्मयने. कुत्सितं स्मयनं कुस्मयनम्. ખોટું મશ્કરીનું હસવું. कुस्मयते ખોટી મશ્કરીનું હસેછે. प्रकुस्मयते, आकुस्मयते

कुस्म, आ १० स्मितावने विस्मय उपजावयो कुस्मयते कुस्मो मायया विस्म-
ખરી ખોટી વિસ્મય ઉપજાવે છે. कुस्म विस्मय उपजावनार
कुत्क - कुस्मी - मैत्रि - कुस्मक आश्चर्य, कुस्म संपादी, कुस्मा, ...
१ कुत्स, २ कुत्, नटमंडा अभ्यागत्य. निकुत्स. ...

कु (ङ्) आ १ शब्दे शब्द करवो. कुवते काक काग शब्द करे छे.

कू. (ङ्) उ ६. शब्दे. शब्द करवो. कूनाति, कूनीते शब्द करे छे.

कूज्, (अ) प १ अव्यक्ते शब्दे. अस्पष्ट शब्द करवो. कूजति अस्पष्ट शब्द करे छे. कूजितम् पक्षीआदि शब्द।

कूट, (अ) आ १० अप्रदाने अवसादे अप्रसादे च. अप्रसादोऽ कुत्साहो ? नापवु. १ आपवुं. २ निरुत्साह न थवुं, ३ नाश करवो, ४ अप्रसन्न थवुं. कूटयते आपतो देखी कूट - कुंजे.

कूट, उ १०. परितापे परिदाहे आमंत्रणे च. आमंत्रणं कूटोक्तिः. १ परिताप करवो. दुःख करवुं. २ बाळवुं ३ वाळु करवुं. छानो विचार करवो. कूटयति- ते खल भव परिताप करे छे. कूटम् खोटुं. (असत्य).

कूड, (अ) प. ६. घनत्वे घसने च १ दृढ करवुं. २ जमवुं. कूडति दृढ करे छे. कूडति पार्श्वं कुष खास पास खाय छे.

कूण्, (अ) आ. १० संकोचने. संकोचवुं. कूणयते मुखम् मुख संकोचे छे. (कुंचे)

कूण, उ. १०. संकोचने. संकोचवुं कूणयति ते नेत्रं रोगी रोगी नेत्र संकोचे छे.

कूल्, (अ) प. १. आवरणे. ओढाडवुं. ढांकवुं. कूलति ढांके छे. अनुकूलति. कूलम् (तीर), अनुकूलम्, प्रतिकूलम्.

कृ (ञ्) उ. ५. हिंसायाम्. हणवुं, कृणोति, कृणुते कृतं (युग).

कृ, (डु, ञ्) उ. ८. करणे. करवुं. करोति, कुरुते करति वा कटं कारुः शिल्पी कर्म करे छे. करति- कारु= करे. कर्ता, कर्त्री, कारक, कारिका, प्रकार, अनुकार, निकार (भेदन), विकार, आकार, निराकार, अधिकार, उपकार, अपकार, संस्कार, प्रकार, परिष्कार, अलंकार, कृत, प्रकृत, अनुकृत, विकृत, अधिकृत, उपकृत, संस्कृत, परिष्कृत, अलंकृत, करणम्, प्रकरणम्, अनुकरणम्, निराकरणम्, अधिकरणम्, उपकरणम्, व्याकरणम्, कृत्यम्, कार्यम्, कृत्रिमम्, कर, प्रकर, शुकर,

दुष्कर, किंकरः, किंकरी, पताकरी (સિંહ), शकृत्करि (વાછ), सर्वकरि (શિવ), कर्मकरः (ચાકર), कर्मकारः कामगरो (કામ કરનાર), कार्मणम् = કામણ. कार्मणकारः = કામણગારો. क्षेमंकर, मेघंकरः, भयंकरः, नमंकरणं दूनम्. अलंकरिष्णु, निराकरिष्णु, कृतिः, प्रकृतिः, विकृतिः, सुकृतिः, अनुकृतिः, आकृतिः, उपकृतिः, कारा (બંધનશાળા), मुकुटंकराणि वैरणानि, कारुः (શિલ્પી), विकीर्णितम्, कृकः (શિવગ્રીવ, ડોકનું માથું), कर्कः (બેતાર-ઘોળો ઘોડો), करकः = करओ= કરો. चक्रम - चक्रम् = ચાક, करंवः (દહિંભાત), करंभः (દહિં-ભાતુઆ), करीरः (કેરડો), करालम् (ઉગ્ર), कृसरः (તિલભાત), कार्पास= કપાસ. कारिः (શિલ્પી), १ करी (+ इन् हस्ती), २ करेणु (હસ્તી), क्रतुः (યજ્ઞ), कर्म (+ न्) = कम्म = કામ. क्रिया, कुरुः (દેશભેદ), कुंभकारः, दिवाकरः, निशाकरः, भास्करः, बहुकरः, प्रियंकरः, प्रियकरः, कर्मकृत्, मंत्रकृत्, पुण्यकृत्, शास्त्रकृत्, भाष्यकृत्.

कृड्, (अ) प. ६. घनत्वे घसने च. घनत्वं सान्द्रत्वम्. घसनं भक्षणम्. १ સઘડ કરવું, અવિરલ કરવું, ઠસ ભરવું. સખ્ત ભરવું. २ કરડવું. कृडति कार्पासं तूलकः રૂઈ કપાસને સખ્ત ભરેછે. कुडति मुलकं नरः નર મુળાને કરડેછે. कूडति= कुडइ = કરડે. कृडः = કરડ. कृडितम् = કૂડતા.

कृत्, (ई) प. ६. छेदने. छेदवुं. कृंतति वृक्षं कृषिः એડુ ઝાડને કાપેછે. कृत्तिका (નક્ષત્ર), कृत्स्नम् (समग्र, બધું), क्रूरः (ઘાતુક), कृकुरम् (તપ), कर्तरि= કાતર, कर्तनम् (છેદન), कृत्तम् (છિન્ન).

कृत्, (ई) प. ७. वेष्टने. વીંટવું. कृणत्ति तर्कं कंटकेन माली માળી ઝાડને કાંટા વડે વીંટેછે. कृत्तः (वेष्टित), कृत्तिका (નક્ષત્ર), तर्कः (અનુમાન), तर्कु= तकः = ત્રાક.

कृप्, (उ) आ. १. सामर्थ्ये. રચવું, ઘડવું, કલ્પવું. कल्पते मोक्षाय મોક્ષમાટે કલ્પે છે, कल्पना, कॢप्तः, कॢप्तिः, कल्प्यम्, कल्पः (પ્રલયકાલ), कृपीटम्.

कृप्, (उ) उ. १०. सामर्थ्ये. કલ્પવું, રચવું. कल्पयति-तेवृत्तिं राजा રાજા ઉ- વિધાને રચેછે.

कृप्, (अ) उ. १० अवकल्कने. अवकल्कनं मिश्रीकरणम्. મિશ્ર-ભેળું કરવું. कल्पयति-ते ભેળું કરેછે.

कृश. प. १०. दीर्घने दुर्बळ थवुं-करवुं. कृशति ते दुर्बळ थायछे.-करे
कृश (धा)

कृष. (इ) प. ५. हिंसाकरणयोः गतौ च. १ हणवुं, २ करवुं, ३ जवुं. कृणोति
हणेछे इ०.

कृत्. (अ) प ४ तनूकरणे पातळुं-दुर्बळ थवुं. कृश्यति देह रोग रोग थकी
रने पातळ थाय. कृश पातळुं, कृशानु अग्नि

कृष. (अ) प. १ विलेखने. विलेखनं हलेनकर्षणम् खेडवुं, ओखेडवुं. कृषति
खेडु कृषक खेडु खेतरने खेडेछे कर्षणम्, आकर्षणम्, प्रकर्ष, उत्कर्ष, संकर्षण
नामनां, कृषक, कर्षक, कृषि, १ धर्षण, घर्षणी कुशळ; कर्षूः (नीक), २
कृषिक नामा.

कृष्. (उ) उ. ६ विलेखने. खेडवुं, ओखेडवुं. कृषति-ते खेतरं कृषक खेडु
खेतरने खेडेछे. कृषि, कृषः, आकृष्टः, कृष्टिः, कर्षक, कृषकः (पशु), कृषिका
(पामर), कृष्णः, कर्षु (नदी).

कॄ. प. ६. विक्षेपे. फेंकवुं, वेरवुं. किरति कुसुमं वायुः वायु फुलने वेरेछे. कीर्ण
विकीर्ण, संकीर्ण, प्रकीर्ण, आकीर्ण, कर्कर = १ कांकरो, २ कांकरी. कर्करी (पाणीनो
लोटो, करक करवो = पाणीपात्र), करंड (समुद्र), कर्णिका
१ कानी, २ कान, किरण, करणः (कंकुरम), करेणुः (हाथणी), कर्णः = कानो =
कर्णः (रथनी आंगळीथी कांडाभागीनो भाग), १ करीरः, २ करीरि (कळशा),
कटिः (डाबुं), १ किरः, २ किरि (भुंड), कुरु (देशभेद), कूर्चम् (मुछ),
कूर्चक = कूचओ = कुचो. कूपिका = कूपी. १ विकिरः, २ विकिरः (पक्षी),
अवकरः (विष्ठा), १ उत्कारः, २ निकारः (धान्यढग), १ उत्करः, २ निकरः
(समूह), करंड (कमंडल), करक (धान्यभाजन), किरात (भील), १ संकरः,
२ अवकरः, ३ उत्करः (उकरडो), १ करकः = करओ = करवो. कर्कर
(कचरो), कर्करः (पथर, कांकरा).

कॄ, (ञ) उ. ९. हिंसायाम्. हणवुं. कृणाति, कृणीते हणेछे. कीर्ण, कर्कर
(बाण), करटः (दारुनुं पात्र).

कॄ, प. ९. हिंसायाम्. हणवुं. कृणाति हणेछे. कीर्णि, कर्करः (बाण), कर्कीः
(भूमि), करटः (धान्यपात्र).

कृत्, (अ) उ. १०. संशब्दने. संशब्दनं ख्यातिः. वखाणवुं. कीर्त्तयति-ते परगुणं साधुः साधु परगुणने वखाणेछे. कीर्त्तनम्, कीर्त्तिः, कीर्त्तितः, प्रकीर्त्तितः

केत, उ. १०. श्रावणे निमंत्रणे चामंत्रणे. १ संभळाववुं, २ निमंत्रण करवुं. नोतरवुं, ३ छानुं कहेवुं. गूढ विचार करवो. केतयति-ते वचनं नरः नर वचन संभळावेछे. केतयति-ते मुनिं गृही गृहस्थ मुनिने नोतरेछे इ. निकेतयति-ते. निकेतनम् (घर).

केप्, (ऋ) आ. १. कंपने गतौ च. १ कंपवुं, २ जवुं. केपते कंपेछे इ०.

केल्, (ऋ) प. १. चलने. कंपवुं, चलवुं. केलति चलेछे. केलिः (क्रीडा).

केला, प. ११. विलासे. खेलवुं. लीला करवी. केलायति विलासी विलासी खेल करेछे.

केवृ, (ऋ) आ. १. सेवने. सेववुं. केवते हरिं भक्तः भक्त हरीने सेवेछे. केवलः

कै, प. १. शब्दे. शब्द करवो. कायति शब्द करेछे. कातरः = कायर. काकः = कागडो. कुः (पृथ्वी), कुंभः (घडो), १ कोरः, २ कोरकः (कळी).

क्नथ्, (अ, म्) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. क्नथति हणेछे. णौ-क्नथयति.

क्नसु, (उ) प. ४. ह्वरणदीप्त्योः ह्वरणं कौटिल्यम्. १ वांकुं थवुं, कुटिल थवुं. २ दीपवुं. क्नस्यति खलः खल वांको थायछे.

क्नू, (ञ) उ. ९. शब्दे. शब्द करवो. क्नूनाति, क्नूनीते शब्द करेछे.

क्नूय्, (ई) आ. १. शब्दे उंदे दुर्गंधे च. उंदः क्लेदनम्. १ शब्द करवो, २ भींजावुं, ३ दुर्गंधावुं. क्नूयते शब्द करेछे इ०. क्नूता, क्नूयनम्, क्नूयिता.

क्मर्, (अ) प. १. हूर्छने. हूर्छनं कौटिल्यम्. कुटिलता करवी. क्मरति खलः खल कुटिलता करेछे.

क्रथ्, (अ, म्) प. १. हिंसार्थे. हणवुं. क्रथति हणेछे. णौ-क्राथयति. क्राथ (हिंसा).

क्रद्, (षु, म, न,) आ. १. वैकल्ये वैक्लव्ये च. वैक्लव्यं कातरताम्, वैकल्यम् [illegible]. १ [illegible] थवुं, [illegible] थवुं. २ [illegible] थवुं. [illegible] थवुं. [illegible]
[illegible]. णौ-क्रदयति

क्रद्, (इ, स्, ए,) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. १ કાયર થવું. २ અવિરોધ [illegible] થવું. क्रंदते કાયર થાયછે इ०. धी–क्रंदयति.

क्रद्, (इ) प. १. आह्वाने रोदने च. १ સાદ કરવું, હાક મારવી, બોલાવવું. २ રડવું. क्रंदति, आक्रंदति સાદ કરેછે इ०. संक्रंदन (ઇંદ્ર), आक्रंदः (રોદન).

क्रंद्, (अ) उ. १०, आङ क्रंदसातत्ये. आङ् परः क्रंदः सातत्ये. चुरादिः નિરંતર રડવું. आक्रंदयति લોકોને રોવરાવે નિરંતર [illegible] आक्रंद (રોદન).

क्रप्, (अ, म, ए,) आ. १. कृपायां गतौ. १ કૃપા કરવી, २ જવું. कृपो ज्ञानी ज्ञानी કૃપા કરેછે. धी कृपयति. कृपा.

क्रम्, (उ) प. १. पादविक्षेपे. પગલું ભરવું, ડગ ભરવું. क्रामति, क्रमति वामनो महीं વામન પૃથ્વીને ડગ ભરેછે. आक्रमते, प्रक्रमते, उपक्रमते, अनुक्रामति, क्रम, प्रक्रमः, अतिक्रमः (ઉલ્લંઘન), उपक्रमः (આરંભ), पराक्रमः, अनुक्रमः, संक्रमः, क्रांतः, आक्रांतः, क्रमुक (સોપારીનુંઝાડ), क्रिमि (કી[illegible]), नक्रम् = नक्रम् = नाक, क्रकच (કરવત).

क्री, (डु, ञ्) उ. ९. द्रव्यविनिमये. વિનિમય એટલે પણ આપીને વેચાતું લેવું. क्रीणाति, क्रीणीते વેચાતુ લેછે. विक्रीणीते – विक्रय = વેચે. आक्रीणीते. धी–क्रापयति. क्रीत, विक्रीत, क्रय, विक्रय, क्रय्यः (વેચવા [illegible]), क्रेयः (વેચવા લાયક), सोमविक्रयी (સોમ વેચનાર).

क्रीड्, (ऋ) प. १. विहारे. ક્રીડા કરવી, રમવું. क्रीडति રમેછે. क्रीडा (ખેલન), आक्रीडः (ક્રીડાવન).

क्रुंच्, (अ) प. १. कौटिल्याल्पीभावयोः. १ કુટિલતા કરવી, २ અલ્પ–થોડું કરવું. क्रुंचति खलः ખળ કુટિલતા કરેછે. क्रुंचति मनोवृत्तिं [illegible] મનને ટુંકું કરેછે. १ क्रुंच, २ क्रौंच (એક પર્વત).

क्रुध्, (अ) प. ४. कोपे. કોપવું, ક્રોધ કરવો. क्रुध्यति कृपणः [illegible] ક્રોધે. क्रोध, क्रोधन, क्रोधी (કોપ +), क्रुद्ध.

क्रुश्, (अ) प. १. आह्वाने रोदने च. १ સાદ કરવું, હાક મારવી, બોલાવવું. २ રડવું. क्रोशति સાદ કરેછે इ०. क्रोश (ગાઉ), क्रोष्टु – શિયાળ, उत्क्रोश (પક્ષી).

क्लेव्, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું, ભજવું, क्लेवते સેવે છે.

क्लथ्, (अ, म्) प. १. हिंसार्थः. હણવું. क्लथति હણેછે. णी– क्लथयति.

क्लद्, (अ, म्, ए) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. वैक्लव्यं कातरत्वम्. वैकल्यम् विवेकः. १ કાયર થવું, २ મોહ પામવું, વિકલ થવું. क्लदते કાયર થાયછે ઇ०.

क्लद्, (इ, म्, ए) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. १ કાયર થવું, २ મોહ પામવું. क्लंदते કાયર થાયછે ઇ०. णी–क्लंदयति.

क्लद्, (इ) प. १. आह्वाने रोदने च. १ સાદ કરવું, २ રડવું. क्लंदति સાદ કરેછે.

क्लप्, (अ) उ. १०. अव्यक्तायां वाचि. અસ્પષ્ટ વાણી બોલવી. क्लपयति–ते અસ્પષ્ટ વાણી બોલેછે.

क्लम्, (उ) प. ४. ग्लानौ. થાકવું. क्लाम्यति पांथः પાંથ થાકેછે. क्लांतः (થાકેલ), क्लमः (થાક), क्लमी (+इन्), क्लांतिः.

क्लिद्, (इ) आ. १. परिदेवने. परिदेवनं शोचनम्. શોચવું, રડવું. (સક०) क्लिंदते चैत्रं मैत्रः. મૈત્ર ચૈત્રને રોવેછે.

क्लिद्, (इ) प. १. परिदेवने. શોચવું, રડવું. क्लिंदति રોવેછે.

क्लिद्, (ऊ) प. ४. आर्द्रीभावे. ભીનું થવું. क्लिद्यति पयसा घटः. ઘડો પાણિથી ભીનો થાયછે. क्लेदः, क्लिन्नः.

क्लिश्, (अ) आ. ४. उपतापे. દુઃખ વેઠવું. क्लिश्यते पापैः साधुः. સાધુ પાપે દુઃખ વેઠેછે. क्लेश, क्लिष्ट, क्लेशक, केश. (ભાષાવાચક).

क्लिश्, (ऊ) प. ९. विबाधने. પીડા કરવી. क्लिश्नाति धनिकं चौरः. ચોર ધનિકને પીડે છે. क्लेश, केश. (ભાષાવાચક).

क्लीब्, (ऋ) आ. १. अधार्ष्ट्ये. કાયર થવું. क्लीबते नरः खेदेन નર ખેદેકરી કાયર થાયછે. क्लीबन् (નપુંસક).

क्षीब्, (ऋ) आ. १. मदे. ઘેનવાન થવું, મદે કાંઈ કરવા અસમર્થ થવું. क्षीबते ઘેનવાન થાયછે.

कु, (ङ्) आ. ६. गतौ. જવું. कुवते पांथः. પાંથ જાયછે. [क्रुत. (આવરું).

क्लेश्, (अ) आ. १. अव्यक्तायां वाचि विबाधने च. १ અસ્પષ્ટ વાણી બોલવી, २ પીડવું. क्लेशते म्लेच्छः મ્લેચ્છ અસ્પષ્ટ વાણી બોલેછે. क्लेशते धनिकं चौरः ચોર ધનિકને પીડેછે. क्लिष्ट.

क्वण्. (अ) प. १. शब्दार्थः शब्द करवो. क्वणति शब्द करेछे. क्वण. (शब्द
क्वणितं (वीणादिशब्द).

क्वथ्. (ए) प. १. निष्पाके. कढवुं, उकालवुं. क्वथति सुंठिं वैद्यः वैद्य सुंठने उका
ळेछे. क्वाथः = कढो = काढो (उकाळो), क्वाथधानी = काढधाणी =
काढवाणी.

क्षञ्, (ई. म. पृ.) आ. १. गतिदानयोः १ जवुं. २ देवुं. क्षंजते जायछे इ०.
दी-संजसति.

क्षञ्, (इ) उ. १०. कृच्छ्रजीवने. दुःखे जीववुं. क्षंजयति-ते, क्षंजति दुःखे
जीवेछे.

क्षण्. (उ) उ. ८ हिंसायाम्. हणवुं. क्षणोति-क्षणुते मृगं व्याधः पारधी मृगने
हणेछे. क्षतम् (घावुं), अक्षता. (मंगल चोखा), क्षतजम्, (रुधिर), क्षणः
क्षतिः (हानि).

क्षद्, (अ) प. १. (क्षी०) संवरणे. ओढाडवुं. ढांकवुं. क्षदति ओढाडेछे.
क्षत्ता (१ सारथि, २ क्षत्रियाने विषे शूद्रथी उपजेलो पुत्र), क्षत्रम् (क्षत्रिय),
नक्षत्रम्.

क्षप्, (इ) उ. १०. क्षान्त्याम् क्षमा करवी. खमवुं. सहवुं. क्षंपयति-ते क्षंपति
सहेछे.

क्षप, उ. १०. प्रेरणे. प्रेरवुं. क्षपयति-ते प्रेरेछे. क्षपा (रात्रि), क्षपाकरः
(चंद्र).

क्षम्, (उ, ए) आ. १. सहने सहवुं. खमवुं, वेठवुं. क्षमते अपराधं साधुः
साधु अपराध सहेछे. क्षमते = खमइ = खमे. क्षमा = खमा. (१ सहन,
२ पृथ्वी), क्षंता (तृ + सहनशील), क्षमी (इन् + क्षमावान्), क्षमितव्यम् =
खमिअव्वं = खमवुं. क्षंतव्यम्.

क्षम्, (ऊ) प. ४. सहने. सहवुं, खमवुं. क्षाम्यति पुत्रापराधं पिता पिता
पुत्रापराधने सहेछे. क्षांतः (खमेल), क्षमी (इन् +), क्षमः (समर्थ), क्षांतिः
(क्षमा).

क्षर्, (अ) प. १. संचलने. खरवुं, झरवुं. क्षरति गौः पयोमुंचतीत्यर्थः
गाय दूध झरेछे. क्षरति जलं स्रवतीत्यर्थः जल झरेछे. क्षरति = खरइ

= ખરે. क्षरः, अक्षरः, क्षारः = ખાર. क्षारी = ખારી. प्रक्षरम्. = પાખર (ઘોડાની).

क्षल्, (अ) उ. १०. शौचकर्मणि. પખાળવું, ધોવું, શુદ્ધ-પવિત્ર કરવું. क्षालयति-ते. क्षलति शरीरं जलेन જળવડે શરીર ધુએછે. प्रक्षालयति = पखालइ = પખાળે. प्रक्षालितम् = पक्खालिअं = પખાળ્યું. क्षालनम् प्रक्षालनम्.

क्षि, प. १. क्षये ऐश्वर्ये च. क्षयेऽयं सकर्मको ऽकर्मकश्च. १ ક્ષય થવું. ૨ ક્ષય કરવું. ૩ ધણી થવું, ઈશ્વર થવું. क्षयति कर्पूरम् કર્પૂર વિણસેછે. क्षयति तृर्गं बालः બાળ તૃણને તોડેછે. क्षयति राजा રાજા ધણી થાયછે. क्षयः, क्षीणः, ऋभुक्षा (+ न् ઇંદ્ર), क्षेत्रम् (શરીર).

क्षि, प. ५. हिंसायाम्. મારવું. હણવું. क्षिणोति હણેછે इ०.

क्षि, प. ६. निवासगत्योः. १ વસવું, ૨ જવું. क्षियति વસેછે इ०. क्षयः (ઘર), क्षितिः (પૃથ્વી), क्षीणकः (તપસ્વી), क्षय्यम् (ક્ષેત્રુંરાકય), क्षेयम् (ક્ષેત્રું ઓગ્ય), क्षयी (ઇન् + નિવાસી), क्षेमम् (કુશળ), क्षेत्रम् (ખેત), क्षयः (નિવાસ).

क्षि, प. ९. हिंसायाम्. હણવું. क्षिणाति હણેછે. क्षितिः (પૃથ્વી).

क्षिण्. (उ) उ. ८. हिंसायाम्. હણવું. क्षिणोति-क्षेणोति, क्षिणुते-क्षेणुते હણેછે. क्षितिः (પૃથ્વી).

क्षिद्. (अ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. क्षेदति અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે. क्षेदः.

क्षिप्. (अ) प. ४. प्रेरणे ફેંકવું. ફેંકવું. क्षिप्यति लोष्टं नरः નર લોઢું ફેંકેછે. क्षेपः (१ નિંદા, ૨ નિંદા), १ क्षेपकः, २ क्षेप्ता (त्व + ફેંકનાર), आक्षेप (નિંદા).

क्षिप्. (अं) उ. ६. प्रेरणे. ફેંકવું, ફેંકવું क्षिपति-ते ફેંકેછે. क्षिप्त, निक्षिप्त, प्रक्षिप्तः, संक्षिप्तः, क्षेपः, प्रक्षेप., निक्षेप., संक्षेप., क्षेपक, क्षेप्ता, क्षिप्रम् (જલ્દી), क्षिपः, क्षेप्यम्, क्षिपक (ફેંકુ), क्षिपका (આયુધ).

क्षिव्. (उ) प. १. निरसने. થૂંકવું, નિંદવું. क्षेवति थुंके.

क्षिव्. (उ) प. ४. निरसने. થૂંકવું, નિંદવું. क्षीव्यति થૂંકેછે.

क्षै, (प) ऊ. १. हिंसायाम्. હણવું. क्षयति-ते હણેછે.

क्षी, (ई) प. हिंसायाम्. હણવું. क्षिणाति, क्षीणाति હણેછે.

क्षीब्, (अ) प. १ अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. क्षीबति पक्षी પક્ષી અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે.

क्षीव्, (ऋ) आ. १. मदे. મદ થવુ. મદ કરવો. क्षीवते पीत्वा नरः નર પન- મદ કરેછે. क्षीवः (મત્ત).

क्षु, (टु) प. २. शब्दे. શબ્દ કરવો. क्षौति શબ્દ કરેછે. क्षवः (શરદી), क्षवथुः (શરદી), १ क्षौणिः, २ क्षोणी (પૃથ્વી), क्षुतः (લઘુપક્ષ), क्षुमा (અળસી).

क्षुद्, (रुद्) ऊ. ७. संपेषणे. ખાંડવું. પીસવું. ભૂકો કરવું. ચાવવું. क्षुणत्ति-क्षुन्ते हरिद्रा नारी નારી હળદરને પીસેછે. क्षोदः (ભૂકો), क्षुद्र (હલકો), क्षुण्ण (ચર્વિત), क्षुद्रा (મધમાખ્ય).

क्षुध्, (अ) प. ४. बुभुक्षायाम्. ભૂખે મરવું. क्षुध्यति भिक्षुः ભિક્ષુ ભૂખે મરેછે. १ क्षुध् (स्त्री +), २ क्षुधा (ભૂખ), क्षुधितः (ભૂખ્યો), क्षुधुनः (કીટ).

क्षुद्, (अ) प. १. (सौ०) अवसादने. ખેદ પામવું. क्षोदति ખેદ પામેછે. क्षुदः (અધુરક્ષ).

क्षुभ्, (अ) आ. १. संचलने. संचलनं मनुष्यादिविकारसंचलन प. १ પ્રાણિ ભડકવી, હાલવું. २ ગભરાવું, ક્ષોભવું. क्षोभते बलम् પશુ હાલેછે. १क्षोभः २ विक्षोभः (ગભરાટ), क्षुब्ध (ગભરાટનો વાંસ), क्षुभितः (ચળેલો).

क्षुभ्, (अ) प. ४. संचलने. १ પ્રાણિ ભડકવી, હાલવું, २ ગભરાવું- क्षुभ्यति समुद्रः સમુદ્ર હાલેછે. १ क्षोभ, २ विक्षोभ (હલન).

क्षुभ्, (अ) प. ९. संचलने. १ પ્રાણિ ભડકવી. હાલવું. २ ગભરાવું. क्षुभ्नाति હલેછે. क्षुब्ध (ગભરાટનો વાંસ), क्षुभितः (ચળેલો).

क्षुर्, (अ) प. ६. विलेखने. ખોદવું. કાપવું. ચાકવું. क्षुरति बालान् नापितः નાપિત વાળને કાપેછે. क्षुरः (છરો), क्षुरी (છરી).

क्षेड्, (अ) ऊ. १०. भक्षणे. ખાવું. क्षेडयति-ते ખાયછે.

क्षेर्, (उ) प. १. निरसने. ટાળવું, નિષેધવું. क्षेरति ટાળેછે.

क्षी. प. १. क्षये. क्षय पामवुं, દુબળું થવું. क्षायति દૂબળો થાયછે. क्षाम (પાતળો).

क्षोट, उ १०. क्षेपे. ફેંકવું, ઉછાળવું. क्षोटयति–ते ફેંકેછે.

क्ष्णु, प. २ तेजने. ઉકરવું, તેજસ્વી કરવું. क्ष्णौति शस्त्रं शाणिकः શાણિયો હથિયાર ઉકરે છે.

क्ष्माय्, (ई) आ. १. विधूनने. ધૂણાવવું, હલાવવું, કંપાવવું. क्ष्मायते वायुस्तं વાયુ ઝાડને ધૂણાવેછે. णौ– क्ष्मापयति. क्ष्मातः (ધૂણ્યો).

क्ष्मील्, (अ) प. १. निमेषणे. निमेषणं संकोचः संकोचवुं. क्ष्मीलति संकोचे.

क्ष्विड्, (त्रि, आ) प. १. स्नेहनमोचनयोः १ ચોપડવું, ભીનુંકરવું, પલાળવું. २ મૂકવું. क्ष्वेडति ચોપડેછે इ०. क्ष्वेडः (વિષ), प्रक्ष्वेडनः (લોહમયબાણ).

क्ष्विद्, (त्रि, आ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. क्ष्वेदति અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે.

क्ष्विद्, (त्रि, आ) आ. १. स्नेहनमोचनयोः मोहने च. १ ચોપડવું, પલાળવું, २ મૂકવું, ३ મોહવું. क्ष्वेदते ચોપડેછે. क्ष्वेडः (વિષ), क्ष्वेडा (રવ).

क्ष्विद्, (त्रि, आ) प. ४. स्नेहनमोचनयोः. १ ચોપડવું, પલાળવું, २ મૂકવું. क्ष्विद्यति ચોપડેછે.

क्ष्वेल्, (ऋ) प. १. चलने. ચળવું. क्ष्वेडति ચળેછે.

खक्ख्, (अ) प. १. हसने. હસવું. खक्खति હસેછે. खक्खा (હાસ).

खच्, (अ) प. ९. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भावोऽतिक्रान्तोत्पत्तिः ઉપજી રહેવું, ઉપજ વીતવી, થઇ રહેવું. खच्नाति ઉપજી રહેછે.

खज्, (अ) प. १. मंथे. मंथोविलोडनम्. વલોવવું, ડખોળવું, ડહોળવું. खजति जलं वराहः ભૂંડ પાણી ડહોળેછે. खजाका (કડછી), खजकः (વલોણાનો વાંસ).

खञ्ज्, (इ) प. १. गतिवैकल्ये. गतेर्वैकल्यं विकृतत्वम्. ખોડંગતાં ચાલવું. खंजति ખોડંગતાં ચાલેછે. खंजः (ખોડો), खंजनः (દીવાળીઘોડોનામે પંખી).

खट्, (अ) प. १. कांक्षायाम्. ઇચ્છવું. खटति धनं लुब्धः લોભી ધનને ઇચ્છે છે. खटः= ખડ (તૃણ), खट्वा = ખાટ (ખાટલો), खटी = ખડી (ધોળી માટી), खटिका (ખડી), खटः (કફ), खटका (અર્ધમુષ્ટિ).

खड. (अ) उ. १०. संवरणे. આંતરવુ, ઓઝડવુ, ઢાંકવુ, બીડવુ, ભીડવુ, મંડોડવુ. खडयति-ते मुखं नरः नर मुખने ઢાંકેછે.

खड्, (अ) उ. १० भेदने. ભેદવુ, વિદારવું. खाडयति-ते ભેદેછે. खड्गः = ખાગ.

खड्, (इ) आ. १. मंथे. વલોવવુ, ડખોળવું, ડહોળવુ, વડોડવું,વેરવુ. खंडते ડહોળેછે. खंडः = ખાંડ. खंडिता (મથિતા સ્ત્રી).

खड्, (इ) उ. १०. भेदने. ભેદવું, खंडयति ते, खंडति - खडइ ખાં ભેદેછે. खंडः (ટુકડો), खंडनम्. खंडित = खंडिओ - ખાંડેલ.

खद्. (अ) प. १. स्थैर्ये हिंसायां भक्षणे च. स्थैर्येऽकर्मकः. १ રહેવુ, २ હણવું, ३ ખાવુ. खदति रिपु. રિપુ રહેછે. खदति रिपुं बली બળી રિપુને હણેછે. खदति धान्यं नरः नर દાણા ખાયછે. खदिरः= खइरः = ખેર.

खन्, (उं) उ. १. अवदारणे. ઓદાળવું, ખણવું, ખોદવું. खनति-ते कूपं नरः नर કૂવને ખણેછે. खनति = खनइ = ખણે. खातः (ખોદ્યો), खेयम् (ખોદવા યોગ્ય), खनकः (ઉંદર), खनकी (ઉંદરી), परिखा (ખાઈ), खनित्रम् (ખાનરિયુ), खात्रम् (ચોરે કરેલું છિદ્ર), खनिः, २ खनी, ३ खानिः, ४ खानी = खाणी = ખાણ (આકર. आगुः (ઉંદર), खल - ખલ (પામાં), खल (ખોળ), खननम्.

खर्ब्, (अ) प. १. गतौ. જવું. खर्बति જાયછે. खर्बः (વામણો).

खर्ज्, (अ) प. १. पूजने व्यथने च. पूजनं मार्जनम्. १ ખજેળવુ, વલુરવુ, મંજવું, २ પીડવું, નડવુ. खर्जति देहं नरः नर દેહને ખંજેલે છે ઇ૦. खर्जूरः = ખજૂરો. खर्जूरी = ખજુરી. खर्जू (ખસ), खर्जूरम् (હરિતાલ).

खर्द्, (अ) प. १. दंदशूके. दंदशूककर्तृके दंतकर्मगीत्यर्थः. સાપનુ ડસવુ. खर्दति सर्पो नकुलम् સાપ નોળને ડસેછે.

खर्व्, (अ) प. १. दर्पे. ગર્વ કરવો. खर्वति मूर्खः મૂર્ખો ગર્વ કરેછે. खर्वः (ગર્વ).

खल्, (अ) प. १. संचये चलने च. १ સંચવું, હેમ કરવો. २ ચળવું. खलति धनं नरः नर धनने સંચેછે ઇ૦. खलम् (१ ખળાવાડ, २ દાણા મસળવા નુ ખળુ) खलः (१ દુર્જન, २ નીચ, ३ ખોળ). खलता (નીચાઈ), खल्वा

(ચર્મપાત્ર), १ खल्वाटः, २ खलतिः (માથે તાલ પડેલા), खलः (૧ દુષ્ટ, ૨ ચર્મવસ્ત્ર, ૩ ખાળ, ૪ કોઇલ પંખી).

खव्, (अ) प. ९. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भावोऽविक्रान्तोत्पत्तिः ઉપજી રહેવું, ઉપજી વીતી જવી. खौनाति जनः જન ઉપજી રહેછે.

खष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. खषति હણેછે.

खाद्, (ऋ) प. १. भक्षणे. ખાવું, જમવું. खादति मोदकं विप्रः વિપ્ર મોદકને ખાયછે. खादति = खायइ = ખાયે. खाद्यम् (ખાવાયોગ્ય), खादकः (ખાનાર), खादनम् (ભક્ષણ).

खिद्, (अ) प. १. उत्रासे. ભડકાવવું, ડરાવવું. खेटति केशी गोष्ठम् કેશી ગોષ્ઠને ભડકાવેછે. खेटनम् = ખેડણ. आखेटः (મૃગયા), आखेटकः, १ खेटम्, २ खेटकम् (ढाल), १ खेटः, २ खेटकः (ગામડું).

खिद्, (अ) आ. ४. दैन्ये. ખેદ પામવું, દીનતા કરવી. खिद्यते = खिज्जइ = ખીજે ખેદ પામેછે. खेदः, खिन्नः (ખેદ પામેલ).

खिद्, (अ) प. ६. परिघाते परितापे च. १ ખુંદવુ, २ દુઃખ દેવું. खिंदति ખુંદેછે इ०.

खिद्, (अ) आ. ७. दैन्ये. ખેદ પામવું, દીનતા કરવી. खिंते भिक्षुः ભિક્ષુ ખેદ પામેછે. खिन्नः.

खु, (ङ) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. खवते શબ્દ કરેછે.

खुज्, (उ) प. १. स्तेयकरणे. ચોરવું. खोजति भक्षणं कृष्णः કૃષ્ણ માખણને ચોરેછે.

खुड्, (अ) प. ६. संवरणे. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. खुडति धनं धनिकः ધનવાન્ ધનને ઢાંકેછે.

खुड्, (इ) उ. १०. खंडने. ખંડવુ, ભેદવું. खुंडयति-ते, खुडति ખંડેછે.

खुर्द्, (भ) आ. १. क्रीडायाम्. રમવું, ખેલવું, વિહરવું. खूर्दते गोपालः ગોવાલ રમેછે.

खुर्, (अ) प. ६. छेदने. छेदनं विलेखनम्. ઉખેડવું, ખેડવું, છેદવું. खुरति भूमिं कृषकः ક્રષક ભૂમિને ખેડેછે. खुरः (ખરી).

खेट. उ. १०. भक्षणे. ખાવું, જમવું. खेटयति-ते मांसं हिंस्रः હિંસ્ર માંસને જમેછે.

खेड. उ. १०. भक्षणे. ખાવું, જમવું. खेडयति-ते मांसं सिंहः सिंह માંસને જમેછે खेटकः, खेटः, (१ ગામડું, २ ભક્ષક).

खेल्, (ऋ) प. १. चलने. ચળવું. खेलति मर्कटः માંકડો ચળેછે. खेलः, खेला, खेलनम्, क्ष्वेलम् (એડ્યાવનું એનર).

खेला. प. ११. विलासे. રમવું, ખેલવું. खेलायति विलासी વિલાસી રમેછે. खेला (રમત), खेलनम् = ખેલણ.

खेवृ, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું. खेवते हरिं भक्तः ભક્ત હરિને સેવેછે.

खै. प. १. खदने. खदनं स्थैर्यं हिंसा भक्षणं च. १ રહેવું, २ હણવું, ३ જમવું. खायति नरः નર રહેછે. खायति मृगं व्याधः પારધી મૃગને હણેછે. खायति मोदकं विप्रः વિપ્ર મોદકને જમેછે. खायति = खायइ = ખાવે.

खोट. उ. १०. भक्षणे क्षेपे च. १ જમવું, ખાવું, २ ફેંકવું. खोटयति-ते लड्डुकं विप्रः વિપ્ર લાડુને જમેછે. खोटयति-ते शूरं शूरः શૂરો શૂરાને ફેંકેછે.

खोड्, (ऋ) प. १. गतिप्रतिघाते. गतिविषये प्रतीघात इत्यर्थः. પગનાં ખોડંગવું. खोडति पंगुः પાંગળો ખોડંગે છે. खोडः = ખોડો (પંગુ).

खोट. उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું, ઉછાળવું. खोटयति-ते तृणं नरः નર તૃણને ફેંકેછે.

खोड्, उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું, ઉછાળવું. खोडयति-ते कर्करं जनः જણ કાંકરાને ફેંકેછે.

खोर्, (ऋ) प. १ गतिप्रतिघाते. પગનાં ખોડંગવું. खोरति खंजः ખોડો ખોડંગેછે. खोरा (અધમસ્ત્રી), खोर. (ખોડો).

खोल्, (ऋ) प. १. गतिप्रतिघाते. પગનાં ખોડંગવું. खोलति खोडः ખોડો ખોડંગેછે.

ख्या. प. २. प्रकथने. વખાણવું, કહેવું. ख्याति सुजनं लोकः લોક સુજનને વખાણેછે. आख्यानम्, व्याख्यानम्, प्रत्याख्यानम् (निषेध), ख्यातः, प्रख्यातः, विख्यातः, आख्यातः, प्रत्याख्यातः (निषिद्ध), संख्या, ख्यातिः (વખાણ).

गग्घ, (अ) प. १. हसने. હસવું. गग्घति विकलं जनः જણ વિકળને હસેછે.

गज्, (अ) प. १. शब्दार्थे मदने च. मदनं मदोन्मत्तिः. मदः चित्तविकारः. १ શબ્દ કરવો, २ મદ કરવો. गजति १ શબ્દ કરેછે, २ મદ કરેછે. गजः (હાથી).

गज्, (अ) उ. १०. शब्दे. શબ્દ કરવો. गाजयति-ते घनः જણ શબ્દ કરેછે.

गज्, (इ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. गंजति नरः નર શબ્દ કરેછે. गंजा (૧ મદિરાનું ઘર, ૨ આગર).

गड्, (अ, मृ) प. १. सेचने. સીંચવું. गडति, लत्वे गलति जलं नरः નર જળને સીંચેછે. णौ–गडयति, लत्वे गलयति. गाडः, लत्वे गालः, गडः, गडकः, गडु (પૃષ્ઠગ્રંથિ), निगडः (બેડી), निगडितः (બેડી ઘાલેલો).

गड्, (इ) प. १. वदनैकदेशे. गंडगतसंहननक्रियायामित्यर्थः. ગાલ ભીચવા, ગાલ એકઠા કરવા. गंडति ગાલ ભીચેછે. गंडः (ગાલ), १ गाडिवं, २ गांडीवम् (અર્જુનધનુષ).

गण, उ. १०. संख्याने. ગણવું. गणयति–ते दिवसान् नारी નારી દિવસ ગણેછે. गणः (સમૂહ), गणकः (જ્યોતિષી), गणितं = गणिअं = ગણ્યું. गणना, गण्यः, गणिका (વેશ્યા), निगणः (હોમધૂમ).

गद्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ-પ્રકટ બોલવું. गदति वचनं जनः લોક વચન બોલેછે. १ गद्गदः, २ गद्गदा, ३ गद्गदम् (અસ્પષ્ટ વચન), गदन्, गदितम् (કથિત).

गद्, (ई) उ. १०. देवशब्दे. મેઘ ગાજવો. गदयति–ते घनः મેઘ ગાજેછે.

गद्गद, प. ११. वाक्स्खलने. અસ્પષ્ટ વચન ઉચ્ચરવું. गद्गदति दुःखार्तः દુઃખાર્ત અસ્પષ્ટ વાણી ઉચ્ચરેછે. १ गद्गदः, २ गद्गदा, ३ गद्गदम् (અસ્પષ્ટ વચન).

गंध्, (अ) आ. १०. अर्दने. પીડવું, નડવું. गंधयते लुब्धो वदान्यम् લોભિયો દાતાને પીડેછે. १ गंधः, २ गंधनम् (હિંસન, ગર્વ), गुगणकः (કોડી), गंधोली ([illegible]).

गम्, (ऌ) प. १. गतौ. જવું. गच्छति ग्रामं पांथः પાંથ ગામને જાયછે. आगच्छति આવેછે. गमः, आगमः (શાસ્ત્ર), निगमः (વેદ), संगमः, समागमः, १ उरंगमः, २ उरंगः, ३ उरगः (પન્નગ), १ विहंगमः, २ विहंगः, ३ विहगः (પંખી), १ भुजंगमः, २ भुजंगः, ३ भुजगः (સર્પ), उरगः (સર્પ), गतिः, जगत् (વિશ્વ), गंगा, गगनम् (વ્યોમ), गात्रम् (શરીર), आगतः (આવ્યું), गौः (ગાય), गमी (જનાર), आगामी (हवे + आवनु), पन्नगः (સાપ), सुगम, दुर्ग, सुगमः, दुर्गमः, अभ्यागत (પરોણો).

गर्ज्, (अ) प. १. शब्दे. ગાજ કરવો, ગાજવું. गर्जति मेघः મેઘ ગાજેછે. गर्जिः = गर्जरः = … गर्जना, गर्जितम् (મેઘાદિ ગાજ).

गर्ज्, (अ) उ. १०. शब्दे. शब्द करवो, गाजवुं. गर्जयति-ते मेघः मेघ गाजेछे.

गर्द्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. गर्दति व्याघ्रः वाघ बोलेछे. गर्दभः= गदहो = गधो.

गर्द्, (अ) उ. १०. शब्दे. शब्द करवो. गर्दयति-ते वराहः भूंड बोलेछे.

गर्ध्, (अ) उ. १०. अभिकांक्षायाम्. इच्छवुं. गर्धयति-ते धनं लुब्धः लोभियो धनने इच्छेछे.

गर्व्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. गर्वति जायछे. गर्व. (गति).

गर्व्, (अ) प. १. दर्पे. गर्व करवो. गर्वति मूर्खः मूर्खो गर्व करेछे. गर्व., गर्वित..

गर्व्, आ. १०. माने. अभिमान करवुं. गर्वयते धनेन मूढः मूढ धनवडे गर्व करेछे. गर्वः, गर्वितः.

गर्ह्, (अ) आ. १. कुत्सायाम्. निंदवुं, वखोडवुं. गर्हते सुजनं दुर्जनः दुर्जन सुजनने निंदेछे. गर्हा (निंदा), गर्हितः (निंदित), विगर्हितः, गर्हणम्, गर्ह्यम् (निंद्य).

गर्ह्, (अ) उ. १०. विनिंदने. निंदवुं, वखोडवुं. गर्हयति ते साधुं दुष्टः दुष्ट साधुने निंदेछे. गर्हा, गर्हितः, गर्हणम्.

गल्, (अ) प. १. अदने स्रवणे च. १ खावुं, जमवुं. २ झरवुं, चववुं. गलति मूलकं वन. जल मूलाने खायछे. गलति जलं करकात् करवामांथी जल झरेछे. अवगलति = ओगरे. निगलति = निगलइ = निगळे. अविगलति. विगलति = विगलइ = पिगळे. गलनम् = गलणं = गळणुं. गल गाल, गलः (कंठ).

गल्, (अ) आ. १०. स्रवणे. झरवुं, गळवुं. गलयते जलम् पाणी झरेछे. गलः, गालिः (गाळ), गलनम् = गलणं = गळणुं.

गल्भ्, (अ) आ. १ धार्ष्ट्ये. प्रौढ थवुं, समर्थ थवुं. गल्भते, प्रगल्भते मेघः मेघ प्रौढ थायछे. प्रगल्भः (प्रौढ).

गल्ह्, (अ) आ. १. कुत्सायाम्. निंदवुं. गल्हते सुजनं दुर्जनः सुजनने दुर्जन निंदेछे. गल्हा.

गवेष्, उ १०. मार्गणे. मार्गणमन्वेषणम्. खोळवुं, शोधवुं. गवेषयति-ते हरिं नरः नर हरिने खोळेछे. १ गवेषणम्, २ गवेषणा (मार्गण, खोळ), गवेषित. (शोधेलो).

गह्, उ. १०. गहने. १ गगम् थ॰, दुर्गम थ॰. २ पी॰. न॰. रूपें १ गहन, २ गहना, ३ गहनम् (दुर्विगम, दुर्भेद्य).

गा, (ङ्) आ. १. गती. ज॰. गाते मार्गं पथिः पांथ गामने नाती.

गा, प ३. (वै०) स्तुती. स्तव॰, स्तुति करी. जिगाति स्तुति करे. रूप गाथा, गाथक.

गाध्, (ऋ) आ. १. प्रतिष्ठालिप्सयोर्ग्रन्थे च. प्रतिष्ठा आस्पदम्. [illegible] लिप्सा. ग्रन्थे च. प्रतिष्ठागामर्धकोशम्. लिप्सायाम् [illegible]. १ स्थिति करी. २ [illegible]. ३ [illegible]. गाधते [illegible] (गाध). अगाध (अथाग), गाधि [illegible].

गाह्, (ऊ) आ १. विलोडने. [illegible] प्रतिगिजनम्. [illegible] गाहते, अवगाहते [illegible]. गाहनम्, अवगाहनम्, वगाहनम्, गाढ, अवगाढ, [illegible], गाढ

गु (ङ्) आ १ अव्यक्तशब्दे [illegible] गाते [illegible] १ गुट, २ गुड [illegible] गुतीं [illegible].

गु [illegible] आ. १ [illegible] गोते [illegible] गोता (गुह) [illegible].

गु [illegible] पुरीषोत्सर्गे [illegible] गुवति [illegible]

गु [illegible]

गु [illegible] गुति [illegible]

गु [illegible]

गु [illegible]

गुड, (इ) उ. १०. वेष्टने रक्षणे च. १ वींटवुं, घेरवुं. २ राखवुं. ३ पाळवुं. गुंडयति-ते, गुंडाथी वींटे छे. गुंडनम्, गुंडित.

गुण, उ. १०. आमंत्रणे. आमंत्रण गुणीभावे. घणुं करवुं, गुण बोलवुं. गुणयति-ते संख्यां. संख्याने चारगणुं करे छे. गुण, गुणितम्.

गुद, (अ) आ. १. क्रीडायाम्. रमवुं, खेलवुं. गोदते बाळ रमत रमे छे. गुदम् (गांड), गुंद्रा ([illegible]).

गुध, (अ) प. ४. परिवेष्टने. वींटवुं. गुध्यति. वींटे छे. गोधुम = गोदुमो = घउं. गुध्न, ([illegible]), गुधित (वेष्टित), गुधेर (पाळक).

गुध, (अ) प. ९. रोषे. रोषवुं, खीजवुं. गुध्नाति रोषे छे. गोध = गोदा = ० भेद. गोधूमः = गोदूमो = घउं.

गुप, प. १. रक्षणे. रक्षवुं, संभाळवुं. गोपायति धनं चोरात् चोर थकी धनने संभा-ळे छे. गोप्यम्, गोपनम्, गुप्ति, गुप्तम्.

गुप, (अ) आ. १. निंदायाम्. निंदवुं. जुगुप्सते निंदे छे. जुगुप्सा (निंदा).

गुप, (ऊ) प. १. रक्षणे. राखवुं, पाळवुं. गोपायति पृथ्वीं नृपः नृप पृथ्वीने पाळे छे. गुप्तम् (गुपनुं [illegible] पण), गोप्यम् (रक्षणीय), गोपनम् (रक्षण), गुप्ति (रक्षा), गोपा (गो + रक्षक).

गुप, (अ) प. ४. व्याकुलत्वे. व्याकुळ करवुं, व्याकुल करवुं. गुप्यति लोकं रोगः रोग लोकने व्याकुळ करे छे.

गुप, (अ) उ. १०. भासार्थे भाषार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. गोपयति ते बोले छे इ०.

गुफ, (अ) प. ६. ग्रंथे. गुंथवुं. गुफति माल्यं मालाकारः माळी फूलने गुंथे छे. गुंफ, (ग्रंथ).

गुम्फ, (अ) प. ६. ग्रंथे. गुंथवुं. गुंफति माल्यं मालाकारः, माळी फूलने गुंथे छे. गुंफित, गुंफ = गुंथण.

गुर, (ई) आ. ६. उद्यमने. १ उद्यम करवो. २ [illegible] पैसा उद्यम करे छे इ०.

गुर्द, (अ) आ. क्रीडायाम्. रमवुं, [illegible]

गुर्द, (अ) उ. १०. निकेतने

निग्रहः (अटकाव), अनुग्रहः (कृपा), आग्रहः आवेश. [illegible] विग्रहः (शरीर), आग्रहः (अनावृष्टि), ग्रहः (ग्रहण), [illegible] गृहीत्वा (सं + ग्रह), कर्मगृहीतः (कुशल), गृहस्थ, गृहक (प्राप्ति) गृहीत (घेतलें).

ग्राम, उ. १०. आमंत्रणे. आमंत्रणं गृह्णाति. [illegible] [illegible]

घुष, (ड) प. १. घोषकरणे. घोषति. [illegible]

[illegible]

[illegible]

देवो. करुणापात्रम् — उपादाने — ... उत्पादित
देखाओ.

पट्, (अ) उ. १० भाषार्थे भासार्थे च १ बोलवुं. २ दीपवुं.
चेष्टी चोळोरिक इ०.

पट्, (इ) उ १० भाषार्थे भासार्थे च १ बोलवुं. २ दीपवुं ...
हेम चोळक इ० घंटा, निघंटु ...

पद्, (अ) आ १ पतने ... ... मेवुं पद्दी ...
(...), पद् ... स्थान, तीर्थ.

पद्, (अ) उ १० पतने ... पदयति ने ...
(नी) ... स्थान, आपद् ...

पप्, (इ) आ. १ हरणे ... घंटे ...

पस्, (इ) आ. १. हरणे. ... घंटे ...

पस्, (ऊ) प १. ... ... पसति आपवे. पस्ता,
... , पसुम्, पसर. (...), पस्त- पस (...

पिण्, (इ) प १ पतने ... ... पिण्डते ...

पु, (इ) आ १ ... ... पुक ...

पुट्, (अ) आ १. परिवर्तन परिवर्तननिमित्तक समयम्. ... तहिक
... पोटते महाशी प्रयामा अहितहि ... पोट=भोडे. पो
पुट.. पुटिका पुटी.

पुट्, (अ) प. ६ संश्लेषणे ... ... पुटति ... पुटति =पु
=पुट. पुटितम पुटवं ... पुटिका (पुडी), १ पोट, २ पोट
(पोडे).

पुण्, (अ) आ १ धमणे ... पोणते ... पुणित, पोणा (...)
पुण (...)

पुण्, (अ) प ६. धमणे. ... पुणति ... पुण (...), पोणा
(...), ...

पुण्, (इ) आ १ महणे ... पुणते ...

पुर्, (अ) प. ६ भीमार्थशब्दयोः. १ ... करवो, ... २ शब्द करवो.
पुरति ... इ० पोरम् (...), पुर्र (अनुकरण शब्द ...)

घुष्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. घोषति हरिं भक्तः ભક્ત હરીને બોલેછે. घोषति = घोसइ = ઘોષે. घोषणम् = ઘોષણું. घोषः (ઘોષ).

घुष्, (अ) आ. १. कान्तिकरणे. ચકચકતું કરવું. घोषते ચકચકતું કરેછે.

घुष्, (इ) आ. १. कान्तिकरणे. ચકચકતું કરવું. घुंषते ચકચકતું કરેછે.

घुष्, (इर्) प. १. अविशब्दने शब्दे च. ઝીણો શબ્દ કરવો, ૨ શબ્દ કરવો. घोषति ઝીણો શબ્દ કરેછે ઇ૦. घोषः (સ્થાયી વાસો).

घुष्, (इर्) उ. १०. विशब्दने. विशब्दनं विशिष्टशब्दकरणं, नानाशब्दनं वा. ૧ રાગ કાઢવો, ઘાંટો કાઢવો. ૨ વિવિધ શબ્દ કરવા. घोषयति-ते. घोषति. उद्घोषयति-ते. उद्घोषयति ઘાંટો કાઢેછે, રાગ ગાયછે.

घूर्, (ई) आ. ४. हिंसावयोहान्योः ૧ હણવું. ૨ જુનું થવુ, વૃદ્ધ થવું. घूर्यते હણેછે ઇ૦.

घूर्ण्, (अ) आ. १. भ्रमणे. ભમવું, ઘુમવું. घूर्णते मत्तः માતો ઘુમેછે. घूर्णते = घुम्मइ = ઘુમે.

घूर्ण्, (अ) प. ६. भ्रमणे. ભમવું, ઘુમવું. घूर्णति ભમેછે. घूर्णितः (ભમેલ), घूर्णिः (ભ્રમણ).

घृ, प. ६. सेचने. સિંચવું. घरति दग्धं पयसा नरः નર દાઝેલાને જળવડે સિંચેછે. घारः (સેચન), घर्घरीका (ઘંટડી), घृतम् = घिअं = ઘી. घर्मः = घम्मो = ઘામ, घृणा (દયા).

घृ, प. ३. (वै०) क्षरणदीप्त्योः. ૧ ભરવું, ઝરવું. ૨ પ્રકાશવું, પ્રદીપ્ત કરવું. जिघर्त्ति जलम् પાણી ઝરેછે. जिघर्त्ति वह्निं घृतेन होता હોતા ઘીવડે અગ્નિને પ્રકાશે છે.

घृ, उ. १०. प्रस्रवणे प्रस्रावणे च. ૧ ઝરવુ, ૨ ઝરાવવું. घारयति-ते ઝરેછે.

घृण्, (इ) आ. १. ग्रहणे. ગ્રહણ કરવું. ઝાલવું, લેવું. घृण्णते ઝાલેછે.

घृण्, (उ) उ. ८. दीप्तौ. દીપવું. घृणोति, घृणुते. घर्णोति, घर्णुते દીપેછે. घृनम्, घृणा (દયા), घृणि (દીપ્તિ)

घृष्, (उ) प. १. संघर्षे. ૧ સ્પર્ધા કરવી, અદેખાઈ કરવી. ૨ ઘસવું. घर्षति સ્પર્ધા કરેછે. घर्षणम्, घृष्टिः (ભૂંડ)

चक, प १. तृप्तौ प्रतिघाते च. तृप्त थवुं, पाछुं हठवुं. चकति तृप्त थाय छे अथवा पाछो हठे छे. १ तृप्त, २ हठेल (तृप्ति), चक्र = चक्र

चक, (र) आ. १. शब्दे. शब्द करवो. चकते शब्द करे छे.

चक्, (अ) प १ (लिट्) भाति अथवुं, चमकवुं. चकाति चमके छे. चकितः (भय)

चक्, (ई) आ १. तृप्ति प्रतिघाते दीप्तौ च. १ तृप्त थवुं. २ फेंकवुं. ३ दीपवुं. चकते तृप्त थाय छे. दृ० चकित, चकोर, चकोर (एक पक्षी).

चक्, (अ, स) प १. तृप्ती. तृप्त थवुं. चकति तृप्त थाय छे. दी चकयति.

चक्, (अ) उ १०. तृप्ति पीडने च. तृप्त थवुं, पीडवुं. चकयति-ते पीडे छे. चकित (भयभीत)

चकास, (अ) प २ दीप्तौ. दीपवुं. चकास्ति दीपे छे.

चक्ष, (इ, अ) व्यक्तायां वाचि दर्शने च. १ स्पष्ट बोलवुं, कहेवुं. २ जोवुं, देखवुं. चष्टे, व्याचष्टे व्याकरण कुरु वर्णने करे छे. दृ० चक्षु, विचक्षण, व्याख्यान, व्याख्या, आख्यान, आचक्षा (टीका)

चंच, (इ) प १. गत्यर्थे. जवुं. चंचति जाय छे. चंचल, चंचरीक, (भमर), चञ्चु = चांच

चट्, (न) प. १. वर्षावरणयोः. १ वरसवुं, २ ढांकवुं, आच्छादवुं, बांधवुं. चटति वरसे छे. दृ० चटति = चडड = चडे. चटितः = चडिओ = चड्यो.

चट्, (अ) उ. १० भेदने. फाडवुं, भेदवुं. चाटयति ते. चटी = चडड = चडे. उच्चाटयति, उच्चाटनम्, चटक (चकलो), चटका (चकली).

चड, (इ) आ. १. कोपे. कोपवुं. चंडते कोपे छे. चंड (कोपन), चंडी (१ कोपना, २ पार्वती), प्रचंड, चंडाल.

चड, (इ) उ. १०. कोपे. कोपवुं. चंडयति-ते कोपे छे. चंड (कोपवाळो), १ चंडी, २ चंडिका (पार्वती).

चण्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. चणति शब्द करे छे. चाणूर. (एक राक्षसनुं नाम), चणक = चणओ = चणो.

चण्, (अ, म्) प. १. दाने गतौ हिंसायां च. १ દેવું, २ જવું, હણવું. चणति દેછે ઇ૦. णौ-चणयति. चणकः (ચણો).

चत्, (ए) उ. १. याचने. માગવું. चतति-ते માગેછે. चत्वरम (ચોતરો, સ્થંડિલ). चतुरः. चत्वारः= ચાર. चत्वरम् (બહુ માર્ગ), चातकः (બપૈયો).

चद्, (इ) प. १. आल्हादे दीप्तौ च. आल्हाद आनंदनम् आनंदोत्पादनमित्यर्थः. १ આનંદ ઉપજાવવો. २ દીપવું. चंदति આનંદ ઉપજાવેછે. चंद्र, चंदनम्, चंद्रमाः (स् + (ચંદ્ર), चंद्रिका (ચાંદણું, ચંદ્રપ્રકાશ).

चद्, (ए) उ. १. याचने. માગવું. चदति-ते માગેછે.

चन्, (अ, म्) प. १. हिंसायाम्. હણવું, મારવું. चनति હણેછે. णौ-चनयति.

चन्, (अ) उ. १०. श्रद्धोपहननयोः. १ વિશ્વાસ કરવો, २ મારવું, હણવું. चानयति-ते, चनति વિશ્વાસ રાખેછે ઇ૦.

चप्, (अ) प. १. सांत्वने. સમજાવવું. चपति शिष्यं गुरुः ગુરુ શિષ્યને સમજાવેછે. चापम् (ધનુષ), चपलः.

चप्, (अ, म्) उ. १०. परिकल्कने. परिकल्कनं दंभः शाठ्यं च. १ દંભ-ઢોંગ કરવો, २ શઠતા કરવી. चपयति-ते દંભ કરેછે ઇ૦.

चय्, (इ) उ. १०. गत्याम्. જવું. चंपयति-ते, चंपति જાયછે. चंपक (ચંપાઝાડ).

चम्, (उ) प. १. अदने. ખાવું, જમવું. चमति लड्डुकं विप्र વિપ્ર લાડુને જમેછે. उच्चमति, विचमति, आचामति, आचमनम्, चामरः, चामरम्, चमस (સોમપાત્ર), चमसी (સેવ), १ चुंटिः, २ चुंटी (ફૂઈ), चोचम् (છાલ).

चम्, (उ) प. ५. भक्षणे. જમવું, ખાવું. चम्नोति જમેછે.

चय्, (अ) आ. १. गतौ. જવું. चयते જાયછે. चयः (ગતિ).

चर्, (अ) प. १. गतौ भक्षणे च. १ જવું, २ ખાવું. चरति જાયછે. अश्वेन संचरते = संचरइ = સંચરે. १ चरः, २ चारः (દૂત), संचार, उच्चारः प्रचारः, विचारः, आचारः, अनुचरः, गोचरः, चरकः, चर्मम् (ત્વચ), आचार्यः (ગુરુ), परिचारकः (ચાકર), कुरुचरः (કુરુદેશી), भिक्षाचरः (ભીખારી), मेनाचरः (પાણી), व्यभिचारः, ब्रह्मचारी (इन्+), चराचरः, चरणः (પાદ), चरम. चरित्रम्, चरिः, (१ પશુ, २ આશ્રય) चारिः = ચારવ (પશુભક્ષ્ય), ચા

(हंडो), चारुः (सुंदर), चर्म = चाम = ચામ. चर्या, परिचर्या (સેવા), गोचरः, सहचरः, सहचरी, अनुचरः (ચાકર).

चर्, (अ) उ. १०. असंशये. નિશ્ચય કરવો, વિચારવું. चारयति-ते. विचारयति-ते अर्थान् पंडितः પંડિત પદાર્થોને વિચારેછે. विचारणा, विचारः.

चरण्, प. ११. गतौ. જવું. चरण्यति જાયછે. चरणः (પગ).

चर्च्, (अ) प. १. परिभाषणहिंसातर्जनेषु. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. १ ઠપકો દેવો. २ હણવું, ३ તિરસ્કાર કરવો. चर्चति ઠપકો દેછે इ०. चर्चा.

चर्च्, (अ) प. ६. परिभाषणभर्त्सनयोः. १ ઠપકો દેવો. २ તિરસ્કાર કરવો, નિંદવું. चर्चति ઠપકો દેછે इ०. चर्चा.

चर्च्, (अ) उ. १०. अध्ययने. ભણવું. चर्चयति-ते शास्त्रम् શાસ્ત્રને ભણેછે. चर्चा, विचर्चिका (ખસ).

चर्ब्, (अ) प. १. गतौ. જવું. चर्बति જાયછે. चर्ब (ગતિ), चार्वाक (નાસ્તિક), चर्वणा (ચાવી ખાવું).

चर्व्, (अ) प. १. अदने. ખાવું. चर्वति धानाम् ધાણીને ચાવેછે. चर्वति = चवइ = ચાવે. चर्वणम् = ચાવવું. चार्वाकः (નાસ્તિક).

चल्, (अ) प. १. कंपने. કંપવું. चलति કંપેછે. १ चालः, २ चल, ३ चल-चल, ४ चंचल, (ચપળ), चालनी = चालणी = ચાળણી. चलु = ચળુ (મુખમાં સમાય એટલું જળ), चला (વિજળી).

चल्, (अ, मु) प. १. कंपने. કંપવું, હાલવું. चलति કંપેછે. णौ-चलयति शाखाम् શાખાને કંપાવેછે.

चल्, (अ) प. ६. विलसने. રમવું, ખેલવું. चलति नारी. નારી અર્થાત સ્ત્રી રમેછે. चलनम् (વિલાસનામ), चलंती (વિલસંતી સ્ત્રી).

चल्, (अ) उ. १०. भृतौ. भृतिरेतन्ने भरणं वा. १ પોષણ કરવું. २ ભરવું. चालयति પોષણ કરેછે इ०.

चष्, (भे) उ. १. भक्षणे. ખાવું, જમવું. चषति ते ખાયછે. चषति = ચખઇ = ચાખે. चाष. (ચાસપક્ષી), चषकम् (મદ્યપાત્ર), चषक (પાનપાત્ર), चषालः (યૂપકટક).

चह्, (अ) प. १. परिकल्कने. परिकल्कनं शाठ्यं दंभः कथनं च. १ शठता करवी, २ दंभ–ढुंग करवो, ३ कहेवुं. चहति शठता करेछे इ०.

चह्, (अ, म्) उ. १०. परिकल्कने. परिकल्कनं दंभः शाठ्यं च. १ दंभ–ढुंग करवो, २ शठता करवी. चहयति–ते दंभ करेछे.

चह्, उ. १०. परिकल्कने. १ ढुंग–दंभ करवो, २ शठता करवी. चहयति–ते. ढुंग करेछे इ०.

चाय्, (ऋ) उ. १. पूजानिशामनयोः. १ पूजवुं, २ जोवुं, देखवुं. चायति–ते पूजेछे इ०. अपचितिः (पूजा), अपचितः (पूजित), केकयः (राजा), केतुः (ग्रहभेद).

चि, (ञ्) उ. ५. चयने. चणवुं, संचवुं, एकठुं करवुं, वीणवुं. चिनोति–चिनुते धान्यं कृषकः खेडु दाणाने एकठा करेछे. १ चयः, २ प्रचयः, ३ संचय, ४ निचयः (समूह), परिचयः, उपचयः (वृद्धि), अपचयः (क्षय), उच्चयः (ढग), निश्चयः (निर्णय), कायः (देह), निकायः (समूह), चितिः (ढग), चौरम् = ज्यरु. चित्रम् (चित्र), चित्रा (नक्षत्र), १ चैत्य, २ चयनीयः, (संचवा-योग्य), चिबुकम् (हनुना अग्र भाग), चीरम् (वस्त्र), १ चीन, २ चीनकः, (चीणो).

चि, (अ, म्) उ. १०. चयने. एकठुं करवुं, चणवुं, भेगुं करवुं. चपयति–ते, चययति–ते भेगुं करेछे.

चिक्, (अ) उ. १०. व्यथने. पीडवु, नडवुं. चिकयति–ते नडेछे.

चिट्, (अ) प. १. परप्रेष्ये. परने सेववुं, परनी चाकरी करवी. चेटति परने सेवेछे. १ चेटिः, २ चेटी (दासी), चेटकः (१ भाव. २ दास).

चित्, (ई) प. १. संज्ञाने. संज्ञानं संवित्तिः जाणवुं, अनुभववुं. चेतति जाणे छे. चित् (ज्ञान), चित्तम् (मन), १ चित्ति, २ चेतना (ज्ञान), चैतन्यम्, चेतनः (जीव), चेतनम् (ज्ञान), चेतः (स + चित्त).

चित्, (म) आ. १०. संवेदने. मूर्छाद्यवस्थानिवृत्युत्तरकालिकं ज्ञानं संचेतनम्, जागृत थवुं. चेतयते जागृत थायछे. चेतन, चेतना.

चित्, (इ) उ. १० स्मृत्याम्. स्मरवुं, संभारवुं. चिंतयति–ते. चिंतति, संभारेछे. चिंतनम् (स्मरवुं), चिंता (स्मृति), चिंतितम् (स्मृत), १ चिंत्यम्, २ चिंतयितव्य, ३ चिंतनीयम्. (स्मरवा योग्य).

चित्र. उ. १०. चित्रीकरणे. अद्भुतदर्शने च. चित्रीकरणमालेख्यकरणम्. १ ચીતરવું, ૨ અદ્ભુત દેખવું. चित्रयति-ते. आलेख्यं करोति अद्भुतदर्शनं करोति वा ચીતરેછે, અદ્ભુત દેખેછે. चित्रम् (૧ ચિત્રામણ, ૨ આશ્ચર્ય). चिचित्रम्, चित्रितम् (ચીતરેલ).

चिरि, प. ५. (वे०) हिंसायाम्. હણવું. चिरिणोति હણેછે. चिर्भिटी = चिभ्भडी = ચીભડી. चिर्भिटम् = चिभ्भिडम् = ચીભડું.

चिल्, (अ) प. ६. वसने. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. चिलति वस्त्रेण देहं नरः નર વસ્ત્રે કરી દેહને ઢાંકેછે. १ चेलम्, २ चैलम्, ३ चेला, ४ आचेलः (વસ્ત્ર).

चिल्ल्, (अ) प. १. शैथिल्ये हावकरणे च. શિથિલ-ઢીલું થવું, ૨ અભિપ્રાય પ્રકટવો. चिल्लति શિથિલ થાયછે इ०. चिल्लः (पट), चिल्ल = ચીલ (ચીલપંખી).

चीक्, (अ) उ. १०. आमर्षणे. સહવું, ચેડવું. चीकयति-ते, चीकति ચેડેછે.

चीभ्, (ऋ) आ. १. कत्थने. સ્તુતિ કરવી. चीभते સ્તુતિ કરેછે. चीभा (બાધા).

चीव्, (ॡ) उ. १. आदानसंवरणयो. १ ઝાલવું, ગ્રહવું, લેવું. ૨ ઓઢાડવું-ઢાંકવું. चीवति-ते ઓઢાડેછે. चीवरम् (વસ્ત્ર).

चीव्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. चीवयति-ते બોલેછે.

चुक्, (अ) उ. १०. व्यथने. પીડવું, નડવું. चुक्कयति-ते પીડેછે.

चुक्, (अ) प. १. अभिषवे. अभिषवः शिथिलीकरणं सुरायाः संधानं वा अभिषवः स्नानं च १ અવયવ શિથિલ કરવા, કમાવું. ૨ દારૂ બનાવાને અથાણું કરવું, આથવું. ३ ન્હાવું. चुच्यति કમાવેછે इ०. चुचा (કમાવું).

चुट्, (अ) प. १. अल्पीभावे અલ્પ-થોડું થવું. चोटति वेद. ६.से क्लिमांसेर અલ્પ થાયછે. चोटी (ચોટી).

चुट्, (अ) प. ६. छेदने છેદવું. चुटति છેદેછે. चोट (છેદવું), १ चोटन, २ चोटक (છેદનાર).

चुट्, (अ) उ. १०. छेदने છેદવું. चोटयति-ते છેદેછે.

चुट्, (इ) उ. १०. छेदने છેદવું, ભાંગવું. चुंटयति-ते चुंटति कोई क्षित्र આખ કેશને ચુટેછ. चुंटति - चुटट - चुंटे. चुंटकम् - चुंटनं

चुट्ट, (अ) उ. १०. अल्पीभावे. थोडुं थवुं, અલ્પ થવું. चुट्टयति-ते शोकेन देहः શોકે કરી દેહ થોડો થાયછે.

चुड्, (इ) प. १. अल्पीभावे. थोडुं-ઓછું થવું. चुंडति ઓછું થાયછે.

चुड्, (अ) प. ६. संवरणे. ઓછાડવું, ઢાંકવું, વીંટવું. चुडति ઓછાડેછે. चुडः, चुडी (ચુડો.)

चुड्ड, (अ) प. १ हावकरणे. हावोभावसूचनम्. અભિપ્રાય-આશય પ્રકટવો, ભાવ જણાવવો. चुड्डति नटी નટી ભાવ જણાવેછે. चुड्डम् (भग), चुंडी (કુઇની).

चुण्, (अ) प. ६. छेदने. છેદવું, ચુણવું, ચુંટવું. चुणति शाकं नरः નર શાક ચુંટેછે चुणितं = चुणिअं = ચુણ્યું.

चुंद्, (अं) उ. १. निशामने. निशामनमालोचनम्. જોવું, દેખવું. चुंदति-ते रूपं नरः નર રૂપને જુવેછે.

चुद्, (अ) उ. १०. संचोदने. संचोदनं नोदनम्. પ્રેરવું, चोदयति-ते પ્રેરેછે. चोदना (પ્રેરણા), प्रचोदितः (પ્રેર્યો), चोद्यम् (પ્રેરવાયોગ્ય).

चुप्, (अ) प. १. मंदायां गतौ. હળવું, ચાળવું.चोपति किंचिच्चलतीत्यर्थः. હળવું ચાલેછે. चोपनम्, चुप्पम् (મંદગમન), चुपः (વાયુ).

चुब्, (इ) प. १. वक्त्रसंयोगे—वक्त्रेण संबंधे, ચુંબન કરવું. चुंबति ચુંબેછે चुंबनम्, चुंबितं= चुंबिअं= ચુંબ્યું.

चुब्, (इ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. चुंबयति-ते હણેછે,

चुर्, (अ) उ. १०. स्तेये. ચોરવું. चोरयति-ते, चोराति धनं लुब्धः લોભિયો ધનને ચોરેછે. चोरति= चोरइ= ચોરે. चोरः, चोरा (ચોરનારી), चौरः, चौर्यम् (ચોરનું કામ), चोरितः=चोरिओ=ચોર્યો. १ चुरिः, २ चुरी (કુઇ)

चुरण, प. ११. चौर्ये. ચોરવું. चुरण्यति धनं चोरः ચોર ધનને ચોરેછે.

चुल्, (अ) प. १. (सौ०) आच्छादने. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. चोलति ઓઢાડેછે. १ निचुलः, २ निचोलः (પાટપછેડી), चोलः (કાંચળી).

चुल्, (अ) उ. १०. निमज्जने समुच्छ्राये च. १ ન્હાવું, સ્નાન કરવું. २ વધવું, ઉછરવું. चोलयति-ते गंगायां विप्रः વિપ્ર ગંગામાં ન્હાયછે. चोलितम्, चोलनम्, चुम्मः, चुलिः, निचुलः (નેતર).

घुण, (घ) प १ भ्रमणे ... घुणति ...
... [illegible] ... घूर्णिः (स्त्री) घाणी (घुण)
... [illegible] ... घुण ... घूर्णि, ३ घूर्ण (घुण).

घुषर (स) ए १ (ई०) ... घुषति ... घुष्ट (सद)
विघुष्ट (स्वाभाविक)

घूर, (ई) आ ४ ... घूरते ... घूर्णी-घूर्णते-घूर्णी.
... (घूर्ण)

घूर्ण, (अ) ए १० भ्रमणे भ्रमणं इत्यत्र ... घूर्ण
... घूर्ण (१ ... २ घूम), घूर्णि (स्त्रि).

घूर्ण, (अ) ए १० ... घूर्णयति-ते ...

घृण, (अ) ए १ ... घृणति दयायामपि प्रयुज्यते ...
... घृणा - घृणी - घृणि ...

घृष, (ई) प. ६. ... १ ... २ ... घृषति ... इ०.

घृष, (अ) ए १०. ... घर्षयति-ते, घर्षति ...
...

घेड, (अ) ए १ ... घेडति ...

घेष्ट, (अ) आ १ ... १ ... २ ... घेष्टते ...
इ०, घेष्टा, घेष्टनम् (आभरण)

घ्रा, (इ,) आ १ ... घ्राण, घ्रायमाणः (कवि).

घ्रा, ए. १० ... १ ... २ ... घ्रापयति-ते घ्रात्
... इ०.

घ्रुष, (इर्) प १ आघोषणे. आघोषणमीदत्सेकः आर्द्रीकरणं प. १ ... २
... इ०. घ्रुतिः (स्त्रि)

घ्रुष्ट, (अ) उ १० ... प. १ ... २ ... घोषय-
ति-ते ...

छद, (अ,म) प. १ (१०) ऊर्जने. ऊर्जनं प्राणनं बलं प. १ ... २ ...
... छदयति ... इ०. इ० णी-छदंते प्रयुक्ते छदयति. बलवंते
प्राणवंतं करोतीत्यर्थ ... आणवान करेछे.

जिव्, (इ) प. प्रीणनार्थः. તૃપ્ત થવું. जिन्वति તૃપ્ત થાયછે.

जिषु, (प. १. सेचने. સિંચવું. जेषति સિંચેછે.

जीव्, (अ) प. १. प्राणधारणे. જીવવું. जीवति नरः નર જીવેછે. जीवति= जीवइ= જીવે. जीवनम् (१ वृत्ति, २ જલ). जीवः (આત્મા), जीवकः (પક્ષી), १ जीविका, २ उपजीविका (वृत्ति), अनुजीवी (इन्+ચાકર), जैवातृकः (ચંદ્ર). जीवातुः (જીવનૌષધ).

जु, प. (ङ) आ. १. गतौ. જવું. जवते જાયછે. १जवः, २ जवनः (વેગ),

जु, प. १. (सौ०) वेगे. વેગકરવો. जवति વેગ કરેછે. १ जवः, २ जवनः (વેગ), जवनी (કનાત, પછેડી), जवनम् (ચારશાલાવાલું ઘર).

जुग्, (इ) प. १. वर्जने. વર્જવું, તજવું. जुंगति તજેછે.

जुड्, (अ) प. ६. बंधने. બાંધવું, જોડવું. जुडति जनः वस्त्रं सूत्रेण જણ સૂત્રવડે વસ્ત્રને બાંધેછે. जोडः (બંધ), जोडनम् (બંધન).

जुड्, (अ) प. ६. गतौ. જવું. जुडति જાયછે. जुडः= જુએ. जोडः= જોએ.

जुड्, (अ) उ. १०. प्रेरणे. प्रेरणं दलनम्. દળવું. जोडयति-ते દળેછે.

जुत्, (ऋ) आ. १. भासने. ભાસવું, દીપવું. जोतते विद्यया नरः નરવિદ્યાવડે દીપેછે.

जुन्, (अ) प. ६ गतौ. જવું. जुनति જાયછે.

जुष्, (ई) आ. ६. प्रीतिसेवनयोः. १ પ્રેમકરવો, સંતોષવું. २ સેવવું. जुषते પ્રેમ કરેછે इ०. जुष्टः, जुष्टवान् (મળેલ), जुष्यः (મળવા યોગ્ય), सजूः (ઉપ+સાથી).

जुष्, (अ) उ. १०. परितर्कणे परितर्पणे च. परितर्कणमूहो हिंसा वा, परितर्पणं परितृप्तिक्रिया. १ તર્ક કરવો, २ હણવું, ३ તૃપ્ત કરવું. जोषयति- ते, जोषति તર્ક કરેછે,

जूर्, (ई) आ. ४. हिंसावयोहान्योः. १ હણવું, જૂનું થવું. जूर्यते वृद्धः વૃદ્ધ જૂનો થાયછે. जूर्णम्= જૂનું, जूर्णः (જારપ).

जूष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. जूषति હણેછે.

जृम्भ्, (ई) आ. १. गात्रविनामे. શરીર પસારવું, શરીર ખીલાવવું. जृंभते શરીર પસારેછે. १ जृंभणम्, २ विजृंभणम् (१ બગાસુ, २ વિકસન) जृंभितः

(નિકમન), શૃગ, શૃંગા (વિકાસ), શસ્ત્રમર્દન (વિકસન), શિશૃંખિતમ્ (વિકસિત).

શૃ, (ઋ) ક્ર.૯ હિંસાયામ્. વધ કરવું થવું, જુદું થવું, જૂનું થવું-જરવું. શિર્ણે શાસન્ વસ્ત્ર જૂનું થાય છે. શિર્ણ, અશીર્ણ, શરા (બાણ)-અસર્પ (આર્ષમંગળ), શૃંગાર (હાથી), શાર (ચિતારવો), શર્કર (આરસ), શરવી (આકાશ), શરણ (ઘર). શર (ઘાસ).

શૃ, ક્ર.૫ હિંસાયામ્. હિંસામ્ શરા. વધ ક્ર.૫ થવું શૃણાતિ દેહી દેહધામ જૂનું થાય છે. શરા (વધ કરવું થવું).

શૃ, ક્ર.૧૦. હિંસાયામ્. જૂનું થવું, જરવું. શારયતિ-તે, શરતિ જરે છે. શરતિ= શરદ = ઋતુ.

શેવ્, (ક) આ. ૧. સેવાયાં. સેવવું. શેવતે સેવે છે.

શેલ્, (ક) આ. ૧. ગતૌ. પ્રયત્ન કરવું. શેલતે પ્રયત્ન કરે છે.

શૈ, પ. ૧. ક્ષયે. ક્ષય પામવું. શાયતિ ક્ષય પામે છે.

શ્રગ્, (अ. सू) उ. १० हीने शासने च. १ જાણવું, ૨ જણાવવું શ્રગયતિ-તે ૧ જાણે છે, ૨ જણાવે છે શિક્ષયતિ-તે = શિક્ષવાહ = શીખવે. શિક્ષિ, શિક્ષિત, શગ, શંકિત, શિક્ષા, શિક્ષિત.

શા, પ. ૯. અવબોધને. જાણવું જાનાતિ = જાણવું = જાણે. ૧ ક્ષ, ૨ મહ:, ૩ માત: (વિદ્વાન), સંજ્ઞા (નામ), પ્રજ્ઞા (બુદ્ધિ), ઉજ્ઞા (આધ્યાન), જ્ઞાતિ (૧ જાણ, ૨ સ્વજન), અનિજ્ઞાન (ચિન્હ), જ્ઞાનમ્ (બુદ્ધિ).

શા, (મ) ૧. (૯, જાનાતિ) મારણ તોષણ નિશામન નિશાનેષુ. નિશામનં ચાક્ષુષં જ્ઞાનં શાસનં ચ, નિશાનં તીક્ષ્ણીકરણમ્. ૧ મારવું, ૨ સંતોષવું, ૩ દેખાડવું, ૪ સમજાવવું, ૫ તીક્ષ્ણ-તીણું-તીખું કરવું. ઉ૦ ૧ સંજ્ઞપયતિ પશુન્ મારયતીત્યર્થ: પશુને મારે છે. ૨ વિજ્ઞપયતિ ગુરુમ્ સંતોષયતીત્યર્થ: ગુરુને સંતોષ કરે છે. ૩ સંજ્ઞપયતિ રૂપમ્ દર્શયતીત્યર્થ: રૂપ દેખાડે છે. ૪ મનાજ્ઞે બોધયતીત્યર્થ: સમજાવે છે. ૫ પ્રજ્ઞપયતિ શરમ્ તીક્ષ્ણં કરોતીત્યર્થ: બાણને તીખું કરે છે. સંજ્ઞ: (ઈન).

શા, ઉ. ૧૦. નિયોગે. આજ્ઞા કરવી. જ્ઞાપયતિ-તે, આજ્ઞાપયતિ-તે ભૃત્યમ્ ચાકરને આજ્ઞા કરે છે. જ્ઞાપિત. (જણાવેલ), જ્ઞાપના, આજ્ઞા = આણ = આણ.

ज्या. प. ९. वयोहानौ. જુનું થવું. जिनाति જુનું થાયછે. जीनः (જુનો), ज्या (પૃથ્વી).

ज्यु, (ङ) आ. १. गतौ. જવું ज्यवते જાયછે.

ज्रि, प. १. अभिभवे. अभिभवोन्यूनीकरणं न्यूनीभवनं च. १ ઓછું કરવું, હરાવવું, જીતવું. २ ઓછું થવું, હારવું. ज्रयति धर्मं कलिः કલિ ધર્મને હરાવેછે.

ज्रि, उ. १०. वयोहानौ. જુનું થવું. ज्राययति-ते ज्रयति જુનું થાયછે.

ज्वर्, (अ. म्) प. १. रोगे. રોગ થવો. ज्वरत्यशीतेन અજીર્ણવડે રોગ થાયછે. णी–ज्वरयति. ज्वरः (રોગ), ज्वरितः (રોગથયેલ), जूर्तिः (રોગ), संज्वरः (અભિતાપ).

ज्वल्, (अ) प. १. दीप्तौ. દીપવું, બળવું. ज्वलति वह्निः આગ્ની દીપેછે. ज्वाला, ज्वलनः (અગ્નિ), उल्का (તેજપુંજ), उल्मुकम् (ખોયણું). उज्ज्वलः ઉજળો.

ज्वल्, (अ, म्) प. १. दीप्तौ. દીપવું, બળવું. ज्वलति, प्रज्वलति બાળેછે. णी–प्रज्वलयति.

झट्, (अ) प. १. संघाते. એકઠું થવું. झटति એકઠું થાયછે. झटः, झटा, झाटः.

झम्, (उ) प. १. अदने. જમવું. झमति જમેછે. झंझा (વરસાદસહિત વાયુ), झंपा (ભુસકો).

झर्झ्, (अ) प. १. परिभाषण हिंसा तर्जनेषु. १ ઠપકો દેવો. २ મારવું. ३ તિરસ્કાર કરવો. झर्झति ઠપકો દેછે.

झर्झ्, (अ) प. १. परिभाषणभर्त्सनयोः. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. १ ઠપકો દેવો, २ તિરસ્કાર કરવો. झर्झति ઠપકો દેછે.

झष्, (अ) उ. १. आदानसंवरणयोः. १ લેવું, ગ્રહવું, [illegible]. २ ઓઢવું, ઢાંકવું, ઓઢાડવું. झषति-ते [illegible] झषः [illegible].

झष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. झषति હણેછે. झषः [illegible].

झॄ, (प) प. ४. वयोहानौ. જુનું થવું. झीर्यति જુનું થાયછે. १ झरः, २ [illegible] (ઝરો) [illegible] झर्झरः, [illegible] झर्झरिका [illegible].

टङ्क्, (उ) उ. १०. [illegible] टङ्कयति-ते, [illegible] १ टंक, २ [illegible] (ખરબચડું ટાંકણું), ३ टंकन, ३ टंकण [illegible].

टल्. (भ) प. १ वैक्लव्ये. विह्वलत्व वैक्लव्यं कातरत्वम्. કાયરથવું, ગભરાવું. टल-
ति કાયર થાયછે.

टिक्, (ऋ) आ. १. गत्यर्थः જવું. ટેકને જાયછે.

टिप्, (अ) उ. १० क्षेपे. ફેકવું. टेपयति- ते, टेपति ફેકેછે.

टीक्, (ऋ) आ. १. गत्यर्थः જવું. ટીકને જાયછે. टीका.

टीक्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવુ ટીકને જાયછે.

टीक्, (ऋ) आ. १. वैक्लव्ये. કાયરથવું. टुवति કાયર થાયછે

टुल्, (अ) प. १. वैक्लव्ये. કાયરથવું. ढालयते એકઠું કરેછે.

डप्, (अ) आ. १०. संघाते. એકઠું કરવુ. डापयते एकठुं करेछे.

डप्, (इ) आ. १०. संघाते अभिमर्दे च. १ એકઠું કરવુ, २ મર્દન કરવુ. डम्पयते
એકઠું કરેછે.

डम्, (इ) उ. १०. क्षेपे. ફેકવું. डम्बयति- डम्बति ફેકેછે विडम्बनम्.

डम्, (इ) उ. १० संघाते. એકઠું કરવું. डम्भयति- ते, डम्भते એકઠું કરેછે.

डिप्, (अ) प. ४. क्षेपे. ફેકવું. डिप्यति ફેકેછે. डिगल (ચાકર).

डिप्, (अ) प. ६. क्षेपे. ફેકવું. डिपति -ते ફેકેછે.

डिप्, (अ) आ. १०. संघाते. એકઠું કરવું. डेपयते એકઠું કરેછે.

डिप्, (अ) उ. १० क्षेपे. ફેકવુ डेपयति ફેકેછે.

डिप्, (इ) आ. १०. संघाते अभिमर्दे च. १ એકઠું કરવુ, २ મર્દનકરવું. डिम्पयते
એકઠું કરેછે इ०.

डिम्, (इ) उ. १०. क्षेपे. ફેકવુ. डिम्बयति- ते. डिम्बः (ભરાભડભડ). डिम्बति
डिम्भ्, (इ) उ. १०. संघाते. એકઠું કરવુ. डिम्भयति- ते, डिम्भति એકઠું કરેછે.
डिम्भः (बाल).

डिम्, (अ) प. १. (हिं०) हिंसायाम्. હણવું. डेमति હણેછે. डिडिम
डी, (ङ) प. १. विहायसागतौ. विहायसा आकाशेन गतिः आकाशમાં
उड्डयते डीनः हंस ઊડેછે. उड्डयते= उड्डर= ઊડે. डयितः (ઊડેલ)
(ભમુકવીનુ).

डी, (ओ. ङ) आ. ४. विहायसागतौ. આકાશમાંઊડવું. डीयते. उड्डीय
=ઊડે. उड्डीन.

णिव्, (अ) प. १. सेचने सेवने च. १ સિંચવું, ૨ સેવવું. नेवति સિંચેછે ઇ૦.

णिस्, (इ) आ. ५. चुंबने. ચુંબન કરવું. निंस्ते ચુંબન કરેછે. निंसः (ચુંબન). निंसनम् (ચુંબનીય).

णी, (ञ्) उ. १. प्रापणे. પમાડવું. नयति- ते ग्राममजां गोपालः, प्रापयतीत्यर्थः ગોવાળ બકરીને ગામને પમાડેછે. प्रणयति-ते. उपनयते वटुम् બટુને જનોઈ દેછે. विनयते क्रोधम् ક્રોધને શમાવેછે. नयः (નીતિ), प्रणयः, २ विनयः (નમ્રતા). अभिनयः (અંગચાળા), उपनयनम् (મૌંજીબંધન), नयनम् (૧ પમાડવું, ૨ નેત્ર). सान्नाय्यम् (હવિ), ग्रामणीः (ગામધણી), अग्रणीः (અગ્રેસર), नेत्रम् (નયન), नीथम् (જલ), नीडः (કંપ), नेतः (પુરોહિત), नेत्रम् (૧ નયન, ૨ વાહન). नीरम् (જલ), नेमः (અર્ધભાગ), उन्नेता (क + ऋत्विज्), नेष्टा (क + ऋत्विज्), आनाय्यः (દક્ષિણાગ્નિ), ना (क + नर) नायः (ન્યાય), उन्नायः (ઉચ્ચતા), नीतः, अभिनीतः, विनीतः (નમ્ર), नीवृत् = नेतृ (પ્રાપક), १ नायक, नेता (क + नायक).

णु, प. २. स्तुतौ સ્તુતિ-વખાણ કરવાં. नौति સ્તુતિ કરેછે. प्रणवः.

णुद्, (ओ) उ. ६ प्रेरणे. પ્રેરવું. મોકલવું. नुदति-ते पतनाय गुरुं धाम आप પુત્રને જ નવામાટે પ્રેરેછે. नुन्नः (પ્રેરિત).

णुद्, (अ) प. ६, प्रेरणे. પ્રેરવું. नुदति પ્રેરેછે. नीः (નિંદા).

णू, प. ६. स्तवने. સ્તુતિ કરવી. નવવું. नुवति परमेश्वरं भक्त ભાવપૂર્વક ને સ્તવેછે.

णेद्, (ऋ) उ. १. कुत्सासंनिकर्षयोः. १ નિંદવું, પાસેજવું. नेदति- ते નિંદેછે, પાસે જાયછે.

णेष्, (ऋ) आ १. गतौ. જવું. नेषते જાયછે.

नक्, (अ) प. १. नाशे. હણવું. नकति હણેછે.

नख्, (इ) प. १. [illegible] [illegible]

नट्, (अ) प. १. [illegible]

तक्ष, (प) द. १. तनूकरणे, [illegible]. तक्षति, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. १ तक्षक, २ तष्टृ (सुतार), तक्षणम् (छेदवुं).

तक, (प) द. १ हसने हसवुं. तकति हसे छे.

तंक्, (प) द. १ [illegible], [illegible]. तंकति [illegible]. तक्र (छास).

तंग्, (प) द. १ [illegible] [illegible], [illegible]. तंगति [illegible]. तंगन (घोडो).

तंज्, (प) द. १ [illegible] [illegible], [illegible]. तनक्ति [illegible]

तट्, (प) द. १ उच्छ्राये ऊंचुं थवुं. तटति ऊंचुं थाय छे. १ तट, २ तटी, ३ तटम् (तट, किनारो).

तड्, (प) द. १० आघाते [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. १ ताडन, २ ताडनम् (मारवुं), १ ताडि, २ ताडना ([illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]), १ ताडक, २ ताडकम् ([illegible]. [illegible] [illegible]), ताडिः ([illegible].

तड्, (प) द. १० आघाते [illegible] [illegible] [illegible]. २ [illegible]. ताडयति- ते [illegible].

तण्ड्, (आ) आ. १. ताडने [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

तंत्र, द. १०. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

तंत्र, (उ) आ. १०. कुटुंबधारणे. कुटुंबधारण [illegible] [illegible] कुटुंबधारणम् कुटुंब [illegible]. कुटुंबपालवु, [illegible] [illegible] [illegible] कुटुंब [illegible] [illegible]. तंत्रम् १ [illegible], २ कुल, ३ [illegible], [illegible] ([illegible]), तंत्रि ([illegible] . तंद्रा. ([illegible], २ [illegible]).

तन्द्, (ए) आ. १. मूर्छा. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible].

तन्द्र्, (ए) द. १. (नि०) मोहावरणादयोः. १ [illegible] [illegible], २ [illegible] [illegible]. तंद्रति [illegible]. १ तंद्रा, २ तंद्रि ([illegible]).

तन्, (उ) उ. ८. विस्तारे. विस्तारवुं. तनोति, तनुते विस्तारेछे. ततः (विस्तृत), १ तान, २ अवतान, ३ वितान (विस्तार), ततिः (पंक्ति), तातः (पिता).

ततम् (વિણાદિ વાદ્ય), तनयः (પુત્ર), तनुः(કાય), तोकम् (છોકરું), १ संतानः, २ संततिः (કુળ), त्वचा (છાલ), तंतुः (સૂત્ર), तंतुः (ऋषि), तेतुना मोक्षं ताडनम्.

तन्, (ङ) उ. १०. श्रद्धोपकरणयोः. १ વિશ્વાસ કરવો, २ ઉપકાર કરવો तानयति- ते, तनति વિશ્વાસ કરેછે.

तन्, (ङ) उ १०. उपसर्गाद्दैर्घ्ये. ઉપસર્ગપૂર્વક तनધાતુ લાંબુંપણું એ અર્થમાં પ્રવર્તેછે. वितानयति- ते, वितनति લાંબો થાયછે. वितानम् (દીર્ઘતા).

तप्, (अ) प. १. संतापे. તપવું. तपति= तवइ= તપે. १ तापी, २ तपनी (તાપી નદી). तप्ता (तप्+તપનાર), तपनः (સૂર્ય), तपः (तप्+તપ), १ तापः, २ संतापः, (તાપ), प्रतापः (પ્રભાવ), ललाटंतपः (સૂર્ય), द्विषंतप (શત્રુનેતાપકારી).

तप्, (अ) आ. ४. ऐश्वर्ये वा. પ્રતાપી થવું, પ્રભાવીથવું. तप्यते- तापि પ્રતાપી થાયછે. १ ताप २ प्रताप (પ્રભાવ), तपनः (સૂર્ય).

तप्, (अ) उ. १०. दाहे. તપવું, બળવું. तापयति- ते. तावइ= तवइ= તપે. उत्ताप (રોગ), संताप (અભિતાપ), ताप (દાહ).

तम्, (ङ) प. ४. कांक्षायां ग्लानौ च. १ ઇચ્છવું, २ ગ્લાનથવું. ताम्यति ઇચ્છેછે इ०. तमी (રાત્રિ), ताम्रम् = तंबं = તાંબું. तिमिः (મત્સ્ય), तम (તમ+અંધારું), तमस् ([illegible]), तमाल (તમાલવૃક્ષ).

तय् (ङ) आ. १ गतौ रक्षणे च. १ જવું, २ રક્ષણ કરવું. तयते જાયછે.

तरण्, प. ११. गतौ જવું. तरण्यति જાયછે.

तर्क्, (अ) उ. १०. भासार्थे भाषार्थे तर्कं च. १ બોલવું, २ દીપવું, ३ તર્કકરવો. तर्कयति - ते. तर्क (અનુમાન), वितर्क (વિરુદ્ધ અનુમાન)

तर्ज्, (अ) प. १. भर्त्सने નિંદવું. तर्जति નિંદેછે. तर्जन (નિંદા), तर्जित (નિંદિત).

तर्ज्, (अ) आ. १०. भर्त्सने નિંદવું. तर्जयते तर्जते નિંદેછે. तर्जनी (અંગૂઠા પાસેની આંગળી).

तर्द्, (अ, प. १. हिंसायाम्. હણવું. तर्दति હણેછે. १ तर्दन, २ वितर्दन (હિંસન).

तर्ब्, (अ, प १ गतौ જવું. तर्बति જાયછે.

मृज, [illegible] (ऊ) [illegible] [illegible] मार्ष्टि [illegible] मार्ष्ट, [illegible] (मार्जनम्).

मल, (आ) उ १० [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], मलम, [illegible]

मार, (प) प ८ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. मारति [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible].

मार, (प) प. १ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] १ [illegible], २ [illegible] [illegible].

मार, [illegible] उ १० [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] २ [illegible], २ [illegible] [illegible].

माड, (ङ्) आ १ [illegible] [illegible] [illegible] १ [illegible], [illegible], २ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (मिमारे).

मिक, (क) आ १ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible].

मिक, (अ) प ५ आमर्द्दने [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. ३ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

मिग्, (अ) प ५ आमर्द्दने [illegible] [illegible] [illegible], २ [illegible]. ३ [illegible]. [illegible] [illegible].

मिच, (अ) प ५ [illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible].

मिद, (अ) आ १ [illegible] [illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

मिश्र, (अ) उ १० [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]. [illegible]- [illegible] [illegible]- [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] ([illegible]), [illegible] ([illegible]), [illegible] ([illegible]).

मिथ, (ङ्) आ. १. [illegible]. [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible].

मिष, (अ) प. ४. [illegible]. [illegible], [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ([illegible], [illegible]), [illegible] ([illegible]), [illegible] ([illegible]).

तत्तम् (विणादि वाद्य), तनयः (पुत्र), तनुः(काय
तानः, २ संततिः (कुल), त्वचा (छाल), तंतुः (२
मोक्ति तांडवम्.

तन्, (उ) उ. १०. श्रद्धोपकरणयोः. १ विश्वास करवे
ते, तनति विश्वास करेछे.

तन्, (उ) उ १०. उपसर्गाद्दैर्घ्ये. उपसर्गपूर्वक
मां प्रवर्तेछे. वितानयति- ते, वितनति लंबोथ

तप्, (अ) प. १. संतापे. तपवुं. तपति= तपद=
नदी). तप्ता (क्त+तपनार), तपनः (सूर्य), तप
(ताप), प्रतापः (प्रभाव), ललाटंतपः (सूर्य

तप्, (अ) आ. ४. ऐश्वर्ये वा. प्रतापी थवुं, प्र
थायछे. १ ताप. २ प्रताप (प्रभाव), तपसः

तप्, (अ) उ. १०. दाहे तपवुं, बळवुं. ताप
उपताप (रोग), संताप (अभिताप), ह

तम्, (उ) प. ४. कांक्षायां ग्लानौ च १ इच्छवुं
तमी (रात्रि), ताम्यम् = तंतं = ताम्र. हि
तमस्म (अंधार), तमाल (तमालपत्र).

तय (अ) आ १ गतौ रक्षणे च

तरण्, प. १९. गतौ जवुं तरण्यति जवुं

तर्क, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे त
तर्कयति ते. तर्क अनुमान, वि

तर्ज, (अ प १ भर्त्सने नि
निंदित

तर्ज, (अ) आ १०. भर्त्सने नि
धमकी आपवी

तर्द, अ प. १ हिंसायाम्
हिंसन

तर्द, (अ) प १ गतौ.

तुज, (अ) प. १०. हिंसायां [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

तुट, (अ) प. ६. कलहे [illegible]. तोटति - तोटक - [illegible]

तुड, (इ) [illegible] तोडने [illegible] [illegible] तुण्डते [illegible]

तुड, (अ) प. ६. तोडने [illegible] तुडति [illegible] [illegible] [illegible]

तुड्ड, (अ) प. १. अनादरे [illegible] तुड्डति [illegible]

तुण, (अ) प. ६. कौटिल्ये [illegible] तुणति [illegible] तुणिका [illegible]

तुत्थ्, उ. १०. आवरणे [illegible] तुत्थयति - [illegible]

तुद, (अ) प. ६. व्यथने. [illegible] तुदति [illegible] [illegible] [illegible] १. तुदति, २ तुदते [illegible], तुत्त्वा [illegible], तुतुद [illegible], [illegible]

तुप, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तोपति हणेछे. तोपः

तुप, (अ) प. ६. हिंसायाम् हणवुं. तुपति हणेछे. तोपः

तुंप, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तुंपति हणेछे.

तुप, (अ) प. ६. हिंसायाम् हणवुं. तुंपति हणेछे.

तुफ, (अ) प. १. हिंसायाम् हणवुं. तोफति हणेछे.

तुफ, (अ) प. ६. हिंसायाम्. हणवुं. तोफति हणेछे.

तुंफ, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तुंफति हणेछे

तुफ, (अ) प. ६. हिंसायाम् हणवुं. तुफति हणेछे.

तुंफ, (अ) प. ६. तुष्टि. तुष्टवुं. तुंफति चित्रः चित्र तुष्ट थायछे.

तुभ, (इ) प. १. अर्दने. पीडवुं. नडवुं. तुंभति पीडेछे.

[illegible]

तूष्, (अ) प. १. तुष्टौ. સંતુષ્ટ થવું. तूषति हरिः હરિ સંતુષ્ટ થાયછે. तूष्णीम् (મૌન).

तुस्, (अ) प. १. गतौ. જવું. तुसति જાયછે.

तृण्, (उ) उ. ८. अदने. ભક્ષણ કરવું. तृणोति-तृणुते, तर्णोति-तर्णुते ભક્ષણ કરેછે. तृणः (ઘાસ), तृणि (ઘાસ).

तृद्, (इर्) उ. ७. हिंसानादरयोः. १ હણવું. २ અનાદર કરવો. तृणत्ति, तृन्ते હણેછે. तृण्णम् (१ હણ્યું, २ અનાદર્યું), त्रितर्दि, स्वार्थे क त्रितर्दिका (પેઢી).

तृप्, (अ) प. ४. प्रीणने. प्रीणनं तृप्तिस्तर्पणं च. તૃપ્ત થવું. તૃપ્ત કરવું. तृप्यति विप्रः વિપ્ર તૃપ્ત થાયછે. तृप्यति पितॄन् नरः નર પિતૃઓને તૃપ્ત કરેછે. तृप्त, तर्पण, तर्पिता, तृपम् (દૂધ), तृप्तिः.

तृप्, (अ) प. ५. प्रीणने. તૃપ્ત થવું. तृप्नोति તૃપ્ત થાયછે. तृप्त, तृप्तिः.

तृप्, (अ) प. ६. प्रीणने. તૃપ્ત થવું. तृपति તૃપ્ત થાયછે.

तृप्, (अ) उ. १०. तृप्तौ संदीपने च. १ તૃપ્ત થવું, २ સળગવું, સળગાવવું. तर्पयति-ते, तर्पति તૃપ્ત થાયછે, સળગેછે.

तृंप्, (अ) प. ६. प्रीणने. તૃપ્ત થવું. तृंपति તૃપ્ત કરેછે.

तृफ्, (अ) प. ६. तृप्तौ. તૃપ્ત થવું. तृफति विप्रः વિપ્ર તૃપ્ત થાયછે. तृफित (તૃપ્ત).

तृम्फ्, (अ) प. ६. तृप्तौ. તૃપ્ત થવું. तृम्फति તૃપ્ત થાયછે. तृफित (તૃપ્ત).

तृष्, (ञि, अ) प. ४. पिपासायाम्. તરસ્યું થવું. तृष्यति चातकः ચાતક તરસ્યો થાયછે. तृषा = તરસ. तृष्णा, तृट् (तृष्+क्विप्) तृषित = તરસ્યો થયેલ.

तृह्, (उ) प. ६. हिंसार्थः. હણવું. तृहति હણેછે. १ तृढः, २ तृढवान् (હણ્યો)

तृह्, (अ) प. ७ हिंसायाम्. હણવું. तृणेढि હણેછે. तृंहित. (હણેલ).

तृंह्, (उ) प. ६. हिंसार्थः. હણવું. तृंहति હણેછે. १ तृढः, २ तृढवान् (હણ્યો).

तॄ, प. १. प्लवनतरणयोः. प्लवनं मज्जनम्. तरणमुल्लंघनम्. १ ડૂબવું. २ ઓળંગવું. तरति १ ડૂબેછે, २ ઓળંગેછે [illegible] ... १ तारा, २ तारका (ચાંદની), तारक [illegible] ... तरम् (ત્રણ), १ तरणि, २ तर [illegible]

तरंग (मोजो), तरल (चंचल), तीर्थ (नदीघाट), तरु (झाड), तारु, उत्तरन् (पहिराम).२ तरणी, तरी २ तरुणि (जुवानी). तर्दू (आयुध).

तेज्, (प) प. १. पालने. पाळवुं. पालन करवुं. तेजति पाळे. तेजस (तेजस).

तेप्, (क) आ. १. क्षरणे कंपने च. १ झरवुं. ढळवुं. २ कंपवुं. तेपते झरे.

तेव्, (क) आ. १. देवने. रमवुं. तेवते रमे.

तौड्, (क) प. १. अनादरे. अनादर करवो. तौडति अनादर करे.

त्यज्, (प) प. १. हानौ. त्याग करवो. त्यजति [illegible] (त्याग, त्याज्य).

[illegible]

र्व, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तुर्वति हणेछे.

र्व, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तोर्वति हणेछे.

र्व, (अ) प. १. हिंसायाम्, हणवुं. तूर्वति हणेछे.

, (ङ) आ. १. पालने. पाळवुं. त्रायते पाळेछे. त्रातः (रक्षित), त्राणम्, परित्राणम्, गोत्र (पर्वत).

ौकृ, (ऋ) आ. १. गत्यर्थे. जवुं. त्रौकते जायछे.

क्ष्, (अ) प. १. त्वचने. त्वचनं त्वग्ग्रहणं संवरणं वा. १ छोलवुं, छाल कहाडवी. २ ढांकवुं. ओढाडवुं. त्वक्षति छोलेछे. त्वष्टा (ऋ + सूर्य).

क्ष्, (ऊ) प. १. तनूकरणे. तनूकरणं कार्श्यम्. छोलवुं, पातळुं करवुं. तक्षति पातळुं करेछे.

स्, (ट) प. १. कंपने गतौ च. स्थितस्यैव चलनं कंपनं, गतिर्देशान्तरप्राप्तिहेतुः क्रिया. १ कंपवुं, धूजवुं. २ जवुं. त्रंसति कंपेछे.

च्, (अ) प. ७. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. ओढाडवुं, ढांकवुं, छावुं. त्वचति देहम् देहने ढांकेछे. त्वचा, त्वक् (च + चामडी), त्वचनम् (ढांकवुं)

ंच्, (अ) प. १. गत्यर्थे जवुं. त्वंचति जायछे.

र्, (ञि आ इ, म) आ. १ संभ्रमे संभ्रमोऽत्र आशुकारिता. उतावळ करवुं. त्वरते भोजनाय भोजनने अर्थे उतावळ करेछे. णी- त्वरयति. त्वरा (वेग), त्वरित. (उतावळो).

त्विष्, (ञ) उ. १. दीप्तौ. दीपवुं, प्रकाशवुं. त्वेषति-ते दीपेछे. त्वष्टा (ऋ + सूर्य).

त्सर्, (अ) प. १. छद्मगतौ. छद्मना कपटेन गतिः छद्मगतिः. कपटथी जवुं. त्सरति तस्करः चोर कपटवडे गति करेछे.

थुड्, (अ) प. ६. संवरणे. १ ओढाडवुं, ढांकवुं. थुडति ओढाडेछे. थुडम् (पडकुटी, डेरो).

थुर्व्, (ई) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. थूर्वति हणेछे. अथर्वा (अथ + अथर्वन्).

दक्ष्, (अ) आ. १. वृद्धौ शीघ्रार्थे च. १ वधवुं, २ उतावळ करवी. दक्षते नरः नर वधेछे. दक्षिण (जमणो), दक्षिणा (दिशा), दक्षाय्य (गरुड), दक्षः (निपुण).

दक्ष, (शु, ए, म्) आ. १. गतिहिंसनयोः. १ જવું, ૨ હણવું. दक्षते જાયછે. णी- दक्षयति.

दघ्, (अ) प. ५. (वे०) घातने पालने च. १ મારવું, છોલવું. ૨ પાળવું. दघ्नोति છોલેછે.

दघ्, (इ) प. १. वर्जने पालने च. १ વર્જવું, ૨ પાળવું. दंघति વર્જેછે.

दंड, उ० १०. दंडनिपातने. દંડ કરવો, દંડ પાડવો, દંડ દેવો. दंडयति-ते पापिनं राजा રાજા પાપીને દંડેછે. दंडः, दंडनम्, दंड्यः, अदंड्यः, दंडितः= दंडिओ= દંડ્યો.

दद्, (अ) आ. १. दाने. દેવું. ददते દેછે. ददः (દેનાર).

दध्, (अ) आ. १. धारणे दाने च. १ ધારણ કરવું, ૨ દેવું. दधते ધારણ કરેછે. दधि=દહિ.

दम्, (अ) उ. १०. आज्ञापने. આજ્ઞા કરવી, પ્રેરણા કરવી, પ્રેરવું. दमयति-ते પ્રેરેછે.

दम्, (इ) उ. १०. आज्ञापने. આજ્ઞા કરવી, પ્રેરણા કરવી, પ્રેરવું. दंभयति-ते પ્રેરેછે.

दंभ्, (उ) प. ५. दंभने. दंभनं दंभः દંભ- ઢોંગ કરવો. दभ्नोति धूर्तः ધુતારો દંભ કરેછે. दंभः (ઢોંગ).

दम्, (उ) प. ४. उपशमे. सकर्मकः. શમાવવું, દમવું, જીતવું. दाम्यति इंद्रियाणि ઇંદ્રિયોને દમેછે. दाम्यति= दमइ=દમે. १ दांतः. २ दमितः= दमिओ= દમ્યો. दम्यः, दमी (इन्+ દમનારો), दमः, दंडः, दंतः= દાંત.

दय्, (अ) आ. १. दानगतिरक्षणहिंसादानेषु. आदानं ग्रहणम्. १ દાનદેવું, દેવું, ૨ જવું, ૩ રક્ષણ કરવું, ગમવું, ૪ હણવું, ૫ આલવું, ગ્રહવું, લેવું. दयते દેછે इ०. दया (કૃપા), दयालुः, दयितः (પ્રિય), दयिता (પ્રિયા), दयनम् (રક્ષણ).

दरिद्रा. प. २. दुर्गतौ. નિર્ધન થવું, દરિદ્ર- કદર્થ થવું. दरिद्राति अलसः આળસુ દરિદ્ર થાયછે. दरिद्रः (નિર્ધન), दारिद्र्यम्.

दल्, (अ) प. १. विशरणे. विशरणमवयवानां विभागः २ અવયવ ભિન્ન કરવા, દળવું, પેસવું. दलति धान्यं नारी નારી ધાન્યને દળેછે. दलति=दलइ

=દવે. दलम् (પત્ર), दिलीपः, दल्मः (ઇન્દ્ર). दलिः (ઢેફું). दलिकम् (કાષ્ઠ). =દળે. दलम् (પત્ર), दालितम् (વિકસિત), उद्दालः (ઉદ્દાલ). दालित = દળિઓ = દળ્યો. दलनम् = दलितम् (વિકસિત). दलनं = દળવું.

दल्, (भ, म्) प. १. विदारणे. ભેદવું, કાપવું. दलति કાપેછે. णी- दलयति, दलनम् = દળવું.

दल्, (अ) उ. १०. विदारणे. કાપવું, ભેદવું. दालयति તે ભેદેછે. अवदारयति = ओदारनई = ઓદારે.

दन्, (इ) प. १. दंशने. ડસવું, કરડવું. दंशति. दंशः = ડંશ = ડંખ (વનમાખ્ય). संदंशः (સાણસો).

दन्, (इ) आ. १०. दंशने. ડસવું, કરડવું. दंशयते, दंशति ડંખે છે. दंशः = ડંશ = ડંખ.

दन्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे प. १ બોલવું, २ દીપવું, પ્રકાશવું. दंशयति-તે બોલેછે.

दंश्, (भ) प. १. दशने. दशने दंशकर्मे. કરડવું, ડસવું, ખાવું. दशति सुन्दक नाः नर मुखाने કરડે. दशति = डसद = ડસે. दंदशूक (સર્પ, કુપદંત (નમાડે), दंष्ट्रा (દાઢ), दशनम् (કરડવું). उदंशः (માકણ), दंशः = ડંસ = ડંખ. (વનમાખ્ય), दंशी (નાની વનમાખ્ય)

दस्, (उ) प. ४. उपक्षये. ક્ષય પામવું, નાશ પામવું. दस्यति ક્ષય પામેછે. दस्यु (ચોર).

दस्, (अु) आ. १०. दर्शनदंशनयोः. १ દેખવું, દેખાડવું. २ ડસવું, કરડવું. दंसयते. ઉદ્દેશીને ઇ૦.

दस्, (इ) आ. १०. दर्शनदंशनयोः. १ દેખવું, દેખાડવું. २ ડસવું, કરડવું. दंसते, दंसति દેખાડે ઇ૦. दंसित. કરડ્યો.

दस्, (इ) उ. १० भाषार्थे भासार्थे प. १ બોલવું, २ દીપવું. दंसयति दंसति બોલેછે.

दह्, (भ) प. १. भस्मीकरणे. બાળવું, રાખ કરવી. दहति कंई दहति आगी ઘરને બાળેછે. दहति = दहद = દહે. दहन (અગ્નિ). दाह:= દાઝ. निदाघ. ઉનાળો.

दा, (ण) प. १. दाने. દેવું. यच्छति, प्रयच्छति धनं विप्राय બ્રાહ્મણને ધન દેછે. दानम्, संप्रदानम्, आदानम्, अपादानम्, निदानम्, दत्तः, दातृ (આપનાર), दात (ऋ + દેનાર).

दा, (प) प. २. लवने. છેદવું, કાપવું. दाति धान्यं दात्रेण नरः નર દાતરડાવડે ધાન્યને કાપેછે. १ दानम्, २ दात्रकम् = દાતરડું.

दा, (डु, ञ) उ. ३. दाने. દેવું. ददाति गां विप्राय વિપ્રને ગાય દેછે. दाता, (ऋ + દેનાર), दातव्यम्. देयम्, दायः, विदायः, दायादः (ભાગીયા), धर्मदः, धर्मप्रदः, मर्यादा = મર્યાદ.

दान्, (ॐ) उ. १. आर्जवे. સરલ થવું, પાધરું થવું. दीदांसति-ते સરલ થાયછે.

दान्, प. १. (१०) खंडने. ખાંડવું. दानयति ખાંડેછે.

दाप्, (क) आ. १. दाने. દેવું. दायते દેછે. दायः (ભાગ).

दाश्, (ॐ) उ. १. दाने. દેવું. दाशति-ते विप्राय वस्त्रम् વિપ્રને વસ્ત્ર દેછે. दाशः, पुरोडाशः

दाश्, (अ) प. ५ (वे०) हिंसायाम्. હણવું. दाश्नोति હણેછે. दाशः

दास्, (ञ) उ. १. दाने. દેવું. दासति-ते દેછે. दासितः, दासितम्, दासः, दासी, दास्यन्.

दिव्, (इ) प. १. प्रीणनार्थः. સંતુષ્ટ-તૃપ્ત થવું, સંતુષ્ટ-તૃપ્ત કરવું. दिन्वति.

दिव्, (उ) प. ४. क्रीडा विजिगीषा व्यवहार द्युति स्तुति मोद मद स्वप्न कान्ति गतिषु. कान्तिरिच्छा. यदेच्छा विजिगीषा. व्यवहारः पणिः क्रयादि = १ ખેલવું, રમવું, २ જિતવાની ઇચ્છા કરવી, ३ લેવા દેવાનો વ્યવહાર કરવો, ४ દીપવું, પ્રકાશવું, ५ સ્તુતિ કરવી, ६ આનંદ પામવું, ७ મદ કરવો, ८ ઉંઘવું, સુવું, ९ ઇચ્છવું, १० જવું. दीव्यति बालः બાળ રમેછે. द्यूतः, द्यूतवान्, देवः, देवी, दीविका (નદી). देविः (જુગારી), विदेविः (આપ), द्यूतम् = द्यूतम् = જુગુ. द्यूतकारी = द्यूतकारो = જુગારી. दिनम्, दिवसः, देवनम् (ખેલ). देवनः (પાસો).

दिव्, (उ) उ. १०. मर्दने. પીડવું, નડવું, મરડવું. देवयति-ते शत्रून् શત્રુઓને પીડેછે.

दिव्, (उ) आ० १०. परिकूजने. १ चेष्टा-चमत्कार करवो, २ चित्कार करवो. देवयते पक्षी पंखी चेष्टा करे छे. देवयते गोपी गाडी चित्कार करे छे. परिदेवयते दुःखितः दुःखियो विलाप करे छे. परिदेवनम् (विलाप)

दिश्, (श्) उ० ६. अतिसर्जने. अतिसर्जनं त्याग. देवुं, आपवुं. दिशति-ते छात्राय विद्याम् छात्रने विद्या दे छे. देशः (देश), १ देशकः, २ उपदेशकः (रस्ता), दिष्टः, आदिष्टः (आज्ञा), दिष्टम् (भाग्य), १ दिशा, २ दिक् (दिश् + दिशा), दिष्टिः (वहेन), उपदेश, संदेश, विदेश, प्रदेश, निर्देश, आदेशः, निदेशः (आज्ञा).

दिह्, (अं) उ० २. उपचये. उपचय लेप. १ वधवुं, २ लिंपवुं, वधारवुं. देग्धि-दिग्धे देहोपूरेन पीवडे देह वधे छे. देग्धि दिग्धे गृहं गोमयेन छाण वडे घरने लिंपे छे. देहः (शरीर), उपदेहिका (उधई), संदिग्ध, संदेह (संशय), उपदेहः (वृद्धि), विदेहा (देशभेद), देहली = देहली (उंबरो)

दी, (ओ, ङ्) आ० ४. क्षये. क्षय पामवुं, ओछुं थवुं. दीयते क्षय पामे छे. दीनः (क्षीण), दाय, उपदाय.

दीक्ष्, (अ) आ० १. मौण्ड्येज्योपनयननियमव्रतादेशेषु मौण्ड्यं वपनम्, इज्या यज्ञ-नम्, उपनयनं मौंजीबंध, नियमः संयमः, व्रतादेशः संस्कारादेश. १ मुंडन करवुं, मुंडवुं, २ यजन करवुं, ३ जनोई देवी, मौंजीबंधन करवुं, ४ संयम करवो, नियम करवो, ५ संस्कार करवो. दीक्षते मुंडे छे इ०. दीक्षित (दीक्षा ग्रहण करेलो). दीक्षा.

दीधी, (ङ्) आ० २. (वे०) दीप्तिदेवनयोः. १ दीपवुं, चळकवुं, २ खेलवुं, रमवुं. दीधीते गगने भानु आकाशमां दीपे छे.

दीप्, (ई) आ० ४. दीप्तौ. दीपवुं, चळकवुं. दीप्यते दीपे छे. दीपः = दीवो, प्रदीप (दीवो), दीप्त, प्रदीप्त, दीप्तः (प्रकाश). दीप्ति दीपनम्, उद्दीपनम्, संदीपनम्, दीपावली = दिवाळी.

दु, प० १. गतौ. जवुं. दवति जाय छे. १ दाव, २ दव (वनवह्नि).

दु, (टु) प० ५. उपतापे. पीडवुं, दुःखी थवुं, पीड पामवुं. दुनोति चित्तम् चित्त पीड पामे छे. १ दव, २ दाव (वनवह्नि). दवथु.

दुःख्, उ० १०. तत्क्रियायाम्. दुःखने क्रिया. दुःखवुं, दुःखाडवुं. दुःखयति ते दुःखे छे. दुःखम्, दुःखम् = दुःखनुं दुःखितः = दुःखियो.

दुन्न्, (अ) प. ११. गतिक्रियायाम. દુખવું, દુઃખ થવું. दुन्नति दुःखमनुभवति स्वयं. दुःखम्, दुःखनम् = દુખાવું.

दुर्व, (ई) प. १. हिंसार्थ. હણવું. दुर्वति હણેછે. दूर्वः (હણાયલો), दूर्वा (ધ્રો).

दुल्, (अ) उ. १०. उत्क्षेपे. ઉંચકવું. હેલવું. दोलयति-ते. दोलति હેલેછે. दोलति = डोलइ = ડોલે. दोला = डोली = પાલખી (હિંડોળો, પાલખી इ०). कुहुदोला = ફૂલદોલ. १ दुलिः, २ दुलीः (કાચબો).

दुवस्, प. ११. संदीपने. સંદીપન કરવું, સળગાવવું. दुवस्यति समिधाग्निम् समिधवडे અગ્નિને સળગાવેછે.

दुष्, (अ) प. ४. वैकृत्ये. દોષવાન્ થવું, વિકારી થવું. दुष्यति દોષવાન્ થાયછે. दोषः, दुष्टः

दुह्, (इर) प. १. अर्दने. પીડવું, નડવું. दोहति પીડેછે.

दुह्, (अं) उ. २ प्रपूरणे. प्रपूरणं व्याक्षरणम्. દોહવું. दोग्धि, दुग्धे पयोगां गोपः ગોપ ગાયના દુધને દુહેછે. दुग्धम् = दुद्धं = દૂધ. दोहनी = દોહણી = દુણી. कामदुघः (ધર્મ), कामदुघा (ધેનુ), दोहः, दोहनम् = दोहणं = દોહણું. दोहदः (गर्भिणीमनोरथ), दुहिता (कन्या + पुत्री), द्रुहः (पुत्र).

दू, (ओ. ङ.) आ. ४. परितापे. परितापः खेदः. ખેદ પામવું, દુભાવું. दूयते राजन: परदुःखेन પરદુઃખથી સાધુ ખેદ પામેછે. दूयते = दुमाइ = દૂભાય.

दूष्, (अ) प. ४. वैकृत्ये. १ દોષવાન થવું, २ દોષવાન કરવું. दूष्यति દોષવાન્ થાયછે इ०. दूषणम्, दूषिका (નેત્રમલ).

दृ. प. १. भये. બીવું, ડરવું. दरति भीरुः બીકણ ડરેછે. दरति = दरइ = ડરે. दरः = ડર. दरितः = ડરિયો, ડરેલો.

दृ, प. ५. हिंसायाम्. હણવું. दृणोति હણેછે.

दृ, (ङ्) आ. ६. आदरे. આદરવું. માનવું, મકારવું. आद्रियते માનેછે. आदृतः (આદરેલ), दृतिः (ધમણ), आदरः, निरादरः, पुरंदरः (ઇંદ્ર), भगंदरः (રોગ).

दृप्, (अ) प. ४. हर्षमोहनयोः. मोहनं गर्वः. १ હરખવું, આનંદ પામવું, २ ગર્વ કરવો, અભિમાન કરવું. दृप्यति હરખેછે इ०. दर्पः (ગર્વ) दृप्तः (ગર્વિષ્ટ).

दृप्, (अ) प. ६ उत्क्लेशे. પીડવું, નડવું, બાધવું, બાઝવું. दृपति પીડેછે.

हृष्, (अ) उ. १०. संदीपने. [illegible], [illegible]. [illegible]. हर्षयति ते, हर्षति [illegible]. हर्षः (अर्थ).

हुम्म्, (अ) प. १. उङ्कृते. [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]. हुम्मति [illegible].

हुंम्, (अ) प. १. उङ्कृते. [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]. हुंमति [illegible].

हृष्, (ई) प. १. पर्षे. [illegible], [illegible] हृष्यति [illegible]. [illegible] हर्षः [illegible] संदर्भ (सुन्दरम्), हृष्ट [illegible], [illegible] [illegible]-
विशेष.

हृष्, (अ) उ. १०. संदर्शे. [illegible], [illegible], [illegible] हर्षयति ते, हर्षे [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] हर्ष, संदर्श. [illegible], [illegible]
(देशविशेष).

हृष्, (ई) उ. १०. अर्थ. [illegible], [illegible] हर्षयति ते. हर्षति [illegible] [illegible]
[illegible].

हृन्, (द ए) प. १ [illegible]. [illegible], [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]. अनुयंदत्ता [illegible], [illegible], [illegible],
[illegible] ([illegible]), [illegible], [illegible], [illegible], [illegible],
[illegible] ([illegible]), [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible],
[illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] - [illegible]

हृद्, (अ) प. १. [illegible] [illegible]. हर्दति [illegible] [illegible]. हृद [illegible], [illegible]
[illegible]

हृद्, (इ) प. १. [illegible] [illegible]. हृदति [illegible] [illegible]

हृ, (ञ्) प. १. (१) अर्थ [illegible], [illegible], [illegible] हरति [illegible]. [illegible] [illegible].
हरति [illegible] - [illegible] [illegible] हरति

हृ, उ. १. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] १ [illegible], १ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], हरी [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
([illegible], [illegible] हरि ([illegible]), [illegible] ([illegible]), [illegible] [illegible]
[illegible] ([illegible]), [illegible] ([illegible]), [illegible] ([illegible]), [illegible] [illegible], [illegible]
([illegible]), [illegible] ([illegible]), [illegible] [illegible]

दे, (ङ्) आ. १. रक्षणे. પાળવું, રક્ષવું. दयते दीनं साधुः સાધુ દીનને પાળેછે. दया (કૃપા), दाम (न् + દોર).

देव्, (ङ) आ. १. देवने. રમવું, ખેલવું. देवते बालः બાલ રમેછે. देवरः = (દિયર), देवनः (પાસો), देवल. ([illegible]), आदेवकः (રમનાર).

दै, (प्) प. १. शोधने. શુદ્ધ કરવું, શોધવું. दायति देहं जलेन नरः નર જલ-વડે દેહને શુદ્ધ કરેછે.

दो, प. ४. अवखंडने. अवखंडनं छेदनम्. છેદવું, વાઢવું, કાપવું. दाति काष्ठम् કાઠને છેદેછે. दितः (છિન્ન), देयम् (છેદ્ય), दायः (ભાગ), दात्रा = (દાતરડું), दाम (न् + દોરી), दामनी (પશુબંધન દોર).

द्यु, प. २. अभिगमने. સામું જવું, સંમુખ થવું, સામું થવું. द्यौति भीमो जरासंधम् ભીમ જરાસંધસામો થાયછે.

द्युत्, (ष) आ. १. दीप्तौ. દીપવું, ચળકવું. द्योतते सूर्यः સૂર્ય દીપેછે. द्योतनः (તેજસ્વી), खद्योतः (આગિયો પંખી), विद्युत् = विद्युता = વીજળી. ज्योतिः (स् + તારા), १ द्योतः, २ उद्योतः (પ્રકાશ). ज्योतिष्काः ([illegible]), द्युतिः (કાંતિ), द्योतनम् (પ્રકાશન).

द्यै, प. १. न्यक्करणे. न्यक्करणं तिरस्कारः ધિક્કારવું, તિરસ્કાર કરવો. द्यायति सज्जनं खलः ખલજન ભલાને ધિક્કારેછે.

द्रम्, (अ) प. १. गतौ. જવું. द्रमति જાયછે.

द्रवस्, प. ११. परितापपरिचरणयोः. १ પરિતાપ કરવો, २ પરિચર્યા=સેવા કરવી. द्रवस्यति પરિતાપ કરેછે.

द्रा, प. २. कुत्सितायां गतौ. कुत्सिता गतिः पलायनम् પલાયન કરવું, નાશીજવું. द्राति कुक्कुरः पश्चात् કૂતરો પાછો નાસેછે. निद्राति ઊંઘેછે. निद्रा (ઊંઘ), निद्राणः (સૂતેલ), १ उन्निद्रम्, २ विनिद्रम् (વિકસિત), निद्रायत् (સંકુચિત), निद्रालु.

ध्राङ्क्ष्, (इ) प. १. घोरवाशिते काङ्क्षायां च. घोरवाशितं घोरशब्दः. १ ભયંકર શબ્દ કરવો, [illegible], २ ઇચ્છવું, વાંછવું. ध्राङ्क्षति गिद्धः = ગિધ ભયંકર શબ્દ કરેછે. ध्वांक्ष = કાગડો.

द्राख्, (क्र) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ शुष्क थवुं, सुकावुं, २ पूर्ण करवुं, ३ रुं करवुं. द्राखति हिमेन वृक्षः हिमे करी वृक्ष सुकायछे.

द्राघ्, (क) आ. १. सामर्थ्ये आयामे आयासे च. आयामो दैर्घ्यम् आयासः कदर्थनम्. १ समर्थ—शक्त थवुं, शक्तिमान् थवुं, २ लांबुं करवुं, दीर्घ करवुं, लांबुं थवुं, ३ परिश्रम करवो, थाकवुं. द्राघते समर्थ थायछे.

द्राड्, (क) आ. १. विशरणे. विशरणमवयवविभागः सडनमितियावत्. विशीर्ण थवुं, सडवुं, भागवुं. द्राडते द्रुमम् कूल सडेछे. द्राडः (सडो).

द्राह्, (क) आ. १. निद्राक्षये निक्षेपे च. १ जागवुं, न ऊंघवुं, २ नांखवुं, थापवुं, संघरवुं. द्राहते जागेछे इ०. द्राहः (ऊजागरो).

द्रु, प. १. गतौ. जवुं. द्रवति लोहं लोह ओगळेछे. द्रावः (ओगळवुं), दारु. दारुः, द्रुकः (जव), द्रविणम् (धन), द्रुः (झाड), पीतद्रुः (देवदारुवृक्ष).

द्रुण्, (अ) प. ६. हिंसागतिकौटिल्येषु. १ हणवुं, २ जवुं, ३ वांकुं थवुं–करवुं. द्रुणति घोटः घोडो जायछे. द्रुणति चोरं राजा राजा चोरने हणेछे. द्रुणति दलः पण कुटिल थायछे. द्रोणः (१ अश्वत्थामानो बाप, २ कागडो, ३ वीछी), द्रुणः (१ धनुष, २ वीछी), द्रुणा (पणछ).

द्रुह्, (अ) प. ४. जिघांसायाम्. हणवानी इच्छा करवी. द्रुह्यति रिपुं राजा राजा शत्रुने हणवा इच्छेछे. द्रोहः, द्रोही (दन्), द्रुहिणः (ब्रह्मा), ध्रुक्, (शत्रु), मित्रध्रुक् (मित्रशत्रु).

द्रू, (ग्र) उ. ९. हिंसायाम्. हणवुं. द्रूणाति, द्रूणीते हणेछे. द्रूणः (हणेल).

द्रेक्, (क) आ. १. शब्दोत्साहयोः. उत्साहो वृद्धिरौद्धत्यं च. १ शब्द करवो, २ वधवुं, ३ उद्धत थवुं, गर्व करवो. द्रेकते मयूरो रणे रणमां मोर शब्द करेछे. द्रेकः (शब्द).

द्रै, प. १. स्वप्ने. ऊंघवुं. सूवुं. द्रायति लोकोनिशायाम् रात्रे लोक ऊंघेछे. निद्रा, निद्रालुः, निद्रित. (ऊंघेल).

द्विष्, (अ) प. २. अप्रीतौ. निंदवुं. द्वेष्टि–वे शत्रुं दस्युः पण आपुने निंदेछे. मित्रद्विट्, द्वेष्टा (क्र), द्वेषः, १ द्विषन् (त्), २ द्वेषणः, ३ द्विट् (ष्) (शत्रु). द्वेषी (दन्), द्वेष्यः

द्विष्, (अं) उ. २. अप्रीतौ. निंदवुं. द्वेष्टि, द्विष्टे मंदो महात्मानम् मूढ महात्माने निंदेछे. द्वेषः, द्वेषी (इर्षा), १ द्विषन्, २ द्वेषणः, ३ द्विट् (शत्रु), मित्रद्विट्, ब्राह्मणद्विट्, द्वेष्टा, द्वेष्यः (द्वेषकरवा योग्य-शत्रु).

द्वृ, प. १. संवरणे. छावुं, ओढाडवुं, ढांकवुं. द्वरति रथमास्तरेण रथी रथवाळो आथरवडे रथने छावेछे. द्वारम् = बारूं = वारम् = बार.

धक्क्, (अ) उ. १०. नाशने. नाश करवुं. धक्कयति-ते नाश करेछे.

धण्, (अ) प. १. शब्दार्थः शब्द करवो. धणति शब्द करेछे. धणः (शब्द).

ध्रन्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. धनति शब्द करेछे. धनम्, धन्वा (अन्+मरुदेश), मधनम् (युद्ध), निधनम् (विनाश).

धन्, (अ) प. ३. (वे०) धान्ये. दाणा उपजाववा, दाणा पकववा, दाणा नीपजाववा. दधंति दाणा उत्पन्न करेछे. धनम्, धान्यम्. धनुः (उन् + चाप), धनिष्ठा (नक्षत्र).

धम्, (अ) प. ९. (सौ०) ध्माने. शब्द करवो. धमति शब्द करेछे, १ धमनिः, २ धमनी= धमणी= धमण. धमनः (नडतृण).

धन्व्, (इ) प. १ गत्यर्थः जवुं. धन्वति जायछे. धन्वा (अन् + मरुदेश).

[illegible] (डु, ञ्) उ. ३. धारणपोषणयोः दाने च. १ धारण करवुं, झालवुं. [illegible] पोषण करवुं, पोषवुं. ३ देवुं, आपवुं. दधाति, धत्ते फलं नरः नर फळने [illegible] छे. विदधाति करेछे. संदधाति सांधेछे. परिदधाति पहेरेछे. अपिदधाति, [illegible] ढांकेछे. निदधाति स्थापेछे. अनिदधाति करेछे. विधानम् (करण) [illegible] (सांधणु). परिधानम् (पेहेरणु), १ अपिधानम्, २ पिधानम् [illegible]). निधानम् (१ स्थापन, २ निधि), अभिधानम् (नाम), हितम्, [illegible] हितम्, संहितम्, परिहितम्, अपिहितम्, पिहितम्, निहितम्, अभिहितम्, [illegible] (क्रिया), संधिः (सांधो), परिधिः (पेहेरणु), निधिः (निधान), १ धाता, [illegible] (ऋ + अर्धदेव), १ अंतर्धिः, २ अंतर्धानम् (संताडुं), अंतर्हितः [illegible]), धातुः, धेयम्, श्रद्धा, धानका (हेमादि परिमाण), धाना (जवादिनी [illegible]), धाम (अन् + १ घर, २ तेज), धान्यम् (दाणा), धीरः, [illegible] [illegible]), ओषधिः, धाय्या (ऋचा) पयोधाः, (अस् + मेघ), रेतोधाः [illegible]), पुरोधाः (अस् + पुरोहित), वेधाः (अस् + ब्रह्मदेव),

मर्दं धावी (रथाव), कार्दं धा (करवो. सेवो), अंबाराधानी (रामडी), सित-धनि (चिताधानी), उत्कंठानी = उतावळी. दंतधानी (पानदानीयुं), राजधानी, दाणदी (धारडी).

धाव्, (उ) उ. १. गतिशुद्ध्योः. १ दोडवुं, धावुं, जवुं २ शुद्ध करवुं, धोवुं. धाव-ति-ते वार्रं धावकः धोबी वस्त्रने धुवेछे. दिन्ने घाट धोये छोते. धीरा (धोबिण), धौतवसनम् (धोयलुं वस्त्र), धावकः (धोबी), धौतिः (धोतुं), धावनम् (धोवुं), दंतधावनम् (दातण).

धि, प. ६. धारणे. धारण करवुं. १ लेवुं. २ खुश थवुं, खुश करवुं. धिनोति लावेछे.

धि, द. ६. धारणे. धारण करवुं. आपवुं. धियति वर्दं बाला भाल धरने धारणुं.
करेछे.

धिक्ष्, (अ) प. १. संदीपन क्लेशन जीवनेषु. १ सळगवुं, बळवुं. २ पीडवुं, न-डवुं. ३ जीववुं. धिक्षति वन्हिः काष्ठन काठवडे अग्नि बाळेछे ह०. धिक्षति = धिक्षतः = बाळे.

धिन्व्, (इ) प. १. प्रीणनार्थः. १ खुश थवुं, २ खुश करवुं. धिन्वति खुश करेछे.

धिष्, (अ) प. ३. (वे०) शब्दे. शब्द करवो. दिधेष्टि शब्द करेछे.

धी, (ओ, ङ) आ. ४. आधारे अनादरे च. १ आधार करवो, आधार करवो. २ अनादर करवो, अनादरवुं. धीयते आधार करेछे. धीनः (धूर्त).

धु, (ञ) उ. ५. कंपने कंपवुं, कंपावुं, हालवुं, हेलावुं. धुनोति-धुनुते वायुः ने वातः वायु शाखिने कंपावेछे. धवः (पति).

धुक्ष्, (अ) आ. १. संदीपन क्लेशन जीवनेषु. १ सळगवुं, सळगावुं. २ पीडवुं, नडवुं. ३ जीववुं. धुक्षते वन्हिः काष्ठन काठवडे अग्नि सळगेछे. संधुक्षते = संधुक्षयति = संधुकडे. संधुक्षितः = संधुक्षितओ = संधुकयो.

धुर्व्, (ई) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. धूर्वति हणेछे. धूर्तः (ठग), १ धू. (धूर्) २ धूर्वी (धरी), धूर्तः = धुतारो.

धू, (ञ) उ. ५. कंपने. कंपवुं, कंपावुं, हालवुं, हलावुं. धूनोति-धूनुते वा-तिने वातः वायु शाखिने हलावेछे. धवः (पति), धूतः (कंपित). अवधू-(देवी) धूमः, धूमरः (कांईपाणी), १ धूलि, २ धूली = धूळि = धूळ.

धू, प. ६. विधूनने. ધ્રુજાવવું, કંપાવવું. धुवति हस्तं नरः નર હાથને કંપાવેછે. विधुवनम् (મૈથુન).

धू, (ञ्) उ. ९. कंपने. કંપાવવું, ધ્રુજાવવું, હલાવવું. धुनाति, धुनीते पत्रं वायु વાયુ પત્રને હલાવેછે. १ धूनिः, २ धुनी (નદી), धूमः (ધૂમાડો).

धू, (ञ्) उ. १०. कंपने. કંપાવવું, હલાવવું. धूनयति–ते, धवति–ते, धावयति–ते पुष्पाणि वायुः વાયુ ફુલાને હલાવેછે.

धूप, (अ) प. १. संतापे. ઊનું–ગરમ કરવું–થવું, તપવું, તપાવવું. धूपायति તપેછે, તપાવેછે. धूपः (ગંધ દ્રવ્યસંયોગ વિશેષ), धूपितः (વધારેલ).

धूप, (अ) उ. १०. भासार्थे भाषार्थे च. १ બોલવું, કહેવું. २ દીપવું, અજવાળું કરવું. धूपयति–ते બોલેછે, દીપેછે.

धूर, (ई) आ. ४. हिंसागत्योः १ હણવું, મારવું. જવું. धूर्यते હણેછે. इ०. धूर्तः (ઠગ).

धूश, (अ) उ. १०. कांतिकरणे. તેજવંત–તેજસ્વી કરવું, શોભતું કરવું. धूशयति– ते देहं भूषणेन नरः નર ઘરેણાવડે દેહને શોભતું કરેછે.

धूष, (अ) उ. १०. कांतिकरणे તેજવંત–તેજસ્વી કરવું, શોભતું કરવું. धूषयति –ते देहं कुंकुमेन जनः જનદેહને કુંકુમવડે શોભતો કરેછે.

धूस, (अ) उ. १०. कांतिकरणे. તેજસ્વી–શોભતું કરવું. धूसयति–ते देहं चंदनेन नरः નર ચંદનવડે દેહને કાંતિમાન્ કરેછે.

धृ, प. १. सेचने. સિંચવું. धरति मेघः पृथ्वीं મેઘ પૃથ્વીને સિંચેછે

धृ, (ङ्) आ. १. अवध्वंसने. હેઠેન પડવા દેવું. ધારણ કરવું, આપીરાખવું. धरते ધારણ કરેછે. १ धरा, २ वसुंधरा (પૃથ્વી). धुरंधरः, जलंधरः (રાક્ષસ), युगंधरं (જુંસરૂં), आधारः (આશ્રય), १ धरणी, २ धरित्री (પૃથ્વી). धरः (પર્વત), धारा (પ્રપાત, દંડુગ), धृतिः (१ ધારણ, २ ધૈર્ય), १ धर्ता, २ धर्मः (સત્કર્મ).

धृ, (ञ्) उ. १. धारणे. ધારણ કરવું. धरति– ते ધારણ કરેછે. धारकः, वज्रधरः (ઇંદ્ર), चक्रधर (વિષ્ણુ), गंगाधरः (શિવ), धाराधरः (મેઘ), दंडधरः (જમ), सूत्रधारः= सूतारो= સુતાર. कर्णधारः (નિજામી, નાવિક), धारणम्, धारणा, धार्यम्, ध्रुवः, विधृतः, निर्धारणम्, अवधारणम्, आधारः, धृतिः (ધૈર્ય), धरा, धर्ता, धर्मः

धृ, (ड.) आ. ६. अवस्थाने धारणे च. १ रहेवुं, स्थिर थवुं, वगतुं, धारण करवुं. ध्रियते, आध्रियते रहेछे इ०. धरा (पृथ्वी), आधारः (१ जळबंधन, घोयो, २ आश्रय), धार्यः (धारण करवा योग्य), धृतः.

धृज्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. धर्जति जायछे.

धृञ्, (इ) प. १. गतौ. जवुं. धृञ्जति जायछे.

धृष्, (त्रि. आ) प. ५. प्रागल्भ्ये. प्रौढ थवुं, हुशियार थवुं. समर्थ थवुं, प्रवीण थवुं. धृष्णोति मेनः मेन प्रौढ थायछे. धृष्टः (अविनीत), धर्षितः (प्रगल्भ), धिषणा (बुद्धि).

धृष्, (अ) उ. १०. प्रसहने. प्रसहनमभिभवः जितवुं, पराभव करवो. धर्षय° नि-ते. धर्षति धृष्टोधार्मिकम्. अविनीत धार्मिकने जितेछे. धर्षितः (जित), धृष्यः, (जितवायोग्य), अधृष्यः, धर्षणम् (जितवुं).

धॄ, प. ९. वयोहानौ जूनु थवु, वय ओछुं थवु. धृणाति वस्त्रम् वस्त्र जूनुं थायछे.

धे, (ट्) प. १. पाने. धाववु, पीवु, पान करवु. धयति धेनुं वत्सः वाछडो धेनुने धावेछे. धया (शिशु), धया (कन्या), स्तनंधयः (बाळक), स्तनंधयी (बाळकी), धीतम् (पीधुं), मुनिधयः (कुकरियु), धात्री (१ उपमाता. २ पृथ्वी, ३ आमळी), धेनुः (गाय), सुधा (अमृत), धत्तूरः - धतुरो.

धेक्, ठ. १०. दर्शने. जोवु, देखवु. निहाळवु. धेकयति-ते शिवं धीरः रोव शिवने निहाळेछे. धेकः (दर्शन).

धोर्, (ऋ) प. १. गतिचातुर्ये. सारु चालवुं, रुडु चालवुं. धोरति घोटः घोडो सारुं चालेछे. १ धोरितम्, २ धोरितकम् (घोडानी सारी चाल), धोरणम् (वाहन), आधोरणः (हस्तिपालक, महावत .

ध्मा. प. १ शब्दाग्निसंयोगयोः. १ शब्दसंयोग करवो, बजाववुं, वगाडवुं. २ अग्निसंयोग करवो, धमवु. धमति दरं कृष्णः कृष्ण शंखने बजावेछे. ध्मातः दरः शंख बजाड्यो. धमति स्वर्णं स्वर्णकारः सोनार सोनाने धमेछे. धमकः (१ बजाडनार, धमनार), पाणिधमः, (मार्ग), नाडिंधमः (सोनार), शंखध्मा (शंख वजाडनार).

ध्यै, प. १. चिन्तायाम्. चिंता करवी, चिंतववु. ध्यायति नारदं हरिः ध्यान

ચિંતવેછે. ध्यातः (ચિંતિત), ध्यानम् (ચિંતન), ध्याता (क + ચિંતા કરનાર), ध्येयः (ધ્યાન કરવા યોગ્ય), आढ्यः (ધનવાન), संध्या (સંધ્યાકાલ), मध्यम्= (મધ્ય), धीः (મતિ), धीवरः= ઢીમર (માછી).

ध्रज्, (अ) प. १. गतौ. જવું. ध्रजति જાયછે.

ध्रञ्ज्, (इ) प. १. गतौ જવું. ध्रञ्जति જાયછે.

ध्रण्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. ध्रणति શબ્દ કરેછે.

ध्रस्, (उ. अ) प. ९. उंछे. કણવીણવા, વીણવું ध्रस्नाति कणान् भिक्षुः ભિક્ષુ કણોને વીણેછે.

ध्रस्, (उ. अ.) उ. १०. उंछे उत्क्षेपे च. १ કણવીણવા, વીણવું. २ ફેંકવું, ઉછાળવું. ध्रासयति-ते कणान् यतिः યતિ કણોને વીણેછે इ०.

ध्राक्ष्, (इ) प. १. घोरवाशिते कांक्षायां च. १ ભયંકર શબ્દ કરવો, ભીહામણો ધ્વનિ કાઢવો, २ ઇચ્છવું, ચાહવું. ध्राक्षति सिंहः સિંહ ભયંકર શબ્દ કરેછે. इ०.

ध्राख्, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ સૂકાવું, શુષ્ક થવું, २ પૂર્ણ કરવું. ध्राखति.

ध्राघ्, (ऋ) आ. १. सामर्थ्ये. બળ કરવું, પરાક્રમ કરવું. ध्राघते બળ કરેછે.

ध्राड्, (ऋ) आ. १. विशरणे. વેરવું, સડવું, ભિન્ન થવું. ध्राडते कुसुमम् ફૂલ વેરાયછે.

ध्रिज्, (अ) प. १. गतौ. જવું. ध्रेजति જાયછે.

ध्रु, प. १. स्थैर्ये. સ્થિર થવું, અચળ થવું. ध्रवति સ્થિર થાયછે.

ध्रु, प. ६. गतिस्थैर्ययोः. १ જવું. २ સ્થિર થવું, અચળ થવું. ध्रुवति સ્થિર થાયછે, ध्रुवः (સ્થિર), ध्रुवः (ધ્રુવતારો), ध्रुवेन्द्र (અવિચળ),

ध्रुव्, प. ६. गतिस्थैर्ययोः. १ જવું. २ સ્થિર થવું, અચળ થવું. ध्रुवति સ્થિર થાયછે ध्रुवः (સ્થિર).

ध्रू, प. ६. गतिस्थैर्ययोः. १ જવું. २ સ્થિર થવું, અચળ થવું. ध्रुवति સ્થિર થાયછે. ध्रुव (સ્થિર).

ध्रेक्, (ऋ) आ. १. शब्दोत्साहयोः. [illegible] च १ શબ્દ કરવો. २ વધવું, ३ ઉત્સાહયુક્ત કરવું. [illegible] ध्रेकते શબ્દ કરેછે.

धे, प. १. तृप्तौ. तृप्त थवुं, धावुं. धयति विप्रः विप्र धावेछे. धापयति = धायइ = धावे. धाता = धायो = धराव्यो. आधानः (तृप्त).

ध्वज्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. ध्वजति जायछे. ध्वजः (धजा), मकरध्वजः (काम), कपिध्वजः (अर्जुन).

ध्वञ्ज्, (इ) प. १. गतौ. जवुं. ध्वंजति जायछे.

ध्वण्, (अ) प. १ शब्दार्थे. शब्द करवो. ध्वणति शब्द करेछे.

ध्वन्, (अ. मु) प. १. शब्दे. शब्द करवो. ध्वनति शब्द करेछे. णौ-ध्वनयति घंटां नरः नर घंटने शब्द करावेछे. १ ध्वनः, २ ध्वानः, ३ ध्वनिः (शब्द). ध्वनितः (शब्दित), ध्वान्तम् (अंधारे).

ध्वन, उ. १०. शब्दार्थः शब्द करवो. ध्वनयति-ते शब्द करेछे. १ ध्वन, २ ध्वान, ३ ध्वनि, (शब्द).

ध्वंस्, (उ) आ. १. अवस्रंसने गतौ च. १ हेठे पडवुं, २ अफळावुं, भुंगे थवो, ३ जवुं. ध्वंसते हेठे पडेछे इ०. ध्वंसः (विनाश).

ध्वाङ्क्ष्, (इ) प. १. घोरवासिते कांक्षायां च. १ भयंकर शब्द करवो, आकांक्षा पणि करवी. ध्वाङ्क्षति काकः काग भयंकर शब्द करेछे. ध्वाङ्क्षः (१ कागडो, २ बगलो), ध्वाङ्क्षराव (कागशब्द).

ध्वृ, प. १. हूर्छने. हूर्छनं कौटिल्यम्. वांकुं थवुं, कुटिलता करवी. ध्वरति खलः खल वांको थायछे. ध्वरः (धाग).

नक्क्, (अ) उ. १०. नाशने. नाश करवो. नक्कयति ते नाश करेछे.

नख्, (अ) प. १. सर्पणे. चालवुं, हिंडवुं. नखति चालेछे. नखः

नज्, (अ) आ. १. व्रीडायाम्. लाजवुं. नजते लाजेछे. नग्नः = नगो = नागो.

नट्, (अ) प. १ नृत्तौ. नाचवुं. नटति नाचेछे. नटः, नटी

नट्, (अ. मु.) प. १. नृत्तौ नतौ गतौ च. १ नृत्य करवुं, नाचवुं. २ नमवुं. ३ जवुं. नटति नाचेछे. णौ-नटयति.

नट्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं, प्रकाशवुं. नाटयति-ते बोलेछे इ०.

नट्, (अ) उ. १०. अवस्यंदने अंशे च. अवस्यंदनं नाटनम्. १ नाटक करवुं २ पडवुं नाटयति-ते द्वारं नटी नटी द्वारने नमावेछे इ०. नाटनम्, नाटक

नट, (अ) प. १. नर्तने नाचवुं. नेत्रे करवुं. नटति नाचेछे

नट, (अ) उ. १० भाषा पडवुं. नाचवुं. नाटयति-ते नाचेछे. नटी, नाटक, नाटकी.

नड्, उ. १०. पाते पडवुं. नाडयति-ते पाडेछे.

नद, (टु ई) प. १. समृद्धौ. वधवुं, आनंद पामवो. नंदति हरखेछे. नंदन (पुत्र), नंद, आनंद, नंदा (तिथि. १-६-११), नांदी (स्तुति), नंदी (शिव + शिवगण), नंदक (विष्णुनुं खड्ग), ननांदा (न + नांदण).

नंद, (अ) प. १. गतौ. जवुं. नंदति जायछे. नंदः (गति).

नम्, (अ) प १. प्रह्वत्वे शब्दे च. प्रह्वत्वं नम्रता. १ नमवुं, २ शब्द करवो. नमति परमेश्वरं भक्तः. भक्त परमेश्वरने नमेछे. १ नमस्कार, २ नतिः (नमन). निमिः १ नमनी., २ नमाज, नत., विनत., प्रणत., नम्र., नाम (अन् + मंत्रनी) नता (प्र + प्रणामी पुत्र), नम. (अत् + नमन)

नर्द, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. नर्दति शब्द करेछे. नर्दः (शब्द), नर्दे. नर्दी (इन् + परम मुखे).

नल्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं, चळकवुं. नालयति-ते बोलेछे इ०.

नाथृ, (कृ) आ. १. याच्ञोपतापैश्वर्याशीःषु. उपतापः उपतापः. अथवाशिषो वाक्मेवादनम्. १ जाचवुं, मागवुं. २ पीडवुं. नडवुं, दुःखी करवुं, ३ धणीपणुं करवुं, प्रभुता करवी, ईश्वरपणुं. ४ आशीर्वाद देवो. चोथा अर्थमां आत्मनेपद थायछे. नाथति याचको वदान्यम् जाचक दाताने जाचेछे. नाथति खलः साधुं. खल साधुने पीडेछे. नाथति राजा लोकान् राजा लोकोनो धणी थायछे. नाथते विप्रो यजमानम् विप्र यजमानने आशीर्वाद देछे. नाथः (१ स्वामी, २ बळदना नाके घालेली दोरी), नाथकः (जाचक), नाथनम् = नाथवुं. नाथितः = नाथिओ = नाथ्यो. लोकनाथः, जगन्नाथः, विश्वनाथः

नाधृ, (कृ) आ. १. याच्ञोपतापैश्वर्याशीःषु. १ जाचवुं, मागवुं, २ पीडवुं, नडवुं, ३ प्रभुता करवी, धणीपणुं, ४ आशीर्वाद देवो. नाधते.

निवास, उ०. १०. आच्छादने. ढांकवुं. ओढाडवुं. निवासयति-ते वस्त्रेण देहम् वस्त्रवडे देहने ढांकेछे. निवासः.

निष्, (उ) प. १. सेचने. सिंचवुं. नेषति सिंचेछे

निष्क्, (अ) आ. १०. परिमाणे. માન કરવું, પરિમાણ કરવું. निष्कयते માન કરેછે. निष्कः (પરિમાણ વિશેષ).

नील्, (अ) प. १. वर्णे. वर्णोपलक्षितायां क्रियायाम्. રંગવું, લીલું કરવું. नीलति अंतं मरकतकान्त्या ઘોળાને નીલ મણિની કાંતિવડે લીલુ કરેછે. नीलम् = નીલું. नीली (१ કાળી ગાય, ૨ ગળી), नीला शाटी નીલી શાડી. नीली (શેવાળ), नीलंगुः (પેટનો કૃમિયો).

नीव्, (अ) प. १. स्थौल्ये. જાડુ થવું. नीवति જાડું થાયછે. नीवम् (નેવુંપરનું).

नुद्, (अ) प. ६. वधे. હણવું. नुदति હણેછે.

नृत्, (इ) प. ४. गात्रविक्षेपे. નાચવું. नृत्यति नटः નટ નાચેછે. नृत्यम् = नृत्त = નાચ. नर्त्तकः (નાચનાર), नर्त्तकी (નાચનારી), नर्त्तनम्, नृत्तम् (નાચ), सूनृतम् (પ્રિય સત્યવચન).

नृ, (म १) प. ९. नये. પમાડવું, લઇજવું, ચલાવવું, દોરવું. नृणाति नरं राजा રાજા નરને લઇ જાયછે. णी—नरयति. नरः, नारी (સ્ત્રી), नीर्णिः (લેવું), नर्म (अन् + કીડા), नारंगः (ઝાડ).

पक्ष्, (अ) प. १. परिग्रहे. સ્વીકારવું. पक्षति સ્વીકારેછે. पक्षः

पक्ष्, (अ) उ. १०. परिग्रहे. સ્વીકારવું. पक्षयति—ते સ્વીકારેછે. पक्षः

पच्, (डु. अं. प्) उ. १. पाके. રાંધવું, પચવું, ચઢવવું. पचति—ते तंदुलं पाचकः પાચક તાંદુલને રાંધેછે. पाकः (રસોઇ), पाचकः, (રસોઈયો), पचनम् (રાંધવું), पक्वः = पक्वो = પાકો. श्वपचः (ચાંડાલ), श्वपचा (ચાંડાળી), अकृष्टपच्या (ખેડ્યા વિનાવગડે પાકેને). १ पचेलिमः, २ पक्तव्यः (રાંધવા યોગ્ય), १ मांसपाकः, २ मांसपाकः, ३ मांसपचनम्, ४ मांसपचनम् (માંસની રસોઈ), मरयंपचा स्थाली (મેર રંધાય એવી હડી), क्षारंपचः कटाहः (ખાર ચઢાવે એવો કડો), मितंपचा ब्राह्मणी (થોડું રાંધનારી બ્રાહ્મણી), नरंपचा यवागूः (નખ રાંધે એવી રાબ). पक्तिः (પાક).

पञ्च्, (इ) आ. १. व्यक्तीकरणे. સ્પષ્ટ-ઉઘાડું-પ્રકટ કરવું. पंचते गुणं कविः કવિ ગુણને ઉઘાડો કરેછે. पंचनम्, पंचिका (પાપણ). पंकः (કાદવ), पंचालः (ऋषिनाम). पंच, (अन् + પાંચ સંખ્યા). प्रपंचः (પ્રકટ).

पञ्च्, (इ) उ. १०. विस्तारवचने. વિસ્તારે બોલવું. पंचयति—ते, पंचा

विस्तारे करेछे. प्रपंचः (विस्तार), पंकः (कादव), पक्ष्म (पन् + नेत्ररोम), प्रपंचितम्, (विस्तार्युं).

पञ्, (इ) प. १. (सौ०) रोधे. रुंधवुं, रोकवुं. पंजति रोकेछे. पंजरम् = पांजरुं.

पट्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. पटति जायछे. पटः (वस्त्र), पट्टनम् (नगर), पटलम् (छाज, पडल), पाटलम् (गुलाबी रंग), पटोलः (शाकभेद), पटहः (ढोल), पटुः (चतुर), पाटला = पाडल. पटोली (तुरियानो वेलो).

पट्, उ. १०. ग्रंथे. ग्रंथोवेटनम्. विंटवुं. पटयति रज्जुम् वेष्टयतीत्यर्थः दोरीने विंटेछे. पटः (भारु वस्त्र), पटी (नाहनुं वस्त्र).

पट्, (अ) उ. १० भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं. २ दीपवुं. पाटयति-ते बोलेछे, दीपेछे. पटः (वस्त्र), १ पाटः, २ पाटकः (फळियुं, वाडो, पाडो).

पठ्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. उघाडुं-प्रकट बोलवुं. पठति पाठं पाठकः पाठक पाठने पढेछे. पाठः, पाठकः, पठनम्. पठितम् = पढिअं = पढिउं = पढ्युं १ पाठ्यम्, २ पठनीयम् (पढवा योग्य).

पठ्, उ. १०. ग्रंथे. गुंथवुं, विंटवुं. पठयति-ते गुंथेछे.

पड्, (इ) आ. १. गतौ. जवुं. पंडते जायछे. पंडा (बुद्धि), पंडितः = पंडिओ = पंड्यो. पंडः (नपुंसक).

पड्, (इ) उ. १०. नाशने. नाश करवुं. पंडयति-ते, पंडति नाश करेछे.

पण्, (अ) आ. १. व्यवहारे स्तुतौ च. व्यवहारः पणि., स्तुतिर्नुतिः. १ व्यवहार एटले आपवुं लेवुं, २ स्तुति एटले स्तवन करवुं. व्यवहारे पणते वाणिजः हट्टे वाणियो हाटमां आपले करेछे. स्तुतौ-पणायति हरिं भक्तः भक्त हरिने स्तवेछे. १ पणितव्यम्, २ पण्यम् (वेचवानुं). आपणः (हाट), शाकपणः (शाकव्यवहार), आपणिकः (नगरवासी), १ वणिक्, २ वाणिजः = वाणियो. विपणः (विक्रय).

पत्, (ल) प. १. गतौ. पडवुं. पतति वृक्षात्फलम् झाडथुं फळ पडेछे. पतति = पडइ = पडे. णौ-पातयति = पाडेइ = पाडे. आपतति. आवडइ = आवडे. उत्पतति = उप्पडइ = ऊपडे. पातः (शाहु), पत्रः (पक्षी), पतनम् = पडणं = पडणुं. उत्पातः, निपातः, संपातः, आपातः, पतितः = पडिओ = पड्यो. उत्पतितः = उप्पडिओ = ऊपड्यो. आपतितः = आवडिओ = आवड्यो.

संपतितः= संपडिओ = मांपडयो. पत्रम् (१ वाहन, २ पान), पताका (ध्वजा), पताकी (हन् + ध्वजा आथनारो). आपतिकः (भाग्य). पतंग. (पतंगियुं, ६ई, सुरज), पत्तनम् (नगर), पतत्रम् (पीछुं), पातालम्, पत्सलः (प्रहार). संपातिः (गीधराज), पाप्मा (अन् + पाप). प्रणिपातः (नमस्कार).

पत्, (अ) आ. ४. ऐश्वर्ये. धणी थवुं. पत्यते धणी थायछे. पतिः (धणी).

पत, उ. १०. गती. जवुं, पडवुं. पतयति-ते, पतति पडेछे

पत्, (अ) उ. १०. गती. जवुं, पडवुं. पातयति-ते, पताति पडेछे.

पथ्, (ए) प. १. गती. जवुं. पथति जायछे. पथ. (मार्ग), पाथः (अन् + जल). पंथाः (हन्+मार्ग).

पन्, (अ) उ. १०. प्रक्षेपे. फेंकवुं. पाथयति-ते फेंकेछे.

पथ्, (इ) उ. १०. गती. जवुं. पंथयति-ते, पंथति जायछे. परिपंथयति शत्रु थायछे. परिपंथी (हन्+शत्रु).

पद्, (अ) आ. ४. गतौ. गतियांने ज्ञानं च. १ जवुं, २ जाणवुं. पद्यते जायछे, जाणेछे. प्रपद्यते, विपद्यते, आपद्यते, प्रतिपद्यते, निष्पद्यते = निपजावा = नीपजे. संपद्यते, उत्पद्यते, पन्न. (पामेल), प्रपन्न (शरणागत), विपन्न. (पीडित), आपन्नः (प्राप्त), प्रतिपन्न (पामेल), निष्पन्न, संपन्न, उत्पन्न, प्रतिपद् (१ पडवो, २ ज्ञान), विपद् (विपत्ति), संपद् (धन), आपद् (दुःख), संपत्ति, विपत्ति, आपत्ति, निष्पत्तिः (नीपज), प्रतिपत्ति, पदम् (१ स्थान, २ पग, ३ पगलुं), पादः (चरण), पद्यम् (छंद). पदः (आगळ), १ दर्शि, २ पदवी (मार्ग), पदुका (पावडी), पत्ति. (पगो). उपपादनम्, प्रतिपादनम्, संपादनम्.

पद्, आ. १०. गती. १ जवुं, २ जाणवुं. पदयते जायछे, जाणेछे. पदम् (स्थान).

पन्, (अ) आ. १. स्तुतौ. स्तुति करवी. पनायति परमेश्वरं भक्तः भक्त परमेश्वरने स्तवेछे. १ पांडु, २ पांडुर. (धोळुं), पनसः = कृष्म (कुवश).

पंपस्, प. ११. दुःखे. दुःख पामवुं. पंपस्यति गदेनास्ते. रोगी रोगे दुःख पा- मेछे.

पय, (अ) आ. १. गतौ. जवुं. पयते जायछे. पय (अम् + १ दुध, २ पाणी)

पथम्, प. १९. प्रसृतौ. प्रसृतिः परिमाणविशेषः ખોબો ભરવો, ખોબેખોબે ભરવું. पथयति ખોબો ભરેછે. पथः (अम् + १ ડુંપ, ર પાળી).

पर्ण्, उ. १०. हरितभावे. હરિયા–પોપટિયા રંગે રંગવું–રંગાવું. पर्णयति હરિયા રંગે રંગેછે–રંગાયછે. पर्णम् = पण्णं = पान्नुं = पान.

पर्द्, (अ) आ. १. कुत्सिते शब्दे. गुदरवइत्यर्थः પાદવું, શર્ધન કરવું. पर्दते शत्रुः વાયલ પાદેછે. पर्दते = पद्दइ = પાદે. पर्दनः = पद्दणो = પાદણ. पर्दिकः = पद्दिओ = પાદો. पर्दनम् = पद्दणं = પાદવું. कपर्दः = कवड्डो = કોડે.

पर्प्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पर्पति જાયછે. पर्पटः = पप्पडो = પાપડે = પાપડ.

पर्व्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पर्वति જાયછે.

पर्व्. (अ) प. १. पूरणे. પૂરવું. पर्वति પૂરેછે. पर्व (अन् + १ પેરાઈ, ૨ ઊત્સવ, ૩ અમાંસ ને પડવાનો સંધિ, ૪ અષ્ટમી, અમાવાસ્યા અને પુર્ણિમા), पर्वतः.

पल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पलति पंथे नरः નર પથે પળેછે. पलति = पलइ = પળે. पलितः = पलिओ = પળિયો. पलम् (માંસ), पलितं = पलियं (ધોળા કેશ), पालः, गोपालः, धनपालः, पललम् (ખોળ). १ पलः, २ पलालः = પરાળ. पल्वलम् (અખાત, સરોવર), पिप्पलः = पिप्पलो = પીપળો. पिप्पली = પીપળી. १ पाली, २ पालिः = पालि = પાળય. उत्पलम् = ઊપળું (૧ કમળ, ૨ ખાટલાનું અંગ).

पल्ल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पल्लति જાયછે. १ पल्ली, २ पल्लिः (ઘરોળી), पल्लवः (નવું પત્ર).

पल्पूल, उ. १०. लवनपवनयोः १ છેદવું, કાપવું. २ શુદ્ધ કરવું. पल्पूलयति सतुसं धान्यम् પરાળ સોતા ધાન્યને કાપેછે. पल्पूलयति क्षेत्रम् ખેતરને શુદ્ધ કરેછે.

पव्, (अ) आ. १. गतौ જવું. पवते જાયછે. पवनः (વાયુ).

पश्, (अ) उ. १०. बंधने. બાંધવું. पाशयति–ते पार्थिवश्वम् પારાવડે ઘોડાને બાંધેછે. पाशः = फंसो (પાસલો), पाशकः (પાસો), पाशी (इन् + વરૂણ દેવ).

पष्, (अ) उ. १. बाधनस्पर्शनयोः स्पर्शनं ग्रंथनम्. १ પીડવું. ૨ ગુંથવું. पषति–ते પીડેછે, ગુંથેછે. पाषाणः = पाहाणो = પાહાણ.

पथ्, उ. १०. गतौ. જવું. पथयति-ते જાયછે.

पस्, (अ) प. १. (सौ०) निवासे. વસવું. पसति વસેછે. पस्त्यम् (ઘર).

पस्, (इ) उ. १०. नाशने. નાશ કરવું. पंसयति-ते, पंसति નાશ કરેછે (ધુણપ).

पा, प. १. पाने. પીવું. पिबति जलम् જળને પિવેછે. पानम्, पीतम् = पानीयम् (જળ), पिपासा (તરસ), पिपासुः (તુષિત), १ सुरापी, २ ई (દારૂ પીનારી સ્ત્રી), द्विपः (વાઘ), द्विपकः = દિપડો (વાઘ), मपा (શાળા), सुरापाणाः माच्याः (દારૂ પીનારા પૂર્વિયા). पायुः (ગુદ), पायः (पात्रा (ભસ), पित्तम् (બાધુ), पयः (अस् + १ જળ, २ દૂધ), पातव्य पाभर्वं = પાવું. पेयम्, पिकः (કોયલ).

पा, प. २. रक्षणे. રક્ષણ કરવું, રાખવું, પાળવું. पाति क्षेत्रं नृपिः कृषि એ રાખેછે. अधिपः (અધિપતિ), पात्रम् (નદીના બે કાંઠા વચલો જળપ્રવ ભાગ), पतिः (સ્વામી), पिता (पा + બાપ), पुमान् (पुंस् + પુરૂષ), (આહરણ). भूप, नृप.

पार्, उ. १०. कर्मसमाप्तौ. કામ પાર પાડવું, કામ પૂરું કરવું, સમાપ્ત पारयति-ते राजसूयं युधिष्ठिरः યુધિષ્ઠિર રાજસૂયને સમાપ્ત કરેછે. (પરતીર, સામી કાંઠે), पारितम् (સમાપ્ત કરવું), पारणम्, पारी (કોઠી).

पाल्, (अ) उ. १०. रक्षणे. રાખવું, પાળવું. पालयति-ते पुत्रं पिता पिता પાળેછે. पालनम् (રક્ષણ), पाल्लनम् = પાયણું (છોકરાંને સુવાનું). पालि पालिओ = પાળ્યો. पाली = પાળી = પાળ (પાણીમાં તરવાનો પોરો), लकः (રક્ષક), १ पाल्यम्, २ पालनीयम् (પાળવા યોગ્ય).

पि, प. ६. गतौ જવું. पियति જાયછે. पिल (ગત), पीकः (ઉપરસ્થ).

पिच्, (अ) उ. १०. कुट्टने. કૂટવું पिचयति-ते કૂટેછે. पिचटम् (કથક).

पिच्छ्, (अ) उ. १० कुट्टने. કૂટવું. पिच्छयति-ते કૂટેછે. पिच्छं = પીછું.

पिज्, (अ) उ. १०. निकेतने. વસવું, રહેવું. पेजयति-ते વસેછે. पेजः (ઘર)

पिश्, (इ) आ. २. वर्णे संपर्चने अवयवे अव्यक्ते शब्दे च. રંગવું. પી २ એકઠું-મિશ્ર કરવું, ३ અવયવ કરવા, ४ અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. पिंक्ते रंगकारः રંગારો વસ્ત્રને રંગેછે-લીંપેછે. १ पिंग, २ पिंजरः (પીળો), पिंजनी पिंजणी = પીંજણ. पिंजनम् = પીંજણું. पिंजूलः (હસ્તિબંધનપારા).

पिज्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. पिंजयति-ते બોલે छे, દીપે છે.

पिज्, (इ) उ. १०. हिंसाबलादाननिकेतनेषु. निकेतनं गृहम्. १ હણવું. २ બળ કરવું, ३ આલવું, ગ્રહવું. ४ રહેવું, વસવું. पिंजयति-ते, पिंजति હણેછે, पिंजूल (હસ્તિબંધનપાશ), पिंजः (હિંસા), पिंजनी = પિંજણી = પિંજણ. पिंजनम् = पिंजणं = પિંજણું.

पिट्, (अ) प. १. शब्दसंघातयोः १ શબ્દ કરવો, २ એકઠું કરવું, ઢગ કરવો. पेटति શબ્દ કરેછે. पेटति धान्यम् ધાણાને એકઠા કરેછે. १ पिटः, २ पिटकः, ३ पिटम्, ४ पिटकम्, (છાબડી, ચેપલી), १ पेटकः, २ पेटा (મજૂસ).

पिठ्, (अ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः १ હણવું, २ પીડવું, નડવું, દુઃખ દેવું. पिठति હણેછે. पिठरम् (હંડી).

पिड्, (इ) आ. १. संघाते. એકઠું કરવું, ગોળો કરવો. पिंडते पिंडं नरः નર પીંડને એકઠો કરેછે. पिंडः = પેંડો. पिंडी, पिंडः (ગ્રાસ), पिंडः (શરીર), पिंडितः (ગોળો વળેલ).

पिड्, (इ) उ. १०. संघाते. એકઠું કરવું, ગોળો કરવો. पिंडयति – ते, पिंडति એકઠું કરેછે, ગોળો કરેછે. पिंडः(१ ગોળો, २ ગ્રાસ-કવલ, ३ શરીર).

पिल्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. पेलयति ફેંકેછે. पलम् (પુષળ).

पिव्, (इ) प. १. सेचने सेवने च. સિંચવું, સેવવું. पिन्वति સિંચેછે इ०.

पिश्, (अ) प. ६. अवयवे दीपनायां च. १ અવયવ કરવા. २ પ્રકાશ કરવું, દીપન કરવું. पिंशति અવયવ કરેછે. पिशाचः (એક દેવયોનિ), पैशाची (પિશાચની ભાષા), पिशुनः (ચાડિઓ), १ पेशिः, २ पेशी (માંસલેશ), पिशितम् (માંસ), पेशलः (ડાહ્યો).

पिष्, (ल) प. ७. संचूर्णने. ચૂર્ણ કરવું, દળવું, ચૂરો કરવો. २ હણવું. पिनष्टि चेटी यवम् દાસી જવને દળેછે. पिनष्टि चोरस्य राजा રાજા ચોરને હણેછે. पेषणम् (દળન), पिष्टः = पिष्टो = પીઠ (લોટ). १ पेषः, २ निष्पेषः (ચૂર્ણ). पिनाकम् (શિવધનુષ), पेष्टा (દળનાર). पिण्याकः (તિલનો ખોળ).

पिस्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पेसति જાયછે. पिसः (ગતિ), पेस्वरः (જનાર).

पिस्, (अ) उ. १०. गती हिंसायां च. १ જવું, ૨ હણવું. पेसयति–ते જાય-છે, હણેછે.

पिस्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. पिंसयति–ते બોલેછે, દીપેછે.

पी, (ङ्) आ. ४. पाने. પીવું. पीयते पयः बालः બાલ દૂધ પીયેછે. पिच्छं = પીછું. पीठम् (આસન), पीलुः (વરખડો નામે ઝાડ).

पीड्, (अ) उ. १०. गहने. गहनं बाधा. પીડવું, નડવું, પીલવું, નીચોવવું. पीडयति–ते प्रजामेव ग्रहः અનાવૃષ્ટિ પ્રજાને પીડેછે. पीडति = पीडइ = પીડે, પીલે. पीडा. पीडनम्, पीडितः = पीडिओ = પીડયો. पीडितव्यम् = पीडिअव्वं = પીડવું. १ पीडनीयः, २ पीड्य. (પીડવા યોગ્ય), पीलकः (પીલનાર). तिलपीलकः (ઘાંચી), निष्पीडनम्. (નીચોવવું), वस्त्रनिष्पीडनम् (વસ્ત્ર નીચો-વવું).

पीय्, (अ) प. १. (सौ०) प्रीणने. તૃપ્ત કરવું. पीयति તૃપ્ત કરેછે. पीयूषम् (અમૃત).

पील्, (अ) प. १. प्रतिष्टंभे. प्रतिष्टंभोरोधनम्. રોકવું, રૂંધવું, पीलति રોકેછે. १ पीलः, २ पीलकः (મંકોડો). पिपीलिका (કીડી).

पीव्, (अ) प. १. स्थौल्ये. જાડું થવું, પુષ્ટ થવું. पीवति જાડું થાયછે. १ पीवः, २ पीवरः (જાડો).

पुट्, (अ) प. ६. संश्लेषणे. મળવું, ભેટવું. पुटति कान्तं कान्ता નર નારીને ભે-ટેછે. पोटः (મળ), पुटः= પુડો. पुटी = પુડી. १ पुटः, २ पुटकः, ३ संपुटः (ઘરેણું ઇત્યાદિનો ડાબલો), पोटा (દાસી).

पुट्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे संचूर्णने च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું, ૩ ચૂર્ણ કરવું. पोटयति–ते બોલેછે.

पुट्, उ. १०. संसर्गे. ઘાલવું, બાંધવું, સાંધવું. पुटयति–ते संपुटे भूषणं नारी નારી ડાબલામાં ઘરેણું ઘાલેછે. १ पुटः, २ पुटकः, ३ संपुटः (ડાબલો), त्रिपुटी.

पुट्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. पुंटयति–ते, पुंटति બોલેછે ઇ૦.

पुड्, (अ) उ. १०. अल्पीभावे. ઓછું થવું, અલ્પ થવું. पुडयति–ते रोगेन देहः દેહ રોગે અલ્પ થાયછે.

पुड्, (अ) प. ६. उत्सर्गे. તજવું, ત્યાગવું, છોડવું, મૂકવું. पुडति તજેછે.

पुड्, (इ) प. १. खंडने. ખાંડવું. पुंडति ખાંડેછે.

पुण्, (अ) प. ६. कर्मणि शुभे. શુભ કર્મ કરવું. पुणति શુભ કર્મ કરેછે. पुण्यम् (સત્કર્મ), पुंड्रम् (તિલક), १ पुणः, २ निपुणः (ડાહ્યો), पुंडरीकम् (કમલ), पुंड्रः (ભિન્નવર્ણ), पुणितः (ધર્મનિષ્ઠ).

पुत्त्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पुत्तति જાયછે. पुत्तिका.

पुथ्, (अ) प. ४. हिंसायाम्. હણવું. पुथ्यति रिपुम् શત્રુને હણેછે. पोथः (હિંસા), वातपोथः.

पुथ्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. पोथयति – ते બોલેછે.

पुथ्, (इ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. हिंसा प्राण्युपघातः. संक्लेशो बाधा. १ હણવું, २ પીડવું, નડવું, પજવવું. पुंथति હણેછે इ०. पुंथितम् (હણેલ).

पुर्, (अ) प. ६. अग्रगमने. આગળ જવું. पुरति આગળજાયછે. पुरितः (આગલ ગયેલો), पुरम् (શરીર).

पुर्व्, (अ) प. १. पूरणे. પૂરવું. पुर्वति जलेन कलशं नरः નર જળવડે કળશને પૂરેછે. पूर्वः.

पुर्व्, (अ) उ. १०. निकेतने. વસવું. पूर्वयति–ते વસેછે.

पुल्, (अ) प. १. महत्त्वे. મોટું થવું, વિસ્તાર પામવું. पोलति મોટું થાયછે. १ पोलः, २ पुलः, ३ पुलम्, ४ विपुलम् (વિસ્તાર). पुलकः (રોમાંચ), पुलिनम् (બેટું), पुलिः (પુળો), पुलिंदः (મ્લેચ્છ).

पुल्, (अ) प. ६. महत्त्वे. મોટું થવું. पुलति મોટો થાયછે.

पुल्, (अ) उ. १०. महत्त्वे. મોટું થવું, વિસ્તાર પામવું. पोलयति–ते વિસ્તાર પામેછે. पोलः (વિસ્તાર).

पुष्, (अ) प. १. पुष्टौ. પોષવું. पोषति પોષેછે. पुष्करम् (१ કમળ, २ આકાશ, ३ હાથીની સુંઢનો છેડો, ४ તીર્થવિશેષ), पुष्कलः (ઘણું), पोषयित्नुः (મેઘ), पोषणम्.

पुष्, (अ) प. ४. पुष्टौ. પોષવું. पुष्यति પોષેછે. पुष्टः, पुष्यः (નક્ષત્રભેદ).

पुष्, (अ) प. ९ પોષવું. पुष्णाति પોષેછે.

पुष्, (अ) उ. १०. धारणे. धारण करवुं. पोषयति–ते आभरणं नरः नर धरेछे. पेहेरेछे.

पुष्प्, (अ) प. ४. विकसने. फूलवुं. पुष्प्यति कलिका कळी फूलेछे. पुष्पम् (फूल), पुष्पित (फूलेल), पुष्पिता (फूलेली).

पुस्, (अ) प. ९. विभागे अभिमर्दे च. १ विभाग करवो, २ भांगवुं. चोळवुं. चूसवुं. पुस्यति विभाग करेछे. पुस्यति = पुसइ = चुसे. पुसितः = पुसिओ चूस्यो. पुस्तम्, २ पुस्तकम्. (अन्नेमां पत्नो संचय).

पुंस्, (अ) उ. १०. अभिवर्द्धने. उदित थवुं. वधवुं. पुंसयति–ते उदित थायछे. नपुंसकम्.

पुस्त्, (अ) उ. १०. आदरानादरयोः. १ आदर करवो. २ अनादर करवो. पुस्तयति–ते आदरेछे इ०. पुस्तम्, पुस्तकम्. (अन्नेमां पत्नो संचय).

पू, (इ) आ. १. पवने. पवनं नीरर्मीकरणम्. ऊपणवुं, शुद्ध करवुं. आळवुं. पवते गवाटारान् खले खळामां गवारने ऊपणेछे. १ पवनम्, २ उत्पवनम् (ऊपणवुं), विपूय. (दारु इत्यादि रचनाने शोधवानो मुंज), १ पवमानः पवन. (वायु), पवित्र, – त्रा – त्रम्. निष्पावः (शुद्धीकरण), पोत (भाव), पूतः (पीपारी(, पुण्यम् (मलमी), पुत्रः (पुत्र), पोत्रः (वहा), पोतम् (१ ह-भाव, २ सुवरना मुखनो भरपो).

पू, (श्) उ. ९. पवने. पवनं शुद्धिः शुद्ध करवुं. पुनाति – पुनीते यवान् खले खळामां जवने ऊपणेछे. पूतं धान्यम् (धान्य ऊपणेल), पवित्रम्, पुत्र, पूता (शुद्ध). पोत्रम् (१ हळमुख, २ सूवरमुख) पोता (यज्ञ + ऊपणनार), पोतः (भाव), पोली (पोळी), पवनी (सावरणी), पावनम्, परिपावनम्

पूज्, (अ) उ. १०. पूजायाम्. पूजवुं. पूजयति–ते गुरुं शिष्यः शिष्य गुरुने पूजेछे. पूजा, पूजनम्, पूजनी (आवरणी), पूजकः (पूजनार), पूजित. = पूजिओ = पूज्यो. गुरुपूजक. १ पूज्यः. २ पूजितव्यः = पूजिअव्वो = पूजवो.

पूण्, (अ) उ. १०. संघाते. भेगुं करवुं. पूणयति–ते भेगुं करेछे.

पूय्, (ई) आ. १. विशरणे दुर्गंधे च. १ सडवुं, सडवुं. भिन्न थवुं. २ दुर्गंध मारवुं. पूयते सडेछे. पूयः (दुर्गंधवाळो), १ पूय, २ पूति. (दुर्गंधि), पूतिगंधि (दुर्गंध).

पूर्, (ई) आ. ४. आप्यायने. आप्यायनं वृद्धिः. १ पूरवुं, २ संतुष्ट करवुं, पुष्ट करवुं. पूर्यते पूरेछे इ०. पूरः (नदीपूर), पूरितः= पूरिओ = पूर्यो. पूरपूरः (विभर), पूरणम्, पूर्त्तम् (वाव्य, कूवो, तळाव, धर्मशाळा, देवमंदिर, सदाव्रत, वाडी, एटलां परोपकारार्थ करववां तेने पूर्त कहेछे), पूः (२ नगरी), बीजपूरः= बीजपूरो = बीजोरु.

पूर्, (ई) प. १०. आप्यायने. १ पूरवुं, २ संतुष्ट करवुं. पूरयति-ते, पूरीपूरेछे इ०. पूरति = पूरइ = पूरे.

पूर्ण्, (अ) उ. १०. संघाते. एकठुं करवुं. पूर्णयति-ते एकठुं करेछे.

पूर्व्, (अ) उ. १०. निकेतने. रहेवुं, वसवुं. पूर्वयति-ते वसेछे पूर्वः.

°पूल्, (अ) प. १. संघाते. एकठुं करवुं. पूलति एकठुं करेछे. १ पूलः = पूलो = पूळो, २ पूलक, ३ पूली (पूळानो नहानो).

पूल्, (अ) उ. १०. संघाते. एकठुं करवुं. पूलयति-ते एकठुं करेछे. पूलिका (पूरी).

पूष्, (अ) प. १. वृद्धौ. वधवुं. पूषति वधेछे. पूषन् (सूर्य), पूषा (ओकिरी).

पृ, (ङ्) आ. ६. व्यायामे. प्रायेणायं व्याङ्पूर्वः. उद्योग करवो, धंधो करवो. [illegible] [illegible] [illegible] उद्योग करेछे. व्याप्रियते = [illegible]. व्यापारः, व्यापृतः. व्यापारित = [illegible] = [illegible]. [illegible]

पृ, प. ५. (स्वा) प्रीतौ. [illegible] [illegible]. पृणोति [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

पृच्, (ई) आ. २. संपर्चने सम्पर्चनं [illegible] [illegible] [illegible] पृक्ते [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] १ [illegible], २ [illegible] ([illegible]), [illegible].

पृच्, (ई) प. ७. संपर्के [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] पृणक्ति [illegible] [illegible] [illegible]. १ [illegible], २ [illegible] ([illegible]), [illegible]

पृच्, (अ) प. १० [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

पृड्, (अ) प. ६. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible].

पृण्, (अ) प. ६. प्रीणने. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

पृक, (अ) प. ९. पीडने. દુઃખ થવું, દુઃખ કરવું. पृणाति लोकं લોકને દુઃખ કરેછે. पृणः, लोकंपृणः (લોકને દુઃખ કરનાર).

पृच्, (अ) उ. १०. मर्दने. દેવું. पर्चयति-ते દેવેછે.

पृष, (उ) प. १. सेचनहिंसासंक्लेशनेषु. १ સિંચવું, २ હણવું. ३ પીડવું, નડવું. पर्षति भूमिं मेघः મેઘ ભૂમીને સિંચેછે. पृष्टः (સિંચેલો), पृष्यम् (સિંચવાયોગ્ય), पृषता (१ મૃગ, २ બિંદુ). पर्जन्यः (મેઘ). पार्ष्णिः = પાની. पृषती (મૃગી), पृषत्कः (બાણ).

पृ, प. ३. पालनपूरणयोः. १ પાલન કરવું, २ પૂરવું. पिपर्ति પાલન કરેછે. पारः, व्यापारः, व्यापृते (વાપરેલ).

पॄ, प. ९. पालनपूरणयोः. १ પાળવું, २ પૂરવું. पृणाति विश्वं विश्वंभरः વિશ્વંભર વિશ્વને પાળેછે ह०. पूर्णः (१ પાળેલો, २ પૂરેલો), पूर्तिः (१ પાલન, २ પૂરણ). परः, पिप्पलः = પીપર (વૃક્ષભેદ). पर्णम् = पण्णं = पन्नं = પાનું = પાન (પત્ર). परमः (ઉત્કૃષ્ટ), पुरीषम् (વિષ્ટા), पुरुषः (નર), १ पर्व, २ पर्वं, (પેરાઇ, સાંધો). १ पूः, २ पुरी (નગરી). पुरंदरः (ઇન્દ્ર), पाः (પાંગળાને ચાલવાનું કાષ્ઠ), पुरुः (१ મહાન, २ રાજા).

पॄ, उ. १०. पूरणे. પૂરવું. पारयति-ते, परति પૂરેછે.

पेल्, (क) प. १. गतौ. જવું. पेलति જાયછે. पेला (ઘીમાદિક ખાવાનું ભાજન વિશેષ). १ पेलः = પેળ. २ पेलकः (પેળિયો).

पेव्, (क) आ. १. सेवने. સેવવું. पेवते સેવેછે.

पेस्, (क) प. १. गतौ. જવું. पेसति જાયછે.

पै, प. १. शोषणे. સૂકાવું, સોસવું. पायति સૂકાયછે.

पैण्, (क) प. १. गतिप्रेरणश्लेषणेषु. १ જવું, २ પ્રેરવું, ३ ભેગું થવું. पैणति જાયછે.

प्यै, (ङ) आ. १. वृद्धौ. વધવું. प्यायते. पिप्पिका (દંતમળ).

प्याय्, (ओ, ई) आ. १ वृद्धौ. વધવું. प्यायते વધેછે. पीवरः (જાડો), पीवरी, पीवा (અનુ + સ્થૂળ જાડો). पीनौ स्तनौ (જાડાસ્તન) पीनं मुखं, आपीनः, आपीनम्, पीनः (સ્થૂળ).

पृच्छ्, (अ) प. ६. ज्ञीप्सायाम्. जिज्ञासा ज्ञीप्सा. પૂછવું. જાણવાની ઇચ્છા કરવી.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

प्रेष्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. प्रेषते જાયછે.

प्रोथ्, (ऋ) उ. १. पर्याप्तौ. पर्याप्तिः पूर्णता. પૂર્ણ થવું-કરવું. प्रोथति-ते પૂર્ણ થાયછે. प्रोथः (૧ અશ્વનાસિકાગ્ર, ૨ સ્થાન).

प्लक्ष्, (ञ्) उ. १. अदने. ખાવું. प्लक्षति-ते ખાયછે. प्लक्षः (પીપર).

प्लिह्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. प्लेहते જાયછે. प्लीहा = पीहो = પીલો (પેટમાં ગોળો).

प्ली, प. ९. गतौ. જવું. प्लीनाति જાયછે.

प्लु, (ङ्) आ. १. गतौ. જવું. प्लवते જાયછે. प्लवः (ગતિ), प्लुतिः (અશ્વગતિ), आप्लवः (સ્નાન), अनुप्लवः (સેવક).

प्लुष्, (उ) प. १. दाहे. બાળવું. प्लोषति બાળેછે. प्लुष्टम् (બળેલ).

प्लुष्, (अ) प. ४. दाहे. બાળવું. प्लुष्यति બાળેછે.

प्लुष्, (अ) प. ९. स्नेहनसेवनपूरणेषु. ૧ ભીનું કરવું. ૨ સેવવું. ૩ પૂરવું. प्लुष्णाति ભીનું કરેછે ઇ૦. प्लुषितः (ભીનું કરેલ).

प्सा, प. २. रक्षणभक्षणयोः. ૧ રક્ષણ કરવું, ૨ ભક્ષણ કરવું. प्साति રાખેછે.

फक्क्, (अ) प. १. नीचैर्गतौ. नीचैर्गतिर्मन्दगमनमसद्व्यवहारोवा. ૧ હળવું ચાલવું, ૨ નીચ કામ કરવું. फक्कति હળવું ચાલેછે.

फण्, (अ, म्) प. १. गतौ. જવું. फणति જાયછે. फणसा (ફણસવૃક્ષ), फणः (ફેણ), फणी – फणवान्. फणा (ફેણ).

फल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. फलति જાયછે. फालः (કોશ), फलम्, फलकम् (પાટિયું).

फल्, (अ) प. १. निष्पत्तौ. निष्पत्तिः सिद्धिः. ફળવું. फलति वृक्षः ઝાડ ફળેછે. फलति = फळे = ફળે. फलितः = फळीओ = ફળ્યો. फलम् (વૃક્ષાદિનું ફળ), फल्गुनी–पूर्वाफल्गुनी, उत्तराफल्गुनी (નક્ષત્ર).

फल्, (ञि, आ) प. १. विशरणे. વેરાવું, ભિન્ન થવું. फलति વેરાયછે. प्रतिफलति છાયા પડેછે. प्रतिफलितः (પ્રતિબિંબિત). १ फलम्, २ फलकम् (ઢાલ), फल्गुनी (નક્ષત્ર). फल्गु (અસાર). फालः (હળની ફેશ).

फुल्ल्, (अ) प. १. विकसने. ખીલવું, વિકસવું. फुल्लति कलिका કળી ખીલેછે. फुल्लम् = ફૂલ. प्रफुल्लम् (વિકસેલ), फुल्लितः = फुल्लिओ = ફૂલ્યો. प्रफुल्लितः.

बुक्क्, (अ) प. १. भषणे. भषणं श्वरवः कुतरानुं भसवुं. बुक्कति आ कुतरो भसेछे. बुक्कति = भूकइ = भूंके.

बुक्क्, (अ) उ. १०. भाषणे भषणे च. १ भाषण करवुं, २ कुतरानुं भसवुं. बुक्कयति-ते वचनम् वचन बोलेछे. बुक्कयति आ चौरान् कुतरो चोरोने भसेछे.

बुड्, (इ) उ. १०. हिंसायाम्. हणवुं. बुंडयति-ते हणेछे.

बुड्, (अ) प. ६. त्यागे संवरणे च. १ तजवुं, २ ओढाडवुं, ढांकवुं. बुडति तजेछे इ०.

बुंद्, (उ, इर्) उ. १. निशामने. निशामनं चाक्षुषं ज्ञानम्. जोवुं, देखवुं. बुंदति-ते जुवेछे. बुद्बुदः (परपोटो).

बुध्, (अ) प. १. अवगमने. अवगमनं ज्ञानम्. बोधवुं, जाणवुं. बोधति बोधेछे. बोधति = बोधइ = बोधे. बुध (१ बुधवार, २ पंडित). बुधानः (आचार्य), बोधः (ज्ञानम्). प्रबोधः (जागवुं).

बुध्, (ई र्) उ. १ बोधने. बोधवुं. बोधति-ते बोधेछे. बोधः (ज्ञान). बुध (१ पंडित, बुधवार), बुद्धः (१ बुद्धावतार, २ ज्ञानवान्). बुद्धिः (ज्ञान).

बुध्, (यु) आ. ४. अवगमने. अवगमनं ज्ञानम् जाणवुं. बुध्यते जाणेछे. बुध (१ पंडित, २ बुधवार), बोधिः (तत्त्वज्ञान), बुधानः (आचार्य), बुधः (१ भूत, २ देव), बुद्धः, प्रबुद्धः, प्रबोधः, सुबोध, निबोध, प्रतिबोध, अवबोध, उद्बोध.

बुध्, (इ) उ. १०. हिंसायाम्. हणवुं. बुंधयति ते हणेछे.

बुन्द्, (अ) उ. १०. निशामने. जोवुं. बुंदयति ते जोवेछे. बोंद (जोवुं), बोन्दकः (जोनारो)

बुस, (अ) प. ४. उत्सर्गे तजवुं. बुस्यति तजेछे. बुसम् (भुसुं).

बुस्त्, (अ) उ. १०. आदरानादरयोः. १ आदर करवो, २ अनादर करवो. बुस्तयति-ते आदर करेछे.

बृह्, (अ) प. १. वृद्धौ. वधवुं. बर्हति वधेछे. बर्हः (मोर[illegible]).

बृह्, (इर्) प. १. वृद्धौ शब्दे च. १ वधवुं, २ शब्द करवो. बर्हति वधेछे.

बृंह्, (इ) प. १. वृद्धौ शब्दे च. १ वधवुं, २ शब्द करवो. बृंहति वधेछे इ०. बृंहितम् (हस्तिगर्जन).

बृह्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું. २ દીપવું: बृंहयति–ते બોલે છે इ०.

बृह्, (उ) प. ६. उद्यमने. उद्यमनमुद्धरणम्. ઉંચકવું. बृहति ઉંચકે છે.

बेह्, (ऋ) आ. १. प्रयत्ने. પ્રયત્ન કરવું, ઉદ્યોગ કરવો. बेहते પ્રયત્ન કરે છે.

ब्युस्, (अ) प. ४. विभागे. વિભાગ કરવો. ब्युस्यति વિભાગ કરે છે.

ब्रू, (ञ्) उ. २. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ બોલવું. ब्रवीति, ब्रूते, आह બોલે છે. वाच्यम् (અર્થરૂપ નામ), वाक्यम् (શબ્દનામ), प्रवाच्या (ગ્રંથવિશેષ), १ वाक्, २ वाचा (વાણી), उक्थम् (સામ).

ब्रूस्, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. ब्रूसयति – ते व्याघ्रश्चौरम् વાઘ ચોરને હણે છે.

भक्ष्, (अ) प. १. अदने. ખાવું, જમવું. भक्षति मोदकं विप्रः વિપ્ર મોદક જમે છે. भक्षकः (જમનાર), भक्षणम् (જમણ), भक्षितम्. भक्षति = भक्खइ = ખાય.

भक्ष्, (अ) उ. १०. अदने. જમવું. भक्षयति – ते लड्डुकं नरः નર લાડુ જમે છે. भक्ष्यम् (ભોજ્ય), अभक्ष्यम् (અભોજ્ય), भक्षणम्, अभक्षणम्, भक्षकः. भक्षितम् = भक्खियं = ખાધું.

भज्, (अं) उ. १. सेवायाम्. ભજવું. भजति – ते ભજે છે. भक्तिः, विभक्तिः, संभक्तिः, भजनम्, विभजनम्, भक्तः (સેવક), विभक्तः (ભિન્ન). १ भज्यम्, २ विभज्यम् (વિભાગ કરવા). भाग्यम् (દૈવ), भाग (વાટો), विभागः (ભાગ), भक्तम् = भत्तं = ભાતું = ભાત (રાંધેલા ચોખા). भागी (इन् ભાગ-વાન્), भगः (ભાગ્ય).

भज्, (अ) उ. १०. विश्राणने. विश्राणनं वितरणम्. રાંધવું, પકાવવું, અગ્રવું. भाजयति – ते પકાવે છે. भाजः (પાક), भाजनम् (પાત્ર), भाजी (રાંધેલી ભાજી), भाजा (કાચી ભાજી).

भड्, (इ) उ. १०. भाषणे भासने च. १ બોલવું, २ દીપવું. भंडयति – ते બોલે છે इ०.

भंज्, (ओ) प. ७. आमर्दने. ભાંગવું, તોડવું, મોડવું, ફાડવું. મુ[illegible] હાથી વૃક્ષને ભાંગે છે. भनक्ति = भंजइ = ભાંગે =

= ભાગ્યો. भंगुरः (ભાંગી જનારું). क्षणभंगुरः (ક્ષણવિનાશી). भंगः, अभंगः, भंगा (ભાંગ). भंक्तुम = ભાંજવા = ભાંગવા. भंजनम, प्रभंजनः (વાયુ).

भट्, (अ) प. १. भृतौ. भृतिर्वेतनं भरणं च. ૧ પગાર કરવું, ૨ ભરવું, ૩ પોષવું. भटति પગાર કરેછે. भटः (સેવક), १ भाटम् = ભાડં = ભાડું. २ भाटकम् (ભાડું), भाटिः (વેશ્યાદ્રવ્ય).

भट्, (अ. घु) प. १. परिभाषणे. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. ૧ બોલવું, ૨ ઠપકો દેવો. भटति બોલેછે इ०. नी-भटयति. भट्टः

भड्, (ङ) आ. १. परिभाषणे. परिभाषणं सनिंदोपालंभः परिहासश्च. ૧ ઠપકો દેવો, ૨ હસવું, ૩ રમવું. भंडते ભાંડેછે. भंडते = भंडइ = ભાંડે. भंडः = ભાંડ (હસાવનાર).

भड्, (इ) उ. १०. कल्याणे. કલ્યાણ કરવું-થવું, મંગલ કરવું-થવું. भंडयति-ते (કલ્યાણ કરેછે), भंडना (કલ્યાણ).

भण्, (अ) प. १. शब्दार्थः બોલવું भणति બોલેછે. भणति = भणइ = ભણે. भणितम् = भणिअं = ભણ્યું. भणनम्, भाणः (કથાભેદ). भंडः = भंडो = ભાંડ. (૧ હસાવનાર, ૨ બંદિજન).

भद्, (इ) आ. १. कल्याणे सुखे प्रीतौ च. कल्याणं श्रेयः, सुखं सत्कर्मोदयात्सुखानुभवनम्, प्रीतिर्मोहनीयविपाकः. ૧ શ્રેય કરવું-થવું. ૨ સુખ કરવું-થવું, ૩ પ્રીતિ કરવી. भंदते શ્રેય કરેછે इ०. भंदनः (શ્રેય કરનાર), भदंतः (પૂજ્ય), भद्रम् (કલ્યાણ).

भर्भ्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. भर्भति હણેછે.

भर्त्स्, (अ) आ. १०. तर्जने. ધમકાવવું, તિરસ્કાર કરવો, અપકારવાણી બોલવી. भर्त्सयते તિરસ્કાર કરેછે. भर्त्सनम्. (અપકારવાણી).

भर्व्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. भर्वति હણેછે.

भल्, (अ) आ. १. परिभाषणहिंसादानेषु. ૧ બોલવું, ૨ ઠપકો દેવો, ૩ હણવું, ૪ દેવું. भलते બોલેછે इ०. भल्लूकः (રીંછ), शंभली (કુટણી).

भल्, (अ) आ. १०. आभंडने. आभंडनं निरूपणम्. ૧ નિહાલવું, ૨ રૂપ જોવું. भालयते, निभालयते જુવેછે. निभालयते = निहालइ = નિહાળે = ન્યાળે.

निभालितम् = निहालिअं = નિહાળિઉં = નિહાળ્યું = જોયું. निभालनम् = निहानम्. भालूकः (રીંછ).

भल, (अु) आ. १. परिभाषणहिंसादानेषु. १ બોલવું, २ ઠબકો દેવો, ३ હણવું, ४ દેવું. भलते બોલેછે इ०. भल्लः = भल्लो = ભાલો. १ भल्लुकः, २ भल्लूकः, ३ भालूकः (રીંછ), भल्लिः (વાયુ), भल्लम् = भल्लं = ભલું (મંગલકલ્યાણ).

भष्, (भ) प. १. भर्त्सने. ६६ भर्त्सनं શ્વાનના કુતરાનું ભસવું. भषति श्वा. भषति = भसइ = ભસે. १ भषकः, २ भषणः (કુતરો). भषणम् (ભસવું). भषितम् = भसिअं = ભસ્યું.

भस, (भ) प. ३. (वे०) भर्त्सनदीप्त्योः. १ તિરસ્કાર કરવો, २ દીપવું. बभस्ति તિરસ્કાર કરેછે. १ भस्म, २ भसितम् (રાખ), भस्त्रा (ધમણ).

भा, प. २. दीप्तौ. દીપવું. भाति दीपः દીવો દીપેછે. १ भाः, २ प्रभा (પ્રકાશ), भानुः (સૂર્ય).

भाज, उ. १०. पृथक्कर्मणि. ભિન્ન કરવું, જુદું કરવું. भाजयति-ते ભિન્ન કરેછે. विभागः, भाजनम् (પાત્ર).

भाम्, (अ) आ. १. क्रोधे. ક્રોધ કરવો. भामते ક્રોધ કરેછે. भाण्डम् (પાત્ર), भामः (ક્રોધ), भामिनी (ક્રોધવાળી સ્ત્રી).

भाम्, उ. १०. क्रोधे. ક્રોધ કરવો. भामयति-ते ક્રોધ કરેછે.

भाष्, (भृ) आ. १. व्यक्तायां वाचि. ६०७ બોલવું. भाषते બોલેછે. भाषा (વાણી), भाष्यम्, भाषणम्, भाषितः = भासिओ = ભાખ્યું. भाषः.

भास्, (भ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भासते દીપેછે. भासते = भासइ = ભાસે. भासः (ભાસપંખી), १ भासुरः, २ भास्वरः (દીપ્તિમાન્), भाः (भास् + દીપ્તિ), उद्भासः, १ भास्करः, २ भास्वान् (સૂર્ય).

भिक्ष्, (अ) आ. १. भिक्षायामलाभे लाभे च. १ ભીખવું, જાચવું, २ નહિ પામવું. ३ પામવું. भिक्षते ભીખેછે. भिक्षते = भिक्खइ = ભીખે. भिक्षा = भिक्खा = ભીખ. भिक्षाहारी = भिक्खारी = ભીખારી. १ भिक्षुः, २ भिक्षुकः (ભીખારી).

भिद्, (इ) प. ७. अवयवे. અવયવ કરવા. भिदति અવયવ કરે.

भिद्, (इ र्) उ. ७. विदारणे. १ फाडवुं, चेरवुं. २ जुदुं करवुं. भिनत्ति-भिंते फाडेछे इ०. भिन्नम् (खंड), भिन्नः (जुदो), भेदः, भिदा (नाश). १ भित्तिः भित्ती = भींत. २ भित्तिका (भींत). भिद्रम् (वज्र), १ भिदिरम्, २ भिदुरम्, ३ भिदिरः (वज्र). भित्तः = भित्तो = भींत. भिषम् = भिसं = भीनुं.

भिष, (अ) प. १. (सौ०) रुजमये. रोग काढवो. भेषति रोग काढेछे. भेषजम् (ओसड), भिषक् (मू + वैद्य).

भिषज्, प. ११. चिकित्सायाम्. रोग काढवो, रोगनो उपाय करवो. भिषज्यति रोग काढेछे. भेषजम् (ओसड), भिषक् (वैद्य).

भिष्णज्, प ११. उपसेवायाम्. सेववुं, चाकरी करवी. भिष्णज्यति सेवेछे.

भी, प. ३. भये. बीवुं. बिभेति बीहेछे. बिभेति = बीहइ = बीहे. भीतः = बीओ = बीनो. भयम्, भीरुः (बीकणु), १ भीरु, २ भीरुकः (भय). भेरः (१ बीको, २ कायर). भयानकः (१ भयंकर, २ भयानकरस). भेरः (१ नगारुं, २ कायर), भीमः, भीष्मः.

भुज्, (ओ) प. ६. कौटिल्ये. कुटिलता करवी, कुटिल थवुं. भुजति कुटिल थाय छे. भुजः (१ कोटिल्य, २ बाहु), भुजगः (सर्प), भोगः (सर्पनी फेण), भोगी (इन् + सर्प).

भुज्, (अं) रु. ७. पालनाभ्यवहारयोः आत्मनेपदम्. १ पाळवुं. २ खावुं. भुनक्ति भुंक्ते भुञ्जते पाळेछे खाय छे इ०. भोगः, संभोगः (मैथुन), उपभोगः, भोजनम् (जमण), भोज्यम् (भोजनयोग्य), भुजङ्गः (सर्प), भोजनम्, भुक्तम्, बुभुक्षा (भूख), बुभुक्षितः (भूख्यो), भुक्तिः (खान). भोगः, [illegible] (जमण).

भुड (इ) आ १ [illegible] [illegible] भुंडे [illegible] भुंड [illegible]

भुण्ड. प ११ [illegible] [illegible] [illegible]

भु. [illegible] [illegible] [illegible]

अर्थ. भवः (१ જન્મ, २ શિવ, ३ સંસાર), प्रभवः (ઉત્પત્તિ), १ पराभवः, २ अभिभवः (પરાજય), अनुभवः (જ્ઞાન), विभवः (ધન), परिभवः (તિરસ્કાર), उद्भवः (જન્મ), संभवः, भावः (१ છત, २ સ્વભાવ, ३ અભિપ્રાય, ४ ઇચ્છા, ५ પદાર્થ). भव्यः (સંસારી નર). भूतः = हूतो = हूओ. भूतम् = हूतं = हुंइ. भूतिः (१ ઉત્પત્તિ, २ સંપત્તિ, ३ ભસ્મ), विभूतिः (१ઐશ્વરતા, २ ભસ્મ). भूतः (१ ગ્રહ, २ અતીત, ३ ઉત્પન્ન), अनुभूतिः (અનુભવ), १ भूः, २ भूमिः (પૃથ્વી), भूरि (બહુ), शंभुः (શિવ), स्वयंभूः (બ્રહ્મદેવ), विभुः (વ્યાપક), प्रभुः (સમર્થ), अद्भुतम् (વિસ્મય), भुवनम् (જગત્), भवनम् (ઘર), भावी (इन् + थशेते), भवन् (थतो), प्रभावः (પ્રતાપ).

भू, आ. १०. प्राप्तौ. પામવું भावयते, भवते, भवति પામેછે. भावः (પદાર્થ).

भू, उ. १०. अवकल्कने चिंतने च. अवकल्कनं मिश्रीकरणम्. १ કરમાવવું, २ ચિંતવવું. भावयति – ते सर्पिषा सक्तून्. मिश्रयतीत्यर्थः. घीवडे સાથવાને કરમાવેછે. भावना (વાસના, વધાર), भावितम् (વાસિત, વધારેલ).

भूष्, (अ) प. १. अलंकरणे. શોભાવવું, દીપાવવું, અલંકૃત કરવું. भूषति શોભાવેછે. १ भूषा, २ भूषणम्, ३ विभूषणम्, ४ आभूषणम् (ઘરેણું), १ भूषितः, २ विभूषितः, ३ आभूषितः (શણગારેલ).

भूष्, (अ) उ. १०. अलंकरणे. શોભાવવું. भूषयति – से कन्याम् કન્યાને શોભાવેછે. भूषा (અલંકાર).

भृ, (ञ) उ. १. भरणे. १ ધારણ કરવું, २ પોષણ કરવું, પોષવું, ભરવું. भरति–ते ધારણ કરેછે. भरति = भरइ = ભરે. भर्त्ता (भृ + तृ), तीर्थभर्त्ता (भृ + तीर्थंकर), भृतः, भारः (बोझ), भरः, भारः= ભારો. भृत्यः (ચાકર), भार्या=ભારિયો (ક્ષત્રિય વિશેષ), भरणम्, १ कुक्षिभरिः, २ आत्मंभरिः, ३ उदरंभरिः (પેટૂ), विश्वंभरः (વિષ્ણુ), विश्वंभरा (પૃથ્વી), मालभारी, उत्पलमालभारी (કમળમાળા ધરનાર), भरतः (१ નટ, २ ઐકરાજા, भरभृयः (મહાંત), भृशम् (અતિશય), भद्रः (१ દેશ, २ સમુદ્ર), भाल्लुः (ઇંદ્ર). बभ्रुः (નોળિયો), भरटः (१ નાવ, २ ભરાઉ).

भृ, (डु, ञ) उ. ३. धारणपोषणयोः. १ ધારણ કરવું, २ પોષણ કરવું, પોષવું. बिभर्ति मालाम् માળાને ધારણ કરેછે. भारः, भृत्यः (ચાકર), भार्या= ભાર્યા

(शुचिव विशेष), मार्दा — [illegible] (नक्र), तिमेमरः (निन्दु), १ मुरी [illegible]
२ मुन्डा (मुन्य), समुरी (भादि), मराँ (क्र • पति), समुराद् [illegible]
मारमरा (मारने मिलनारी स्त्री), मरणी (नक्षत्र), मुर (अमर), मरण [illegible]
मामरण्न् (अमेसार).

मुज, (दि) आ. १. मरवे. मर्दो मने तिना संपुवारे. [illegible]
[illegible] मर्दो मैपुनान् मोपाने रोरेत. मर्दनम् (मिन्दु), मर्द [illegible]
मृज (मिरेन), मर्दा (१ स्त्र, व पिर), मृग्य [illegible]

मत, (म) प. १. [illegible] मुरतो नरा तिन [illegible]
[illegible] मुरते [illegible]

मृप्, (र) प. ४. [illegible] मृपति [illegible]
[illegible] मृप, मरिमृप.

मृश, (र) प. १० [illegible] मृशति [illegible]
[illegible]

मृ, प. [illegible]
[illegible] मृणति मृत्त [illegible]
[illegible]
[illegible]

मृग, [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

भ्रम्, (उ) प. ४. अनवस्थाने. अनवस्थानं देशान्तरगमनम्. અટન કરવું. ભ્રમણ કરવું, ભમવું. દેશાંતર જવું. भ्राम्यति लोभी લોભી ભમેછે, १ भ्रमः २ भ्रान्तिः, ३ भ्रमणम् (१ મિથ્યાજ્ઞાન, २ અટન), भ्रमी (इन् + ભ્રમણકર્તા) जलभ्रमः (પાણીનો ભમરો), भ्रमिः (વાયુ), भ्रूः (આંખ ઉપરની રોમપંક્તિ), १ भ्रूकुटिः, २ भ्रकुटिः (ભ્રૂકુટિલ કરવી), भ्रान्तः (ભમેલો), भ्रमरः (१ ભમર પંખી, २ કપાળે વાળનો ભમરો), भ्रमणम् (અટન,.

भ्रंश्, (उ) आ. १. अवस्रंसने. નીચે પડવું, હેઠ પડવું. भ्रंशते નીચે પડેછે. भ्रंशः (પતન), अपभ्रंशः (१ પતન, २ ભાષાવિશેષ), भ्रष्टः (પતિત).

भ्रंश्, (उ) प. ४. अधःपतने. નીચે પડવું. भ्रश्यति નીચે પડેછે. भ्रंशः, भ्रष्टः.

भ्रंस्, (उ) आ. १. अवस्रंसने. નીચે પડવું. भ्रंसते નીચે પડેછે. भ्रस्तः.

भ्रस्ज्, (ओ) उ. ६. पाके. સેકવું, ભુંજવું. भृज्जति-ते સેકેછે. भृष्टम् (સેકેલું), भृष्टिः= भ्रष्टी = ભાઠી. भृज्जनम् (પચન), भृज्जनः (પાચક), भ्राष्ट्रः (ભેકવાનું પાત્ર), भृगुः (ઋષિ).

भ्राज्, (ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्राजते દીપેછે. १ भ्राट्, २ विभ्राट् (દીપતું).

भ्राश्, (टु, ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्राशते દીપેછે. १ भ्राट्, २ विभ्राट् (દીપતું), भ्राजिष्णुः (દીપિમંત); भ्राता (ऋ + ભાઈ).

भ्लाश्, (टु, ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्लाशते, भ्लाश्यते દીપેછે.

भ्री, प. ९. भरणे भये च. १ ભરવું, પોષવું, ધારણ કરવું. २ બીવું. भ्रीणा-ति-भ्रिणाति पत्नीं पतिः પતિ પત્નીને પોષેછે ઇ०.

भ्रुड्, (अ) प. ६. आच्छादने संचये च. १ ઓઢાડવું, ઢાંકવું. २ સાંધવું, એક કરવું. भ्रुडति ઓઢાડેછે.

भ्रूण्, (अ) आ. १०. आशाविशङ्कयोः. १ ઇચ્છવું, આશા કરવી, २ આશંકવું, ભીહડવું, બીવું. भ्रूणयते दुग्धं वध्वा. વહુ દુધને ઇચ્છેછે. भ्रूणः (१ બાળ, २ ગર્ભ).

भ्रेज्, (ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्रेजते દીપેછે.

खेप्, (क्षे) उ. १. गती भये च. १ જવું. ૨ બીવું. खेपति-ते જાયછે. खेप (घेरा), अखेपः (नीति).

ग्लस्, (अ) उ. १. अदने ખાવું. જમવું. ग्लसति-ते ખાયછે.

ग्लाग्, (दु, च) आ. १. दीप्तौ દીપવું. ग्लागते, ग्लाग्यते દીપેછે.

ग्लेप्, (अं) उ. १. गतौ. જવું. ग्लेपति-ते જાયછે.

मक्, (इ) आ. १. मंडने गतौ च. १ શોભાવવું, દીપાવવું. ૨ જવું. मंके शरीरमलंकारेण नारी. નારી અલંકારવડે શરીરને શોભાવેછે. मंकुरः (दर्पण), मंकना (नभनिरोध). मंकणः (ऋषि). १ मकुर, २ मंकुर (१ दर्पण. २ पुष्पवृक्ष). मकरः = मगर

मश्, (अ) प. १. शब्दे. [illegible] मशति [illegible] मशिका (माखी), मशः (क्रोध), मशीपूपा = मच्छीमुख

मच्, (अ) प १. [illegible] [illegible] मचति [illegible]

मच्, (इ) प १. [illegible] [illegible] मंचति [illegible] मंच [illegible]

मग्, (इ) प. १ [illegible] [illegible] मंगति [illegible] मग्न [illegible], मगजम् [illegible]

मगार, प. १०. [illegible] [illegible]

मन्, [illegible]

[illegible]

मज्, (इ, प. १ [illegible]

मञ्ज, (इ आ. १. [illegible]

मञ्ज, (इ आ. १ [illegible]

मथ्. (द) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. [illegible]

मन्थ्. (द) प. १. विलोडने. [illegible]

मंथ्. (श) प. १. विलोडने. [illegible]

मंथ्. (श) प. १. विलोडने. [illegible]

मद्. (द) आ. १. [illegible]

[illegible]

मन्, (अ) आ॰ ४. ज्ञाने. જાણવું, માનવું. मन्यते धर्मंमास्तिकः આસ્તિક ધર્મને માનેછે. मतिः (બુદ્ધિ), मनुः, मधु (પુષ્પરસ), मन्युः (ક્રોધ), मनः (મન + હૃદય), दर्शनीयमानी (દર્શન + હું દર્શનીય છું એવું માનનાર), पंडितंमन्यः (હું પંડિત છુ એવું માનનાર), मेनका (એક વેશ્યા), १ मतंग, २ मातंग (હાથી), मेनिः (મત્સ્ય), मुनिः (ઋષિ), मंतुः (અપરાધ).

मन्, (उ) आ. ८. अवबोधने. જાણવું, માનવું. मनुते परमेश्वरमास्तिकः આસ્તિક પરમેશ્વરને માનેછે.

मन्, (अ) आ॰ १०. स्तंभे. स्तंभोगर्वः ગર્વ કરવો, અભિમાન કરવુ. मानयते कुरलः, થઈ ગર્વ કરેછે. १ मान, २ अभिमान (ગર્વ).

मन्थ्, (अ) प. १. मन्थने. જાણું. मथति જાણેછે.

मय्, (अ) आ. १. गतौ. જવું. मयते જાયછે. मयः (એક દૈત્ય).

मर्क्, (अ) प. १. (सौ०) गतौ જવું. मर्कति જાયછે. मर्कटः = मर्कटी = માકડો. मर्कटी = मकडी = માકડી.

मर्च्, (अ) उ॰ १०. शब्दार्थः शब्द કરવો. मर्चयति ते शब्द કરેછે.

मर्ब्, (अ) प १. गतौ. જવું. मर्बति જાયછે.

मर्व्, (अ) प. १. पूरणे गतौ च १ પૂરવું, २ જવું. मर्वति પૂરેછે.

मल्, (अ) आ. १. धारणे ધારણ કરવું. मलते पुरुषं बहुः બહુ પુરુષોને ધારણ કરેછે. माला (હાર), मलयः (મલયાચલ), मल्लम् = मल्ल (મેલ, મેલું), आमलकी = આમળાં. मालूर (બીલાનુ ઝાડ), परिमलः (સુગંધ), मालम् (નિર્જન વચ્ચેનું વન), मालती (જાઈ).

मल्ल्, (अ) आ. १. धारणे. ધારણ કરવું. मल्लते ધારણ કરેછે. मल्लः (મલ્લયુદ્ધ કરનાર), १ मल्ली, २ मल्लिका, ३ मल्लक (१ મોગરો એનાથી ફૂલવેલ, २ શકોરૂ, પાન ખાન).

मव्, (अ) प. १ बंधने. બાંધવું. मवति चोरम् ચોરને બાંધેછે.

मव्य्, (अ) प. १. बंधने. બાંધવું. मव्यति चोरं राजा રાજા ચોરને બાંધેછે.

मश्, (अ) प. १. शब्दे रोषकृते चमाद्यो च. १ શબ્દ કરવો, २ ક્રોધ કરવો, રોષ કરવો, ३ ચિત્ત સ્થિર કરવું, અન્તઃકરણ રોકવાં, ધ્યાન કરવું. मशति शब्द કરેછે. मशकः (મછર).

मथ्, (प) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. मथति हणेछे. माथ (ब्याध), १ मथि
२ मथी (रवइ)

मद् (अ) प. १. शब्दे रोषकृतेच. १ शब्द करवो, २ रीस करवी. मदति
शब्द करेछे इ०

मद्, (ई) प. ४. परिणामे परिमाणे च. परिणामो विकारः. १ विकार पामवुं
रूपांतर पामवुं. २ परिमाण करवुं. तोल करवुं, मापवुं. मदति विकार
पामेछे. मदः (विकृत), मादः (मलिनो), पौर्णमासी = पुण्यमासी = पुन
म. मदक (माथुं), मदु (रुक्मिणीकन), १ मदि, २ मदी (रवइ)
मदूर.

मक्क, (अ) आ. गत्यर्थे. जवुं. मक्कते जायछे.

मस्ज, (टु, ओ) प ६. शुद्धौ. शुद्धस्नाने बुडने च मज्जने १ न्हावुं,
स्नानकरवुं, २ बुडवुं मारवी, बुडवुं. मज्जति शुचि मुनि स्नायछे.
बुडकी मारेछे इ०, १ मग्न, २ निमग्न (बुडेला) मज्जनम् (१ स्नान,
२ डुबकी), मज्जा (मज्जा, हाडका मां, मींज), मद्गु (जलकागडो).

मड्, (अ) प १ [illegible] मडति [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
२ [illegible]

मड्, (ङ) आ १ [illegible]

मड्, (इ) प १० [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

मा, (ङ्) प. २. माने. माने वर्त्तनम्. अकर्मकोयमुपसर्गवशात्, अर्थांतरे सकर्मकः. માવું, સમાવું. माति पात्रे जलम् પાત્રમાં જલ માયછે. આ ધાતુ અકર્મક છે તે ઉપસર્ગ આવતાં અર્થ ફરીને સકર્મક થાયછે. परिमाति मुष्टिना उदरम् મુઠીવડે પેટને માપેછે. माया (કપટ), १ मितः, परिमितः (માપેલ), विमानः (દેવવાહન), माला (ફૂલમાલ), मानम्, परिणाम्.

मा, (ङ्) आ. ३. माने शब्दे च. १ માવું. २ માપવું, ભરવું, ૩ શબ્દ કરવો. मिमीते માયછે. मानम्, उपमानम्, अनुमानम्, परिमाणम्, प्रमाणम्, प्रमेयम्, प्रमितिः, प्रमा (જ્ઞાન), निर्माणम् (ઘડવું),

मा, (ङ्) आ. ४. माने. માવું, સમાવું. मायते માયછે. मायते = मायइ = માવે. मितम् (માપેલ),

माक्ष्, (इ) प. १. कांक्षायाम्. ઇચ્છવું. मांक्षति ઇચ્છેછે.

मान् (अ) आ. १. जिज्ञासायाम्. વિચારવું, જાણવા ઇચ્છવું. मीमांसते વિચારેછે. मीमांसा (વિચારણા), मीमांसक (१ વિચારક, २ વેદધર્મી).

मान्, (अ) उ. १०. पूजायाम्. પૂજવું. मानयति–ते, मानति પૂજેછે. मानति = मानइ = માને. मानम्, मानसम् (મન), माता (ફ્ર+ પૂજ્ય).

मार्ग्, (अ) उ. १०. संस्कारगत्योः. १ સુધારવું, २ જવું. मार्गयति–ते સુધારેછે. मार्ग = मग्गो = માગ.

मार्ग्, (अ) उ. १०. अन्वेषणे. १ ખોળવું, તપાસવું, २ માગવું. मार्गयति–ते, मार्गति ખોળેછે. मार्गति = मग्गइ = માગે. मार्गणम् = માગવું. मार्गः = मग्गो = માગ. मार्गणः = मग्गणो = માગણ (યાચક), मार्गितम् = मग्गिअं = માગ્યું.

मार्ज्, (अ) उ. १०. शब्दार्थे शुद्धौ च. १ શબ્દ કરવો, २ શુદ્ધ કરવું, સ્વચ્છ કરવું. मार्जयति – ते શબ્દ કરેછે ૦. मार्जनम् (શુદ્ધિ), मार्जारः (માંજર, બિલાડો). मार्जितम् = मज्जिअं = માંજ્યું.

माह्, (ञं) उ. १. माने. માવું, સમાવું. माहति – ते સમાયછે. माहा (ગાય).

मि, (डु, ञ्) उ० ५. प्रक्षेपणे. ફેંકવું. मिनोति, मिनुते ફેંકેછે. मेतला (ફે [illegible] ફેંકેરો), मेलकः (એક ઋષિ), मायुः (પિત્ત), मितः (ફેંકેલ), मय (દૈત્યવિશેષ.) मयुः (કિંનર),

मिच्छ्, (अ) प. ६. उत्क्लेशे. પીડવું, નડવું, બાઝવું. मिच्छति પીડેછે.

मिञ्ज्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. मिंजयति-ते, मिंजति બોલેછે इ०.

मिथ्, (ऋ) उ. १. मेधाहिंसनयोः. १ જાણવું, २ હણવું. मेथति-ते જાણેછે. १ मेथिः, २ मेथी (ખળાવચલી થાંભલી. મેઢી).

मिद्, (ञि. आ) आ. १. स्नेहने. स्नेदन स्नेहयोगः १ સ્નેહ ભળવો. બીજું કરવું, ચોપડવું, ચરબીવાળું. मेदते ચોપડેછે. मिन्नः (ચોપડેલ), मेदः (ચરબી), मेदुरः (ચોપડેલ), मित्रम् (સખા), मेदा (अग् + नमा, ચરબી),

मिद्, (ऋ) उ. १ मेधाहिंसनयोः १ જાણવું, २ હણવું. मेदति-ते [illegible]

मिद्, (ञि. आ) प. ४ स्नेहने. સ્નેહ ભળવો. બીજું કરવું. मेद्यति સ્નેહ ભળેછે. मेदिनी (પૃથ્વી), मेदः (अग् + नमा, ચરબી), मेदुरः (ચોપડેલ), मित्रम् (સખા),

मिद्, (अ) उ. १० स्नेहने સ્નેહ ભળવો, ચાહવું, બીજું કરવું. मेदयति [illegible]

मिद्, (इ) उ. १० [illegible] मिदः [illegible]

मिध्, (ऋ) उ. १. मेधाहिंसनयोः. १ જાણવું, २ હણવું. [illegible]

मिन्व्, (इ) उ. १ [illegible] (इ + [illegible]), [illegible]

मिव्, (अ) उ. १ [illegible]

मिश्, [illegible]

मिव्, (इ) प. १. सेचने सेवने च. १ સિંચવું, ૨ સેવવું. मिन्वति સિં
ઇ૦.

मिद्, (अ) प. १. शब्दे रोगकृते समाधौ च. ૧ શબ્દ કરવો. ૨ રીસ ક
૩ સમાધિ કરવી, ચિત્ત સ્થિર કરવું, ધ્યાન કરવું. मेदति શબ્દ
मिदः (ભમરો),

मिश्र, उ. १०. संपर्के. संपर्कः मेलनः १ ભેળું કરવું. મિશ્ર કરવું-થવું. मि
ति – તે ભેળું થાય છે. मिश्रणम् (મિશ્રન), मिश्रः (ભેગો), मि
(ભેળું).

मिष्, (अ) प. १. शब्दे रोगकृते च. १ શબ્દ કરવો, ૨ રીસ કરવી. मेषति
કરે છે. मेषः (બોકડો),

मिष्, (उ) प. १. सेचने. સિંચવું. मेषति સિંચે છે. मेषः (૧ બોકડો, ૨ ગ્ર
મિટર

मिष्, (अ) प. ६. स्पर्धायाम्. સ્પર્ધા કરવી, પરસ્પરભાવ ઇચ્છવો. मिषति
પરસ્પરભાવ ઇચ્છે છે. अनिमिषः (દેવ), आमिषम् (માંસ), मेषः (બોકડો, ૨
मेषी (બોકડી), निमेषः (આંખ મીચવી), उन्मेषः (આંખ ઉઘાડવી), ૨
रितम् (વિકસિત),

मिह्, (अ) प. १. सेचने. સિંચવું. मेहति સિંચે છે. मिहः (સિંચન), मि
(સૂર્ય), मेहः (વરસાદ), मेढ्रः (૧ લિંગ, ૨ બોકડો), १ मेहः, २ प्रमेह
प्रमेहः = પ્રમેહ (મૂત્ર રોગ), मिहिका (હિમ), मेहनम् (લિંગ),

मी, (ओ. ङ्) आ. ४. हिंसायाम्. ૧ હણવું, પ્રાણ કાઢવો. मीयते હ
मीनः (માછલો), मेरुः (મેરુપર્વત), मयूरः (પક્ષિવિશેષ).

मी, (ञ्) उ. ९. हिंसायाम्. હણવું. मीनाति – मीनीते હણે છે. मयू
मोरो = મોર.

मी, उ. १०. गतौ मती च. मतिर्मननम्. ૧ જવું. ૨ મનન કરવું. मायति
मयति જાય છે ઇ૦.

मीम्, (ऋ) प. १. गतौ शब्दे च. ૧ જવું, ૨ શબ્દ કરવો. मीमति જ
ઇ૦.

मील्, (अ) प. १. निमषणे. निमेषणं संकोचः १संकोचावुं, मळवुं. मीलति संकोचायछे. मीलितः (संकुचित), १ मीलनम्, २ मेलनम् (संकोच). मीलितम् (संकुचित),

मीव्, (अ) प. १. स्थौल्ये. जाडुं थवुं. मीवति जाडुं थायछे.

मुच्, (अ) आ. १ कल्कने. कल्कनं दंभः शाठ्यं कथनं च. १ दंभ– ढोंग करवो, २ शठता करवी, ३ वखाणवुं. मोचते शठः शठ दंभ करेछे.

मुच्, (इ) आ. १. कल्कने. १ दंभ—ढोंग करवो, २ शठता करवी, ३ वखाणवुं मुंचते दंभ करेछे.

मुच्, (ऌ) उ. ६. मोक्षणे. मूकवुं, छोडवुं, तजवुं. मुंचति – ते देहं [illegible] दुःखने छोडेछे. मुंचति = मूंकइ = मूके. निर्मोकः (सापनी कांचळी). मुक्तः (मूकेल). निर्मुक्त, विमुक्त, मोक्ता (मूकी छोडनार). १ मोक्ष, २ मुक्तिः (छुटको), मुक्ता = मुता = मोती. मुक्ता (छुटी). १ मोचनम्, २ [illegible] मुक्ति, मुमुक्षु (छुटको इच्छनार); मुनिः (मुनि), मुमुक्षा ([illegible]).

मुच्, (अ) उ. १०. प्रमोचने मोदने च. १ छोडवुं, २ हर्ष पामवुं. मोचयति – ते [illegible] आनंद मूकेछे.

मुज्, (अ) प. १. शब्दार्थः. शब्द करवो. मोजति शब्द करेछे.

मुज्, (इ) प. १. शब्दार्थः शब्द करवो. मुंजति शब्द करेछे. मुंजा [illegible]

मुट्, (अ) प. १. प्रमर्दने. मर्दवुं. [illegible]

मुट्, (अ) [illegible]

मुट्, (अ) उ. १०. [illegible]

मुड्, [illegible]

मुड्, [illegible]

मुड्, (इ) आ. १. मार्जने. मार्जने शुद्धिर्नीमात्रय. १ માંજવું, શુદ્ધ
२ તિરસ્કાર કરવો. मुंडते માંજેછે. मुंडनम्, मुंड, मुंडी (વાસંદ)

मुड्, (इ) प. १. खंडने प्रमर्दने च. १ ખાંડવું, ભેદવું, २ ભેડવું. મુ
ખોડેછે. मुंडति = मुंडइ = मुंडे. मुंडनम्, मुंड (१ મુંડીઓ, २ ધડ). મુ
= मुंडिओ = मुंडयो.

मुण्, (अ) प. ६ प्रतिज्ञाने प्रतिज्ञा करवी, वायदो करवो, पक्ष लेवो. प्र
અંગીકાર કરવો. मुणति मुणि मुनि પ્રતિજ્ઞા કરેછે.

मुद्, (अ) आ. १. हर्षे. अकर्मकोऽयम्. હરખવું. मोदते ઘણી ખુશી થા
१ मोद, २ प्रमोद, ३ आमोद, ४ मुद्, ५ मोदनम् (હર્ષ). આ
(सुगंध), मोदक (१ લાડુ, २ આનંદકારક). मुदित (મિત્ર), મો
(ગામ), मुद्गः = मोग्ग = मोग. मुद्रा (છાપ), १ मुद्गर = મુ
= મોગરો. २ मुद्गरी = मुग्गरी = મોગરી (મોગરી કમરવાની).

मुद्, (अ) उ. १०. संसर्गे. भेळवु, मिळवु, भेळवुं, मिश्र करवुं. मोदयति
सक्तून् सर्पिषा ઘીથી સાથુઆને મુદેછે. मोदकः (લાડુ).

मुर्, (अ) प. ६. संवेष्टने. વીંટવું. मुरति વીંટેછે. मुर (વીંટીઓ). મુ
(ગ્રન્થારાનુ શસ્ત્ર).

मुर्छ्, (आ) प. १. मोहसमुच्छ्राययोः. १ મોહ પામવું, વધવું. मूर्छति
પામેછે. मूर्छः (१ મોહિત, २ મૂર્છિત), मूर्छा (મોહ). मूर्छित (१
ત २ ઉંચેલ), मूर्छना (સ્વરભેદ), मूर्ति (પ્રતિમા). मूर्तिमान्.

मुर्व्, (ई) प. १. बंधने. બાંધવું. मूर्वति બાંધેછે. मूर्वा (ઝાડ). મૌર્વી (
ધની પણછ), मूर्व (ગ્રહ).

मुष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. मोषति હણેછે. मुषित (
मुषिका (ઉંદરી)

मुष्, (अ) प. ४. खंडने. ખાંડવું. मुष्यति ખાંડેછે. मुष्म (ભેદવું).

मुष्, (अ) प. ९. स्तेये. ચોરવું. मुष्णाति ચોરેછે. मुषित (ચોરેલો)
(ચોર), १ मूषक (ઉંદર), मूषिका (ઉંદરડી), मुषिक = मूसो = मूस.

मुस्, (अ) प. ४. खंडने. ખાંડવું. मुस्यति ખાંડેછે. मुसलम् (સાંબેલું), मुस्ता = मुथ्या = મોથ. मुस्तः (ગદી), मुसली (इन् + બલદેવ), मुसली (मुसलीકંદ).

मुस्त्, (अ) उ. १०. संघाते. એકઠું કરવું, મેળવું, ભેળવું. मुस्तयति – તે એકઠું કરેછે. मुस्ता = मुथ्या = મોથ.

मुह्, (अ) प. ४. वैचित्ये. वैचित्यमविवेकः મોહ પામવું, મુઝાવું. मुह्यति મુઝાયછે. मुह्याति = मुझ्झइ = મુઝાય. १ मूढः, २ मूर्खः, ३ मुग्धः (મૂર્ખ), मोहः (અજ્ઞાન), मोहितः (મોહપામેલ), मोहनः (મોહકર), मोहकः, मुहुः (स् + વારંવાર), मुहुरिः (ગાય).

मू, (ङ) आ. १. बंधने. બાંધવું. मवते मस्तके पट्टकं नरः नर माथे पट्टको બાંધેછે. मूकः = મુંગો. मूतः (બદ્ધ, બાંધેલો), जीमूतः (મેઘ) मूलम् (१ વૃક્ષાદિકનું, २ મૂળપ્રકૃતિ, ३ વકડવ્યાદિની મુડી), मूषा (ધાતુ ગાળવાની કુલડી), १ मौलिः, २ मौलिकम् = मोलियं = મોલિયું.

मूत्र. उ. १०. प्रस्रवणे. મૂતરવું. मूत्रयति – तें बालस्तल्पे બાળ તલાઈમાં મૂતરેછે. मूत्रम् = મૂતર. मूत्रिता (મૂતરેલો),

मूल्, (अ) प. १. प्रतिष्ठायाम्. સ્થાન કરવું, ઘર કરવું, ગ્રામકરવું, સ્થિરથવું. मूलति સ્થિર થએછે. मूलम. (આદ્ય, પ્રથમ).

मूल्, (अ) उ. १०. रोहणे. १ ઊગવું, પ્રકટ થવું, २ ઊપજવું. मूलयति – તે ઊગેછે, પ્રકટેછે. मूलम (१ ઝાડનું મૂળ, २ નક્ષત્ર), मूलिः = મૂળી. उन्मूलनम् (ઉખાડવું),

मूष्, (अ) प. १. स्तेये. ચોરવું. मूषति धनं चोरः ચોર ધનને ચોરેછે. मूषकः (ઉંદર), मूषी (ઉંદરડી), मूषा (મૂષઆદિક ધાતુ ગાળવાની કુલડી),

मृ (ङ), आ. ६. प्राणत्यागे. મરવું. પ્રાણ તજવા. म्रियते पौत्रः हुष्टः १४ પાપકરે મરેછે. गणकार्यगर्णनिय वे, मरति = मरइ = મરે. मृतः = મુએલો. १ मरणम्, २ मृत्युः, ३ मृतिः (મરણ), मरः, अमरः (દેવ), अमृतम (દેવનો આહાર), मारः (કામ), कुमारः, सुकुमारः, १ मर्तः, २ मर्त्यः (नर), मृतः (નિર્જીવ, મરેલ), मरत् (વાયુ), मारक

(મારકણો), मर्मरः (સુકાપાનઅંનો શબ્દ), मरामरः (અનુકરણ શબ્દ), मरीचिः (૧ કિરણ, ૨ એક ઋષિ), १ मरकः, २ मारिः (મહુળ મૃત્યુ. કોગળિયું), मरिचम् = मरिचं = મરિયું. मृकंडुः (એક ઋષિ), मर्मातकः (અગ્નિ), मृत्युंजयः (શિવ).

मृक्ष्, (प) प. १. संघाते. એકઠું કરવું, ઢગલો કરવો. मृक्षति એકઠું કરેછે.

मृग्, (प) प. ४. अन्वेषणे. શોધવું, ખોળવું, તપાસવું. मृग्यति मृगं मृगने ખોળેછે. मृगः (હરિણ), मार्गणः (બાણ). मार्गणा = मार्गणं = માગણ.

मृग. आ. १०. अन्वेषणे. ખોળવું, શોધવું, તપાસવું. मृगयते मृगं व्याधः પારધી મૃગને ખોળેછે. मृगः (હરિણ), मृगयुः (પારધી), १ मृगया, २ मृगव्यम् (શોધ), मृगारिपुः (સિંહ), मृगांकः (ચંદ્ર), मृगशिरः (અગ્ર +મૃ-ગશર), मृगिका (શોધેલો).

मृच्, (प) प. १ शब्दे. શબ્દ કરવો. मर्चति શબ્દ કરેછે.

मृज्, (ऊ) प. २ शुद्धौ. શુદ્ધ કરવું, માંજવું. मार्ष्टि सलिलेन देहं नरः નર જલ-વડે દેહને શુદ્ધ કરેછે. मृष्टम् = मिष्टं = મીઠું (નિર્મળ). मार्गः = मार्गो = માગ. १ मार्जनम्, २ मृजा, ३ मृष्टिः (શુદ્ધિ). संमार्जनी (બાવરણી).

मृज्, (ऊ) उ. १०. शौचालंकारयोः १ માંજવું, શુદ્ધ કરવું, નિર્મળ કરવું. २ અલંકૃત કરવું, શોભાવવું, શણગારવું. मार्जयति – ते, मार्जति शरीरम् પાણીવડે દેહને માંજેછે. मार्जयति – ते. मार्जति कुंकुमेन ललाटं नारी કંકુવડે નારી અલાડને શણગારેછે. मार्जति = मज्जइ = માંજે. १ मार्जनम्, २ मार्जना, ३ मृजा (શુદ્ધિ). मार्जनः (લોધર નામે વૃક્ષ), मार्जिता (રસિકણ શીખંડ).

मृड्, (प) प. ६. सुखने. સુખી કરવું. मृडति धर्मो धार्मिकम् ધર્મ ધર્મીને સુખી કરેછે. मृडः (શિવ), मृडानी (પાર્વતી).

मृड्, (प) प. ९. क्षोदे सुखे च. १ ભૂકો—છૂંદો—ચૂર્ણ કરવો, મસળવું. २ સુખી કરવું. मृड्णाति. १ ભૂકો કરેછે. २ સુખી કરેછે. मृडः (१ ભૂકો. २ શિવ), मृडानी (પાર્વતી). मृडीकः (સુખકર).

मृण्, (प) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. मृणति હણેછે. मृणालम् (કમળનાળ). मृणितः (હત).

मृद्, (श) प. ९. क्षोदे. चाटवुं, चूर्ण करवुं, चूरो करवो, ખોદવું. मृद्नाति कुमुदिनीं हस्ती હાથી પોયણીને ચાટેછે. १ मृद्, २ मृत्तिका. (માટી), १ मृद्वीका, २ मृद्वीका (દ્રાખવેલી). १ मृत्सा, २ मृत्स्ना (રૂડીમાટી), १ मर्दलः = मद्दलो = માદલ. २ मर्दलकम् = मद्दलयं = માદલિયું (મૃદંગનેજેવું એક વાજીંત્ર). એ વાજા જેવા એક અલંકારને માદળિયું કહેછે. मृदितः (ચાટેલ), मृदरः (એકવ્યાધિ), संमर्दः (યુદ્ધ), नगरमर्दी (इन् + નગર ભાગનાર), प्राकारमर्दी (इन् + કોટ ભાગનાર).

मृध्, (उं) उ. १. उंदने. ભીનું કરવું — થવું, પલાળવું, પલળવું. मर्द्धति – તે પલાળેછે. मृधम् (યુદ્ધ).

मृश्, (अ) प. ६. आमर्शने. आमर्शनं स्पर्शः. અડવું, સ્પર્શ કરવો. मृशति અડેછે. मृष्टः (અડેલ), विमर्शः (પૂર્વાનુભૂતની અવિસ્મૃતિ).

मृष्, (उ) प. १. सेचने सहने च. १ સીંચવું, ખમવું, २ સહવું, સહન કરવું, વેઠવું. मर्षति भूमिं मेघः મેઘ ભૂમિને સિંચેછે. मर्षत्यपराधं मुनिः મુનિ અપરાધને ખમેછે. मृष्टः (સિક્ત), मृषा (મિથ્યા), मर्षणम् (१ ક્ષમા, २ સેચન). दुर्मर्षणः (ક્ષમાહીન), सुमर्षणः (ક્ષમાવાન્).

मृष्, (ञें) उ. ४. तितिक्षायाम्. तितिक्षा क्षान्तिः. સહવું, સહન કરવું, વેઠવું, ખમવું. मृष्यति – તે સહેછે. मर्षणम् (ક્ષમા), मर्षितः, मर्षणः (ક્ષમાવાન્),

मृष्, (ञें) उ. १०. तितिक्षायाम्. સહવું, સહન કરવું, વેઠવું, ખમવું. मर्षयति – ते, मर्षति – ते સહેછે. मर्षणम् (ક્ષમા),

मॄ, प. ९. हिंसायाम्. હણવું. मृणाति હણેછે. मूर्णः (હત), मूर्णिः (હિંસા), मरुत् (વાયુ),

मे, (ङ्) आ १. प्रणिदाने. प्रणिदानं विनिमयः प्रत्यर्पणं च. १ અદલાબદલી કરવું, એક લેઇબીજું આપવું. २ પાછું આપવું. मयते तिलैर्धान्यम् તિલ દેઇ ધાન્ય લેછે. विनिमयः (બદલો), मेरुः, माया (કપટ).

मेथ्, (ऋ) उ. १. मेधाहिंसनयोः. १ જાણવું, २ હણવું. मेथति – તે જાણેછે.

मेद्, (ऋ) उ. १. मेधाहिंसनयोः. १ જાણવું, २ હણવું. मेदति – તે જાણેછે.

मेधृ, (कं) उ. १. संगमे मेधाहिंसनयोश्च. १ મળવું, સંગ કરવો, ૨ જાણવું, ૩ હણવું. मेधति – ते संग करेछे. मेधिः (ખળાવચલી થાંભલી, મેઢી), गृहमेधी (इन् + ગૃહસ્થ), मेधा (બુદ્ધિ), मेध्यम् (પવિત્ર), अमेध्यम्, मेधः (હિંસા), अश्वमेधः.

मेधा, प. ११. आशुग्रहणे. ઉતાવળું ગ્રહવું. मेधायति ઉતાવળુ ગ્રહેછે. मेधा (ધારણાવતી બુદ્ધિ), मेधावी (इन् + બુદ્ધિમાન),

मेपृ, (क्) आ. १. गतौ. જવું. मेपते જાયછે.

मेवृ, (क्) आ. १. सेवने. સેવવું, પૂજવું. मेवते સેવેછે.

मोक्ष्, (अ) उ. १०. असने. ફેંકવું, ઉછેરવું. मोक्षयति – ते, मोक्षति शरान् शूरः શુરો બાણ ફેંકેછે. मोक्षः (મુક્તિ), मोक्षणम् (મોચન).

म्ना, प. १. अभ्यासे. अभ्यासः पारंपर्येणावृत्तिः. ભણવું, પઢવું, અભ્યાસ કરવો. मनति विद्याम् अभ्यस्यतीत्यर्थः. आमनति ભણેછે. आम्नायः (વેદ), आम्नातम् (પઠિત).

म्रक्ष्, (अ) उ. १०. म्लेच्छने म्रक्षणे च. ૧ અસ્પષ્ટ-અસ્ફુટ બોલવું, ૨ અપશબ્દ બોલવા, અશુદ્ધ બોલવું, ૩ ચોપડવું, ઘતાદિ સીંચવું. म्रक्षयति – ते અશુદ્ધ બોલેછે. म्रक्षणम् (ચોપડવેલાદિ),

म्रद्, (अ. ए. म.) आ. १. मर्दने. ગુંદવું, ચોળવું, ઘસવું. म्रदते ગુંદેછે. णौ – म्रदयति.

म्रुच्, (उ) प. १. गत्यर्थः. જવું. म्रोचति જાયછે.

म्रुंच्, (उ) प. १. गत्यर्थः. જવું. म्रुंचति જાયછે.

म्रेद्, (क) प. १. उन्मादे. ઉન્માદ કરવો, ચિત્ત ભમવું, મછરાવું. म्रेदति धनेन नीचा નીચ ધનવડે મછરાયછે.

म्रेड्, (क) प. १. उन्मादे. ઉન્માદ કરવો, મછરાવું. म्रेडति મછરાયછે.

म्लुच्, (उ) प. १. गत्यर्थः. જવું. म्लोचति જાયછે. मलिम्लुचः (પંચપત પરિગ્રહ).

म्लुंच्, (उ) प. १. गत्यर्थः. જવું. म्लुंचति જાયછે.

म्लेच्छ्, (अ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. अस्फुटे अपशब्दे चेत्यर्थः. ૧ અસ્પષ્ટ-શબ્દ કરવો, અસ્ફુટ શબ્દ બોલવા, ૨ અપશબ્દ બોલવા, અશુદ્ધ

બોલવું. म्लेच्छति અસ્પષ્ટ શબ્દ બોલેછે. म्लेच्छः, म्लिष्टम् (અસ્ફુટ), म्लेच्छितम् (અપશબ્દ),

म्लेच्छ्, (अ) उ. १०. अव्यक्ते शब्दे. ૧ અસ્પષ્ટ–અસ્ફુટ બોલવું, ૨ અશુદ્ધ બોલવું. म्लेच्छयति–ते અસ્પષ્ટ બોલેછે. म्लेच्छः, म्लेच्छनम् (અવ્યક્તવાણી).

म्लेट्, (ऋ) प. १. उन्मादे. ઉન્માદ કરવો, ચિત્ત ભમવું, મછરાવું. म्लेटति धनेन नीचः નીચ ધનવડે મછરાયછે.

म्लेड्, (ऋ) प. १. उन्मादे. ઉન્માદ કરવો, મછરાવું. म्लेडति ઉન્માદ કરેછે.

म्लेव्, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું. म्लेवते સેવેછે.

म्लै, प. १. हर्षक्षये कांतिक्षये च. इह हर्षक्षयो धात्वपचयः. ૧ ધાતુ ઘટવી, બલહીન થવું, ૨ કાંતિ ઘટવી, કાંતિ ઓછી થવી, ચીમળાવું. म्लायति नरः નર બલહીન થાયછે. म्लायति पुष्पं ફૂલ ચીમાયછે. म्लान. (૧ બલહીન, ૨ કાંતિહીન), म्लानिः (૧ ગ્લાનિ, ૨ ચીમળાવું).

यक्ष्, (अ) आ. १०. पूजायाम्. પૂજવું, સેવવું. यक्षयते પૂજેછે. यक्षः (કુબેર નામે દેવયોની), यक्षिणी (યક્ષની સ્ત્રી), यक्ष्मा (अन् + રોગ).

यज्, (अ) उ. १. देवपूजासंगतिकरणदानेषु. ૧ દેવ પૂજા કરવી, પૂજવું. ૨ સંગતિ કરવી, સંગ કરવો, મળવું, ૩ દેવું, આપવું. यजति–ते विष्णुम् વિષ્ણુને, પૂજેછે. यजति–ते साधुं સાધુને મળેછે. यजति–ते इंद्राय हविः ઇંદ્રને હવિષ આપેછે. याजकः (૧ પૂજક, ૨ યાગકર્તા). नृपयाजकः, ऋत्विक् (ऋ + હોમનાર), यजमानः, यायजूकः (વારંવાર યાગકર્તા), १ यज्ञः, २ इज्या, ३ यागः, ४ इष्टिः (યજ્ઞ), इष्टम् (યજ્ઞકર્મ), यष्टिः = लष्टी = લાકડી = (લાકડી), यजुः (यृ + અચ્છંદાયુતિ), यज्वा (अन् + વિધિપૂર્વક જેણે યાગ કરેલો તે), यज्ञिय (યજ્ઞને યોગ્ય), सोमयाजी (इन् + સોમયાગ જેણે કરેલો તે), यज्ञपुरुषः (વિષ્ણુ), यजनम्, देवयजनम्.

यत्, (ई) आ. १. प्रयत्ने. પ્રયત્ન કરવો, ઉદ્યોગ કરવો. यतते मुनिर्मोक्षाय મુનિ મોક્ષમાટે યત્ન કરેછે. यत्न, यतिः (સંન્યાસી), यातना (अट + પીડાની સ્ત્રી),

यन्त्र्, (अ) उ. १०. नियन्त्रणसंकोचनयोः. नियन्त्र. संकोचनम्. ૧ નિયંત્રવું, તિરસ્કાર કરવો, ૨ બહુ બાંધવું, રોકું રાખવું, ૩ [illegible] ૪ [illegible] यन्त्रयति ધર્મ

શત્રુને ધિક્કારેછે. यातयति दरिद्रोनागरस्य धनम् દરિદ્ર નાગરના ધનને પાછું આપેછે. यातयति छिद्रं राजा मच्छादयतीत्यर्थ. રાજા છિદ્રને ઢાંકેછે. यातयति स्नानेन देहं यतिः યતિ સ્નાનવડે દેહને શુદ્ધ કરેછે. निर ઉપસર્ગ-પૂર્વક આ ધાતુ પ્રતિદાન અર્થમાં વર્તેછે. निर्यातयति ऋणम् દેવું વાળેછે. यातना (तीव्र दुःख), निर्यातनम् (પાછું આપવું), ऋणनिर्यातनम् (દેવું વાળવું).

यन्त्र्, (द) उ. १०. संकोचे. સંકોચવું, પીંજરામાં આણવું, બાંધવું. यंत्रयति - ते, निर्यंत्रयति-ते सर्वं राजा રાજા બધાને બાંધેછે. यंत्रम् = યંત્ર. १ निर्यन्त्रणम्, २ निर्यन्त्रणा (બંધન), १ यंत्रितं, २ निर्यंत्रितः (બદ્ધ). यांत्रिकी (સાળી).

यभ्, (अ) प. १. मैथुने. સ્ત્રીસંભોગ કરવો, ભોગવું. यभति સ્ત્રીસંભોગ કરેછે. १ याभः, २ यभनम् (મૈથુન), यभ्युम् (ભોગવા).

यम्, (अ) प. १. उपरमे. उपरमोनिवृत्तिः. यच्छति पापात् धार्मिक ધાર્મિક પાપથી નિવૃત્તિ પામેછે. उपयच्छति कन्याम् કન્યાને પરણેછે. यम. (१ અહિંસા, સત્ય, અચૌર્ય, બ્રહ્મચર્યપરિગ્રહણ યમ યમ, २ યમ, ३ ઇંદ્રિયનિગ્રહ), यमः = યમ. याम (१ પ્રહર, २ ભોગસાધન), यामि (१ બેહેન, २ કુળવધૂ), यति. (१ સંન્યાસી, २ निवृत्ति), १ उपयम, २ उपयमनम् (વિવાહ), संयमः, आयाम (દીર્ઘતા, લંબાઈ), उद्यम (ઉદ્યોગ), यम (नियम), आयत (લાંબો), नियम, १ यमलम्, २ यमकम् (જુગલ), यमुना = યમુના. वाग्यम (મૌનવ્રતી), वाग्यम. (અક્ષરવાદિયે પાણીમાં બોલાય નહિંતે), यंत्रम् = યંત્ર. यमराज, यंता (कर + સારથિ), यामिनी (રાત્રી).

यम्, (अ, मु) उ. १०. परिवेषणे. परिवेषणं भोजना वेष्टनं च. १ જમાડવું, પીરસવું, २ વીંટવું, આંતરવું, ઘેરવું. यमयति ब्राह्मणान् भोजयतीत्यर्थः. यमयति पंदम् वेष्टयतीत्यर्थः ખડને વીંટેછે.

यस्, (उ) प. ४. प्रयत्ने. ઉદ્યોગ કરવો, વ્યાપાર કરવો. यस्यति धनद नर નર ધનમાટે વ્યાપાર કરેછે. १ यास, २ आयास, ३ प्रयास (પરિશ્રમ). प्रयासी (રત્ન + ઉદ્યોગી).

या, प. २. प्रापणे. मार्गगमने. जवुं. याति प्रान्तं नरः नर गाम जायछे. याति = जाइ = जाय. १ यानम् = वाहन. २ प्रयाणम्, ३ यात्रा = जात्रा (गमन). यानः (प्रहर), उद्यानम् (बीडवन), यास्यन् = जावसे = जवुं. यामिनी (रात्री).

याच्, (टु, ञ) उ. १. याच्ञायाम्. जाचवुं. याचति-ते धनं दरिद्रः गरीब धनने जाचेछे. याचति = जाचइ = जाचे १ याचना, २ याच्ञा (मागवुं). याचकः = जायगो = जाचक. याचितम् = जाचियं = जाच्युं. याच्ञा. याचनम् = जायणम् = जाचवुं.

यु, प. २. मिश्रणामिश्रणयोः. १ मिश्र-भेगुं-भेळुं थवुं, २ अमिश्र-भिन्न-जुदुं थवुं. यौति मन्त्रे पुत्रम आरमांथी भेळेछे. यौति सलिलः ... अलोथी भिन्न थायछे. युक्त (जुड). यवनः = जवन. युतः (मिश्र), यवः = जव. यवक्षारः = जवखार. यवनम् (जवनुं खेतर), यवानी = जवाश (अमाझो), १ युवतिः, २ युवती = जुवती. युवा (अन् + जवान), १ यावः, २ यावकः (लाख), यवसम् (१ घास, २ अन्न), योनिः = जोनि = जोन्य. यूषः (रसाळ, तर), अमिश्रणार्थे अयुतः (भिन्न), अयुतसिद्धः (अभेद, रहेल).

यु, (ञ्) क. ९. बंधने. बांधवुं. युनाति - युनीते बांधेछे. योत्रम् = जोतुं. युगः (धनर्भाव).

यु, चु. आ. १०. जुगुप्सायाम्. निंदवुं. यावयते धर्मं सत्त्वः नीचो धर्मने निंदेछे.

युग्, (इ) प. १. वर्जने. वर्जवुं. युंगति वर्जेछे.

युच्छ्, (अ) प. १. प्रमादे. आळसवुं. युच्छति आळसेछे.

युज्, (अ) आ. ४. समाधौ. समाधिश्चित्तवृत्तिनिरोधः. अकर्मकोयम्. चित्तवृत्ति रोकवी, समाधि करवी, ध्यान करवुं. युज्यते गुहायां योगी योगी गुहामां ध्यान करेछे. योगः (१ ध्यान, २ विष्कंभादि २७), योगी (इन् + ध्यानी), युङ् (क्विप् + योगी). योक्त्रम् = जोतुं. योजनम् (१ चार कोश, २ जोग), प्रयोजनम् (कारण), प्रयोगः, योजना, युग्मम् (जुगल).

युज, (इर्) रु. ७. योगे. मेळ करवो, मेळववुं, जोडवुं, जोडवुं. युनक्ति, युंक्ते मनोविषयेषु भक्तः भक्त विषयमां मन मेळेछे. योग (मेळ), संयोग,

नियोगः, उपयोगः, प्रयोगः, अवयोगः, नियोक (આજ્ઞા), नियोगी, (દન્ + આ-કરે), योजना (મેળ), युग्यः (વાહન), योग्यः (યથાર્થ).

युज, (अ), उ. १०. संयमने. નિયમે રાખવું, વશ રાખવું. योजयति – ते, योजयति धुर्ये यंता સારથી બળદને નિયમે રાખેછે.

युत् (ऋ) आ. १ भासने. ભાસવું, દીપવું. योतते દીપેછે.

युध्, (मु) आ. ४. संप्रहारे. संप्रहारो हननम्. હનન કરવું, જુદ્ધ કરવું, ઝુઝવું, લડવું. युध्यते योधः જોધો લડેછે. युध्यते = जुज्झइ = ઝુઝે. युद्धम् = જુદ્ધ. योधः = જોધો. योद्धृ (ऋ + જોધો), आयुधम्, योधन, १ दुर्योधनः २ सुयोधनः

युप्, (इ) प. ४. विमोहने. विमोहनं व्याकुलत्वम्. આકુળું કરવું, મોહ પમાડવું, युप्यति આકુળું કરેછે.

युष्, (अ) प. १. (सौ०) सेवने. સેવવું, ભજવું. योषति સેવેછે. १ योषा, २ योषित्, ३ योषिता (સ્ત્રી). युष्मत् = તુમ્હે.

यूष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. यूषति હણેછે.

येष्, (ऋ) आ. १. प्रयत्ने. ઉદ્યોગ–વ્યાપાર કરવો. येषते ઉદ્યોગ કરેછે.

यौट्, (ऋ) प. १. संबंधे. संबंधः સંબંધ, મળવું, જોડાવું, ભળવું. यौटति बधू बरः વર વહુને જોડેછે.

यौड्, (ऋ) प. १. संबंधे. મળવું, જોડાવું. यौडति મળેછે. यौडति = जोडइ = જોડે.

रक्, (अ) उ. १०. आस्वादने ग्रहणे च. १ आस्वादनं जिह्वया आस्वादः. १ ચાખવું, ચાટવું. २ ગ્રહવું, લેવું. राकयति – ते रसम् રસને ચાખેછે. आराकयति धर्मम् ધર્મને ગ્રહેછે.

रक्ष्, (अ) प. १. पालने. પાળવું, રાખવું, સાચવવું. रक्षति चौरात् धनम् ચોરથી ધનને રાખેછે. रक्षति = रक्खइ = રાખે. रक्षा = रक्खा = રાખ. रक्षितः = रक्खिओ = રાખ્યો. १ रक्षा, २ रक्षणम् (પાલન), १ रक्षः (भूत), २ राक्षसः (નિશાચર). रक्षितव्यम् = रक्खिअव्वं = રાખવું. १ रक्ष्यम्, २ रक्षणीयम् (રાખવા યોગ્ય),

या, प. २. प्रापणे. प्रापणमिह गतिः. જવું. याति ग्रामं नरः નર ગામ જાયછે. याति = जाइ = જાય. १ यानम् = જાન. २ प्रयाणम्, ३ यात्रा = જાત્રા (ગમન), यामः (પ્રહર), उद्यानम् (ક્રીડાવન), यातव्यम् = जायव्वं = જવું. यामिनी (રાત્રી).

याच्, (टु, कं) उ. १. याच्ञायाम्. જાચવું. याचति-ते धनं मार्गणः માગણ ધનને જાચેછે. याचति = जायइ = જાચે. १ याचना, २ याच्ञा (માગવું) याचकः = जायओ = જાચક. याचितम् = जाचिअं = જાચ્યું. याच्यम्. याचनम् = जायणम् = જાચવું.

यु, प. २. मिश्रणामिश्रणयोः. १ મિશ્ર-ભેળું-ભેગું થવું, २ અમિશ્ર-ભિન્ન-જુદું થવું. यौति भक्ते घृतम् ભાતમાં ઘી ભેળવેછે. यौति खलेभ्यः साधुः સાધુ ખલોથી ભિન્ન થાયછે. यूका (જૂ). यवन = જવન. युतः (મિશ્ર). यव = जवो = જવ. यवक्षारः = જવખાર. यवसम् (જવનું ખેતર), यवानी = જવાણ (ધમાણ), १ युवतिः, २ युवती = જુવાની. युवा (મત્ + જવાન), १ यावः, २ यावकः (લાખ), यवनम् (१ પાક, २ અન્ન). योनि = जोनि = જોન્ય. यूप (સ્થંભ, તર). अमिश्रणार्थे अयुतः (મિશ્ર). अयुतसिद्ध (અભેદ, સ્લેષ).

यु, (ञ) क. ९. बंधने. બાંધવું. युनाति - युनीते બાંધેછે. योत्रम् = જોતું. यूप (યજ્ઞસ્થંભ).

यु, आ. १०. जुगुप्सायाम्. નિંદવું. यावयते धर्मं [illegible] નાસ્તિક ધર્મને નિંદે.

युग्, (इ) प. १. वर्जने. વરજવું. युंगति વરજેછે.

युच्छ्, (अ) प. १. प्रमादे. આળસવું. युच्छति આળસેછે.

युज्, (अ) आ. ४. समाधौ. समाधिश्चित्तवृत्तिनिरोधः. अध्यात्मम् (ચિત્તવૃત્તિ રોકવી. સમાધિ કરવી, ધ્યાન કરવું. युज्यते मुमुक्षुः [illegible] ધ્યાન કરેછે. योग (१ ધ્યાન, २ [illegible]), योगी ([illegible]), युक्त (मन + [illegible]), योक्त्रम् = જોતું. योजनम् (१ ચાર કોશ, २ [illegible]), प्रयोजनम् (કારણ), युक्ति, योजना, युग्मम् (જુગલ).

युज्, (इर्) उ. ७. योगे. ભેગ કરવો. ભેગું. જોડવું. જોડવું. युनक्ति, युंक्ते [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] योग ([illegible]), [illegible],

योग, उपयोग, प्रयोग, अवयोग, नियोगः (આજ્ઞા), नियोगी, (इन् + आ-२), योजना (મેળ), युग्मः (વાહન), योग्य (લાયક).

युज्, (अ), उ. १०. संयमने. નિયમે રાખવું, વશ રાખવું. योजयति – ते, योजयति तुरगे यंता સારથી ઘોડાને નિયમે રાખેછે.

युत् (ऋ) आ. १ भासने. ભાસવું, દીપવું. योतते દીપેછે.

युध्, (अ) आ. ४. संप्रहारे. संप्रहारो हननम्. હનન કરવું, જુદ્ધ કરવું, જુઝવું, લડવું. युध्यते योधः યોધો લડેછે. युध्यते = जुज्झइ = જુઝે. युद्धम् = જુદ્ધ. योधः = યોધો. योद्ध (ऋ + યોધો), आयुधम्, योधन, १ दुर्योधनः २ सुयोधनः

युप्, (उ) प. ४. विमोहने. विमोहनं व्याकुलत्वम्. આકળું કરવું, મોહ પમાડવું, युप्यति આકળું કરેછે.

युर्, (अ) प. १. (सौ०) सेवने. સેવવું, ભજવું. योरति સેવેછે. १ योता, २ योरिन्, ३ योरिका (સ્ત્રી). युम्मर् = જુમ્હે.

यूष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. यूषति હણેછે.

येष्, (ऋ) आ. १. यत्ने. ઉદ્યમ–વ્યાપાર કરવો. येषते ઉદ્યમ કરેછે.

यौट्, (ऋ) प. १. संबंधे. संबंधः श्लेषः. મળવું, જોડવું, ભળવું. यौटति वधू वरः વર વહુને જોડેછે.

यौड्, (ऋ) प. १. संबंधे. મળવું, જોડવું. यौडति મળેછે. यौडति = जोडइ = જોડે.

रक्, (अ) उ. १०. आस्वादने ग्रहणे च. १ आस्वादनं जिह्वया अवलेहः. १ ચાખવું, ચાટવું. २ ગ્રહવું, લેવું. राकयति – ते रसान् રસને ચાખેછે. आराकयति धर्मम् ધર્મને ગ્રહેછે.

रक्ष्, (अ) प. १. पालने. પાળવું, રાખવું, સાચવવું. रक्षति चौरात् धनम् ચોરથી ધનને રાખેછે. रक्षति = रक्खइ = રાખે. रक्ष = रक्खा = રાખ. रक्षितः = रक्खिओ = રાખ્યો. १ रक्षा, २ रक्षणम् (પાલન), १ रक्षः (अस्), २ राक्षसः (નિશાચર). रक्षितव्यम् = रक्खिअव्वं = રાખવું. १ रक्ष्यम्, २ रक्षणीयम् (રાખવા જોગ).

रस्, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. रसति જાયછે.

रख्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. रंखति જાયછે.

रग्, (ए. म्) प. १. शंकायाम्. શંકા કરવી, સંશય કરવો. २ ડરવું, બીવું. रगति સંશય કરેછે. रगति साधुः खलेभ्यः સાધુ ખલપુરૂષોથી ડરેછે.

रग्, (इ) प. १. गतौ. જવું. रंगति જાયછે. रंग (નર્તનસ્થાન), रंगम् (સીસું).

रग्, (अ) उ. १०. आस्वादने ग्रहणे च. ચાટવું, ચાખવું. २ લેવું, ગ્ર[illegible]. रागयति – ते ચાટેછે.

रघ् (अ) उ. १०. आस्वादने. ચાટવું, ચાખવું. राघयति – ते. रम्भां करेण कुमारः બાળ [illegible] હાથવડે ચાટેછે.

रघ्, (इ) आ. १. गत्यर्थः. જવું. रंघते જાયછે.

रघ, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું. २ ભાસવું, દીપવું. रंघयति – ते બોલેછે.

रच, उ. १०. प्रतियत्ने कृत्यां च. प्रतियत्नः संस्कारः १ સમારવું, સુધારવું, [illegible] કરવું, [illegible] કરવું. २ રચવું, ઘડવું, કરવું, સૂજવું. रचयति [illegible] ગ્રંથ [illegible] બનાવેછે. [illegible] = રચના (ઘડના).

रञ्ज्, (अ) उ. ४. रागे. १ प्रीति કરવી, સ્નેહ કરવો. २ રંગવું. रज्यति [illegible] प्रीति કરેછે. [illegible]. राग (१ પ્રીતિ, २ રંગ). अनुराग (પ્રીતિ). विराग (અપ્રીતિ). उपराग (ગ્રહણ). रंग (१ [illegible]), [illegible] [illegible] (१ [illegible], २ [illegible]), १ [illegible], २ अनु[illegible] ([illegible]). [illegible] ([illegible]). [illegible] ([illegible]). [illegible] ([illegible]), [illegible] ([illegible]), [illegible] ([illegible]). [illegible], [illegible] ([illegible]).

१ रजनिः, २ रजनी (રાત્રી), रजः (अस्त्र + १ ધૂળ, २ ઓરજ, ३ રજોગુણ), रजस्वला, रजोमूर्त्ति (બ્રહ્મદેવ), रंजनी (ગળી), पंचरंगि = પચરંગી.

रंज् (अ) उ. ४. रागे. १ પ્રીતિકરવી, २ રંગવું. रज्यति-ते परमेश्वरे भक्तः પરમેશ્વરને વિષે ભક્ત પ્રીતિકરેછે. रजयति-ते वस्त्रं रंगकारः રંગારો વસ્ત્રને રંગેછે. रक्त, अनुरक्त, विरक्त, राग, अनुराग, विराग, रसक, रक्ती, रंग.

रट्, (अ) प. १. परिभाषणे. १ બોલવું, २ બૂમો દેવી. रटति रामम् રામને બોલેછે. रटति = रटइ = रटे रटणम् = રટણ. रामरटणम्.

रठ् (अ) प. १ परिभाषणे. १ બોલવું. २. બૂમો દેવી. रठति બોલેછે.

रण् (अ. म.) प. १. गती. જવું. रणति જાયછે. णी-रणयति रणः.

रण् (अ) प. १. शब्दार्थे. શબ્દ કરવો. रणति શબ્દ કરેછે. १ रणः, २ रणक = रणको (નાદ). रणत्कारः = રણકારો. रणम् (યુદ્ધ).

रद् (अ) प. १. विलेखने. विलेखनं भेदनम्. ખોદવું, ભેદવું, ચેડવું, છેડવું. रदति पुष्पं मूषकः ઉંદર પુષ્પને ખોદેછે. रदनम् (ભેદન), १ रदनः, २ रदः (દાંત).

रध्, (अ) प. ४. हिंसासंराद्ध्योः. संराद्धिः पाकः. १ હણવું. २ રાંધવું. रध्यति पशुं हिंसकः હિંસક પશુને હણેછે. रध्यति ओदनं पाचकः રસોઇઓ ભાતને રાંધેછે. णी-रंधयति. रंधनम्, १ राध, २ विराध, ३ विराधना (हिंसा).

रप्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. १५६—२४१ બોલવું. रपति गाथं साधु आ-प भाखुं બોલેછે. रिपु (વેરી).

रफ् (अ) प. गती वधे च. १ જવું, २ હણવું. रफति જાયછે इ०. रफ (વધ).

रम्फ् (इ) प. १. गती वधे च. १ જવું, २ હણવું. रंफति જાયછે. रंफः (વધ).

रव् (इ) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. रंवते શબ્દ કરેછે. ररव (હરિણનાં બચ્ચાં), रंरव (ગણપતિ).

रभ्, (अ) आ. १. राभस्ये. राभस्यमुपक्रमः. १ આરંભવું. आरंभते આરંભેછે. आरंभति = आरभइ = આરંભે. आरंभ, संरंभ (क्रोध). आरंभक, रंभा (કેળ), आरंभणम्, रभसः (વેગ). समारंभ, सुरभि (સુગંધ), आरब्ध, प्रारब्ध.

रभ्, (इ) आ. १. शब्दे શબ્દ કરવો. रंभते શબ્દ કરેછે. रंभा (કેળ), करंभः (દહિંસાથુઓ).

रम्, (अ) आ. १. क्रीडायाम्. રમવું, ખેલવું. रमते वृंदावने कृष्णः વૃંદાવનમાં કૃષ્ણ રમેછે. रमते = रमइ = રમે. विरमति = विरमइ = વિરમે. रामः (૧ બલદેવ, ૨ પરશુરામ, ૩ દાશરથિ રામ). १ रमणी, २ रामा, ३ रमणा (સ્ત્રી), रमणः (સ્ત્રીનો ધણી), रमा (લક્ષ્મી), १ रम्यः, २ रमणीयम् (મનોહર). रतिः (૧ પ્રેમ, ૨ કામસ્ત્રી), १ विरतिः, २ विरामः (છેડો), १ उपरतिः, २ उपरामः (નિવૃત્તિ). आरामः (ઉપવન. વાડી), स्तंबेरमः (હાથી). रतः, रतः (પ્રીતિમાન્). विरतः, सुरतः (દયાળુ), सुरतम् (મૈથુન), रमणम् (રમત),

रय्, (अ) आ. १. गतौ. જવું. रयते જાયછે. रयः (વેગ),

रव्, (इ) प. १. गत्यर्थे. જવું. रण्वति જાયછે.

रश्, (अ) प. १. (सौ०) स्तंभे. ઉંઘવું. रशति ઉંઘેછે. रशना (કંદોરો),

रस्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. रसति શબ્દ કરેછે.

रस, उ. १०. आस्वादनस्नेहनयोः. ૧ ચાટવું. શિરાવવું. ૨ ભીનું કરવું. પલાળવું. रसयति – ते रसोला रसिकः રસિયો શીખંડને શિરાવેછે. रसयति – ते धरणीं मेघः મેઘ ધરણીને પલાળેછે. रसः (૧ શૃંગારાદિ નવ રસ. ૨ મધુરાદિ છ રસ, ૩ પ્રીતિ, ૪ શરીરનો પ્રથમ ધાતુ. પારો), रसा (પૃથ્વી), १ रसना, २ रसनम्, ३ रसज्ञा (જિભ્હા), रसवती = રસોઈ. रसवती (રસોડું), रसातलम् (પાતાળ), रसालः (આંબો), रसाला (દહિનો શીખંડ).

रह्, (अ) प. १. त्यागे. તજવું. છોડવું. रहति गृहं विरक्तः વિરક્ત ઘરને તજેછે. राहुः (નવગ્રહમાંનો એક ગ્રહ), रहः (स् + એકાંત સ્થાન). विरहः (વિયોગ). रहित. (હીન), विरहितः (વિજોગી), विरहिणी (વિજોગવાળી સ્ત્રી), विरही (વિજોગી), रहस्यम् (એકાંતે થયેલું).

रंह्, (इ) प. १. गतौ. જવું. रंहति જાયછે. रंहः (स् + વેગ).

रह्, (अ, म) उ. १०. त्यागे. તજવું. છોડવું. रहयति–ते गेहं विरागी વિરાગી ઘરને તજેછે. णौ– विरहयति તજાવેછે.

रह्, उ. १०. त्यागे. तजवुं. रहयति-ते तजेछे. विरहः (वियोग). विरहित:
(वियोगी).

रह्, (इ) उ १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं. २ दीपवुं. रंहयति-ते
बोलेछे इ०.

रा, प. २. दाने. देवुं. आपवुं. राति धनं विप्राय विप्रने धन देछे. राका
(१ पूर्ण चंद्रवाळी पूर्णिमा. २ रजस्वला कन्या). १ रात्रिः, २ रात्री = रा-
त्री = रात्र.

राख्, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ सुकावुं, सुकववुं, २ पूरुं थवुं, पूरुं करवुं.
राखति सुकावेछे.

राघ्, (ऋ) आ. १. सामर्थ्ये. समर्थ थवुं. राघते युद्धाय वीरः शूर पुरुषने
युद्धमां समर्थ थायछे.

राज्, (ऋ) उ. १. दीप्तौ. दीपवुं, बिराजवुं. राजति-ते राजा राजा दीपे
राजति = राजइ = राजे. विराजते = विराजइ = बिराजे. १ राट्,
नृप), राजा (अन् + १ नृप, २ चंद्र). राजन्यः (क्षत्रिय). १ राजकम्,
अन्यकम् (क्षत्रियसमूह). राजन्वान् (सन् + साधु राजानो देश). रा
(कबिर). राष्ट्रम् (देश). राजादन (१ चायेळीनुं झाड. २ रायणनुं
राजादन = रायाअणो = रायण. राज्ञि (राणी).

राध्, (अ) प. ४. वृद्धौ. अकर्मकोयम्. वधवुं. राध्यति वर्धत इत्यर्थः
राध्, (अ) प. ५. संसिद्धौ. संसिद्धिः फलनिष्पत्तिः. कार्य संपन्न करवुं.
पचवुं, सीजवुं. राध्नोति ओदनं पाचक. रसोईयो भातने रांधेछे.
राधइ = रांधे आराध्नोति परमेश्वरं भक्त. भक्त परमेश्वरने
आराध्नोति = आराधइ = आराधे. विराध्नोति पशुं पशुने हणे
ध्नोति = विराधइ = विराधे. अपराध्नोति गुरुं गुरुने उपजे
२ संसिद्धि:, ३ राधनम् = रांधणुं (पाक). राधा (विशाखा न
(वैशाखमास). राद्ध (कार्यसंपन्न). राद्धांत: (सिद्धांत). आराध
आराधी, विराधना (हिंसा). अनुराधा (नक्षत्रविशेष).

रास्, (ऋ) आ. १. शब्दे. शब्द करवो. रासते शब्द करेछे.
(अवेगे).

रि, प. ५. हिंसायाम्. હણવું. रिणोति पशुं हिंसकः હિંસક પશુને હણેછે.

रि, प. ६. गतौ. જવું. रियति જાયછે. रयः (વેગ).

रिख्, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. रेखति જાયછે. रेखा = રેખ.

रिग्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. रिंगति જાયછે. रिंगणम् (૧ ધર્માદિકથી ચલન, ૨ હાથપગે બાલનું ચાલવું), रिंगिनम्, रिंगा (इन्), रिंग. (अनि).

रिच्, (ई, र्) उ. ७. विरेचने. विरेचनं निःसारणम्. ઠાલવવું, ખાલી કરવું. रिणक्ति-रिंक्ते घटम् ઘડાને ઠાલવેછે. रेचः, रेचकः रिक्तः (ઠાલો), रिक्थम् (ધન).

रिच्, (अ) उ. १०. वियोजनसंपर्चनयोः. ૧ પૃથક્ કરવું, ૨ મિશ્ર કરવું. रेचयति-ते, रेचयति પૃથક્ કરેછે. विरेचनम्. रिक्तम् (ઠાલું),

रिफ्, (अ) प. ६. कत्थनयुद्धनिंदाहिंसादानेषु. ૧ સ્તુતિ કરવી, ૨ યુદ્ધ કરવું, ૩ નિંદવું, ૪ હણવું, ૫ દાન દેવું. रिफति સ્તવેછે. रेफम् (નિંદ્ય),

रिव्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. रिण्वति જાયછે.

रिश्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. रिशति હણેછે.

रिष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. रेषति હણેછે. रिष्टम् (૧ કલ્યાણ, ૨ અમંગલ). १ रिक्षा. लक्ते २ लिक्षा = लिक्खा = લીખ.

रिष् (अ) प. ४. हिंसायाम्. હણવું, रिष्यति હણેછે. रेषणम् (હિંસા).

रिह्, (अ) प ६. कत्थनयुद्धनिंदाहिंसादानेषु. ૧ સ્તુતિ કરવી, સ્તવવું, ૨ યુદ્ધ કરવું, ૩ નિંદવું, ૪ હણવું, ૫ દેવું. रिहति સ્તવેછે. रीढा (અનાદર).

री, (ओ, ङ्) आ. ४. स्रवणे ઝરવું, સ્રવવું. रीयते जलं करकात् કરવામાંથી જલ ઝરેછે. रेणुः (ધૂળ), रेपः (અધમ).

री, प. ९. गतिरेषणयोः. रेषणं हिंसा वृकशब्दश्च. ૧ જવું, ૨ હણવું, ૩ વનકૂતરાનું ભસવું. रिणाति જાયછે. इ०. रीणम् ઝરેલ.

रु, (ङ्) आ १. गतिरेषणयोः. रेषणं हिंसा वृकशब्दश्च. ૧ જવું. ૨ હણવું. ૩ વન કૂતરાનું ભસવું. रवते જાયછે.

रु, प. २. शब्दे. શબ્દ કરવો. रौति શબ્દ કરેછે. रवः (શબ્દ), रुरुः (મૃગવિશેષ). पुरूरवाः (बहु + મોટો શબ્દ), मयूरः = मोरो = મોર. [illegible] = (પક્ષી), रुमा (ખારો સાગર).

रुच्, (अु) आ. १. दिप्तौ अभिप्रीतौ च. अभिप्रीतिरभिलाषः १ दीपवुं, २ रुचवुं. रोचते मैत्राय दधि मैत्रने दहिं रुचेछे. रोच्यम्, रुचिः (१ कांति, २ किरण, ३ शोभा, ४ ईच्छा) रोचनम्. रुचितः (भावेल), रोचनः (चंद्र), रोचनी (घोळुं नसोतर), रोचिष्णुः (कांतिमान्) विरोचनः १ (सूर्य, २ दानव). रोचना (गोपित, गोरोचन). रुक्मम् (सोनुं). १ रुच्य, २ रुचिरः, (रुचिकर) रुक्मिणी (कृष्णनी स्त्री), रोचिः (स् + प्रकाश), वसुरोचिः (आदित्य).

रुज्, (ओ) प. ६. भंगे. पीडवुं, भागवुं. रुजति रोगः चोरम् चोरने रोग नडे छे. रोगः, रुजा, रुक्मम् (सोनुं).

रुज्, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. हणवुं रोजयति-ते हणेछे. रोग.

रुट्, (अ) आ. १. प्रतीघाते दिप्तौच. १ रोकवुं, पाछुं हठवुं, भागवुं. रोटते रोकेछे. रोटते = रोटर = रोके.

रुट्, (इ) प. १. स्तेये. लुंटवुं, चोरवुं. रुंटति लुंटेछे.

रुट्, (अ) उ. १०. रोषे. रीस करवी. रोटयति-ते रीस करेछे.

रुट्, (अ) उ. भासार्थे भाषार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. रोटयति-ते बोलेछे.

रुठ्, (अु) आ. प्रतीघाते. रोकवुं, मसळवुं. रोटते रोकेछे.

रुठ्, (अ) प. १. उपघाते. पछाडवुं, होडवुं, अफाळवुं. रोठति बलिर्धर्मम् धर्म कलिने पछाडेछे.

रुठ्, (इ) प. १. स्तेये. चोरवुं. रुंठति चोरेछे.

रुठ्, (इ) प. १. गती. जवुं. रुंठति जायछे.

रुड्, (इ) प. १. स्तेये. चोरवुं. रुंडति चोरेछे.

रुद्, (इर्) प. २. अश्रुविमोचने. रडवुं. रोदिति रडेछे. रोदिति = रडइ = रडे. रोदनम्, रोदितः = रडिओ = रडेलो. रुदः, आरोदनम् (आरडवुं).

रुध् (अु) आ. ४. कामे. कामइच्छा. अयमनुरूर्वः. अनुरुध्यते गोपी कृष्णम् गोपी कृष्णने इच्छे छे. अनुरोधः (अनुकूळता).

रुध्, (इ र्) उ. ७. आवरणे. आवरणं व्याप्तिन्वम्. १ व्यापवुं, रोकवुं, १ वीटवुं. रुणद्धि, रुंद्धे व्यापेछे. रुंद्धे = रुंधइ = रुंधे. रोधः, विरोधः (वेर). उपरोधः, रुधिरम् (१ लोही, २ कंकु). १ रुद्धः, २ उपरुद्धः, संरुद्धः (वेष्टित, वीं...) विरुद्धः (रुधेलो). १ रोधः (स्), २ रोध (तीर).

रुप्, (उ) प. ४. विमोहने. विमोहनं व्याकुलीकरणम्. વ્યાકુલ કરવું. रुप्यति વ્યાકુલ કરેછે. रूप्यम् = रुप्पं = રૂપું. (૧ રૂપું, ૨ રૌપ્ય).

रुश्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. रुशति હણેછે. रोशः (હિંસા).

रुश्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. रुंशयति-ते, रुंशति બોલેછે इ०.

रुष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. रोषति હણેછે. रोषनम् = રોષણ (હિંસા).

रुष्, (अ) ४. रोषे हिंसायां च. १ કોપવું, २ ખીજાવું. ३ હણવું. रुष्यति કોપેછે. रोषः (ક્રોધ), रुष्टः = रुठ्ठो = રૂઠો. रोषणः (ક્રોધી). रुट् (रु + ક્રોધ).

रुष्, (अ) उ. १०. रोषे. ક્રોધવું. रोषयति-ते કોપેછે. रोषः. रुष्ट = रुठ्ठो = રૂઠો.

रुह्, (अ) प. १. बीजजन्मनि प्रादुर्भावे च. बीजजन्माङ्कुरोत्पत्तिः. १ ઊગવું, ફણગો-ફણગો ફૂટવો, २ ઊપજવું. रोहति बीजं क्षेत्रे ખેતરમાં બીજું ઊગેછે. १ रोहः, २ प्ररोहः (અંકુર), १ रोम-लत्वे २ लोम (अन् + વાળ), १ रुहः, २ रोहिः, ३ रोहितः (મૃગ), प्ररुहः, आरोहः, रूढः (१ ઉગેલ, २ ઉપજેલ), आरूढः (બેઠેલ), १ रोहितः-लत्वे २ लोहितः (१ મૃગવિશેષ, २ લાલરંગ), रोहिणी (१ ગાય, २ નક્ષત્રવિ०), रौहिषम् (તૃણજાતિ), विरुत् (વિસ્તારવતી વેલી), आरोहणम् (ચડવું), अवरोहणम् (ઉતાર).

रूक्ष्, उ. १०. पारुष्ये. કઠોર-લુખું થવું-બોલવું. रूक्षयति-ते લુખું થાયછે. १ रूक्षः-लत्वे २ लूक्षः = लुक्खो = લુખો. १ रूक्षा, २ लूक्षा = लुक्खा = લુખી. १ रूक्षम्, २ लूक्षम् = लुक्खं = લુખું.

रूप्, उ. १०. रूपक्रियायाम्. राजमुद्रादिरूपस्य करणं वा रूपस्य दर्शनं रूपक्रिया. १ રાજમુદ્રાદિરૂપ કરવું-ઘડવું, २ રૂપ જોવું. નિહાળવું. रूपयति-ते રૂપ કરેછે, રૂપ દેખેછે. रूपम् (१ સૌંદર્ય, २ આકૃતિ, ३ શુક્લાદિ રૂપ), रूपकम्, निरूपणम्, निरूपणा, निरूपितम् (દેખાડવું).

रूष्, (अ) प. १. भूषायाम्. શોભાવવું, દીપાવવું. रूषति शरीरमलंकारेण नारी નારી અલંકારવડે શરીર શોભાવેછે. रूषितम् (ભૂષિત), रूषणम् (ભૂષણ).

रेक्, (ऋ) आ. १. शंकायाम्. रेकृ शङ्काविषयेषु. १ બીવું. ડરવું. ૨ શંકાય કરવો. વિનંતિ કરવી. રેકતે શંકે છે.

रेजृ, द. ११. क्षयाशाडावनयोः. १ બળાપવું, રખવવું, ૨ ધર કરવું, આંકવું. રેજાણી અપાણે. રેજા.

रेट्, (ऋ) आ. १. हीप्ती. દીપવું, મળકવું, શોભવું. રેજતે, વિરજતે દીપેછે.

रेट्, (ॠ) उ. १. परिभाषणे. १ બોલવું, ૨ કમો દેવો. રેટતિ-તે બોલેછે. ઇ૦.

रेप्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. રેપતે જાયછે.

रेभ्, (ऋ) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. રેભતે શબ્દ કરેછે. विरिब्धः (સ્વર).

रेव्, (ॠ) आ. १. गतौ प्रुतिगती च. प्रुतिगमनेनः प्रुतिगतिः १ જવું. ૨ કૂદ-
નાં જવું. રેવતે જાયછે. ઇ૦. રેવા (નર્મદા), રેવત. (સૂર્યપુત્ર). રેવતી (રેવ
તાર. ૭ બલદેવની સ્ત્રી), રેવતીરમણઃ (બલદેવ).

रेष्, (ॠ) आ. १. अव्यक्ते शब्दे. अयं वृकशब्दे. વરુનું-અનુકરણનું બોલવું.
રેષતે વૃક વરુ બોલેછે. १ रेषणम्, २ रेषा (વરુનો શબ્દ).

रै, प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. रायति શબ્દ કરેછે.

रोड्, (ऋ) प. १. उन्मादे. उन्मादश्चित्तविभ्रमः १ ચિત્ત ભમવું. ચિત્ત ભ-
મવું. ધ્રમથી ભમરી. ગાંડું થવું. રોડતિ ગાંડો થાયછે.

रौड्, (ऋ) प. १. अनादरे. અનાદરવું. રૌડતિ અનાદરેછે.

रौड्, (ऋ) प. १. अनादरे. અનાદરવું. રૌડતિ અનાદરેછે.

लक्, (अ) उ. १०. आस्वादने ग्रहणे च. १ ચાખવું, ચાટવું. (સ્વાદવું, ૨ લે-
વું, પકડવું. लाकयति रसाल्लं नरः નર શીખંડને ચાટેછે. आलाकयति धर्म
જન ધર્મને ગ્રહેછે.

लक्ष्, (अ) अ. १० आलोचने. અવલોકન કરવું, દેખવું, ઓળખવું, નિહાળ
વું. लक्षयते रूपम् રૂપને દેખેછે. लक्षितः = लक्षितओ = લખ્યો, (જોયો)
अवलक्षित = अवलक्षितओ = ઓળખ્યો.

लक्ष्, (अ) उ. १०. दर्शनाङ्कनयोः अंकने चिन्हम्. १ જોવું, દેખવું, ૨ ચિન્હ
કરવું, ચિન્હવું. लक्षयति-ते દેખેછે. लक्ष्यम्, लक्षणम्, लक्षणा, लक्ष्मीः,
लक्षा = लक्खा = લાખ.

लग्, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. लगति જાયછે.

लत्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. लंलति જાયછે.

लग्, (ए. म्.) प. १. संगे. મળવું. लगति समुद्रं नदी નદી મસુદ્રને મળેછે. हे० णी—लगयति મેળવેછે. लग्नः = लग्गो = લાગ્યો (મરાઠ). लगित = लगिओ = લગ્યો =(મળ્યો), लग्नम् (१ મેષાદિ १२ રાશિનો ઉદય). लगुड = (દંડ, લાકડી).

लग्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. लंगति જાયછે. लांगलम् (હળ), लांगूलम् (પૂછડું).

लग्, (अ) उ. १०. आस्वादने. ચાખવું, ચાખવું, ચિગળવું. लागयति-ते [illegible] नरः નર ક્ષિપ્રાને ચાખેછે.

लघ्, (इ) प. १. शोषणे अल्पीभावे च १. સુકાવું, ઓછું થવું, હલકું થવું, અલ્પ થવું. लंघति સુકાયછે इ०. उल्लंघति = ओलंघइ = ઓળંગે. लंघनम्, उल्लंघनम् उल्लंघितम् = ओलंगिअं = ઓળંગ્યું. उल्लंघित = ओलंगिओ = ઓળંગ્યો

लघ्, (इ) आ. १. गत्यर्थे भोजननिवृत्तौ च १ જવું, २ ભૂખ્યું. लंघते જાયછે, [illegible]. लंघते = लंघइ — [illegible]. लंघनम्, उल्लंघनम्

लघ्, (इ) उ. १०. भासार्थे भाषार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું, ભાસવું. लंघयति-ते, लंघति બોલેછે इ०.

लछ्, (अ) प. १ लक्षणे. [illegible] लछति [illegible]
[illegible]. लछनम

लज्, (अ) प. १ भर्जने [illegible]

लज्, (इ) प. १. भर्जने. [illegible] लंजति [illegible]

लज्, (ओ ई) आ. ६. [illegible] लजते [illegible] = [illegible].

लज्, (अ) उ. १० [illegible] लाजयति ते [illegible] (भाषा).

लज्, उ. १०. [illegible]
[illegible].

लज्, (इ) उ. १०. [illegible]
[illegible]

लज्, (इ) उ. १०. [illegible]

लज, (इ) उ. १०. भासार्थे भासार्थे प. १ શોભવું, ૨ દીપવું. लंजयति - ते, लंजति પ્રકાશેછે.

लट्, (भ) प. १. बाल्ये. बालस्य बालक्रिया. બાળપણું કરવું, બાળકની પેઠે બોલવું. लटति लोकः स्वार्थे લોક સ્વાર્થને વિષે બાળકનીપેઠે કરેછે. लाट, कुल्टा, लट, लटक, लाटक, लट्टा (કુંજી).

लड्, (भ) प. १. विलासे. રમવું लडति, लडे लडति રમેછે. उल्लडति = उल्लड = ઉછળવો. णौ - लाडयति. लडे - लालयति पुत्रम् પુત્રને લડા- વેછે. १ लडना, અને २ ललना (સ્ત્રી), लाड = લાડ (વા), लाडी (વહુ), ललना, उपलालना, लालितः. लाला = લાળ.

लड्, (भ म्.) प. १. जिह्वोन्मथने. १ जिह्वया उन्मथनं ज्ञापनम् જીભ લગા- વવી. णौ - लडयति जिह्वां कुक्कुरः जिह्वां ज्ञापयतीत्यर्थः જીભ લબા- વેછે. २ जिह्वया उन्मथनम् જીભવડે પદાર્થ લગાવવા. लडयति जिह्वया जिह्वया पदार्थान्तरं ज्ञापयतीत्यर्थः જીભવડે પદાર્થ લગાવેછે. ३ जिह्वाया उन्मथ नं चेति समाहारद्वंद्व जिह्वा शब्देन तदधारारः જીભે મારવું. लडयति दर्पं દર્પ મારેછે. ४ उन्मथने नाशे लडयति शत्रुम् શત્રુને હણેછે. लाला (લાળ).

लड, (भ) उ. १०. उपसेवायाम्. स्नेहपूर्विका सेवा उपसेवा. સ્નેહથી સેવવું, લડાવવું, રમાડવું. लाडयति - ते पुत्रम्. लडे लालयति તે લડાવેછે. उल्लालयति = उल्लालइ = ઉછાળે. उपलालयतीत्यर्थः नमावेछे.

लड, (इ) उ. १०. भासार्थे भासार्थे प. १ જોવું, ૨ દીપવું. लंडयति - ते जोवेछे इ०.

लड, (भो. इ) उ. १०. उत्क्षेपणे. ઉંચે ફેંકવું. ઓળંડવું. लंडयति - ते, लंडति ઓળંડેછે.

लत्, (भ) प. १. (सौ०) पाते. પાડવો. लतति પાડેછે. लता.

लप्, (भ) प. १. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ બોલવું. लपति બોલેછે. लपनम् (મુખ), आलापः (પરસ્પર ભાષણ), अनुलापः (વારંવાર ભાષણ), पलाप

२०

(અનર્થક વચન), विलापः (શોકવચન), अपलापः (સંતાડવું), सुमलाप (સુવચન), लपितम् (ભાષણ).

लव्, (इ) आ. १. शब्दे अवस्रंसने च. १ શબ્દ કરવો. ૨ લબડવું, ટિંગળવું. लंबते शाखाया शाखामृगः વાનરો ડાળે ટિંગળાયછે. आलंबते, अवलंबते. लंब, लंबनम्, आलंबनम् (ધારણ), अवलंबनम्, अवलंबः, विलंबः, निरालंबः, लंबिका (જિહ્વા), १ अलाबूः, २ अलाबुः (તુંબી), अलंबुसा (એક રાક્ષ).

लभ्, (डु, श्र ष) आ. १. प्राप्तौ. પામવું. लभते धनं नरः નર ધનને પામેછે. लाभः = लाहो = લાવો. लाभनम् = लाहणम् = લાહ્યું १ लब्धिः, २ उपलब्धिः (પ્રાપ્તિ), सुलभम्, दुर्लभम्, उपलंभः (અનુભવ), लभ्यम्, लिप्सुः (લોભી), लिप्सा (વાંછા).

लय्, (अ) आ. १. गतौ. જવું. लयते જાયછે. लयः (ગતિ).

लर्ब्, (अ) प. १. गतौ. જવું. लर्बति જાયછે.

लल्, (अ) प. १. विलासे. ખેલવું, રમવું. ललति રમેછે. ललना (સ્ત્રી), लालनम्, ललनम् (ક્રીડા).

लल्, (अ) आ. १०. ईप्सायाम्. ઇચ્છવું. लालयते ઇચ્છેછે. लाला, कुलालः (કુંભાર), ललना (સ્ત્રી), लालसा (આલસ્ય), ललितः (સુંદર), लालना.

लद्, (अ) उ. १०. क्रीदान्ये. કુરાળ થવું. लाद्यति – ते કુરાળ થાયછે.

लष्, (अं) उ. १. कांतौ. कांतिरिच्छा. ઇચ્છવું. लष्यति-ते, लषति ते ઇચ્છેછે. अभिलाषः (ઇચ્છા), अभिलाषी (इन् + ઇચ્છુ), लशुनम् = લસણ.

लस्, (अ) प. १. श्लेषणक्रीडनयोः १ મળવું, ભેટવું, २ રમવું, ખેલવું. लसति મળેછે. विलसति રમેછે. विलासः (ક્રીડા), विलासी (ઇન્), लसः (પ્રમગ્રો), अलसः (આળસુ), लास्यम् (નૃત્ય), लासा = लपसा = લાપ્શ. लस्तकः (ધનુષ્યમાં ઝાલવાનું સ્થાન), उल्लासः = ઉલ્લાસ.

लस्, (अ) उ. १०. शिल्पयोगे. क्रियाकौशलं शिल्पम्. શિલ્પકર્મ કરવું. लासयति–ते नटी નટી નાચેછે. लास्यम् (નૃત્ય).

लस्ज्, (ओ ई) आ. ६. व्रीडे. લાજવું. लज्जते नवोढा નવોઢા લાજેછે. लज्जा = લાજ. लज्जितः = लज्जवंत = લાજ્યો.

लष्, प. १. कान्तौ. इच्छवुं. चिंतु. लषति यतेँ मनमिते. अनुलाषम् — बहुर्यां — लक्षं च. हंसा — अन्य. लमा (नियो). हिलष्य — दीक्षम. लषित — ल लष्ट — इच्छेलु.

लस, (श) प. १. श्लेषणक्रीडयोः. १ भेटवुं थवुं. २ रमवुं थवुं. लसति [illegible]

लाख, (श) प. १. शोषणे अलमर्थे च. सूकाइ जवुं. अलंबान थवुं. लाखति अलमर्थ था- [illegible]. लाखा [illegible].

लाघ, (ऋ) आ. १. सामर्थ्ये. समर्थ थवुं. लाघते [illegible]. लाघवम्, ला- [illegible].

लाञ्छ, (इ) प. १. लक्षणे. चिन्ह करवुं. लाञ्छति चिन्ह करे. लाञ्छनम्, ला- [illegible].

लाज, (भ) प. १. भर्जने च. १ शेकवुं [illegible]. भिजावुं. २ भेळवुं. [illegible]. लाजति [illegible] १०.

लाज, (इ) प. १. भर्त्सने च. १ [illegible]. भिजावुं. २ भेळवुं. [illegible]. लाञ्जति [illegible] १०.

लाट, प. ११. [illegible]. लाटति [illegible]. लाटः (देशविशेष).

लाभ, उ. १०. प्रेरणे. प्रेरवुं. लाभयति-ते [illegible]. लाभ. (प्राप्ति).

लिख, (श) प. ६. अक्षरविन्यासे. लखवुं. लिखति पुस्तकं लेखकः. अभिलेख. १ लिखतः, २ लिखत. (लिखाणे). लेखनम्, लेखनी = कलम. लेखः = [illegible]. लेखकः.

लिङ्ग, (इ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. लिङ्गति [illegible]. आलिङ्गति = आलिंगन करे. आलिङ्गनम् (भेटवुं).

लिङ्ग, (इ) उ. १०. चित्रीकरणे. चीतरवुं. लिङ्गयति-ते, लिङ्गति [illegible] चित्र- कार चीतरे. लिङ्गम् (चिन्ह).

लिट, प. ११. अल्पकुत्सनयोः. १ थोडुं थवुं. अल्प थवुं-करवुं. २ निंदवुं. लिटय- [illegible] १०.

लिप, (ऊ) उ. ६. उपदेहे. उपदेहो वृद्धिः. वधारवुं. लिंपवुं. लिम्पति — ते लिं- [illegible]. लेप, उपलेप, लेपनम् = लिंपण. अनुलेप, अनुलेपनम्, लिप्तः [illegible] (क्त + लिंपवाथी). लिप्तः.

लिश, (अ) आ. ४. अल्पीभावे. ओछुं थवुं. थोडुं थवुं. लिश्यते देहोऽपि [illegible] थोडो थाय छे. लिष्टः (थोडुं थयेल). लेशः (अल्प). लेष्टु (ढेफुं).

लिश्, (अ) प. ६. गतौ. જવું. लिशति જાયછે. लेशः (લવ).

लिह्, (अं) उ. २. आस्वादने. ચાટવું, ચાખવું. लेढि, लीढे गुडं बालः બાળ ગોળને ચાટેછે. १ लेहः, २ अवलेहः, ३ आलेहः (ચાટ્યું), जिह्वा = जिभा = જીભ. वहलिहः (આખલો), अभ्रंलिहः (વાયુ).

ली, (ओ. इ.) आ. ४. श्लेषणे. મળવું, ભેગુથવું, ભેટવું. ચોટવું. लीयते पतिं नारी નારી પતીને મળેછે. लीनः (મળેલ), लयः, प्रलयः, विलयः, १ निलय, २ आलयः (ઘર), लीला (રમત).

ली, प. ९. श्लेषणे. મળવું, ભેટવું, ચોટવું. लिनाति पतिं नारी નારી ધણીને ભેટેછે. लीनः (મળેલ), लीनि (મળવું), लयः, प्रलयः, विलयः.

* ली. उ. १० द्रवीकरणे. ઓગાળવું. लाययति-ते, लयति घृतं वन्हिना होता. હોતા વન્હિવડે ઘીને ઓગાળેછે. आलीनम् (કથઈ).

लुंच्, (अ) प. अपनयने. अपनयनमपनयः. મંતાડવું, છુપાવવું, કાઢીસવું. लुंचति મંતાડે છે

लुज्, (इ) उ. १० भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. लुंजयति ते, लुंजति બોલેછે इ०.

लुज्, (इ) उ. १०. हिंसाबलादाननिकेतनेषु. १ હણવું, २ બળ કરવું. ३ સેવું, રહેવું, ४ ઘર કરવું, વમવું. लुंजयति ते, लुंजति હણેછે इ०

लुट्, (अ) आ. १. प्रतीघाते. રોકાવું, રોળવું, લોટવું, આળોટવું. लोटते भूमौ गर्दभः ગધેડો ભુમિ ઉપર આળોટે છે. लोटते = लोटइ = લોટે आलोटते = आलोटइ = આળોટે.

लुड्, (अ) प. १. विलोडने. વલોવવું, મથન કરવું, રોળવું. लोडति વલોવેછે. लोडनम् (લોટવું).

लुड्, (इ) प. १. स्तेये. ચુસવું, ચોરવું लुंडति धनं चोरः ચોર ધન લુંટેછે. लुंडति = लुंटइ = લુંટે. लुटि = लुंटि = લુંટવું. लुंटाक (લુંટનારો). लुंटनम्.

लुड्, (अ) प. ६. विलोडने. વલોવવું, રોળવું, વીંખવું. लुडति વલોવેછે.

लुड्, (अ) प. ६. संवरणे. મળવું. ચોરવું ભેગુથાવું. लुडति पतिं नारी નારી પતિને મળેછે. लोट (મળ).

लुट्, (अ) उ. भासार्थे भासार्थे प. १ चळकवुं २ दीपवुं. लोटयति-ते, लोटति चळके छे इ०.

लुंट्, (अ) उ. १० स्तेये प्रतारणे. १ लूंटवुं, चोरवुं, २ अनादर करवो. लुंटयति-ते लूंटे छे. लुंटनम्, लुंटाक = लूंटनार लुंटाक (चोर), लुंटाक.

लुट्, (अ) आ १. प्रतीघाते रोळवुं, रोळवुं. लोटवुं. आळोटवुं. लोटते भूमौ ग जः प्रतिदिवसं आळोटे छे १ लोटनम्, २ लुटनम् (आळोटवुं).

लुट्, (अ) प. १. उपघाते पछाडवुं, मारवुं. लोटति कालिदासं. कवि धर्मने पछाडे छे.

लुट्, (अ) प ६ लोटने संश्लेषे प १ आळोटवुं, रोळवुं, रोळवुं २ भमवुं, भणवुं. लुटति आळोटे छे इ०

लुट्, (इ) प १. स्तेये. लूटवुं चोरवुं लुंटति लूंटे छे.

लुट्, (इ) प. १. गतौ. जवुं लुंटति जाय छे.

लुठ्, (इ) प. १. आलस्ये प्रतीघाते प. १ आळस करवुं. २ रोळवुं, रोळवुं. लुंठति रोळे छे.

लुड्, (अ) प १ विलोडने विलोडन मथ वलोववुं. लोडति वलोवे छे. विलोडति = विलोडइ = वलोवे. लोडनम्, विलोडनम्.

लुड्, (इ) प. १. स्तेये. चोरवुं. लुंडति चोरे छे. लुंड = लुंटो.

लुड्, (अ) प. ६. संश्लेषणे संवरणे प. १ भमवुं, भणवुं, जोडवुं २ ढांकवुं, ओढाडवुं, लुडति भमे छे इ०.

लुथ्, (इ) प. १ हिंसासंक्लेशनयोः. १ हणवुं २ पीडवुं, नडवुं. लुंथति शत्रुं सर्पने हणे छे.

लुप्, (उ) प. ४. विमोहने. आकुळुं करवुं. लुप्यति आकुळुं करे छे.

लुप्, (ऌ) उ. ६. छेदने. छेदवुं लुंपति-ते काष्ठं वर्द्धकिः सुतार काष्ठने छेदे छे. लुप्त, लोप्तृ, लोप्त्रम् (चोरीनु धन), दंडलुपकम् (भारवुं), लोपाक (लुंकडी).

लुब्, (इ) प. १. अर्दने. पीडवुं, नडवुं लुंबति पीडे छे. लुंबिः = ढंभ.

लुब्, (इ) उ. १०. अदर्शने अर्दने प. १ नहि देखवुं, नजोवुं. २ पीडवुं, नडवुं. लुंबयति-ते, लुंबति नथी देखातो. लुंबि = ढंभ.

लुभ् (अ) प. ४. गार्घ्ये. गार्ध्यमाकांक्षा. ઇચ્છવું, લોભ કરવો. लुभ्यति पुत्रं ग[illegible] નારી પુત્રને ઇચ્છેછે. लोभः, लोभी, लुब्धः, प्रलुब्ध, लुब्धकः (પારધી)

लुभ्, (अ) प. ६. विमोहने. આકુળું કરવું. लुभति આકુળું કરેછે. लुब्ध.

लुल् (अ) प. १. (सौ०) विमर्दे. મર્દવું. મરડવું. लोलति મરડેછે. लुल[illegible] (પાડે), लुलितम् (કંપિત), लोलम् (ચપળ).

लुष्, (अ) प. १. स्तेये हिंसायां च. १ ચોરવું, २ હણવું. लोषति ચોરેછે હણેછે.

लुह्, (अ) प. १. (सौ०) मोहे. મોહવું. મોહ કરવો. મોહ પમાડવું. लोहति मो[illegible] કરેછે. लोहल (તોતળો).

लू, (न्) उ. ९. छेदने. છેદવું. लुनाति लुनीते છેદેછે. [illegible] (દાતરડું), ल[illegible] नम् (છેદન), लोम (ન + ક). लवण = लोणम् [illegible]. लवक (છેદ[illegible]) [illegible] (ખિસકોલી), [illegible] [illegible] [illegible] (દાતરડું [illegible]

लूष्, (अ) प. १. स्तेये भूषायां च. १ ચોરવું, २ શણગારવું. लूषति ચોરેછે.

लूष्, (अ) उ. १०. स्तेये हिंसायां च. १ ચોરવું, २ હણવું. लूषयति-ते ચોરેછે [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

लोच्, (ऋ) आ. १. दर्शने. જોવું, દેખવું. लोचते જુએછે. १ लोचनम्, २ विलोचनम् (१ નેત્ર, २ દર્શન). आलोचनम्, पर्यालोचनम्, लोचकम् (આંખના ભાગનું ચર્મ, પોપચાં.

लोच्, (क) उ. १० भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. लोचयति-ते, आलोचयति-ते બોલેછે इ०.

लोड्, प. ११. धौर्त्ये पूर्वभावे स्वप्ने दिवि च. पूर्वभावः पूर्वत्वम्. १ ધૂતવું, २ પૂર્વ થવું. પૂર્વતા કરવી. ३ ઊંઘવું. ४ દીપવું. लोडयति ધૂતેછે इ०

लोड्, (ऋ) प. १. उन्मादे. उन्मादश्चित्तविभ्रमः. १ ચિત્ત ભમવું, ગાંડું થવું. लोडति ચિત્ત ભમેછે.

लोष्ट्, (ऋ) आ. १. संघाते એકઠું થવું, એકઠું કરવું. लोष्टते धान्यम् ધાન્ય એકઠું કરેછે १ लोष्टः, २ लोष्टु (ઢેફું).

वक्, (इ) आ. १. गतौ. જવું. वकते જાયછે. वंक.

वक्, (इ) आ. १. कौटिल्ये. વાંકું થવું-કરવું. वंकते વાંકું કરેછે. वंकः= વાંકું. वंककाष्ठम् = વાંકું કાષ્ઠ. वक्रम् (વાંકું), वंक्रिः (પાંસળીનું હાડ).

वक्ष्, (अ) प. १. रोषे संघाते च. १ રીસ કરવી, રીસાવું. २ એકઠા કરવી, એકઠું કરવું. वक्षति बालः બાળ રીસાયછે. वक्षः (રીસ).

वख्, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. वखति જાયછે.

वख्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. वंखति જાયછે.

वग्, (इ) प. १. गत्यर्थे खंजे च. १ જવું, २ ખોડંગવું. वंगति જાયછે इ०. वंगम् = વગ (સીસું).

वघ्, (इ) आ. १. गत्याक्षेपे. गतेराक्षेपो निंदा वेग आरंभ उपलंभो वा. १ ગતિનિંદવી, २ ગતિનો વેગ કરવો, ३ ગતિનો આરંભ કરવો, ४ ગતિ કરવી. वंघते ગતિનિંદેછે इ०.

वच्, (अ). प. २. परिभाषणे. १ બોલવું. वक्ति બોલેછે. वक्ता (*), वचनम्, वाक्, वाचा, वाच्यम्, वाक्यम्, अनूचानः (અંગવેદાધ્યયનવાન્), वाचक (બોલનાર).

वच्, (अ) उ. १०. परिभाषणे संदेशने च. १ બોલવું, २ સંદેસો કહેવો. वाचयति-ते, वचति બોલેછે इ०. वाचनम्.

[illegible]

लोच्, (क) आ. १. दर्शने. જોવું, દેખવું. लोचते જુએછે. १ लोचन
चनम् (૧ નેત્ર, ૨ દર્શન). आलोचनम्, पर्यालोचनम्, लोचकम् (
ચક્ષ, બેભરો.

लोच्, (ह) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧બોલવું, ૨ દીપવું. लो
आलोचयति–ते બોલેછે ઇ૦.

लोट्, प. ११. धौर्त्ये पूर्वभावे स्वप्ने दिप्ती च. पूर्वभाव- पूर्वत्वम्. ૧ ધુતવું,
થવું. પૂર્વના કરવી. ૩ ઉંઘવું. ૪ દીપવું. लोटयति ધુતેછે ઇ૦.

लोड्, (क) प. १. उन्मादे. उन्मादश्चित्तविभ्रमः. ૧ ચિત્ત ભમવું, ગ
लोडति ચિત્ત ભમેછે.

लोष्ट्, (श्रु) आ. १. संघाते. એકઠું થવું, એકઠું કરવું. लोष्टते धान्यम्
એકઠું કરેછે. १ लोष्ट, २ लोष्टु (ઢેફું).

वक्, (इु) आ. १. गतौ. જવું. वंकते જાયછે. वंकः

वक्, (इु) आ. १. कौटिल्ये. વાંકું થવું–કરવું. वंकते વાંકું કરેછે. वंकः=
वंकं काष्ठम् = વાંકું કાષ્ઠ. वक्रम् (વાંકું), वक्रि: (પાસાનું હાડ).

वक्ष्, (अ) प. १. रोषे संघाते च. ૧ રીસ કરવી, રીસાવું, ૨ એકના ક
એકઠું કરવું. वक्षति बालः બાળ રીસાયછે. वक्षः (રીસ).

वख्, (अ) प. १. गत्यर्थ. જવું. वखति જાયછે.

वख्, (इ) प. १. गत्यर्थः જવું. वंखति જાયછે.

वग्, (इ) प. १. गत्यर्थे खंजे च. ૧ જવું, ૨ બોડંગવું. वंगति જાયછે ઇ
वंगम् = વંગ (સીસું).

वघ्, (इु) आ. १. गत्याक्षेपे. गतेराक्षेपो निरा वेग आरंभ उपलंभोवा. ૧ ગતિ
નિરંધી, ૨ ગતિનો વેગ કરવો, ૩ ગતિનો આરંભ કરવો, ૪ ગતિ કરવી.
वंघते ગતિનિરેછે ઇ૦.

वच्, (अ). प. २. परिभाषणे. ૧ બોલવું. वक्ति બોલેછે. वक्ता (क). वच-
नम्, वाक्, वाचा, वाच्यम्, वक्तव्यम्, अनूचानः (સાંગવેદાધ્યયનવાન્),
वाचक (બોલનાર).

वच्, (अ) उ. १०. परिभाषणे संदेशने च. ૧ બોલવું, ૨ સંદેશો કહેવો.
वाचयति – ते, वचति બોલેછે ઇ૦, वाचनम्.

लुभ (प) प. ४. गार्ध्ये. गार्ध्यनाकांक्षा. [illegible] लोभ करवो. लुभ्यति [illegible] [illegible]. लोभः, लोभी, लुब्धः, प्रलुब्ध, लुब्धकः (पारधी)

लुभ, (प) प. ६. विमोहने. आकुळुं करवुं. लुभति आकुळुं करे छे. लुब्ध.

लुल (प) प. १. (लोल) विमर्दे मसळवुं, [illegible]. लोलति [illegible]. लुलित. (चंचळ), [illegible] (चपळ), लोलम् (चपळ).

लुष, (प) प. १. स्तेये हिंसायां च. १ चोरवुं. २ हणवुं. लोषति [illegible] [illegible].

लुठ, (प) प. १. (लोठ) [illegible]. [illegible]. [illegible] करवो, [illegible]. लोठति [illegible] [illegible]. [illegible]

लू, (उ. प ९. छेदने [illegible]. लुनाति लुनीते छेदे छे. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

लूष, (प) प. १. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. लूषति [illegible].

लूष, (प) प. १०. [illegible] हिंसायां च. १ [illegible]. २ हणवुं. लूषयति-ते [illegible] [illegible]

लेप, [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible].

लेपा, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

वट्, (इ) आ. १. विभाजने वेटने च. विभाजते विभागिक
૧ વિભાગ કરવા. બાંટવું. ૨ ચામડું-ખાલ ઉતારવી. ૧ વિ
ભાગ કરેછે.

वट्, (इ) उ. १०. विभाजने. વિભાગ કરવા वंटयति-ते
वंटः = वंटो = ભાગે.

वण्, (अ) प. १. शब्दार्थे. શબ્દ કરવો. वणति શબ્દ કરેછે. ૧
(વાજાં).

वद्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ બોલવું. वदति સ્પષ્ટ બો
विवादः, संवादः, अनुवादः, प्रतिवादः, प्रवादः, अभिवादः, अपवाद
निर्विवादः, वदनम् (મુખ), १ वद्, २ वदावदः (વકતા. વોલકો
(૧ દાતા, ૨ પ્રિયવાણી બોલનાર), प्रियंवदः, श्लोकवादः, वावदूक.
ણ કરનાર), वाद्यम् = वाद्यं = વાજું. वादित्रम् (વાજું), संवाद
સંવાદ કર્યો), परिवादी (इन् + નિંદક), अवद्यम् (નિંદ્ય), अनुद्यम्
યોગ્ય), वादी (इन् + વાદકર્તા), प्रतिवादी (इन् + સામો બોલનાર).

वद्, (इ) आ. १. अभिवादनस्तुत्योः. अभिवादनं पादयोः प्रणिपातः, स्तु
प्रशंसा. ૧ નમવું, પગે લાગવું, ૨ સ્તુતિ કરવી, ગુણ વખાણવા. वंदे
દેવને નમેછે. वंदना (પ્રણામ), वंदन (નમનાર), वंदनम् (૧ નમન,
તિ), वंदारुः (૧ નમનાર, ૨ સ્તુતિ કરનાર), १ वंद्यः, २ वंदनीयः (ન
वंदी (હેડકી બંધેલી સ્ત્રી), वंदी (इन् + ભાટ, ચારણ), वंदित = वंदि
વંદે.

वद्, (अ) उ. १०. संदेशवचने. સંદેસો કહેવો, જાણ કરવું. वादयति-ते
સો કહેછે. वादः, प्रवादः, अपवादः.

वद्, (अ) आ. १०. संदेशवचने. સંદેસો કહેવો, જાણ કરવું. वादयते, वद
સંદેસો કહેછે.

वध्, (अ) प. १. (सौ०) हिंसायाम्. હણવું. वधति હણેછે. वधः (હિંસા),
वधकः (હિંસક), प्राणिवधः (પ્રાણિહિંસા), वध्यः (હણવા યોગ્ય), अवध्य
(ન હણવા યોગ્ય).

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

वट, (इ) आ. १. विभाजने वेष्टने च. विभाजनं विभागीकरणं पर्याभावश्च. १ વિભાગ કરવા. વાંટવું, ૨ આમળું-વાળ ઉતરવી, ૩ વીંટવું. वंटते વિભાગ કરેછે.

वट, (इ) उ. १०. विभाजने. વિભાગ કરવા. वंटयति-ते વિભાગ કરેછે. वंटः = वंटो = ભાગ.

वण्, (अ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. वणति શબ્દ કરેછે. १ वाणि, २ वाणी (વાચા).

वद्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ બોલવું. वदति સ્પષ્ટ બોલેછે. वाद, विवाद, संवाद, अनुवाद, प्रतिवाद, प्रवाद, अभिवाद, अपवाद (નિંદા), निर्विवाद, वदनम् (મુખ), १ वद, २ वदावद (વક્તા, બોલનો), वदान्यः (૧ દાતા, ૨ પ્રિયવાણી બોલનાર), प्रियंवद, श्लोकवद, वावदूक (બહુભાષણ કરનાર), वाद्यम् = वाद्यं = વાજું. वादित्रम् (વાજું), संवादी (इन् + સંવાદ કર્તા), परिवादी (इन् + નિંદક), अवद्यम् (નિંદ્ય), अनुद्यम् (ન કહેવા યોગ્ય), वादी (इन् + વાદકર્તા), प्रतिवादी (इन् + સામો બોલનાર).

वद्, (इ) आ. १. अभिवादनस्तुत्योः. अभिवादनं पादयोः प्रणामः, स्तुतिः गुणः प्रशंसा. ૧ નમવું, પગે લાગવું, ૨ સ્તુતિ કરવી, ગુણ વખાણવા. वंदते देवम् દેવને નમેછે. वंदना (પ્રણામ), वंदन (નમનાર), वंदनम् (૧ નમન, ૨ સ્તુતિ), वंदारुः (૧ નમનાર, ૨ સ્તુતિ કરનાર), १ वंद्य, २ वंदनीयः (નમ્ય), वंदी (હરકી લાવેલી સ્ત્રી), वंदी (इन् + ભાટ, ચારણ), वंदित = વંદેલો = વંદેલ.

वद्, (अ) उ. १०. संदेशवचने. સંદેશો કહેવો, જ્ઞાત કરવું. वादयति-ते સંદેશો કહેછે. वाद, प्रवाद, अपवाद.

वद्, (अ) आ. १०. संदेशवचने. સંદેશો કહેવો, જ્ઞાત કરવું. वादयते, वदते સંદેશો કહેછે.

वध्, (अ) प. १. (धा०) हिंसायाम्. હણવું. वधति હણેછે. वध (હિંસા), प्रतिवध (પ્રતિહિંસા), वध्य (હણવા યોગ્ય), अवध्य (ન હણવા યોગ્ય).

वन्, (अ) प. १. संभक्तौ. संभक्तिर्भजनम्. ભજવું, સેવવું. वनति पतिं नारी નારી પતિને સેવેછે. वनति = वणइ = વણે. वनिता (સ્ત્રી), वानरः = વાનરો. वानीरः (વેતસ).

चन्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. वनति શબ્દ કરેછે. वनम् (અરણ્ય).

वन्, (अ, म्) प. १. हिंसायाम्. હણવું. वनति હણેછે. णौ – वनयति.

वन्, (उ. म्) प. १. क्रियासामान्ये. १ કરવું, ૨ હોવું. वनति કરેછે. णौ– वनयति.

वन्, (उ) आ. ८. याचने. જાચવું. वनुते જાચેછે. वंतिः (યાચના), अवंति (રાજાનુંનામ), वानीरः (વેતસ ઝાડ), वनीपकः (યાચક).

वन्, (उ) प. ८. याचने. જાચવું. वनोति જાચેછે.

वप्, (डु. अं) उ. १. बीजसंताने छेदने च. बीजानां संतानः क्षेत्रे विस्तारणं गर्भाधानं च. ૧ વાવવું, ઓરવું. (ખેતરમાં બીજ), ૨ ગર્ભાધાન કરવું, ગર્ભમેહેલવો (સ્ત્રીમાં), ૩ છેદવું, ભેદવું, કાપવું. वपति – ते जूर्णा क्षेत्रे ખેતરમાં જારસ વાવેછે. वपति भार्यायां गर्भं नरः નર ભાર્યાનેવિષે ગર્ભને મુકેછે. वपति वालान् વાળોને કાપેછે. वापः = वापो = બાધો. वपनम् (૧ વાવવું, ૨ ગર્ભાધાન, ૩ કાપવું), वप्ता (कृ + વાવનાર), परिवाप (૧ વાવવું, ૨ મુંડન), वप्रा (ચરબી), १ वापिः, २ वापी = વાવ્ય. वप्र (કેયારડો), वपुः (स् + શરીર), वापः (વાવવું), वप्यः = वप्पो = બાપો બાવો.

वभ्, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. वभति જાયછે.

वम्, (टु. अ) प. १. उद्गिरणे. उद्गिरणं भुक्तस्योर्ध्वगतिः. ઓકવું, વમન કરવું. वमति भुक्तं ખાધેલું ઓકેછે. १ वमनम्, वांतिः (ઓકવું), वामनः = વામણો. २ वंशः = वंमो = વાંમ = वर्धा (ઉધેઇ).

वय्, (अ) आ. गतौ. જવું. वयते જાયછે. वयः (स् + १ પંખી, ૨ બાલ્યાદિ વય), वायसः (કાગડો).

वर, उ. १०. ईप्सायाम्. ઇચ્છવું. वरयति–ते कन्याम् કન્યાને વરેછે. वरः.

वरण, प. ११. गतौ. જવું. वरण्यति જાયછે.

वर्च्, (अ) आ. १. दीप्तौ. दीपवुं, झगवुं, प्रकाशवुं. वर्चते दीपेछे. वर्च (न् + १. अग्नि, तेज), वर्चस्वी (इन् + तेजस्वी), सुवर्चला (शाकभेद,) सुवर्चिका (टंकण).

वर्ण्, (अ) उ. १०. प्रेरणे वर्णे वर्णने च. प्रेरणं हननम्. १ सूर्णु करवुं, २ रंगवुं, ३ वर्णन करवुं. वर्णयति-ते सूर्णु करेछे. वर्णः (रंग), वर्णनम्.

वर्ण, उ. १०. वर्णक्रियाविस्तारगुणवचनेषु. वर्णक्रिया वर्णकरणं. गुणवचनं स्तुति. वर्णयति-ते सुवर्णम् सुवर्णने वर्णुकरेछे. वर्णयति-ते कथाम् विस्तारयति कथाने विस्तारेछे. वर्णयति तहरिम् स्तौतीत्यर्थ हरिने स्तवेछे. वर्णनम् वर्णे. स. = वर्णिओ = वखरो.

वर्ध, (अ) उ. १०. छेदनपूरणयोः. १ छेदवुं, भेदवुं, कापवुं २ पूरवुं. वर्धयति. ते काष्टम् काष्टने छेदेछे. वर्द्धति = वड्डइ = वाढे. वर्द्धकि (सुतार). वर्द्धनम् वड्डणम् = वाढवुं. वर्द्धितः = वड्ढिओ = वाढ्यो. वर्द्ध = वड्ढो = वाढ.

वर्ष्, (अ) आ. १. स्नेहने. पलाळवुं, भीनुं करवुं. वर्षते मुनि मेघ: मेघ भुमीने पलाळेछे. वर्षणम्, वर्षा (वर्षाऋतु), वर्षितः = वरिसिओ = वरस्यो. वर्ष (वरसाद), मुनिवर्ष (मुनिमेघ).

वर्ह्, (अ) आ. १. प्राधान्ये. श्रेष्ठ थवुं, प्रधान थवुं. वर्हते श्रेष्ठ थायछे. वर्ह, प्र.

वर्ह्, (अ) आ. १. परिभाषणहिंसाच्छादनेषु. १ बोलवुं, २ हणवुं, ३ हणवुं, ४ ढांकवुं, ओढाडवुं. वर्हते बोलेछे इ०. वर्हम् (१ पत्र, २ पिंछुं).

वल्, (अ) आ. १. आवर्हणे. आवर्हणं निष्पतनम् नेतुं. हडावणो वड्डेछे

वल्, (अ) आ. १. संवरणे संचरणे च. संवरणमाच्छादनम्. १ ओढाडवुं, ढांकवुं. संचरवुं. वलते धनम् धनने ओढाडेछे. वलते = वलइ = वळे वलनम् = वळवुं (१ मूठी, २ कांसु, ३ कडुं). कुंचित वलः कुवक, कुंडाळ (रंगभूमि), वलः = वळ. वाल = वाळ (केश). १ वल्कल, १ वल्कला (झाडनी छाल), वल्मीक (राफडो), वलि: = वली (करचली), वल्लम् (छत्रमहुंवालय), १वत्स = वाछ. २ वल्किका (वाछडो), वल्लरी, (वेलो), वलिर: (वक्र दृष्टि, भांबो) इलाइ (विस्तारवर्णार्थी), वल्गु (सुन्दर)

वल्, (अ, स) प. १. संवरणे. ओढाडवुं, ढांकवुं. वलति ओढाडे छे, ही-२ लवति वाळेछे मवलम् = प्रवावुं

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

वस्, (अ) आ. २. आच्छादने. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. वस्ते कुसुम् પુષ્પને ઢાંકેછે. १ वसनम्, २ वस्त्रम्, ३ वासः (स् + ઘરડું), वसित. (પેહેરું), वस्तः (બકરો), सुवासिनी = सुवासिणी = સોવાસેણ.

वस्, (उ) प. ४. स्तंभे. થંભવું. वस्यति થંભેછે. वस्तः (બકરો), वसित. (પેહેરું).

वस्, (अ) उ. १०. स्नेहच्छेदापहरणेषु. १ ભીનું કરવું, પલાળવું, २ છેદવું, કાપવું, ३ હણવું. वासयति-ते भूमिम् ભૂમિને પલાળેછે. वासयति-ते वृक्षम् વૃક્ષને કાપેછે. वासयति-ते चोरम् ચોરને હણેછે.

वस्, उ. १०. निवासे. વસવું, રહેવું. वसयति-ते વસેછે. १ वासः, २ निवासः, ३ वसतिः (ઘર).

वस्क्, (अ) आ. १. गत्यर्थे. જવું. वस्कते જાયછે.

वस्त्, (अ) आ. १०. अर्दने. પીડવું, નડવું. वस्तयते પીડેછે. वस्तिः (ભક્ષણ).

वह्, (अ) उ. १. प्रापणे. લઈ જવું, પોંચાડવું, વેહેવું, વહન કરવું. वहति भारं वाहकः વાહક ભારને લઈ જાયછે. नदी वहति નદી વહેછે. वहः (બળદનું ખાંધ), वाहः, प्रवाहः, परीवाहः, संवाहः, निर्वाहः, दुर्वाहः, विवाहः, उद्वाहः (પરણવું), वहनम्, उद्वहनम्, ऊढा, नवोढा प्रौढा, प्रौढा, वर्हं वाहकम् (વહનારના જેવું ગાડું), वाह्यमन्यत् (બીજી વસ્તુને વાહ્ય), वहित्रम् (વાહણ), वाहनम् = વાહણ. वाहनम् (અશ્વાદિ), वह्निः (અગ્નિ), वधू = વહુ. वाहा (નદી), भारवाहः.

वह्, (इ) आ. १. वृद्धौ. વધવું. वंहते વધેછે. बहुला. (કૃષ્ણપક્ષ), बहिः (स् + બાહેર), बहुः.

वा, प. २. गतिगंधनयोः. १ જવું, વાવું, २ હણવું. वाति જાયછે. १ वाः, २ वायुः, ३ वातः (પવન), वामा (વહુ).

वा, उ. १०. सुखसेवनयोः गती प. १ સુખ કરવું, २ સેવવું, ३ જવું. वापयति-ते સુખ કરેછે.

वाङ्क्ष्, (इ) प. १. कांक्षायाम्. ઈચ્છવું. वाङ्क्षति ઈચ્છેછે. वाञ्छा (વાંછા).

वाञ्छ्, (इ) प. १. इच्छायाम्. ઈચ્છવું. वाञ्छति ઈચ્છેછે. वाञ्छति = वाञ्छइ = વાંછે. वाञ्छा (ઈચ્છા), वाञ्छितम् = वाञ्छिअं = વાંછવું.

वाड्, (ऋ) आ. १. आप्लाव्ये प्रीतौ च. १ ન્હાવું, સ્નાન કરવું, २ प्रीति કરવી. वाडते गंगायां मुनिः મુનિ ગંગામાં ન્હાયછે. वाडः-हले वाल = વાળ.

वात, उ. १०. सुखसेवनयोः गतौ च. १ સુખ કરવું, ૨ સેવવું, ૩ જવું. वातयति-ते સુખ કરેછે.

वावृत्, (उ) आ. ४. वरणे. વરણ કરવું, સેવવું. वावृत्यते સેવેછે. वावृतान (વરનારી).

वाश्, (ऋ) आ. ४. शब्दे. શબ્દ કરવો. वाश्यते काकः કાગ શબ્દ કરેછે. १ वाश, २ वाशितम् પશુશબ્દ.

वास, उ. १०. उपसेवायाम्. स्नेहपूर्विका सेवा उपसेवा. १ સ્નેહે સેવવું. ૨ વાસ આપવી. वासयति-ते સ્નેહે સેવેછે. वासक, १ वासना, ३ वास [illegible] [illegible] [illegible], अधिवासनम् ([illegible]).

वाह्, (ऋ) आ. १. प्रयत्ने. પ્રયત્ન કરવો. वाहते પ્રયત્ન કરેછે. वाहस.

विच्, (इ र्) उ. [illegible]. पृथग्भावे. [illegible] [illegible] विनक्ति [illegible] [illegible], [illegible], विवेकी (इतो विवेचनम्, [illegible] [illegible]).

विच्छ, (अ) प. ६. गतौ. જવું. विच्छायति [illegible]

विच्छ, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ [illegible], २ [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

विज्, (इ र्) उ. ३. पृथग्भावे. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

विज्, (ओ. ई) आ. ६. भयचलनयोः. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], १ [illegible], २ [illegible], ३ [illegible] [illegible].

विज्, (ओ. इ) प. ७. भयचलनयोः. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

विट्, (अ) प. १. शब्दे आक्रोशे च. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

विथ्, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

विद्, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

विच्छ, उ. १०. समुत्सर्गे. तजवुं, छोडवुं. विच्छयति – ते तजेछे.

विश्, (स) आ. १. याचने. जाचवुं, मागवुं. वेयते धनिनं भिक्षुः भिक्षु धनवंतने जाचेछे.

विद्, (अ) प. २. ज्ञाने. जाणवुं. वेत्ति शास्त्रम् शास्त्रने जाणेछे. वेद (श्रुति), वेदविन्, कोविदः (पंडित), विदग्ध (ज्ञानी), विद्वान्, विदुषी, विद्या, वेदना, विदितम् (ज्ञात), विदिः (शिल्पी), विदुः (वेत्ता).

विद्, (अ) आ. ४. सत्तायाम्. छाजेलुं, विद्यमान होवुं. विद्यते घटः घडोछे विद्यमानः, वित्तम् (धन).

विद्, (लृ) उ. ६. लाभे. लाभवुं. विन्दति – ते पुण्यं दाता दाता पुण्यने लाभेछे. वित्तः (लब्ध), गोविंदः, अरविन्दम् (कमळ), वित्तं (१ धन, २ लब्ध).

विद्, (अ) आ. ७. विचारणे. विचारवुं. विन्ते प्रज्ञां विवेकी विवेकी प्रज्ञाने विचारेछे. विन्नः (विचारेल), निर्वेदः (पोतानुं अपमान).

विद्, (अ) आ. १०. चेतनाख्याननिवासेषु. १ अनुभववुं, जाणवुं. २ कहेवुं. प्रसिद्ध करवुं, वखाणवुं. ३ वासवुं, रहेवुं. वेदयते सुखम् चतयत इत्यर्थः. सुखने अनुभवेछे. आवेदयते धर्मम् आख्यातीत्यर्थः धर्मने कहेछे. वेदयते गृहम् निवासीकरोतीत्यर्थः. घरनेवासेछे.

विध्, (अ) प. ६. विधाने. भरवुं, घडवुं, करवुं. विधति विधं वेधा ब्रह्मा विश्वने घडेछे. १ विधि, २ वेधाः (अज + ब्रह्मा).

विन्, (अ) प. ६. संवरणे. ओढाडवुं, ढांकवुं. विनति ओढाडेछे. वेन.

विला, प. ११. विलासे. क्रीडा करवी. विलयति क्रीडा करेछे.

विश्, (अ) प. ६. प्रवेशने. पेसवुं. विशति पेसेछे. प्रविशति = दरसद = पेसे. प्रवेश, आवेश, समावेश, अभिनिवेश, निवेश, विष्टपम् (जगत्), प्रविष्टः = दाखल = पेठो. उपविष्ट, वेशन्त (तळावडी), विश्वा (पृथ्वी), वेश्म (घर), वेशः (१ पेहेरवेश, २ अलंकारे शिणगारेलो), विशिख (बाण), विशा (प्रजा).

विष्, (उ) प. १. सेचने. सिंचवुं. वेषति सिंचेछे. वेषाप् = पेसाब.

विष्, (ऌं) उ. ३. व्याप्तौ. વ્યાપવું. वेवेष्टि–वेविष्टे विश्वं विष्णुः વિષ્ણુ વિશ્વને વ્યાપેછે. विष्णुः, विषाणम् (શીંગ), वेषः, परिवेषः (પરિધિ).

विष्, (अ) प. ९. विप्रयोगे. ભિન્ન કરવું. विष्णाति ભિન્ન કરેછે, विषम्.

विष्क्, (अँ) आ. १०. हिंसायाम्. હણવું. विष्कयते હણેછે.

विष्क्, उ. १०. दर्शने. જોવું. विष्कयति–ते જુવેછે.

विस्, (अ) प. ४. प्रेरणे. પ્રેરવું. विस्यति પ્રેરેછે. विसम्, विस्तम्, (સોનાનો ૮૦ રતી નો તોલો).

वी, प. २ गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु. प्रजनो गर्भग्रहणम्. असनं क्षेपणम्. १ જવું, २ વ્યાપવું, ३ ગર્ભ ગ્રહવો, ४ ઇચ્છવું, ५ ફેંકવું, ६ ખાવું. वेति જાયછે इ०. वेतनम् (પગાર), वेरम् (શરીર), कुबेरः (ધનદ). वेतसः (ક્ષીણીવૃક્ષ), वीजम् (વીર્ય), १ वेणिः, २ वेणी (પ્રવાહ), त्रिवेणी (ત્રિપ્રવાહ).

वीज्, (अ) उ. १०. व्यजने. વાયુ ઉડાડવો, વાયુ નાંખવો. वीजयति–ते વા ઉડાડેછે. वीजनः = વીંજણો.

वीर, आ. १०. विक्रान्तौ. શૂરપવું. वीरयते શૂરો થાયછે. वीरः (१ વીરરસ, २ શૂરો). वीर्यम् (બીજ).

वुग्, (इ) प. १. वर्जने. વર્જવું, તજવું. वुंगति खलं साधुः સાધુ ખલને તજેછે.

वुट्, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. वोटयति–ते હણેછે.

वुस्, (अ) प. ४. उत्सर्गे. उत्सर्गस्त्यागः. તજવું, વર્જવું. वुस्यति कंचुकं सर्पः સર્પ કંચુઆને તજેછે. वुसम् (પરાળ).

वुस्त्, (अ) उ. १०. आदरानादरयोः. १ આદર કરવો, અનાદર કરવો. वुस्तयति–ते આદર કરેછે, અનાદર કરેછે. वुस्तिः (વાલિભી).

वृ, (ञ्) उ. ५. वरणे. વરવું. સ્વીકારવું. वृणोति वृणुते વરેછે. वर (જમાઇ), १ वरः, २ वराः (મિષ), वर्यम् (ઉપ્ય), वर्या कन्या, नीवारः = नीवारो = નભાર (વ્રીહિ), वरंडः (१ મુખરોગ, २ વેદીમધ્ય, ३ સમૂહ). १ वरंर, २ वर्रा = वर्वरी = वर्वरी (કિચિતકેશ), वरत्रा = વરત (આમડાનો દોર), १ वारि, २ [illegible] [illegible]), [illegible] वेरम् = દીર્ઘ. वृक (વનકુતરો), वरण, [illegible]

वृ, (ङ) आ. ९. संभक्तौ. संभक्तिः सेवा. भेटवुं, भजवुं वृणीते भेटे छे. वृत्‍, वृतवान्, वरित्वा, वरीत्वा कन्या. वराकः (कंगाल), वराकी, वरः (नवरो), वरेण्य, वर्यम्, वार्यम् (गेन्य), वर्वरीका (भरवरणी), वृति.

वृ, (ञ्) उ. १० आवरणे. आवरवुं, ढांकवुं, ओढाडवुं, वारवुं, निवारवुं. वारयति-ते वारे छे. वारयति = वारइ = वारे. निवारयति = निवारइ = निवारे. वारि (जल), वारणम्, आवरणम् (१ ढाल, २ आच्छादन) (ओढवानुं वस्त्र). वर (आच्छादन), निवारणम्, वारणः हाथी. विवार, संवार.

वृक्, (अ) आ. १. आदाने. ग्रहण करवुं, लेवुं. वर्कते लिये छे. वृक (वनचरने ...) ...

वृक्ष, (अ) आ. १. वरणे. संघाते च. १ वरवुं, स्वीकारवुं, २ ढांकवुं, ३ ओढाडवुं. ... करवुं वृक्षते स्वीकारे छे. वृक्ष.

वृज्, (इ) प. ७. वरणे. वरवुं, स्वीकारवुं. वृणक्ति वरे छे.

वृज, (ई) आ. २. वर्जने. वर्जवुं. वृक्ते ... वर्ज्‍यम्. वर्गः (भाग).

वृज, (इ) आ. २. वर्जने. वर्जवुं. वृंक्ते वर्जे छे.

वृज, (ई) प. ७. वर्जने. वर्जवुं. वृणक्ति वर्जे छे. वर्ग (भाग)

वृज, (ई) उ. १० वर्जने. वर्जवुं, तजवुं, टाळवुं. वर्जयति ते वर्जे छे. वर्जित. वर्जइ = वज्जे. वर्जितम् = वज्जिअं = वर्जवुं. वर्जनम्, विवर्जनम्.

वृण, (अ) प. ६. प्रीणने. तृप्त करवुं-थवुं. वृणति तृप्त करे छे, थाय छे.

वृत, (उ) आ. १. वर्तने. वर्तनं स्थितिः १ वर्तवुं, २ ... स्थिति करवी. वर्तते ... ... वर्तमान, वर्तनः (...), वर्तनी, वर्तिका, वर्तिका ... (भाग), वृत्ति (स्थिति), आवर्त (...), दक्षिणावर्त, ... आवर्तो ... वृत्ताकार, वार्त्ता ... वार्तिकम् ... ..., वृत्त (...), वृत्ति (...), निवृत्ति (...), वर्तिका ... वर्ती ... दीवासळी ... ... वर्तिः, २ वर्तनी (मार्ग), वर्त्म (व० मार्ग).

... (उ) आ. ४. विवरणे. ... वृत्यते ...

... (अ) प. ६. हिंसासंवरणयोः. १ ..., २ ... ...

वृत्, (उ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. वर्तयति-ते बोलेछे इ०.

वृध्, (उ) आ. १. वृद्धौ. वधवुं. वर्धते वधेछे. वृद्ध, वर्द्धनम्, वृद्धिः, वर्धन, गुणवर्द्धन (मोर), वर्धी = वर्धी = वाधरी (चरम), वर्धनी (सावरणी).

वृध्, (उ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. वर्धयति-ते बोलेछे इ०.

वृश्, (अ) प. ४. वरणे. १ स्वीकारवुं, २ जावुं. ओळखवुं. वृश्यति स्वीकारेछे इ०.

वृष्, (उ) प. १. सेचनहिंसाक्लेशनेषु. १ सिंचवुं, २ मारवुं, ३ दुःखवुं, ३ पीडवुं. वर्षति मेघः मेघ वरसेछे इ०. वृष्टिः, अतिवृष्टि, अनावृष्टि, वर्षणम्, वृषः (धर्म), वृषलः (शूद्र), वृषभः (बळद), वर्षाः (चोमासुं), वृष्णि (यादवकुळनुं पुरुष), वृषणः (पोत).

वृष्, (अ) आ. १०. शक्तिबन्धने. शक्तिबन्धनं प्रजननसामर्थ्यं शक्तिसंबन्धश्च. १ गर्भ ग्रहवा समर्थ थवुं, २ शक्ति बांधवी. वर्षयते गौः गाय गर्भ ग्रहवा समर्थ थायछे. आवर्षयते ग्रामः शक्तिं बध्नातीत्यर्थः गाम शक्तिने बांधेछे.

वृह्, (अ) प. १. वृद्धौ. वधवुं. वर्हति वधेछे. १ वृढः, २ परिवृढः (प्रभु).

वृह्, (इ) प. १. वृद्धौ शब्दे च. १ वधवुं. २ शब्द करवो. बृंहति वधेछे, शब्द करेछे. बृंहितम् (गजशब्द), ब्रह्म (न् + १ सत्य, २ तप, ३ वेद), ब्रह्मा (न् + १ विप्र, २ प्रजापति), बर्हिः (स् + दर्भ), ब्राह्मणी (ब्राह्मणनी स्त्री).

वृह्, (ऊ) प. ६. उद्यमने. उद्यमनमुद्धरणम्. उद्धारवुं, ऊंचे लेवुं. वृहति उद्धारेछे. १ वृढः, २ परिवृढः (प्रभु).

वॄ, (ञ्) उ. ९. वरणे. १ वरवुं, स्वीकारवुं, २ छावुं, ३ भरवुं. वृणाति-वृणीते वरेछे. वरुणः (देव), वरुणा (वरुणनी स्त्री).

वॄ, प. ९. वरणे भरणे च. १ वरवुं, स्वीकारवुं, २ भरवुं, पोषवुं, धारण करवुं, धरवुं. वृणाति वरेछे. बर्बरः (म्लेच्छ), बर्बरी = बब्बरी = बाबरी (कुंचितकेश), वर्णसिः (ऋषि).

वे, (ञ्) उ. १. तंतुसंताने. तंतुसंतानं वानम्. વણવું. वयति–ते वस्त्रं वनकार
વણકર વસ્ત્રને વણેછે. वानम् (વણાટ), तंतुवाय: (વણકર), वेमा (अन +
વણવાનો દંડ), वानकार:= वणकरो = વણકર. प्रोतम् = પ્રોયું.

वेण्, (ऋं) उ. १. गतिज्ञानचिंतानिशामनवादित्रग्रहणेषु. वादित्रस्य वाद्यभाण्डस्य
वादनाय ग्रहणं वादित्रग्रहणम्. १ જવું, २ જાણવું, ३ વિચારવું, ४ દેખવું,
५ વાજું ઝાલવું–ગ્રહવું. वेणति–ते જાયછે इ०. वेणि. वेणी (१ પ્રવાહ,
२ સર્પાકાર કરેલો કેશપાશ), वेणुः (વાંસ).

वेथ्, (ऋ) आ. १. याचने. જાચવું. वेथते જાચેછે. वेथित: (જાચેલો).

वेद, प. ११. धौर्त्ये स्वप्ने च. १ ધૂતવું, २ ઉંઘવું. वेदति ધૂતેછે इ०.

वेन्, (ऋ) उ. १. गतिज्ञानचिंतानिशामनवादित्रग्रहणेषु. १ જવું, २ જાણવું,
३ વિચારવું, ४ દેખવું, ५ વાજું ઝાલવું–ગ્રહવું. वेनति- ते લેછે.

वेप्, (टु. ऋ) आ. १. कंपने. કંપવું. वेपते वातेन वृक्षाः વૃક્ષ વાયુવડે હાલેછે. वे-
पथुः (કંપ), विपिनम् (વન), वेपनम् (કંપન).

वेल्, (ऋ) प. १. चलने. ચાલવું, કંપવું, હાલવું. वेलति હાલેછે. वेल्लनम् =
वेल्लणं = વેલણ. वेला (જલવૃદ્ધિ), वेल्लम (ઉપવન, બાગ).

वेल, उ. १०. कालोपदेशे. કાળ કહેવો. કાળ જણાવવો. वेलयति- ते दिनं गणक
જ્યોતિષી દિન જણાવેછે. वेला (સમય).

वेल. उ. १०. उपदेशे. ઉપદેશ કરવો. वेलयति–ते ઉપદેશ કરેછે.

वेल्ल्, (अ) प. १. चलने. ચળવું, કંપવું, હાલવું. वेल्लति पत्रम् પત્ર હાલેછે.
१ वेल्लनम्, २ वेल्लितम् (આળોટવું. कारवेल्ल: (કારેલી).

वेवी, (ङ्) आ. २. (वै०) गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु. १ જવું २ વ્યાપવું.
३ ગર્ભધરવો–ગ્રહવો. ४ દીપવું. ५ ફેંકવું. ६ ફેંકવું ७ ખાવું. वेवीते જાય-
છે इ०.

वेष्ट, (अ) आ. १. वेष्टने. वेष्टनं पर्यंते मोटनं परिहारोवा. વિંટવું, વીંટવું.
२ આળોટવું, ३ તજવું. वेष्टते વિંટેછે. वेष्टनम् = વેષ્ટણ. मवेष्ट. (બાહુ).

वेह् (अ) आ. १. प्रयत्ने उद्योग करवो. પ્રયત્ન કરવું. वेहते ઉદ્યોગ કરેછે.
वेहत् (गर्भघातिनी).

वेन्हू, (अ) प. १. गतौ. જવું. वेन्हति જાયછે.

वे, (ओ) प. १. शोषणे १ સૂકવવું, શોષવું, ૨ સૂકાવું. वायति द्रव्याणि દ્રવ્યને સૂકવે-છે. वायुः, १ वानः, २ वाना, ३ वानम् (સૂકું).

व्यच्, (अ) प. ६. व्याजीकरणे. છેતરવું, ધૂતવું, કપટ કરવું. विचति धूर्त्तः साधुम् ધૂર્ત્તો સાધુને છેતરેછે.

व्यथ् (अ. प्. म्.) आ. १. भयसंचलनयोः दुःखेच. १ બીવું, ડરવું, २ સંચરવું, ३ પીડવું, નડવું. व्यथते पापात् साधुः સાધુ પાપથી ડરેછે. णी–व्यथयति. व्यथा (દુઃખ), व्यथनः (દુઃખકર), विथुरः (રાક્ષસ), व्यथकः (મર્મભાવક).

व्यध्, (अ) प. ४. ताडने. તાડવું, તાડન કરવું, વિંધવું. विध्यति व्याधोमृगान् વ્યાધ મૃગને વિંધેછે. व्याधः (પારધી), विधः (શસ્ત્રોપકરણ), विधुः (ચંદ્ર), वेधः = वेह (છિદ્ર), श्वावित् (ધ્ + શાવડી).

व्यय्, (अं) उ. १. गतौ. જવું. व्ययति–ते જાયછે. व्ययः (ખર્ચ).

व्यय उ. १०. वित्तसमुत्सर्गे. वित्तसमुत्सर्गस्त्यागः ખર્ચવું, વાવરવું. व्ययति-ते धनं नरः નર ધન ખર્ચેછે. व्ययः (ખર્ચ).

व्युष्, (अ) प. ४. दाहे विभागे च. १ બાળવું २ જિન્ન કરવુ, તજવું. व्युष्यति બાળે છે इ०.

व्ये, (ञ) उ. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. છાવું, ઓઢાડવું. व्ययति-ते છાયછે. १ व्यानम्, २ संव्यानम्, ३ उपसंव्यानम् (પેહેરણું), व्येयम् (છાદ્ય).

व्रज्, (अ) प. १. गतौ. જવું. व्रजति જાયછે. व्रजः (ગોકુલ), परिव्राजकः (સંન્યાસી), १ व्रज्या, २ प्रव्रज्या, ३ परिव्रज्या (સંન્યાસીથવું).

व्रण्, (अ) प. १. शब्दार्थः શબ્દ કરવો. व्रणति શબ્દ કરેછે. व्रणः (શબ્દ).

व्रण, उ. १०. गात्रविचूर्णने. શરીરે વણપું–ખંજોળવું. व्रणयति ખંજોળેછે. व्रणः (ચાંદુ),

व्रश्च्, (ओ, ऊ) प. ६. छेदने. છેદવું. वृश्चति मूलम् મૂલને છેદેછે. वृश्चिकः = विछुओ = વિછિઓ. वृक्षः = रुक्खो = રૂખ.

व्री, (ओ, ङ्) आ. ४. वरणे. १વરવું, સ્વીકારવું, २ આવરવું, ઢાંકવું. व्रीयते वरं कन्या કન્યા વર વરેછે.

व्री, प. ९. वरणे. १ વરવું સ્વીકારવું. २ આવરવું. व्रीणाति, व्रिणाति વરેછે. व्रीहिः (ડાંગર).

मीद, (अ) प. ४. पोदने लज्जायां च. १ प्रेरवुं. ધાલવું. मीदति [illegible] इ०. मीदा ([illegible]), मीडितः ([illegible]).

मुद्, (अ) प. ६. संवरणे संघाते मार्जने निमज्जने च. संघातः संहतिः. १ ઢાંકવું. ૨ [illegible] ૩ [illegible]. मुडति [illegible] इ०. मुडति = मुडई = [illegible]. मुडनम्. मुडन् = मुडन्तो = [illegible].

म्ली, प. ९. वरणे. વરવું,[illegible]. म्लीनाति वरेछे.

शाक, (अं) उ. ४. मर्षणे. मर्षणं क्षमा. [illegible], [illegible], [illegible]. शाकयति —ते शिष्यापराधं गुरुः गुरु शिष्यापराधने [illegible]. शाकयम, अशाकयम्, शक्तः, अशक्तः, शक्ति, अशक्ति, १ शकुन, २ शकुनि (પંખી) १ शकटि, २ शकटी = [illegible] (१ [illegible], २ [illegible]). शकृत् ([illegible]).

शंक, (इ) आ. १. शंकायाम्. १ [illegible], [illegible], २ संशय करवो. शंकते [illegible], [illegible]. शंकुणा ([illegible]), आशंका = आशंका = [illegible] ([illegible]).

शक्, (ऌ) प. ५. शक्तौ. [illegible], समर्थ थवुं, शक्तिमान् थवुं. शक्नोति मत्कर्तुं तप करी शके. शक्नोति = सक्कइ = [illegible]. शक्ति, शक्तः, सक्क, [illegible] ([illegible]), शक्रम् — [illegible].

शच्, (अ) आ. १ व्यक्तायां वाचि. स्पष्ट वाणी बोलवी. शचते स्पष्ट [illegible]. शची ([illegible]).

शट्, (अ) प. १. रुजाविशरणगत्यवसादनेषु. १ [illegible], [illegible], २ [illegible], [illegible] [illegible] थवो, ३ [illegible]. ४ [illegible]. शटति [illegible], शटति = सडइ - [illegible] = [illegible]. शाटी = [illegible]. शाटक = [illegible]. शाट = [illegible].

शट्, ([illegible]) उ. १०. श्लाघायाम्. स्तुति करवी. शाटयति-ते स्तुति[illegible]. शा[illegible] [illegible].

शठ्, (अ) प. १. कैतवे हिंसायां क्लेशने च. १ [illegible], २ [illegible]. ३ [illegible], [illegible], [illegible] शठः [illegible]. शठ ([illegible]).

शठ्, (अ) आ १०. श्लाघायाम्. स्तुति करवी. शाठयते स्तुति करे.

शठ्, (अ) उ. १०. असंस्कारगतौ. १ [illegible], [illegible], २ [illegible]. शाठयति-ते असंस्कृतमर्थं [illegible] [illegible], [illegible]. शठ ([illegible]).

शठ, उ. १०. सम्यग्भाषणे. [illegible] शाठयति ते [illegible].

शड्, (ङ्) आ. १. श्लाघायां संघाते च. ૧ વખાણવું. ૨ એકઠું થવું-કરવું. शंडते વખાણેછે ઇ૦. शंडः (૧ અનુત્પન્નવીર્ય. ૨ નામર્દ ઢોર).

शण्, (भ. म्) प. १. दाने गतौ च. ૧ દેવું, ૨ જવું. शणति દેછે. जी–शणति. शणः (શણધાન્ય).

शद्, (ऌ) *प. १. शातने. शातनं तनूकरणम्. ખરવું, છોલવું, ભિન્ન કરવું. शीयते છોલેછે. शादः (૧ ઘાસ, ૨ કાદવ), शूद्रः, शद्रिः (વાદળ), शत्रु (વૈરી).

शद्, (ऌ) प. ६. शातने. शातनं तनूकरणम्. પાતળું કરવું. છોલવું. शीयते છોલેછે.

शप्, (अ॑) उ. १. आक्रोशे उपलम्भने च. आक्रोशोविरुद्धानुध्यानम् નિંદવું, શાપવું, વિરુદ્ધચિંતવવું. ૨ મંત્રાક્ષરથી शपति–ते मित्राय મિત્રને શાપેછે. शापः, शपथः शब्दः = सहो = સાદ.

शप्, (अं) उ. ४. आक्रोशे. નિંદવું, શાપવું, વિરુદ્ધચિંતવવું. शप्यति–ते पतिम्, शापः, शपथः. शब्दः = सहो = સાદ.

शंब्, (अ) उ. १०. संबंधने. સંબંધ કરવો. शंबयति – ते સંબંધ કરેછે. शंबा = संबा = સામ (સળિયાને મુખેલોઢાની), शंबनम् (સાંધું).

शब्द्, (अ) उ. १०. आविष्कारे. પ્રતિજ્ઞા પ્રકટવી. शब्दयति પ્રતિજ્ઞા પ્રકટેછે.

शब्द्, (अ) उ. १०. उपसर्गादाविष्कारे भाषणे च. ઉપસર્ગપૂર્વક શબ્દ ધાતુ પ્રતિજ્ઞા પ્રકટવી એ અર્થમાં અને ભાષણ કરવું એ અર્થમાં પ્રવર્તેછે. विशब्दयति, प्रतिशब्दयति प्रतिश्रुतमाविष्करोतीत्यर्थः પ્રતિજ્ઞા પ્રકટેછે. विशब्दयति, प्रतिशब्दयति બોલેછે.

शम्, (उ) प. ४. उपशमे. अकर्मकः. शाम्यति कोपः કોપ શમેછે. शाम्यति = समइ = સમે. शमकः, शान्तिः, शंखः, शंढः (નપુંસક), शंकु (થાંભલો), शंडः = સાંડ (હરાયુંઢોર), शमी (સમડીઝાડ), शान्तः, शंपा (વીજળી), शम, उपशमः, शमी (સિંગ), शुंगा (નવાપાન ઉપર ઢાંકણ).

शम्, (अ) आ. १०. आलोचने. તજવીજથી જોવું. शामयते, निशामयते જુવેછે. निशामनम् (જોવું).

शर्व्, (अ) प. १. गतौ हिंसायां च. ૧ જવું, ૨ હણવું. शर्वति હણેછે. शर्वति જાયછે ઇ૦. शर्वः (શિવ), शर्वाणी (પાર્વતી).

* શિત્‌માં આત્મનેપદ થાયછે.

शर्व्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. शर्वति હણેછે. शर्वः (શિવ), शर्वाणी (પાર્વતી).

शल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. शलति જાયછે. शाला (ઘર), शलाटुः (કાચું), शल्यम् = सलम् = શાલ. शलम् (શાવડીનું કાંટું), शलाका (સળી), शल्लूकम् (પોયણી આદિનો કંદ), शलभः (તીડ), शल्यकः (સાહુડી), शल्लम् (શાવડીનું સિમોળિયું), शालिः (ડાંગર).

शल्, (अ) प. १. आशुगमने. ઉતાવળું-વેગે ચાલવું. शलति વેગે ચાલેછે. शलभः (પતંગિયું).

शल्, (अ) आ. १. चलनसंवरणयोः. १ ચળવું. २ ઢાંકવું, ઓછાડવું, ઢંકવું. शलते ચળેછે. शलाका (સળી), शालूक. (પોયણી આદિનો કંદ), शलभ (પતંગિયું), शल्यम् = सलम् = ભાલ. शल्यकः (સાહુડી), शल्लम् (શાવડીનું સિમોળિયું), शालिः (વ્રીહિ), शलाटुः (કોમળ ફળ), शलाटुः (વૃક્ષાવયવ).

शल्, (अ) प. १०. श्लाघायाम्. સ્તુતિ કરવી. शालयति સ્તુતિ કરેછે. शालिः (ડાંગર), शालूकः (પલાશકંદ).

शश्, (अ) प. १. (सो०) गतौ. જવું. शशति જાયછે. शशकः (સસલું).

शल्भ्, (अ) आ. १. कत्थने. સ્તુતિ કરવી. शल्भते સ્તુતિ કરેછે. शल्भा (સ્તુતિ).

शव्, (अ) प. १. गतौ विकारे च. १ જવું. २ વિકાર પામવું. शवति જાયછે. शवः (મડું), शवरः (મ્લેચ્છ).

शश्, (अ) प. १. प्लुतगतौ. प्लुतिर्लिङ्गनेनोत्प्लुत्यगमनमित्यर्थः. કૂદતાં ચાલવું, કૂદકો મારવો. शशति કૂદકો મારેછે. १ शशः, २ शशकः (સસલો).

शष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. शषति હણેછે. शष्पम् (બાળતૃણ).

शस्, (उ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. शसति હણેછે. विशसनः (ખડ્ગ), शसनम् (હથિયાર), शस्त्री (છરી).

शास्, (इ) आ. १. इच्छायाम्. ઈચ્છવું. (आङ् पूर्व) आशास्ते मोक्षं मुनिः મુનિ મોક્ષને ઈચ્છેછે.

शंस्, (इ) प. १. स्तुतौ दुर्गतौ च. १ સ્તુતિ કરવી. २ દુર્ગતિ થવું. शंसति સ્તુતિ કરેછે. नृशंस (ક્રૂર), शस्त = शस्तो. प्रशस्त, प्रशंसा (સ્તુતિ), शस्तम् (१ મંગળ, २ આયુધ), १ शंसनम्, २ प्रशंसनम् (સ્તુતિ).

शाख्, (ऋ) प. १. व्याप्तौ. વ્યાપવું, પ્રસરવું. शाखति शाखा गगनम् શાખા ગગનને વ્યાપેછે. शाखा (લતા), शाखोटः (વૃક્ષભેદ), शिखरम् (ટોચ), शेखरः (શિખા, ભૂષણ), विशाखा (નક્ષત્ર), शाखिः (તુર્કસ્થાન).

शाड्, (ऋ) आ. श्लाघायाम्. સ્તુતિ કરવી. शाडते–लते शालते સ્તુતિ કરેછે. शाला (ઘર), गुणशाली (ગુણવાન્).

शान्, (ओं) उ. १. निशाने. તીખું-ધારવાળું કરવું, ઉકટવું. शीशांसति–ते शूलम् શૂલને ધારવાળું કરેછે. शानः (સરાણ), शानिकः = साणियो = સરાણિઓ. १ शानम्, २ निशानम् (ઊકટવું).

शार्, (अ) उ. १०. दौर्बल्ये. દુર્બલ થવું, દુબળું થવું. शारयति દુર્બલ થાયછે. शारः (દુર્બલ).

शाल्, (ऋ) आ. १. कत्थने. સ્તુતિ કરવી. शालते સ્તુતિ કરેછે. शाला (ઘર), गुणशाली (इन्), चंद्रशाला (શિરોગૃહ, અગાશી), विशाला (ઉજ્જયિની નગરી).

शास्, (उ) आ. २. इच्छायाम्. ઇચ્છવું. (आङ्पूर्व) आशास्ते मोक्षं मुनिः મુનિ મોક્ષને ઇચ્છેછે. आशीः (इस् + મંગલકથન), आशीर्वादः.

शास्, (उ) प. २. अनुशिष्टौ. अनुशिष्टिर्नियोगः. આજ્ઞા કરવી. शास्ति विश्वं विश्वनाथ. વિશ્વનાથ વિશ્વને આજ્ઞા કરેછે. शासनम्, अनुशासनम्, शिष्टः, शिष्य, शास्त्रम्, शास्ता (तृ + १ બુધ, २ ઉપદેશક), १ शिष्टिः, २ अनुशिष्टिः (આજ્ઞા).

शि, (ञ) उ. ५. निशाने. निशानं तनूकरणम्. છોલવું, ધારવાળું કરવું, સૂક્ષ્મ કરવું, તીખું કરવું, ઊકટવું. शिनोति–शिनुते शूलम् શૂલને છોલેછે. शीतशिवम् (સિંધવલવણ), १ शिविः, २ शिवा (શિવ).

शिक्ष्, (अ) आ. १. विद्योपादाने. શીખવું, વિદ્યા લેવી. शिक्षते विद्यां विद्यार्थी વિદ્યાર્થી વિદ્યાને શીખેછે. शिक्षति = सिक्खइ = શીખે. शिक्षकः. शिक्षा = सिक्खणा = सीख = શીખ. शिक्षित = सिक्खिओ = શીખ્યો ([illegible]).

शिघ्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. शिङ्घति જાયછે.

शिघ्, (इ) प. १. आघ्राणे. आघ्राणं गंधोपादानम्. સૂંઘવું. शिङ्घति कुसुमम् કુસુમને સૂંઘેછે. शिंघति = सिंघइ = સૂંઘે. शिंघिनी = सुंघणी (નાસિકા), शिंघाणम् = સૂંઘવું. शिंघाणकः (નાસિકામેલ, કફ).

शीभृ, (ऋ) आ. १. कत्थने. સ્તુતિ કરવી, ભણવું, વખાણવું. शीभते વખાણેછે. शीभरः (હાથિની સુંઢ ઊંચી કરેલી લક્ષણ). शीभा (સ્તુતિ).

शील्, (अ) प. १ समाधौ. समाधिरैकाग्र्यम्. એકાગ્ર થવું–કરવું. शीलति એકાગ્ર થાયછે. शीलम् (સદાચાર), सुशीलः (સદાચારી), दुश्शीलः (દુરાચારી), शिल्पम् (કલા).

शील, उ. १०. उपधारणे. उपधारणमभ्यासः परिचयो वा. १ અભ્યાસ કરવો, २ પરિચય કરવો, સેવવું, शीलयति–ते, शीलति અભ્યાસ કરેછે, इ०.

शु, प. १. गतौ. જવું. शवति જાયછે. शवः = शवो = શબ. अशोकः (એક ઝાડ). शुकः = सुडो = સુડો (પોપટ). शूरः = सूरो. शवरः (એક મ્લેચ્છજાતિ). शोथः (સોજો).

शुक्, (अ) प. १. गतिस्पर्शयोः. १ જવું, २ સ્પર્શ કરવો. शोकति જાયછે इ०. शुकः = सुडो = સુડો. शुल्कम् (१ જકાત, २ મૂલ્ય).

शुच्, (अ) प. १. शोके. શોક કરવો. शोचति શોક કરેછે. शोकः, शोच्यः, शोचनम्, शुक्रः (દૈત્યગુરુ).

शुच, (ई र) उ. ४. पूतीभावे. पूतीभावः क्लेदः. १ કોહવું, ભીંજવું, પલળવું. शुच्यति–ते કોહાયછે.

शुच्य्, (अ) प. १. अभिषवे. अवयवानां शिथिलीकरणं सुरायाः संधानं वा अभिषवः स्नानं च. १ અવયવ શિથિલ કરવા, ક્ચરવું. २ દારૂમાટે અથાણું કરવું, આથવું, ૩ ન્હાવું. शुच्यति ક્ચરેછે इ०. शुक्तिः (છીપ).

शुट्, (अ) प. १. गतिप्रतीघाते. ખોડંગવું, ખોડંગતાં ચાલવું. शोटति ખોડંગેછે.

शुठ्, (इ) प. १. गतिप्रतीघाते. ખોડંગવું. शुंठति ખોડંગેછે.

शुठ्, (इ) प. १. शोषणे. સોસાવું, સુકાવું. शुंठति સુકાયછે. १ शुंठिः, २ शुंठी = सुंठी = સુંઠ.

शुठ्, (इ) उ. १०. शोषणे. સોસાવું, સુકાવું. शुंठयति–ते સુકાયછે. शुंठी = सुंठी = સુંઠ.

शुठ्, (अ) उ. १०. आलस्ये. આલસ કરવું. शोठयति–ते આળસ કરેછે.

शुध्, (अ) प. ४. शौचे. शौचं नैर्मल्यम्. નિર્મલ થવું. शुध्यति सत्संगान्नरः નર સત્સંગથી શુદ્ધ થાયછે. शोधः, शुद्धिः, शोधनम्, शुद्धः. शोधितः = सोधिओ = શોધ્યો. शोधनी (સાવરણી).

घुष्, (प) प० १. घुषी [illegible] [illegible], घुषति [illegible] [illegible] [illegible]
घुष्, (प) ठ० १०. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], घुषति [illegible] [illegible].

घुस्, (प) प० ६. [illegible] [illegible]. घुसति [illegible] १ घुस, २ घुसक [illegible]

घूर्ण्, (प) प० १. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] १ [illegible] २ [illegible], ३ [illegible]
[illegible], [illegible] = [illegible] = [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] =
[illegible] = [illegible] [illegible].

घृष्, (प) आ० १. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. घृषम
[illegible], [illegible], [illegible], घृष १ [illegible] २ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

घृष्, (प) प० ६. [illegible] [illegible] घृषति [illegible] घृषम [illegible]. [illegible]
घृष [illegible]

घ्रा, (प) प० १. [illegible] [illegible] [illegible] १ [illegible], २ [illegible], [illegible]
[illegible] घ्राति [illegible] ह० १ [illegible], २ [illegible] १ [illegible], २ [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible]

घ्रा, (प) प० ६ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. घ्रा [illegible].

घुन्ब्, (प) ठ० १०. [illegible]. १ [illegible] [illegible], [illegible], २ [illegible], [illegible].
[illegible] घुन्बति [illegible] [illegible] [illegible]. घुन्बम् ([illegible], २ [illegible]).

घुन्ब् (प) ठ. १०. [illegible]. १ [illegible], २ [illegible], [illegible]. घुन्बति [illegible]
[illegible] ह० घुन्बम् [illegible].

घुष्, (प) प. ४. [illegible] [illegible], [illegible]. घुष्यति [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] = [illegible]. [illegible], [illegible] = घुषम् = [illegible].
[illegible] ([illegible]), घुष्मा ([illegible] + [illegible]), १ घुषितम्, २ घुषित ([illegible]).

घूर्, (ई) आ ४. [illegible] १ [illegible], २ [illegible]. घूर्यते [illegible] ह०
घूर = [illegible]

घूर, आ. १०. [illegible], [illegible]. घूरयते [illegible] [illegible]. घूरा = [illegible].

घूर्ण् (प) ठ. १०. [illegible]. [illegible], [illegible]. घूर्णयति-ते [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. १ घूर्णम्, २ घूर्णकम् = [illegible] = [illegible].

(१ દાણા ઝાટકવાનું ઉપકરણ, ૨ મોગરાની, મેંદીના), शूर्पणखा (એક રાક્ષસીનું નામ).

शूल्, (अ) प. १. रुजायां संघोषे च. १ પીડવું, નડવું, ૨ ગભરાટ કરવો. शूलति चोरम् ચોરને પીડેછે. शूलम् (૧ શૂળરોગ, ભાલો, શૂળી, ૩ શૂળરોગ), त्रिशूलम् = त्रिशूलं = ત્રિશૂળ.

शूष्, (अ) प. १. प्रसवे. प्रसवोऽभ्यनुज्ञानम्. આજ્ઞા કરવી, અનુમત દેવી. शूषति આજ્ઞા કરેછે.

शृध्, (उँ) उ. १. उंदने. उंदनं क्लेदनम्. ભીનું કરવું. ઉલેદવું. शर्धति-ते अन्नेन मृत्तिकाम् જળવડે માટીને પલાળેછે. शृद्धः, शृधन् (રસ્તુ), शिवा (શિંગ).

शृध्, (उ) आ. १. शब्दकुत्सायाम्. शब्दकुत्सा पायुशब्दत्वम्. १ પાદવું. शर्धनकरवुं शर्धते वातुलः વાયલ પાદેછે. शर्धनम्, शर्धः, शर्धजहाः माषाः (પાદવનાર અડદ), शर्धनः (પાદણુ), शिवा (શિંગ).

शृध्, (उ) उ. १०. प्रसहने. प्रसहनमभिभवः. १ જીતવું, પરાજય કરવો. शर्धयति-ते, शर्धति शत्रुम् શત્રુને જીતેછે.

शॄ, प. ९. हिंसायाम्. હણવું. शृणाति હણેછે. विशीर्णः (વેરાયેલ), १ शृंगम् = सिंगं = શિંગ. २ शृंगकम् = सिंगडं = શિંગડું. शर्वरी (રાત્રી), शृंखला = સાંકળ. शरः (१ બાણ, ૨ મુંજ), शरुः (१ બાણ, ૨ હિંસ્ત્ર), १ शिशिरं, २ शराहः, ३ शिशिरः (હિમઋતુ), शीर्णिः (રોગ), शरणम् (ઘર), १ शरावम्, २ शरावकम् = शरावलं = શરાવલું. शिरीषः (વૃક્ષનામ), १ शूर्पम्, २ शूर्पकम् = सूपडं = સૂપડું (દાણા ઝાટકવાનું પાત્ર), शर्करः (કાંકરો), शर्करा = सक्करा = સાકર. शीकारः (શ્વાસ મોકવાની), शशीरिकः (ક્રિમિ), शशीरिका (ભાંગવાઆરણ), शारंग (ચાતક પક્ષી), शरटः (આયુધ), शारिः (१ સોંકટી, ૨ વહીપક્ષી), शारिका (વહીપક્ષી), शरीरम्, शिरः (અમ + માથુ), विशरणम् (હિંસા), किशारुः (કુંડ), परशुः, शराटिः (અમુકનામે જળપંખી), शार्मिः (ભૃગ).

शेल्, (ऋ) प. गतौ. જવું. शेलति જાયછે.

शेव्, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું. शेवते સેવેછે. शेवा.

शै. प. १. पाके. રાંધવું. शायति રાંધેછે.

[illegible] च. १. [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] (च) प. १. [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] (श) प. १. [illegible]
[illegible] (ठि).

[illegible] (इर) प. १. [illegible]

[illegible] (इर) प. १. [illegible]

[illegible] (अ. प.) प. १. [illegible]

[illegible] (ष) प. १. [illegible]
[illegible]

[illegible] (ए) आ. १. [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] (इ) आ. १. [illegible]

[illegible] (इ) प. १. [illegible]

[illegible] (अ. पु) प. १. [illegible]
[illegible]

[illegible] (अ) उ. १०. [illegible]
१ विश्वासवत्, २ विश्वस्तता (ग्रन्).

[illegible] (अ. पु) प. १. [illegible]
[illegible]

[illegible] (इ) आ. १. [illegible]
[illegible]

[illegible] (अ) उ. १०. [illegible]
[illegible]

श्वभ्र्, (अ) उ. १०. गत्याम्. જવું. श्वभ्रयति–ते જાયછે. श्वभ्रम् (ખાડો).
श्वर्त्, (अ) उ. १०. गत्याम्. જવું. श्वर्त्तयति–ते જાયછે.
श्वल्, (अ) प. १. आशुगमने. ઉતાવળું જવું. श्वलति ઉતાવળું જાયછે.
श्वल्क्, (अ) उ. १०. परिभाषणे. १ બોલવું, २ ઠપકો દેવો. श्वल्कयति–ते બોલેછે इ०.
श्वल्ल्, (अ) प. १. आशुगमने. ઉતાવળું જવું. श्वल्लति ઉતાવળું જાયછે.
श्वस्, (अ) प. २. प्राणने. प्राणनं जीवनम्. જીવવું. श्वसिति જીવેછે. श्वसनः (વાયુ), श्वासः (નાકનો વાયુ). निःश्वासः = નીસાસો. उच्छ्वासः = उसासो = ઊસાસ. उच्छ्वसितम् (વિકસિત).
श्वि, (टु. ओ) प. १. गतिवृद्ध्योः. १ જવું, २ વધવું. श्वयति જાયછે, વધેછે. श्वयथुः (સોજો), श्वा (અન્ + કુતરો), मातरिश्वा (અન્ + વાયુ), उदश्वित् (છાશ).
श्वित्, (ञि) आ. १. वर्णे. रंगवुं, धोळवुं. श्वेतते गृहम् ઘર ધોળેછે. श्वेतम् (રૂપું), श्वेतः (ધોળો), श्वित्रम् (ધોળો કોઢ).
श्विद्, (ञि) आ. १. श्वैत्ये. श्वैत्यं श्वेतगुणक्रिया. अयं सकर्मकोऽकर्मकश्च. १ ધોળવું. २ ધોળું થવું. श्विदते भित्तिम् ભીંતને ધોળેછે. श्विदते वस्त्रम् વસ્ત્ર ધોળું થાયછે.
षग्, (ए. म.) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. १ ઢાંકવું, છાવું, ભરવું. सगति છાયછે. णौ–सगयति ઢંકાવેછે.
षघ, (अ) प. ५. हिंसायाम्. હણવું. सघ्नोति હણેછે.
षच, (अं) उ. १. समवाये. એક થવું, મળવું, ભીનથવું. सचति–ते મળેછે. सचिवः (મંત્રી).
षच, (षु) आ. १. सेचने सेवने च. सेवनं भजनम्. १ સિંચવું, રેડવું. २ સેવવું, ભજવું. सचते સિંચેછે, સેવેછે. सचिवः (મંત્રી), सक्तुः (સાથુઓ).
षंज्, (अ) प. १. संगे. મળવું, ભેટવું, સંગ કરવો. सजति મળેછે. संगः = પ્રસંગ. निषंग (ભાથો), सक्तिः, आसक्तिः, प्रसक्तिः, प्रसक्तम्, उत्संगः (ખોળો), सक्थि (સાથળ).
षट्, (अ) प. १. अवयवे. અવયવ કરવા, અંગ કરવું. सटति અંગ કરેછે. सटा (જટા).

षट्, (अ) उ. १०. हिंसानिकेतनबलदानेषु. १ हणवु, २ घर करवुं, ३ आपवुं, ४ बळ करवुं, ४ देवुं. षट्टयति–ते हणेछे इ०.

षण्, (अ) प. १. संभक्तौ. संभक्तिर्भजनम्. मेळववुं, भजवुं. सनति भजेछे. सातिः (भक्ति), षंढः = संढो = सांढ (हराये ढोर). सभा. सानु (शिखर)

षन्, (उं) उ. ८. दाने. देवुं. सनोति– सनुते विप्राय धनम् विप्रने धन आपेछे. सातिः (दान), सानुः (शिखर).

षद्, (लृ) प. १. विशरणगत्यवसादनेषु. विशरणं शटनम्. अवसादोऽनुत्साह १ अवयव वेराया, सडवुं, जावुं, अगळ्ळिला थवां, २ जवुं. ३ उत्साह न धरवो. खेद पामवुं. सीदति अवयव वेरायछे इ०. निषादः (चंडाळ), विषादः (खेद), उपनिषद्, पुरुषसद्, परिषद् (सभा), प्रासाद (देवनुंघर), सद्म (घर), निषद्वरम् (पंक), सादिः (१ असवार, २ सारथि), सद (आस + सभा), सुषद् (देव), सदनम् (घर), प्रसन्नम् (निर्मळ), प्रसादिका (जानुं कीडुवन).

षद्, (लृ) प. ६. विशरणगत्यवसादनेषु. १ अवयव वेराया, सडवुं, २ जवुं, ३ उत्साह न होवो. सीदति अवयव वेरायछे. सादः, प्रसादः, विषाद, सद (सद् + सभा).

षद्, (अ) उ. १०. गतौ. जवुं. (आङ्पूर्वः), आसादयति–ते, आसादित लावेछे.

षम्ब्, (अ) प. १. सम्बन्धे. सम्बन्धः संबंध सम्प्रयत्नविशेषः. १ संबंध करवो. २ कोई प्रकारे जवुं. सम्बति संबंध करेछे. साम्बः (चोखा), साम्ब दश (गानपत्र).

षंब्, (अ) उ. १०. संबंधे. संबंध करवो. संबयति–ते संबंध करेछे.

षम्, (अ) प. १. अवैकल्ये. विकल थवुं. यथार्थ नथवुं. समति. समा, शिरस.

षर्ज्, (अ) प. १. अर्जने. संपादन करवुं. कमावुं. सर्जति संपादन करेछे.

षर्ब्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. सर्बति जायछे

षर्व्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. सर्वति हणेछे.

षल्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. सलति जायछे.

षस्ज्, (अ) प. १. (वै०) गतौ. ढांकवुं, जवुं. सज्जति ढांकेछे. सज्जा (अश्व ना बख्तर बखतर), सज्जम् (तैयार).

सस्ज्, (षं) उ. १. गतौ. [illegible]. सज्जति-ते [illegible]. सज्जः (भागयेथे).

सह्, (ष) आ. १. मर्षणे. मर्षण क्षमा. भवं. भभं. सहते दुर्वचनं [illegible] [illegible] दुर्वचन [illegible]. सहनः (क्षमावान), उत्साहः, उत्साही (हर्), सहिष्णु, सहिता (पृथ्वी), साहित्यम्, सहमानः (६६), सहुरिः (पृथ्वी), सह् (७), सह (अम + [illegible]).

सह्, (ष) प. ४. चक्यर्थे चक्रो च. चक्रवर्त्यपृथिः. १ [illegible]. २ [illegible] सहाते [illegible].

सह्, (ष) उ. १०. मर्षणे. मर्षणं क्षमा. भवं, भभं. साहयति-ते, सहते [illegible]. सहते = सहह = [illegible]. सहनम्. निसहः, दुःसहः, सहर (भव [illegible]).

सांत्व, (ष) उ. १०. सामप्रयोगे. [illegible] [illegible]. सांत्वयति-ते [illegible]. सांत्वनम्.

सि, (ष) उ. ५. बंधने. [illegible] सिनोति-सिनुते [illegible] [illegible] सितः [illegible], सितः [illegible], सेतुः (पूल), सीरम् (हल), [illegible] सीमा = [illegible].

सि, (ष) उ. ९. बंधने. [illegible] सिनाति-सिनीते [illegible]. सीमा (हद्), सेतुः, सिनानः.

सिच्, (ष) उ. ६. क्षरणे [illegible]. सिंचति-ते सिंचते. [illegible] = सिक्त = [illegible], सेचनम्, सेकः, सिक्तः (सिंचन), सिक्तम् ([illegible]).

सिट्, (ष) प. १. अनादरे [illegible] [illegible]

सिध्, (ष) प. १. [illegible] सेधति [illegible]. सिद्धि = [illegible] [illegible] [illegible].

सिध्, (ष) प. ४. [illegible]

सिव्, (ष) प. ४. [illegible]

षिभ्, (उ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. सेभति હણેછે.

षिंभ्, (उ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. सिंभति હણેછે.

षिल्, (अ) प. ६. उंछे. કણ વીણવા. सिलति કણ વીણેછે.

षिव्, (उ) प. ४. तंतुसंताने. तंतुसंतानं वानम्. વણવું. સીવવું. सीव्यति कंचुकं सौचिकः સુઈ કંચુઆે સીવેછે. सीवनम् = સીવણું. सीवनी = સીવણી. सूची = સુઈ.

षिव्, (इ) प. १. सेचने सेवने च. १ સિંચવું. २ સેવવું. सिन्वति સિંચેછે.

षु, प. १. प्रसवैश्वर्ययोः. प्रसवोऽभ्यनुज्ञानम्. १ પ્રેરવું. આજ્ઞા કરવી, २ ધણી થવું. सवति પ્રેરેછે इ०. सवः.

षु, प. २. प्रसवैश्वर्ययोः. प्रसवो ऽभ्यनुज्ञानम्. १ પ્રેરવું. આજ્ઞા કરવી. २ જણવું. ३ ધણી થવું, સ્વામી થવું. सौति પ્રેરેછે इ०. सुतः (પુત્ર), सूतः (સારથિ).

षु, (ञ्) उ. ५ अभिषवे. अभिषवः स्नपनं पीडनं स्नानं सुरासंधानं च. स्नाने ऽकर्मकः. १ નહવરાવવું, २ પીલવું, ન્હાવું. ४ દારૂ ગાળવાની વસ્તુનો આથો કરવો, અથાણું કરવું. सुनोति-सुनुते નહવરાવેછે. राजसूयः (યજ્ઞ), सुना (ઘાતનસ્થાન), सोमः, सवनः, सुरः, सुरा, सुतः, सुंदः (દૈત્યનામ), सूपः (દાળ).

षुट्ट्, (अ) उ. १०. अनादरे. અનાદર કરવો, તિરસ્કાર કરવો. सुट्टयति-ते તિરસ્કાર કરેછે.

षुंभ्, (अ) प. १. दीप्तिहिंसनयोः. १ દીપવું. હણવું. सुंभति દીપેછે.

षुर्, (अ) प. ६. ऐश्वर्यदीप्त्योः. ધણી થવું. ઇશ્વર થવું, २ દીપવું. ચળકવું. सुरति ધણી થાયછે. सुरः (દેવ), सुरा (મદ્ય), सुर्सुरः (અનુકરણ શબ્દ), क्षौरः.

षुह्, (अ) प. ४. चक्यर्थे शक्तौ च. चक्यर्थस्तृप्तिः. १ તૃપ્ત થવું, २ સમર્થ થવું. सुह्यति તૃપ્ત થાયછે. सुहित (તૃપ્ત), सौहित्यम् (તૃપ્તિ).

षू, (ङ्) आ. २. प्राणिगर्भविमोचने. १ પ્રસૂતિમાં જણવો, જણવું. सूते, प्रसूते जननी पुत्रम् જનની પુત્ર જણેછે. सूतः, सूतिका, सूतकम्, सूनुः, सविता, प्रसूः (માતા), राजसूयः (યજ્ઞ), प्रसवः (ઉત્પત્તિ), प्रसवी (રવિ), सावित्री (માતા).

षू, (ओ ङ्) आ. ४. प्राणिप्रसवे. પ્રાણી જણવું. सूयते પ્રાણી જણેછે. प्रसव. (જન્મ).

षू, प. ६. प्रेरणे. પ્રેરવું. सुवति પ્રેરેછે. सविता (પ્રેરક), प्रसवः (પ્રેરણ), सूत (સારથિ), प्रसवी (પ્ર+પ્રેરક), सूर्य.

सूद्, (अ) आ. १. क्षरणे क्षपने च. क्षरणं निरसनम्. निरास करणें. १ निवारणें. निषेधणें. २ हसणें. थुंकणें. सूदते निवारितो, थुंकतो. सूदो = सूदक = थुंके. सूदः = सूदो = थुंको. सूदा (हिंसा), सूदी = थुंकी. निषूदनम् (हिंसन), सूदम् = सूदे = थुंक. मधुसूदन.

सूद्, (अ) उ. १०. क्षरणे क्षपने आश्रवणे च. १ निवारणें. निषेधणें. २ हसणें. थुंकणें. ३ भरणें. सूदयति – ते निवारितो इ०. १ सूदनम्, २ निषूदनम् (हिंसा), मधुसूदन.

सूर्क्ष्, (अ) प. १. अनादरे. तिरस्कार करणें. सूर्क्षति तिरस्कारितो.

सूष्, (अ) प. १. प्रसवे. १ प्रसवणें. २ प्रेरणें. सूषति पुत्रं माता [illegible] प्रसवते.

सृभ्, (उ) प. १. हिंसायां. हिंसणें. सर्भति हिंसितो.

सृम्भ्, (उ) प. १. हिंसायां. हिंसणें. सृम्भति हिंसितो.

सेक्, (ऋ) प. १. गतौ. जाणें. सेकति जातो.

सेव्, (ऋ) आ. १. सेवने सेवणें. सेवते सेवितो. सेवक, सेवक, सेवा, सेवन [illegible] [illegible] - [illegible].

सै, प. १. क्षये. क्षय पावणें. सायति क्षय पावतो.

सो, प. ४. अंतकर्मणि अंतकर्म [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

) आ. ५. आस्कंदने. १ दोडवुं, धावुं. २ युद्ध करवुं. स्तिघ्नुते दोडेछे.

) आ. १. शरणार्थः भागवुं. बाहुरवुं. स्तेदते भागेछे.

म) द. ४. आर्द्रीभावे. आर्द्रीभाव ह्रदः भीनुं थवुं. पलळवुं. स्तिम्यति
छे.

म) द. ४. आर्द्रीभावे. पलळवुं, भीनुं थवुं. स्तीम्यति पलळेछे.

उ. २. स्तुतौ. स्तुति करवी. स्तौति-स्तवीति, स्तुते स्तुवीते स्तुति करेछे.
व, २ स्तोत्रम्, ३ स्तुतिः, ४ स्तवनम् (स्तुति). स्तुत्यः, प्रस्तावः, स्तावकः
), स्तोभ (अनर्थक स्तुतिकारक वचन), स्तोमः (१ समूह, २ यज्ञ). स्तोकम्
थोडं = थोडुं.

(ृ) आ. १. प्रसादे. प्रसन्न थवुं. स्तेपते प्रसन्न थायछे. स्तोकम् =
= थोडुं.

(उ) आ. १. स्तंभे. स्तंभः क्रियानिरोधः. थोभवुं, अटकवुं, थंभवुं. स्तोभते
छे. स्तोभते थोभेछे. स्तोभते = थोभए = थोभे. स्तोभः = थोभो
थोभ. त्रिष्टुप्, अनुष्टुप्.

(अ) प. ४. समुच्छ्राये. वधवुं. स्त्यायति वधेछे.

(अ) उ. १० समुच्छ्राये. वधवुं. स्तूपयति वधेछे.

(अ) प. १. गतौ. जवुं. स्तृक्षति जायछे.

(ऋ) आ. १. क्षरणार्थः भरवुं. स्तेरते भरेछे.

. १. वेष्टने. वींटवुं. स्त्यायति वींटेछे.

प. १. शब्दसंघातयोः. १ शब्द करवो. २ एक करवुं, गुंथवुं. स्त्यायति
शब्द करेछे. संस्त्यान (संघ), संस्त्याय (घर).

(अ) प. १. स्थाने. रहेवुं, स्थिर थवुं. स्थलति रहेछे. उत्थलति = उत्थ-
लइ = ऊथले. उत्थलः = उत्थल्लो = ऊथलो. स्थालम् (थाळ, विस्तीर्ण
पात्र), स्थाली (हंडी), १ स्थलम्, २ स्थली (स्थान, जगा). स्थला (रहेवा-
नुं स्थल), स्थंडिलम् (ओटलो), त्रिटलम्, कुट्टलम्.

, प. १. गतिनिवृत्तौ. स्थिति करवी, रहेवुं तिष्ठति रहेछे. उत्तिष्ठति =
उट्ठइ = ऊठे. १ स्थानम्, २ स्थितिः (निवास). स्थानम् = ठाणं = थाणुं =
थाणुं. स्थितः (रहेल), प्रस्थित (थान, गत). सुस्थितः. उत्थितः = उट्ठिओ =
ऊठ्यो. उपस्थितः. स्थापितः = थाविओ = थाप्यो. प्रस्थापितः = पट्ठाविओ =

પડાવ્યો. उत्थापितः = उट्ठाविओ = ઊઠાવ્યો. प्रस्थानम् (યાત્રા), स्थिरः (અચંચલ), स्थावरः (ઉદ્ભિજ્જ), स्थूणा (થંભ), स्थविरः (વૃદ્ધ), गोष्ठम् (મઠ), भूमिस्थः, मंजिष्ठः = મંજીઠ. देशस्थः, स्थाणुः (१ શિવ, २ ઠુંઠું ઝાડ). स्थासः (થાગ), प्रस्थः (સેર), व्यवस्था (વિભાગ), व्यवस्थितिः, १ स्थलम्, २ स्थली (થળ), स्थाली (હંડી), स्थालम् = થાળ. स्थायी (हन् + स्थिर). स्थापनम् = थापणं = થાપન. उत्थापनम्. आस्था, निष्ठा.

ष्ठिव्, (उ) प. १. निरसने. १ ફેંકવું. २ વારવું, નિષેધવું. ष्ठीवति ફેંકેછે, વારેછે. ष्ठेवनम्, ष्ठीवनम् (તિરસ્કાર), १ निष्ठेवनम्, २ निष्ठीवनम्. (ખુંખારો કરી થુંકવું).

ष्ठिव्, (उ) प. ४. निरसने. १ ફેંકવું, ઊછેરવું, २ વારવું. ष्ठीव्यति ફેંકેછે, વારેછે.

ष्णस्, (उ) प. ४. निरसने. १ ફેંકવું, ઊછેરવું. २ વારવું, નિષેધવું. स्नस्यति ફેંકેછે, વારેછે. स्नसा = नसा = નસ.

ष्णा, प. २. शौचे. ન્હાવું, શુદ્ધ થવું. स्नाति ન્હાયછે. स्नाति = ण्हाइ = ન્હાય. स्नातः = ण्हायो = ન્હાયો. स्नातक, स्नानीयम् (ન્હાવાં ચોળવાનું ચૂર્ણ).

ष्णिह्, (अ) प. ४. प्रीतौ. પ્રીતિ-પ્રેમ કરવો. स्निह्यति પ્રીતિ કરેછે. स्नेहः = णेहो = नेहो = નેહ. स्निग्धः, उष्णिक्.

ष्णिह्, (अ) उ. १०. स्नेहने. १ ભીનું કરવું, પલાળવું. ચોપડવું. २ સ્નેહ કરવો. स्नेहयति-ते પલાળેછે इ०. स्नेहः.

ष्णु, प. २. प्रस्रवणे. प्रस्रवणं क्षरणम्. ખરવું, ઝરવું. स्नौति ઝરેછે. स्नुषा (પુત્રની બાયડી).

ष्णुस्, (उ) प. ४. अदने आदाने अदर्शने च. १ જમવું, ખાવું. २ ગ્રહવું, લેવું. ३ નજોવું, નદેખવું. स्नुस्यति જમેછે इ०.

ष्णुह्, (अ) प. ४. उद्गिरणे. ઓકવું, વમન કરવું. स्नुह्यति ઓકેછે. स्नुहिः (થોર).

ष्णै, प. १. वेष्टने शोभायां च. વિંટવું. १ શોભવું. स्नायति વિંટેછે इ०. स्नायुः (નસ).

ष्मि, (ट) आ. १. ईषद्धसने. થોડું હસવું. स्मयते થોડું હસેછે. १ स्मयः (હાસ), विस्मयः (અદ્ભુત), स्मेरः (મલકાય), विस्मयम् (વિસ્મન).

ष्मि, (ट) आ १०. अनादरे. અનાદર કરવો, તિરસ્કાર કરવો. स्माययते.

ष्वंज, (षु) आ. १. परिष्वंगे. સંગ કરવો, બાથમાં ભરવું, આલિંગન કરવું. स्वजते, परिष्वजते આલિંગન કરેછે.

स्वद्, (षु) आ. १. आस्वादने. ૧ ચાખવું, ચાખવું. ૨ ભાવવું, રુચવું, ગમવું. स्वदते रस्ना रस्वादारी રખાધી રામને ભાવેછે. स्वदते दधि मैत्राय દહિ મૈત્રને ભાવેછે. स्वादुः (સ્વાદિષ્ટ), स्वादः.

स्वद्, (अ) उ. १०. आस्वादनसंवरणयोः. ૧ ચાખવું, ચાખવું, ૨ ભાવવું, રુચવું, ગમવું. ૩ ઢાંકવું, ઓઢાડવું, ઢાંકવું. स्वादयति-ते ચાખેછે ઇ૦.

स्वप्, (ञि) प. २. शये. ઊંઘવું, સૂવું. स्वपिति ઊંઘેછે. स्वपिति = सुवइ = સુવે. स्वप्नः, स्वाप (ઊંઘ), सुप्त = सुत्तो = સૂતો.

ष्वष्क्, (षु) आ. १. गत्यर्थः. જવું. ष्वष्कते જાયછે.

स्विद्, (ञि, ष्वा) आ. १. स्नेहनमोचनयोः मोहने प. ૧ ચીકણું કરવું, પલાળવું, ૨ પ્રસ્વેદ કરવો, ૩ છૂટવું, ૪ મોહવું. स्वेदते પલાળેછે. १ स्वेदः, २ प्रस्वेदः = पसेओ = પસેવો.

स्विद्, (ञि. आ.) प. ४. गात्रप्रक्षरणे. गात्रप्रक्षरणं घर्मस्रुतिः શરીર ઝરવું, પરસેવો છૂટવો. स्विद्यति પરસેવો છૂટેછે.

ष्विद्, (आ) प. ४. गात्रप्रक्षरणे. પરસેવો છૂટવો. स्विद्यति પરસેવો છૂટેછે. प्रस्वेदः = पसेओ = પરસેવો.

संकेत, उ. १०. आमंत्रणे. आमंत्रणं गूढोक्तिः છાનું કહેવું. संकेतयति-ते છાનું કહેછે. संकेत, सकेतितः.

संग्राम, (अ) आ. १०. युद्धे. લડવું, વઢવું, યુદ્ધ કરવું. संग्रामयते शूरः શૂરો લડેછે. संग्रामः (યુદ્ધ).

संज्, (अ) प. १. संगे. સંગ કરવો. संजति સંગ કરેછે. संगः, प्रसंगः.

सत्र, आ. १०. संतानक्रियायां संदानक्रियायां च. લાંબું કર્મ કરવું, વિસ્તારે ક્રિયા કરવી, ૨ દેવાની ક્રિયા કરવી. सत्रयते વિસ્તારે કર્મ કરેછે. सत्रम् (યાગ), अन्नसत्रम् (અન્નછત્ર), ब्रह्मसत्रम् (બ્રહ્મયાગ), १ सत्रशाला, २ सत्रागारम् (દાનશાળા).

सपर्, (अ) प. ११. पूजायाम्. પૂજવું, વંદવું. सपर्यति પૂજેછે. सपर्या (પૂજા).

संवर्, प. ११. संभरणे. ૧ સાંભરવું, એક કરવું. ૨ બાંધવું. संवर्यति સાંભરેછે, બાંધેછે.

सभाज्, उ. १०. प्रीतिदर्शनयोः सेवने च. १ પ્રીતિ કરવી, ૨ દર્શન કરવું, સેવવું. सभाजयति – ते પ્રીતિ કરેછે. इ०. सभाजनम् (આલિંગન કરી કુશલાદિ પૂછવું).

संभूयस्, प. ११. प्रभूतभावे. બહુ થવું, ઘણું થવું. संभूयस्यति બહુ થાયછે.

सम्, (इ) प. ४. परिणामे. परिणामो विकारः ૧ પકવવું, વિકાર પામવું. सम्यति પકવેછે.

सर्ज्, (अ) प. १. अर्जने. મેળવવું, કમાવું. सर्जति મેળવેછે. सर्जिकः

सल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. सलति જાયછે. सालः (વૃક્ષ).

सस्, (इ) प. २. (वे०) स्वप्ने. ઉંઘવું, સુવું. संति, संसित ઉંઘેછે.

सांत्व्, (अ) उ. १०. सामप्रयोगे. ખુશ કરવું, સમજાવવું. सान्त्वयति–ते સમજાવેછે. सान्त्वनम्.

सात्, (अ) प. १०. (सौ०) सुखे. સુખ થવું. सातयति સુખ થાયછે. सातव.

साध्, (अ) प. ५. संसिद्धौ. संसिद्धिः फलसंपत्तिः ફળસંપન્ન કરવું. साध्नोति परकार्यं साधुः સાધુ પરકાર્યને સાધેછે. साध्नोति = साधइ = સાધે. साध्य, साधनम्, साधकः. साधितः = साधिओ = સાધ્યો.

साम्ब्, (अ) उ. १०. संबंधने. સંબંધ કરવો. साम्बयति- સંબંધ કરેછે. साम्बः (સંબંધ).

साम, उ. १०. सान्त्वप्रयोगे. सान्त्वप्रयोगः प्रीणनम्. સાંત્વન કરવું, તૃપ્ત કરવું. सामयति–ते સાંત્વન કરેછે. સામ.

सार, उ. १०. दौर्बल्ये. દુર્બલ થવું, ટુંકું કરવું. सारयति–ते દુર્બલ થાયછે. सारः

सिक्, (अ) प. १. (सौ०) सेचने. સિંચવુ. सेकति સિંચેછે. सेकः (સિંચન), सिकता (રેતી).

सीक्, (ऋ) आ. १. सेचने. સિંચવું. सीकते સિંચેછે सीकरः (છાંટ).

सुख्, उ. १०. तत्क्रियायाम्. सुखनं सुखक्रिया. સુખી થવુ. सुखयति–ते સુખી થાયછે. सुखम्.

सुख् (अ) प. ११. तत्क्रियायाम्. સુખી થવું. सुख्यति, सुखमनुभवतीत्यर्थः સુખી થાયછે. सुखम्.

सुन्द्, (इ) प. १. (सौ०) शोभायाम्. શોભવું. सुंदति શોભેછે सुंदरः, सुंदरी.

सूच, उ. १०. पैशुन्ये. पिशुनो दुर्जनस्तस्य कर्म पैशुन्यम् चाडी करवी. सूचयति = चाडी करे. सूचकः (चाडीयो), सूचना (जाणवुं). १ सूचि, २ सूची = सूई = सोय.

सूत्र, उ. १० वेष्टने विमोचने च विमोचनं मोचनमात्रो ग्रंथनमित्यपरे. १ वींटवुं, २ छुटवुं. सूत्रयति-ते वींटे. सूत्रम्, सूत्रकारः, सूत्रधारः.

सूर्क्ष्, (अ) प. १. आदरे. आदर करवो. सूर्क्षति आदर करे. सूक्ष्मम् (बारीक).

सूर्क्ष्य, (अ) प. १. ईर्ष्यायां. द्वेष करवो. सूर्क्ष्यति द्वेष करे.

सृ, प १. शीघ्रगती. वेगथी जवुं. सरवुं. धावति दोडे.

सृ, प १ गतौ. जवुं सरति मुनिः तीर्थं मुनि तीर्थे जाय छे. प्रसरति = पसरइ = पसरे. अनुसरति = अनुसरइ = अनुसरे. अपसरति = अवसरइ = ओसरे. निःसरति = नीसरइ = नीसरे. उत्सरति = ऊसरइ = ऊसरे. प्रसारः = पसारो = पसार. अनुसारः = अणुसारो = अनुसारो. निःसारः = नीसारो = नीसार. विसारः = विसारो = विसार. आसारः (मेघनी धार, २ मित्रनुं सैन्य), सरणिः (श्रेणि), सृणिः, सरकः. प्रसृत = पसरिओ = पसर्यो. अनुसृतः = अणुसरिओ = अनुसर्यो. उत्सृत = उसरिओ = ऊसर्यो. निःसृत = नीसरिओ = नीसर्यो. सुसरम् = सुगम. अभिसारिका (पतिने मळवा संकेत स्थाने जनारी स्त्री), सारः (१ बळ, २ मीज), प्रसरः, अतिसारः (झाडानो रोग), सार्थ = सत्थो = साथ. सर्षप = सरिसवो = सरसव. सृगालः (शियाळ). अग्रेसरः, पौरसरः (आगेवान). सरित्—नदी. सलिलम् (जल), १ सरसि, २ सारणी (नीक), सरः = सरओ = सर = स-रोवर (तळाव), १ सरयुः, २ सरयुः = सरजू (नदी).

सृ, प. ३. (वे०) गती. जवुं. ससर्ति जाय छे.

सृज, (अ) आ. ४. विसर्गे. १ सर्जवुं, २ मुकवुं. सृज्यते माला स्वयं एव आपोआप सर्जाय छे. सृज्यते माला = माला गुंथाय छे. स्रष्टा (कर्ता, १ सर्जनार, २ ब्रह्मा), सृष्टिः, संसर्गः (संबंध), विसर्गः (त्याग), उपसर्गः (पीडा), निसर्गः (स्वभाव), सृष्टः, १ उत्सृष्टः, २ विसृष्टः (त्यक्त).

सृज, (अ) प ६. विसर्गे. सर्जवुं. सृजति माला गिरौ ...

स्रक्, रज्जुः (दोरी), स्रग्वी, स्रग्विणी स्त्री.

सृप्, (ल) प. १. गतौ. જવું. सर्पति જાયછે. सर्पः, सर्पणम्, प्रसर्पणम्, सरीसृप, सृप्यम्, सृपा (દીવેટની), सर्पिः (ઘી).

सृभ्, (उ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. सर्भति હણેછે.

सृंभ्, (उ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. सृंभति હણેછે.

सेक्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. सेकते જાયછે.

सेल्, (ऋ) प. १. गतौ. જવું. सेलति જાયછે.

स्कंद्, (इ र्) प. १. गतिशोषणयोः. १ જવું, २ સૂકવું, સોસવું. स्कंदति જાયછે. इ०. स्कंधः (ખભો), आस्कंदनम् (યુદ્ધ), अवस्कंदनम् (ધાડપ).

स्कभ्, (इ) आ. १. प्रतिबंधे. प्रतिबंधः क्रियानिरोधः. અટકવું, થંભવું. स्कंभते.

स्कंभ्, (उ) प. ९. (सौ०) रोधने स्तंभे च. १ રુંધવું, ઢાંકવું, २ થંભવું. स्कभ्नोति-स्कभ्नाति રુંધેછે इ०.

स्कु, (ञ्) उ. ९. आप्रवणे. आप्रवणमुत्प्लवनमुद्धरणं च. १ કૂદતાં જવું-ચાલવું, ઉદ્ધરવું. स्कुनोति-स्कुनुते, स्कुनाति-स्कुनीते કુદી જાયછે इ०. स्कुत.

स्कुंद्, (इ) आ. १. आप्रवणे. आप्रवण मुत्प्लुत्य गमनमास्कंदनमुद्धरणं च. १ કૂદતાં જવું-ચાલવું, २ ઝુદ્ધ કરવું, ३ ઉદ્ધારવું, ઊંચે લેવું. स्कुंदते કૂદતાં જાયછે. स्कुंदते = कुदए = કૂદે.

स्कुंभ्, (उ) प. ९. (सौ०) रोधने धारणे च. १ રુંધવું, છાવું, ઢાંકવું. २ ધારણ કરવું. स्कुभ्नोति-स्कुभ्नाति રુંધેછે इ०.

स्खद्, (अ, ष्, म्) आ. १. स्खदने. स्खदनं विद्रावणम्. નમાડવું, હઠાવવું, २ ઢીલું કરવું, નરમ કરવું. स्खदते નમાડેછે इ०. स्खदनम्, णौ-स्खदयति.

स्खल्, (अ, म्) प. १. संचलने. પડવું, ગરવું. स्खलति પડેછે. णौ स्खलयति स्खलनः (પડનાર), स्खलितम् (પતિત), स्खलनम् (પતન).

स्तन्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. स्तनति શબ્દ કરેછે. स्तनः (શબ્દ).

स्तन्, उ. १०. देवशब्दे. મેઘનું ગાજવું. स्तनयति-ते મેઘ ગાજેછે. स्तनितम् (મેઘશબ્દ)

स्तभ्, (इ) आ. १. प्रतिबंधे. રોકવું, અટકાવવું. स्तंभते થંભેછે. स्तंभः (જડપ).

स्तंभ्, (उ) प. ९ (सौ०) रोधने स्तंभे च. १ રુંધવું, ઢાંકવુ २ થંભવું, અટકવું. स्तभ्नोति-स्तभ्नाति રુંધેછે. स्तंभः= थंभो = થંભ

स्तुंभ्, (उ) प. ९. (सौ०) रोधने निष्कोषणे च. १ રુંધવું, રોકવું. २ બહાર ખેંચવું, બહાર કાઢવું. स्तुभ्नोति-स्तुभ्नाति રૂંધે છે ઇ०.

स्तूप्, (अ) प. ४. समुच्छ्राये. ઢગલો કરવો, વૃદ્ધિ કરવી. स्तूप्यति धान्यम् ધાન્યનો ઢગ કરે છે.

स्तूप्, (अ) उ. १०. समुच्छ्राये. ઢગ-ગંજ કરવો, વૃદ્ધિ કરવી. स्तूपयति ते गोधूमम् ગહુંનો ઢગ કરે છે.

स्तृ, (ञ्) उ. ५. आच्छादने. ઓઢાડવું, ઢાંકવું, છાવું. स्तृणोति-स्तृणुते ઓઢાડે છે. प्रस्तरः = प्रथरो = પથરો. विस्तृतः. आस्तरः = आथरो = આથર. प्रास्तरणम् = पाथरणं = પાથરણું.

स्तृह्, (ऊ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. स्तृहति હણે છે.

स्तॄ, (ञ्) उ. ९. आच्छादने. ઓઢાડવું, છાવું, ઢાંકવું. स्तृणाति-स्तृणीते ઓઢાડે છે. आस्तीर्णः, विस्तीर्ण, प्रस्तारः. प्रस्तरः = पथ्थरो = પથરો. विस्तारः, पटस्य विस्तारः. स्तरः = थरो = થર. शब्दस्य विस्तरः. विस्तरः. छन्दस्य. विष्टरः (१ वृक्ष, २ આસન, ३ दर्भमुष्टि), निस्तारकः = નિહાયરો. आस्तरः = आथरो = આથર. स्तरी (સેજ), प्रास्तरणम् = पाथरणं = પાથરણું. १ स्तरा, २ स्तरी, ३ स्तरम् (ધૂપ).

स्तेन, उ. १०. चौर्ये. ચોરવું. स्तेनयति ते ચોરે છે. स्तेनः (ચોર).

स्तोम. उ. १०. श्लाघायाम्. સ્તુતી કરવી. स्तोमयति-ते સ્તુતિ કરે છે. स्तोमः अग्निष्टोमः

स्त्यै, प. १. शब्दसंघातयोः. १ શબ્દ કરવો. २ ગુંથવું, ભેગું કરવું. स्त्यायति શબ્દ કરે છે.

स्थग्, (ए. म्) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. ઓઢાડવું, છાવું, ઢાંકવું. स्थगति भूम्यासा पादम् ઝાંખા મદ્દને ઢાંકે છે. स्थगति = ढांक = ढां. टी- स्थगयति ढांके छे. स्थगः = ठगो = ઠગ. स्थगन = ठगाणो. स्थगी (तंबोळनो डब्बो), स्थगनम् (ગાપ), अवस्थगनम् (અગાપ), स्थगितः = ढंकायो = ढांक्यो.

(ष) प. १. संवरणे. ઓઢાડવું, ઢાંકવું, છાવું. स्थुडति ઓઢાડે છે. ...म, ...- २ स्थुलम् (तंबू).

स्थूल, आ. १०. परिवृंहणे. परिवृंहणं पीन ग्रस्. જાડું થવું. स्थूलयते જાડું થાય-છે. स्थूलः (જાડો).

स्पंद्, (ङ) आ. १. किंचिच्चलने. १ થોડું હાલવું, ફરકવું, २ ફૂદવું. स्पंदते मधु मध ફરકે છે. स्पंदते = फंदइ = ફૂદે. स्पंदः = फंदो = ફુદી.

स्पर्ध्, (ष) आ. १. संघर्षे. संघर्षः अभिभवेच्छा पराभिभवेच्छा च. आद्ये स कर्मकः द्वितीये ऽकर्मकः १ જિતવા ઇચ્છવું, २ બીજાને જિતવા ઇચ્છવું. स्पर्धते ऽर्जुनः कर्णम् અર્જુન કર્ણને જિતવા ઇચ્છેછે. स्पर्धते चैत्रः ચૈત્ર બીજાને જિતવા ઇચ્છેછે. स्पर्धा.

स्पश्, (अ) उ. १. बाधनस्पर्शनयोः. स्पर्शनं ग्रंथनम्. १ પીડવું, બાધવું, નડવું. २ ગુંથવું. स्पशति—ते પીડેછે इ०. स्पशः (હેરક), स्पष्टः (ઉઘાડું).

स्पश्, (अ) आ. १०. ग्रहणसंश्लेषणयोः. १ ગ્રહવું, લેવું. २ મળવું, ભેટવું, જોડવું. स्पाशयते લેછે इ०.

स्पृ, प. ५. (वै०) प्रीतिपालनयोः. १ प्रीति—પ્રેમ કરવો. २ પાળવું, રક્ષવું. ३ જીવવું. स्पृणोति प्रीति करेछे इ०.

स्पृश्, (अ) प. ६. संस्पर्शने. અડવું, સ્પર્શ કરવો. स्पृशति स्पृशंति [illegible] અડેછે. स्पर्शः, उपस्पर्शः, उदकस्पर्शः, उदकोपस्पर्शः, स्पृक्, स्पर्शः (आदि) मर्मस्पृक् (स + मर्मभागवाळ).

स्पृह्, उ. १०. ईप्सायाम्. ઇચ્છવું, વાંછવું. स्पृहयति—ते ઇચ્છેછે. (ઇચ્છા), निस्पृहः, स्पृहयालुः (ઇચ્છક).

स्फट्, (अ) प. १. विशरणे. ફાટવું, અવયવ જુદા થવા. स्फटति [illegible] ફાટેછે. स्फट [illegible], स्फटिक: स्फटिकम् = फटिहं = [illegible].

स्फुट्, (इ) प. १. विशरणे. ફાટવું, અવયવ જુદા થવા. स्फुटति [illegible]

स्फुर्, (अ) प. ६. स्फुरणे संचलने च. १ [illegible] २ [illegible] [illegible] स्फुरति—स्फुरइ = [illegible]. स्फुरः (ढाल), स्फार (पुष्कळ),

स्फाय्, (ई) आ. १. वृद्धौ. વધવું. स्फायते [illegible] [illegible] स्फाति (वृद्धि), स्फारम् (ઘણું).

स्फिट्, (अ) उ. १०. [illegible] १ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]—ते [illegible].

स्फिट्, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. [illegible] स्फेटयति-ते, स्फेट[illegible] [illegible] स्फेटयिता [illegible] १ स्फेटः, २ स्फेटकः, ३ [illegible] ३६।

स्फिड्, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. [illegible]

स्फुट्, (श) प. ६. विकसने. [illegible] स्फुट. १ स्फोट [illegible] २ स्फोटक [illegible]

स्फुट्, (ङ) प. १. विकसने. [illegible] स्फोटयति [illegible] स्फोट [illegible]

स्फुट्, (ङ) प. १. विकसने. [illegible]

स्फुट्, (अ) प. ६. विकसने. [illegible] स्फुटति [illegible] स्फुटित [illegible] १ स्फुटन्, २ स्फुटितम् [illegible]

स्फुट्, (अ) उ. १०. भेदने. [illegible] स्फोटयति-ते, स्फोटयति [illegible]

स्फुड्, (ङ) उ. १०. [illegible]

स्फुड्, (अ) प. ६. संवरणे. [illegible]

स्फुर्, (ङ) उ. १०. [illegible] स्फुरति [illegible]

स्फुर्, (अ) प. ६. [illegible] स्फुरति [illegible]

स्फुर्छ्, (अ) प. १. विस्तृतौ. [illegible]

स्फुर्छ्, [illegible]

स्फुल्, (अ) प. ६. स्फुरणे संचलने च, १ फुरणु थवुं. २ फरवुं, फरकवुं, कांपवुं. ३ हमेशां थतो स्फुरणो स्फुरण थावे. णी से आस्फोलति = आस्फालिओ = अफाळवो. णी स्फुटि आस्फालनम्, स्फुलिंग (अग्निकण).

स्मिट्, (अ) उ. १०. अनादरे. अनादर करवो. स्मेटयति-ते, स्मेटे अनादर करवो. स्मेटति = मेटइ = मेटे.

स्मील्, (अ) प. १. निमेषणे. निमेषणे संकोचः. मीचवुं, मीचावुं. स्मीलति मीचावे. स्मीलति = मीलइ = मीले.

स्मृ, प. १. चिंतायाम्. स्मरवुं, चिंतवुं, संभारवुं. स्मरति संभारे. स्मरति = स्मरइ = समरे. विस्मरति = विस्सरइ = वीसरे. स्मर (काम), स्मृति, स्मरण, विस्मरण.

स्मृ, (अ) प. ५. आध्याने. स्मरवुं, संभारवुं. स्मरति संभारे. णी स्मारयति.

स्मृ, प. ५. (वे) प्रीतिपालनयोः. १ प्रीति करवी, स्नेह करवो. २ पाळवुं, रक्षवुं. स्मृणोति प्रीति करे.

स्यन्द्, (अ) आ. १ [illegible]

स्यम्, (अ) आ. १० [illegible]

स्यम् (उ) प. १ शब्दे [illegible]

[illegible]

स्रंस्, (उ) आ. १ [illegible]

स्रक्, (उ) आ. १ [illegible]

स्वज्, (उ) आ. १ [illegible]

[illegible]

[illegible]

द्, (उ) प. ९. गतिशोषणयोः. १ जवुं, २ सुकावुं, सोसवुं. स्रोष्यति कापीम्
[illegible]ारीने जायछे. स्त्रोष्यति सरम् जल सुकायछे.

प. १. गती स्तुतौ प. १ जवुं, २ भरवुं. १ स्रुति, २ स्रवणम्, ३ प्रस्रवणम्
(झरणु), स्रुह् (भरवो), स्रोतः (अमु + नदीप्रवाह, २ अंगो). स्रवंती (नदी),
१ स्रवः, २ प्रस्रवः (अंगो).

क्, (क्) आ. १. गतौ. जवुं. स्रेकते जायछे.

. प. १. पाके. रांधवुं. स्रायति दुग्धम् दूधने रांधेछे. स्राण (पाकुं).

न्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. स्वनति शब्द करेछे. स्वानम् (मन).

न्, (अ. म्) प. १. अवतंसने. शोभवु, दीपवुं. स्वनति शोभेछे. दी–
स्वनयति शोभावेछे.

र, उ. १०. आक्षेपे. निंदवुं. स्वरयति–ते निंदेछे.

र्त्, (अ) उ. १०. गतौ आतंके च. १ जवु, २ आहेकवु, डरवुं, बीवुं. स्वर्तय-
ति–ते जायछे.

र्द्, (अ) आ. १. आस्वादने. १ चाखवु, २ रुचवुं. स्वर्दते चाखेछे.

स्वाद्, (अ) आ. १. आस्वादने. चाखवु. स्वादते चाखेछे. स्वादु (मिष्ट).

स्वाद्, (अ) उ. १०. आस्वादने. चाखवुं, स्वादयति–ते चाखेछे. स्वादु.

स्वृ, प. १. शब्दोपतापयोः. उपतापेरोग १ शब्द करवो, २ पीडवु स्वरति शब्द
करेछे. स्वर, स्वर्ग, अनुस्वार.

हद्, (अ) प. १. दीप्तौ. दीपवु. हदति दीपेछे. हाटकम् (सुवर्ण, हट–
हाट.

हठ्, (अ) प. १. प्लुतिशठत्वयोः बलात्कारे कीलबंधने च. १ कूदवु, ठगवु,
२ शाकपणुं करवुं, ३ बळात्कार करवो. ४ खीलोखिलबांधवो. हठति
हठेछे. हठ.

हद्, (अ) आ. १. पुरीषोत्सर्गे. मलविसर्जन करवो. हगवुं. हदते हगेछे

हन्, (अ) प. २. हिंसागत्योः १ हणवुं. २ जवुं. हंति हणेछे. हननम्
हन्ता, ब्रह्महत्या, ब्रह्महा, भ्रूणहा, वृत्रहा, हन्तः (अवि[illegible]), हि
[illegible]), घंटा (गदा), हननम् (मारनो पर्याय), [illegible]
[illegible]), १ प्रघण, २ प्रघाण (बारणानी आ[illegible]
[illegible]

हम्म्, (अ) प. १. गतौ. જવું. हम्मति જાયછે.

हय्, (अ) प. १. गतौ. જવું. हयति જાયછે. हयः (घोडो), हयी (घोडी).

हर्य्, (अ) प. १. गतिकान्त्योः १ જવું, २ ઇચ્છવું, ३ શોભવું, પ્રકાશવું. हर्यति જાયછે इ०.

हल्, (अ) प. १. विलेखने. विलेखनं कर्षणम्. ખેડવું, બેડવું. हलति ખેડેછે. हलम्, हालाहलम् (વિષ), हलिः (મોટુંહળ, ખેતિકું), हाला (મુરા), हालः (શાલવાહન રાજા).

हल्, (अ) प. १. भ्रमणे. હાલવું, ડોલવું. हलति હાલેછે. हलति = हलइ = હાલે. हलकम् (રાતું કમળ).

हस्, (ए) प. १. हसने. હસવું. हसति હસેછે. हसति = हसइ = હસે. १ हासः, २ हसनम्, ३ हास्यम् (હસવું), हस्तः, हसम् (દિન), महसन् (હજાર), हसितम् (વિકસિત).

हा, (ओ. क्) प. ३. त्यागे. તજવું. जहाति તજેછે. हानिः (ત્યાગ), हेयम् (ત્યાજ્ય), हीन. (રહિત). हायनः (વર્ષ), कलहः, द्युः (द्+અ.અન-દિન), जाहकः (શેળિયો, કાંટાવાળિ ચોપગો).

हा, (ओ. ङ्) आ. ३. गतौ. જવું. जिहीते જાયછે.

हि. प. ५. गतौ वृद्धौ च. १ જવું, २ વધવું. हिनोति જાયછે. प्रहिणोति પ્રેરેછે. प्रहितः (પ્રેરિત), हिमम् (બરફ), हेम (અન+સુવર્ણ), हेतुः (કારણ), हिंगुः= હિંગ. हेरिक= હેરિયો. १ हिंगुलः, २ हिंगुलकः= હિંગળોક. हेतिः (જ્વાલા).

हिक्, (अ) उ. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. हिकते અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે. हिका = હીક.

हिक्क्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. હણવું. हिक्कयते હણેછે. हिक्का = હીક.

हिड्, (अ) प. १. आक्रोशे. નિંદવું ગાળ દેવી. हेडति નિંદેછે. हेडितः (નિંદિત).

हिट्, (अ) प. १. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भावोऽधिकाधिकारितः. ઉપજી જવું. ઉપજવ થઇજેવી. हिट्णाति ઉપજી રહેછે.

हिड्, (इ) प. १. गत्यनादरयोः. १ જવું. ૨ અનાદરવું. हिडते જાયછે ઇ૦. हिडते = हिडइ = હિંડે. हिडनम्, हिडन. हिडिता = हिडिओ = હિંડ્યો. हिडि (ગનિમે રમવાળ).

हिल्, (अ) प. ६. भावकरणे. અભિપ્રાય પ્રકટવો. हिलति અભિપ્રાય પ્રકટેછે. हेला (મૈથુનેચ્છાથી શરીરવિકાર કરવો).

हिन्व्, (इ) प. १. प्रीणनार्थः. તૃપ્ત કરવું. हिन्वति તૃપ્ત કરેછે.

हिक्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. હણવું. हिक्यते હણેછે.

हिंस्, (अ) प. ७. हिंसायाम्. હણવું हिनस्ति હણેછે. हिंसा, हिंसनम्, हिंस्रः, हिंसकः, हिंसितः, हिंसान (વાઘ), सिंह..

हिंस्, (इ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. हिंसयति–ते, हिंसति હણેછે. हिंसा, हिंसकः

हु, प. ३. दानादनयोः आदाने प्रीणने च. दानमत्र हविःप्रक्षेपः अदनं भक्षणम्. ૧ હોમવું. ૨ જમવું, ખાવું, ૩ લેવું, મફવું. ૪ તૃપ્ત કરવું. जुहोति હોમેછે. हव्यम् (દેવયજ્ઞ), हवनम्, १ होम, २ आहुति (દેવાર્થે). होता (ऋ+હોમનાર), हवः, होत्रम्, हविः (ઘૃ+પુરોડાશાદિ), आहावः (દેવને દેવાનું), हवः, होत्रम्, हविः

हृ, प. १ वरवुं, स्वीकारवुं, २ हरवुं, लेवुं, हुडते

हुड्, (उ) आ. १. वरणे हरणे च. ૧ વરવું, સ્વીકારવું, ૨ હરવું, લેવું, हुडते સ્વીકારેછે.

हुड्, (उ) आ. १. संघाते. એકઠું કરવું, એકત્ર કરવું. हुडते એકઠું કરેછે. हुंडम्, हुंडः (મેષ), १ हुंडा २ हुंडिका ३ हुंडिः (પિંડિત ભાત).

हुड्, (अ) प. ६. संघाते निमज्जने च. એકઠું કરવું, એકત્ર કરવું. ૨ ન્હાવું, ડબકું ખાવું. हुडति धान्यम् દાણા એકઠા કરેછે. हुडः (મેષ).

हुड्, (ऋ) प. १. गतौ. જવું. होडति જાયછે. होडा (હોડી).

हुर्छ्, (आ) प. १. कौटिल्ये. कौटिल्यमपसरणम्. ૧ વાંકું ચાલવું, કુટિલતા કરવી, ૨ ઓસરવું. हूर्छति કુટિલતા કરેછે. हूर्छनम् (કૌટિલ્ય).

हुल्, (अ) प. १. गतौ हिंसासंवरणयोश्च. ૧ જવું, ૨ હણવું. ૩ ઢાંકવું. होलति જાયછે. होलति = होलइ = હોલે. हुडुः (મેષ).

[illegible] (ऋ) प. १. गतौ. જવું. हूडति જાયછે.

हृ, (ञ) उ. १. हरणे. हरणं प्रापणं स्वीकारःस्तेयं नाशनं च. १ પમાડવું, લેઈજવું २ સ્વીકારવું, ३ ચોરવું, ४ હણવું, નાશ કરવું. हरति–ते भारम् प्रापयतीत्यर्थः ભારને પમાડેછે. हरति–ते अंशम् स्वीकरोतीत्यर्थः ભાગને સ્વીકારેછે. हरति–ते स्वर्णम् चोरयतीत्यर्थः સોનું ચોરેછે. हरति–ते चोरम् नाशयतीत्यर्थः ચોરને હણેછે. हारः (માળા) प्रहारः (મારવું), अवहार (મગર), निर्हारः (કાઢવું), विहारः (१ રમવું, २ બૌદ્ધ સાધુનો મઠ), आहारः (ભોજન), उद्धारः (ઊંચું કરવું), प्रतीहारः (१ દ્વાર, २ દ્વારપાળ), उपहार (અર્પણ કરવું), अभ्यवहारः (ભક્ષણ), व्याहारः (ભાષણ), संहारः (નાશ), परिहारः (સમાધાન), हरः (શિવ), धरित्यहरः (કૃષ્ણ), मनोहरः (સુંદર), नायहारिः (પશુ), दुर्निहारिः (અજગર), भारहारः (ભારવાહ), कुम्भाहारः (વિદ્યાર્થ), हर्तृ (ચંદ્રરૂપ), हरित् (દિશા). हरिमा (અનુ + મૃત્યુ), प्रहरः = पहरो = પહર. व्यवहारः (વિચાર), १ लहरिः, २ लहरी (તરંગ), हर्म्यम् (ધનિકગૃહ), हरणम्, प्रहरणम्, विहरणम्.

हृ, प. ३. (वै०) प्रसह्यकरणे. બળાત્કારે કરવું. जिहर्ति બળાત્કાર કરેછે.

हृणी, (ङ्) आ. ११. रोषणे लज्जायां च. १ રીસાવું, રીસ કરવી, २ લાજવું. हृणीयते રીસાયછે.

हृष्, (उ) प. १. अलीके अलीकं मिथ्या. મિથ્યા કરવું, ખોટું કરવું. हर्षति सत्यं સાચું પણ આવુંને ખોટો કરેછે. हृष्टः (મિથ્યાકૃત), हर्षुलः (કામી).

हृष्, (अ) प. ४. तुष्टौ. હરખવું, સંતુષ્ટ થવું. हृष्यति હરખેછે. हर्षः = हरखो હરખ. हृष्टाः–हृषिताः केशाः (કેશ હરખ્યા). हृष्टानि–हृषितानि लोमानि રુંવા હરખ્યાં. हृष्ट–हृषितः छात्र विस्मित इत्यर्थः વિદ્યાર્થી વિસ્મિત થયો. हृष्टाः–हृषिता दंताः प्रतिहताइत्यर्थः દાંત અંબાયા. हर्षुकः (કામી), हर्षयित्नु (સુવર્ણ).

हेट्, (अ) प. १. विबाधायाम्. પીડવું, પીડા કરવી. हेटति પીડેછે.

हेट्, (ञ) आ. १. विबाधायाम्. પીડવું, પીડા કરવી. हेटते शत्रुन् શત્રુને પીડેછે. विहेटना (પીડના).

हेड्, (अ) प. १. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भावो रोगविकारोत्पत्तिः. ઉપજવું, ઉપજ થઇ રહેવી. हेडति ઉપજી રહેછે.

हेड्, (ङ्) आ. १. अनादरे. અનાદરવું, અનાદર કરવો. हेडते અનાદર કરેછે
हेड्, (अ. म्) प. १. वेष्टने. વિંટવું. हेडति વિંટેછે. णी–हेडयति વિંટાવેછે
हेष्, (ङ्) आ. १. अव्यक्त शब्दे. अश्वशब्दे. ઘોડાનું હણહણવું. हेषते ઘોડો હણહણેછે. १ हेषितम्, २ हेषा (અશ્વશબ્દ).
होड्, (ष) प. १. गतौ. જવું. होडति જાયછે. होडा (હોડી).
होड्, (ङ) आ. १. अनादरे. અનાદરવું, ધિક્કારવું. होडते ધિક્કારેછે. होडा (હોડી).
ह्नु, (ङ्) आ. २. अपनयने. अपनयनमपलापः. ગોપવું, સંતાડવું, છુપાવવું. ह्नुते दोषम् દોષ ઢાંકેછે. किं ह्नुते શું સંતાડેછે. १ अपह्नवः, २ निह्नव (સંતાડવું).
ह्मल्, (अ. म्) प. १. चलने હાલવું, ચાલવું. ह्मलति હાલેછે. णी) ह्मलयति
ह्रग्, (ए. म्) प १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. ઢાંકવું, ઓઢાડવું, ઢાંકવું. ह्रगति ઢાંકેછે. णी – ह्रगयति ઢંકાવેછે.
ह्रस्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. ह्रसति શબ્દ કરેછે. ह्रास, ह्रसित
ह्राद्, (अ) आ. १. अव्यक्ते शब्दे. अव्यक्त वर्णानुच्चारणं સ્પષ્ટ નહિ એવું, અસ્પષ્ટ–અપ્રકટ બોલવું. ह्रादते અસ્પષ્ટ શબ્દ બોલેછે. १ ह्राद, २ निह्राद, (ધ્વનિ, શબ્દ, અવાજ).
ह्री, प. ३. लज्जायाम्. શરમાવું. जिह्रेति શરમાયછે. ह्री શરમ, व्रीड (શરમ).
ह्रीच्छ्, (अ) प. १. लज्जायाम्. શરમાવું. ह्रीच्छति શરમાયછે
ह्रेष्, (ङ) आ. १. अव्यक्ते शब्दे. अश्वशब्दे. ઘોડાનું હણહણવું. ह्रेषते ઘોડો હણહણેછે. ह्रेषा (અશ્વશબ્દ)
ह्लग्, (ए म्) प १. संवरणे संवरणमाच्छादनम् ઢાંકવું, ઓઢાડવું, ઢાંકવું. ह्लगति ઢાંકેછે.
ह्लप्, (अ) उ. १०. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ – સ્ફુટ વાણી બોલવી. ह्लापयति–ते સ્ફુટ વાણી બોલેછે.
ह्लस्, (अ) प १. शब्दे શબ્દ કરવો. ह्लसति શબ્દ કરેછે.

ल्हाद्, (ई) आ· १· अव्यक्ते शब्दे सुखे च· १ अस्पष्ट–अस्पष्ट शब्द करवो. २ सुख करवुं. ल्हादते अस्पष्ट शब्द करेछे. ल्हादः (१ अस्पष्ट शब्द, २ सुख), आल्हादः (आनंद), प्रल्हादः (हरिभक्त दैत्य).

व्हल्, (अ. म्) प. १. चलने. चालवुं, हालवुं. व्हलति हालेछे. णी–व्हलयति हलावेछे. विव्हलः (कायर).

व्हृ, प. १. कौटिल्ये. वांकुं चालवुं. व्हरति खलः खल वांको चालेछे. उपव्हरम् (एकांत).

व्हे, (ञ) उ. १. स्पर्द्धायां शब्दे च. १ जितवा इच्छवुं, स्पर्धा करवी. २ शब्द करवो, बोलवुं. व्हयति–ते स्पर्धा करेछे. आव्हयते मल्लो मल्लम् मल्ल मल्लने जितवा इच्छेछे. आव्हयते पिता पुत्रम् पिता पुत्रने साद करेछे १ हवः, २ आव्हानम् (सादकरवुं), १ आव्हा, २ आव्हयः (संज्ञा), आहवः (युद्ध), समाव्हयः (प्राणिद्यूत), उपव्हरम् (१ संधि, २ एकांत), "आहूयंते पानाय गावो यस्मिन्" १ आहावः, २ आहावकः = आहावडो = हवाडो, (नवाणु).

श्लोक

श्रीटेलरसहायेन व्रजलालेन धीमता ॥
अमदावादनगरे रचितो धातुसंग्रहः ॥ १ ॥

समाप्तः

BAY: PRINTED AT THE EDUCATION SOCIETY'S PRESS, BYCULLA.